

INOVACIJSKI PROJEKTI

2011/2012

Zbornik strokovnih prispevkov

**Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo**

Inovacijski projekti 2011/2012
Zbornik strokovnih prispevkov

Avtorji: Marija Jerše, Miro Skalicky, Marina Knific, Dragica Babič, dr. Helena Črne Hladnik, Tanja Tušek, Damjan Habe, Damjana Lukman, Miha Potočar, Evgenija Peternel, Nataša Litrop, Sabina Korošec, Urška Medved, Maja Kmecl, Koralka Čeh, Irena Škodnik, Tanja Culetto, Majda Podlesnik Repovž, Jelena Novak, Martina Golob, Urška Kotnik, Maja Hartman, Lidija Jurički, Sonja Žežlina, Leonida Arsić, Darja Plavčak, Lidija Kopasić, Leonida Žagar Petrovčič, Renata Lük, Anina Škrabl, Maja Purg, Barbara Blažič, Anja Starman, Ksenja Pravne, Petra Cigan, Klaudija Skerbinšek, Alenka Vidmar, Andreja Jaklič Šimnic, Stanka Špindler, Marko Drobne, mag. Mateja Gačnik, Brigita Sobočan

Vodja inovacijskih projektov: dr. Natalija Komljanc
Tehnična urednica: Nataša Malovrh

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo
Predstavniki: mag. Gregor Mohorčič

Objava na spletnem naslovu:

<http://www.zrss.si/pdf/ZbornikStrokovnihPrispevkov2011-12.pdf>

Ljubljana, oktober 2012

Prva izdaja

Besedilo ni lektorirano.

Publikacija je brezplačna.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.313:001.895(082)(0.034.2)

INOVACIJSKI projekti 2011/2012 [Elektronski vir] : zbornik strokovnih prispevkov / avtorji Marija Jerše ... [et al.]. - 1. izd. - El. knjiga. - Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2012

Način dostopa (URL): <http://www.zrss.si/pdf/ZbornikStrokovnihPrispevkov2011-12.pdf>

ISBN 978-961-03-0056-4 (pdf)

1. Jerše, Marija
263558400

KAZALO

UVOD	5
VIHAR V KOZARCU	6
MOTIVIRANJE DIJAKOV ZA AKTIVNOSTI V ŠOLI	11
DLAN V DLANI	15
KAJ NAM LAHKO DREVESA POVEDO O PODNEBNIH SPREMEMBAH?	18
KAKO SISTEMATIČNO IZBOLJŠEVANJE RAZREDNE KLIME VPLIVA NA KAKOVOST ŠOLE	23
MLADINSKO STANOVANJE	27
HURA ZA POŠ-EVCE	37
BRANJE IN PISANJE	42
ŽIVETI RAZNOLIKOST JE POT K ODLIČNOSTI	49
Z DRUGAČNIM VODENJEM DO BOLJŠE RAZREDNE KLIME	54
JAZ, MIDVA, MI	59
RAZREDNA KLIMA KOT KRITERIJ KAKOVOSTI DELOVANJA ŠOLE – ROŽE SREČE MORAŠ SADITI SAM	64
FUNGLEŠČINA	71
BRANJE ZA ZNANJE	75
DIDAKTIČNE IGRE ZA RAZVOJ JEZIKA, BRANJA IN PISANJA	79
IZBOLJŠANJE SKUPINSKE DINAMIKE V VRTCU	84
OŽIVIMO POZITIVNE VREDNOTE	90
BEENGLISH, THE NET BEE ALI MLADIKINA E-UČILNICA	94
RAZVIJANJE SAMOPODOBE UČENCEV PRI SLOVENŠČINI	100
GIBANJE - JEZIK OTROK	106
UTRINKI ZA UČITELJE	113
PROJEKTNA POVEZAVA UČNIH VSEBIN V REALNEM OKOLJU	118
RAZVIJANJE SPORAZUMEVALNE ZMOŽNOSTI V SLOVENŠČINI – PREŽIVETVENA RAVEN ...	125
PTUJSKI GRAD – UČILNICA V NARAVI	131
E-GRADIVA PRI SPODBUJANJU SOCIALNIH VEŠČIN	137
SPLETNA STRAN KOT OBLIKA SODELOVANJA STROKOVNIH DELAVCEV	142
MEDKOLEGIJALNE HOSPITACIJE (ČAS ZASE IN ZA DRUGE)	147
UČENJE SE ZAČNE Z RAZISKOVANJEM	153

GOZDNA IGRALNICA.....	161
IZVIRNI DELOVNI PROJEKT POMOČI OTROKU V VRTCU	165
VSI SMO ENAKI IN ENAKOPRAVNI, ČETUDI GOVORIMO ROMSKO ALI SLOVENSKO	170
DEUTSCH MACHT SPAß.....	175
ISKANJE NOVIH NAČINOV SPODBUJANJA JEZIKOVNE ZMOŽNOSTI OTROK V SODELOVANJU VZGOJITELJICE Z LOGOPEDINJO IN S STARŠI.....	180
GRADIMO NAŠ VSAKDAN.....	189
JAZ Z VAMI	195
NA POTI K VEČJEZIČNOSTI IN VEČKULTURNOSTI - TUJI JEZIK V PRVEM VZGOJNO- IZOBRAŽEVALNEM OBDOBJU	201
ODKRIVANJE OTROK, RIZIČNIH ZA RAZVOJ MOTNJE NA PODROČJU BRANJA IN/ALI PISANJA	207
Z USTVARJALNOSTJO NA POT.....	212

UVOD

Z inovacijskimi projekti spodbujamo strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju da razvijajo, uvajajo, raziskujejo, odkrivajo didaktične novosti ter v skladu z novostmi preoblikujejo svoj izvedbeni kurikulum v še uspešnejšega, boljšega, učinkovitejšega, koristnejšega od predhodnega. Prav zato so inovacijski projekti sinonim za utrjevanje in plemenitenje slovenske pedagoške tradicije. Želja vseh nas raziskovalcev je, da dobre rešitve podpre tako pedagoška teorija kot politika, ki skrbita za družbeni razvoj.

Od leta 2003 do 2012 je na spletni strani predstavljeno že zajetno število didaktičnih rešitev in na ta način ponujenih strokovnjakom s področja pedagogike. A kot kaže, so inovacije bolj zanimive za raziskovalce kot za potencialne uporabnike. Odkritja na četrti in peti ravni, izpostavljena v posebni rubriki na spletni strani zavoda, so najbolj dodelane rešitve pripravljene skupaj s svetovalnimi storitvami, ki bi morebitnim zainteresiranim lahko bile izjemno dobrodošla osvežitev in hkrati najcenejša oblika strokovnega izpopolnjevanja.

V tem šolskem letu (11/12) so pedagoške inovacije iskale in našle rešitve v raznoteri izbiri pedagoškega povezovanja učečih se med seboj. Nekatere oblike so izvirne in enostavne za vpeljavo v pedagoški sistem. Inovatorji so v ta namen našli raznotera spodbudna učna okolja za bogatenje znanja, poiskali zanimive metode za učenje jezikovnih in IKT orodij. Na novo se se oblikovale raziskovalne mreže gozdnih vrtcev in šol. Mreža za formativno spremljanje učenja pa poteka že nekaj let in pridobiva na popularnosti.

Vse inovacije povezuje misel. Misel se ne razvija v naših glavah le po modelu »tako je« ali »tako mora biti«, ampak vedno pogosteje v smislu »je lahko«. Tri povezovalna vprašanja so nas najpogosteje (50 %) vodila do didaktične novosti: »Zakaj?«, »Kako?« in »Kaj?«. Oblike povezovanj so se gradile na osnovi izkušenj in idej ter obogatelih odnosov v temeljni pedagoški komunikaciji. Spoštovani raziskovalci, iskrene čestitke za oblikovano rešitev in njeno predstavitev v tem zborniku!

Bistveni namen inovacijskih projektov je in ostaja: strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju avtonomno posodabljammo šolsko prakso oz. izvedbeni kurikulum. Vsebine so naš aktualni pomemben izziv. V času raziskovanja ob podpori vodstva prejmemo še individualno strokovno podporo. Svojo prakso inovatorji resnično spreminjamo z dinamiko samorazvoja, ki jo zmoremo v spodbudnem okolju. Vse aktivnosti se izvajajo v času pouka, spremembe so resnične in uresničene. Mladi so aktivni sodelavci v celotnem procesu vzgoje in izobraževanja. Medsebojna komunikacija je obogatena s sprotnimi, aktualnimi medsebojnimi povratnimi informacijami. Pouk je natančneje spremljan, učinkoviteje izvajan in evalviran v primerjavi z običajnim. Strokovni delavci se promovirajo, prav tako mladi skupaj z vodstvom vzgojnoizobraževalnih ustanov.

Spoštovani bralci, ob branju predstavljenih didaktičnih rešitev v vzgoji in izobraževanju v letu 2011/12 vam želimo, da dobite čim več uporabnih informacij za svoje delo in ideje o tem, kako bi vi lahko svojo dejavnost kvalitetno izboljšali.

Raziskovalci, ki ste predstavili svojo rešitev v tem zborniku, pa lahko v bodoče oplemenitite svoje rešitve s predlogi kolegov. Prav gotovo pa se bodo med nami našli novi konzulentni novincem, ki bi si želeli srečno pedagoško popotovanje. Spoštovani kolegi, povežimo se v dober strokovni tim!

Dr. Natalija Komljanc
Vodja IP

BIOTEHNIŠKI CENTER NAKLO
STRAHINJ 99
4202 NAKLO

VIHAR V KOZARCU

2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Marija Jerše, učiteljica

Sodelavci: Nina Modrijan, učiteljica; Bojana Dolinar, učiteljica; Urška Simjanovski, knjižničarka; Monika Rant, pomočnica ravnateljice; Andreja Ahčin, ravnateljica

Konzulentka: Cvetka Bizjak, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Živimo v obdobju, ko nas učitelje in druge strokovne delavce vedno priganja čas, počnemo več stvari naenkrat, zaradi pomanjkanja časa hodimo na izobraževanja le s svojega strokovnega področja. Zato smo želeli zgraditi šolsko kulturo, ki bo vsakega strokovnega delavca spodbujala k stalnemu strokovnemu razvoju. Nimamo več časa za medsebojno komunikacijo in druženje, ker se preveč ukvarjamo z birokracijo. Zato smo se v prvem letu našega projekta posvečali samorazvoju učitelja na osebnem in poklicnem področju, pripravili smo listovnik za spodbujanje razmišljanja zaposlenih o lastnem razvoju, ki smo ga poimenovali mapa strokovnih dosežkov, ki je del letnega delovnega poročila. Posvetili smo se načrtni samoevalvaciji.

V drugem letu smo se na pobudo učiteljev posvetili učiteljevemu delu z nemirnimi dijaki v razredu. Ker pa je včasih dobro poznati različne metode umirjanja dijakov, smo se odločili, da bomo različne ukrepe, ki jih uporabljamo učitelji pri svojem delu, povzeli in objavili na šolski spletni strani pod rubriko Vihar v kozarcu z naslovom Medučiteljska pomoč. Novost je učinkovita tako zaradi časovne kot vsebinske komponente. Pokazalo se je, da je motiviranost dijakov sedaj večja, ker smo učitelji enotni, višja je tudi učinkovitost pouka. Pridobljeno znanje je kvalitetnejše.

Abstract:

Nowadays teachers and other professional staff working at schools live in the period faced with the lack of time, we need to be focused upon more than one task at the same time and due to the lack of time we do professional education from our field of work only. Therefore our goal has been to build the school culture which would encourage each professional worker to undergo planned, constant professional development. Professional workers do not have enough time to communicate and socialize with each other because we are preoccupied with administration. Thus the first year of our project was dedicated to teacher's self-development in his personal and professional field, we prepared the portfolio to encourage the worker's thinking about his personal development which was named »The map of professional achievements« and plays an important part in the annual work report. We paid special attention to systematic self-evaluation of all the workers.

The next year we focused upon the problem of teacher's work, especially teachers's work with restless students in the class. Since it is often advisory to know different methods of restraining students, we decided to gather different teachers' measures and publish them on the school website under the heading »Thunderstorm in a glass«, titled »Teachers helping each other«. The novelty is effective not only because of time but also because of thematic

component. It has turned out that students' motivation has increased because of the teachers being more uniform and also the effectiveness of teaching is higher. The knowledge gained is of higher quality.

Ključne besede: *samorazvoj, samoevalvacija, mapa strokovnih dosežkov, nemirni dijaki*

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Vsakdo si želi, da bi znotraj zavoda vladalo sproščeno in ustvarjalno vzdušje. Živimo pa v času, ko imamo strokovni delavci v VIZ vedno manj časa za medosebno komunikacijo ter vedno več opravka z birokracijo. Zato smo se odločili, da načrtno pristopimo k oblikovanju pozitivne klime v zavodu.

V razredu ima vsak od učiteljev svoj način dela ter tudi svoje metode dela z nemirnimi dijaki in ker nihče izmed učiteljev ni želel priznati, da ima s tem težave, smo o tem v sproščnem vzdušju debatirali na naših srečanjih in prišli do koristnega zaključka – vsakdo od nas ima svojo metodo, prav pa je, da včasih uporabimo še katero, ki je zato, ker je nova, tudi bolj učinkovita.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

»Na sredino našega modela moramo postaviti poučevanje učencev, saj je to /.../ najbolj pomemben namen šolskega izobraževanja. Druga raven je kultura, to so klima in pogoji, ki ne samo omogočajo razvoj otrokovega učenja, ampak podpirajo tudi učenje zaposlenih. Tretja raven je vodenje, ki usmerja in vzdržuje kulturo.« (Samoevalvacija, stran 17)

»Na ducate knjig govori o motivaciji /.../ in skoraj vseh temah, povezanih s poučevanjem, toda knjig o tem, kaj naj učitelj stori, ko mu učenci zagrenijo življenje, je malo. S to knjigo sva želela prekiniti molk okrog discipline in drugih "težav".« (Premagovanje težav v razredu, stran 3)

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako zgraditi šolsko kulturo, ki bo vsakega strokovnega delavca spodbujala k stalnemu strokovnemu razvoju?

Cilji:

- raziskati počutje zaposlenih v zavodu
- načrtno ozaveščanje samorefleksije in samoanalize
- poudarek na osebni filozofiji razvoja
- krepitev medosebne komunikacije

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V okviru inovacijskega projekta smo želeli preučiti, kako se počutijo zaposleni na centru, koliko se izražajo na svojem strokovnem ter na ostalih strokovnih področjih. S tem smo želeli tudi preprečiti izgorelost, na katero je opozarjala večina zaposlenih, predvsem učiteljev. Želeli smo doseči, da bi vsak zaposleni vodil načrtno analizo svojega področja. Prav tako smo želeli, da bi se o problemih, ki jih imamo učitelji pri delu z dijaki, lahko pogovorili s kom, ki ima podobne težave.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. akcijski krog: september 2010 do junij 2011

V začetku šolskega leta smo se osredotočili na stalno strokovno izobraževanje zaposlenih, samoanalizo uspešnosti dela ter spremljanje lastnega dela v preteklem letu ter sledenju letnega znotraj letnih delovnih načrtov.

- dogovor o planiranih dejavnostih in razdelitev dela
- priprava ankete in pregled rezultatov
- priprava smernic za nadaljnje delo
- priprava gradiv za mapo strokovnih dosežkov za zaposlene (povzeta po mapi učnih dosežkov za dijake)
- sodelovanje v evalvacijski študiji Evalvacija profesionalnega razvoja strokovnih delavcev v poklicnem in strokovnem izobraževanju
- evalvacija dela

2. akcijski krog: september 2011 do junij 2012

V začetku novega šolskega leta smo se osredotočili na delo z nemirnimi dijaki v razredu.

- dogovor o planiranih dejavnostih
- redna srečanja
- evalvacija dela
- objava gradiv na šolski spletni strani

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Na začetku je bil največji problem motivacija zaposlenih, saj so zaposleni projekt in sodelovanje v njem sprva videli le kot še eno dodatno birokratsko obveznost, saj zadeva sprotno spremljanje dela ter sistematiko zapisovanja, za kar naj bi porabili še več časa.

Tekom leta se je pokazalo, da učitelji predvsem pogrešajo pogovor o težavah v razredu (neprimerno govorjenje in obnašanje dijakov), predvsem so nas na to opozorili mlajši učitelji s krajšo »kilometrino«. Nihče si o tem ni upal prvi spregovoriti na glas, na naših srečanjih pa smo začeli odpirati tudi neprijetne pereče teme, ki so se dotikale nas vseh in led je bil prebit. Ideje o različnih metodah so kar deževale, zato smo se odločili, da jih zapišemo, da jih bomo lahko po potrebi dopolnili.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Cilj projekta, ki smo si ga zastavili na začetku, je bil razvoj modela načrtnega spremljanja osebnostnega razvoja zaposlenih v našem zavodu, ki ga bomo po potrebi razvijali in dopolnjevali.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Najprej smo podatke zbirali s pomočjo anketnih listov. Razdelili smo 80 anket, v anketi ni želelo sodelovati 8 sodelavcev. V anketi je sodelovalo 66 učiteljev ter 6 ostalih zaposlenih na šoli. Precej podatkov smo dobili z refleksijami sodelavcev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Teme za naše nadaljnje delo v prvem letu smo zbrali s pomočjo anketnih vprašalnikov, ki je bil sestavljen ravno za ta projekt. Vprašalniki so bili razdeljeni na začetku šolskega leta in na podlagi najpogostejših odgovorov smo pripravili teme za delavnice, ki se jih je lahko udeležil

kdorkoli od zaposlenih. V drugem letu pa smo odpirali aktualne teme, ki smo jih določali sproti.

Metode obdelave podatkov

Podatki so bili obdelani ročno. Glede na to, da so bila vprašanja zastavljena različno (obkroževanje ocen/prosti odgovori), smo delali tako kvalitativno kot kvantitativno analizo pri vprašanjih.

Prikaz rezultatov

Naša spoznanja smo posredovali sodelavcem na pedagoških konferencah na powerpoint prosojnicah in v obliki ustne interpretacije. Spoznanja so posredovana tudi na refleksijah Zavoda RS za šolstvo. Zaposleni so v mapi osebnih dosežkov ovrednotili svoje aktivnosti v preteklem šolskem letu, jih ozavestili in jih zapisali v mapo. Zaposleni rezultate našega dela lahko kadarkoli preberejo na šolski spletni strani.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Skozi delo v projektu smo prišli do naslednjih zaključkov. Uvajanje novosti na začetku predstavlja dodaten napor, na rezultate pa je potrebno včasih nekoliko počakati. Ena od večjih preprek za hitrejše doseganje koristi je premajhna motiviranost učiteljev.

Ponujena internetna gradiva so uporabna, zanimiva, a jih bo potrebno še sproti pregledovati, kakšno stvar dodati ali izboljšati. Pri zbiranju gradiva smo imeli pred seboj učitelja s točno določenimi praktičnimi problemi v razredu, zato verjamemo, da bo gradivo koristno.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Sprva zadržano sodelovanje ostalih sodelavcev, ki so kasneje uvideli, da mapa strokovnih dosežkov ni le še dodatna birokratska obveznost, ampak ima tudi mnogo prednosti.

V kolektivu smo ugotovili, da se določene stvari mnogo lažje razrešijo s timskim delom.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Dosežene rezultate smo sodelavcem predstavili na pedagoških konferencah in objavili na spletni strani šole. Inovacije lahko uporabijo učitelji splošnih in teoretičnih predmetov kot primer razvijanja in izboljšanja »dobre prakse«. Nove metode izboljšujejo kvaliteto pedagoškega dela v razredu in hkrati s tem seveda tudi kakovost pridobljenega znanja.

Možnosti uvajanja v druga področja

Ugotovitve bomo koristno uporabili v naslednjih šolskih letih, ko bomo še naprej načrtno sledili samoevalvaciji zaposlenih. Orodja za pomoč učiteljem z nemirnimi dijaki pa bomo po potrebi dopolnjevali.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Drugim lahko ponudimo nasvete ter ideje, kako izboljšati odnose v kolektivu ter v razredu.

Literatura

Clandfield L, Prodromou L. (2007): Premagovanje težav v razredu, Rokus Klett, Ljubljana.

Macbeath J, Mcglynn A. (2006): Samoevalvacija, Državni izpitni center, Ljubljana.
Dr. Schmiedel V.(2011): Izgorelost, Mettis Bukvarna, Ljubljana.

Likar B. in soavtorji (2004): Inovativnost v šoli, Inštitut za inovativnost in tehnologijo, Ljubljana.

Gimnazija Celje - Center
Kosovelova 1
3000 Celje

MOTIVIRANJE DIJAKOV ZA AKTIVNOSTI V ŠOLI

2006 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Miro Skalicky

Sodelavci (profesorji): Neva Karner, Marjana Turnšek, Saša Ogrizek, Špela Sešlar, Barbara Elizabeta Hernavs, Sergej Vučer, Bergit Vrečko, Suzana Tovornik, Doroteja Borovnik, Simona Jazbec, Darja Poglajen, Helena Maher Resinovič, Barbara Arzenšek, Maja Rak, Ana Pečnik, Tatjana Ravničan Ganzitti.

Konzulent: mag. Sonja Zajc, ZRSŠ, Celje

Povzetek:

Na Gimnaziji Celje – Center smo pred šestimi leti začeli z raziskovanjem stanja na naši šoli: ugotavljali smo potrebe in pričakovanja dijakov, njihovih staršev in učiteljev, iskali smo tudi načine motiviranja dijakov. Poglobljeno smo razmišljali, kaj bi – po posameznih predmetnih področjih – na šoli lahko izboljšali. V nadaljnjih letih smo uvedli številne vsebinske, organizacijske in tehnološke novosti: projektno delo, dopolnilni pouk pri temeljnih predmetih v prvih dveh razredih gimnazije in predšolske vzgoje, spletne učilnice, izbirnost pri nerazporejeni uri v 2. letniku, status izjemno uspešnega dijaka, nagradni izlet dijakov, ki veliko prispevajo k ugledu šole, modernizacija/aktualizacija pouka - medpredmetno poučevanje, upoštevanje potreb in interesov posameznika – individualizacija, urejanje notranjosti šole, podpora šolskemu razvojnemu timu, študijsko/poklicno svetovanje, organizacija Improliga, aktivna naravnost šole v duhu trajnostnega razvoja ...

V zadnjem letu smo realizirali sledeče cilje:

1. Modernizacija/aktualizacija pouka – uporaba IKT

Člani skupine smo glede na posodobitev šolstva skušali vzpodbuditi sodelavce k uporabi novih oblik poučevanja, k uporabi IKT ...

2. Urejanje notranjosti šole

Sistemske smo urejali notranjost šole, v delo pa vključili dijake.

3. Študijsko/poklicno svetovanje

Okrepili smo študijsko svetovanje in organizirali predstavitve študijskih programov, pri katerih so sodelovali tudi naši bivši dijaki.

4. Improliga

Improvizacijsko gledališče (znano tudi kot impro) je oblika [gledališča](#), pri kateri igralci delujejo spontano, brez dramskega teksta ali [scenarija](#).

5. Podpora šolskemu razvojnemu timu

Postali smo eden od projektnih timov, tj. Projektni tim za kakovost in evalvacijo, zato bomo skrbeli tudi za celostno vsakoletno evalvacijo dela na šoli.

6. Aktivna naravnost šole v duhu trajnostnega razvoja

7. Ohranjanje novosti in nadgradnja obstoječega

8. Predstavitev šole in njenih posebnosti

Abstract:

Sustainable development is one of the key elements in the development of the education. Gimnazija Celje – Center is one of UNESCO schools. We have launched the project called "Ekošola" and focused on promoting education of high quality for the students and the teachers.

We have established that most of the teachers' attention at our school has been focused on students with learning difficulties and that the achievements of others have been taken for granted.

We need to create more favourable conditions for those more capable students. That is why we chose to include them as part of our survey which was one of the innovative projects of ZRSS in the school year 2006/2007.

A group of students was formed and 3 questionnaires were prepared for the students, their parents and the teachers. Our aim was to determine the actual situation, their needs and wishes, and to establish how to apply what was learnt in practice. Further, we seek effective ways of motivating the students and to establish what else can be done for the students in individual subject areas. Finally, we would like to enrich the educational approaches and strategies and improve the quality of our work.

Ključne besede: *potrebe/pričakovanja dijakov, staršev in učiteljev, načini motiviranja*

Problemsko stanje*Opis problema v praksi*

Na Gimnaziji Celje – Center smo pred šestimi leti začeli z raziskovanjem stanja na naši šoli: ugotavljali smo potrebe in pričakovanja dijakov, njihovih staršev in učiteljev, iskali smo tudi načine motiviranja dijakov. Poglobljeno smo razmišljali, kaj bi – po posameznih predmetnih področjih – na šoli lahko izboljšali.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Delavci na področju vzgoje in izobraževanja ugotavljamo, da mnogo dijakov ni ustrezno motiviranih za delo v šoli, zato smo skušali poiskati učinkovite, strokovno nesporne načine motiviranja.

Cilji projekta*Raziskovalno vprašanje*

Poiskati učinkovite, strokovno nesporne načine motiviranja dijakov.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Ugotovili smo, da mnogo dijakov ni ustrezno motiviranih za delo v šoli.

Potek dela*Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve*

Uspešno smo se prijavi na razpis ZRSS (inovacijski projekti) in kot ponujeno raziskovalno metodo uporabili akcijsko raziskovanje, ki smo ga uporabljali v vseh letih delovanja.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problemi:

- nemotivirani dijaki,
- nepoznavanje vzrokov za nemotiviranost

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Vpeljali smo »status uspešnega dijaka« kot nagrado za izjemne dosežke pri šolskih dejavnostih, ki ga vsakoletno podeljujemo.
- Izpostavili smo dijake z odličnimi dosežki in njihova področja delovanja, del internetne strani je namenjen izključno dosežkom teh dijakov.
- Vpeljali smo izlet kot nagrado za omenjene dijake.
- Vpeljali smo dopolnilni (matematika, fizika, tuji jeziki) in dodatni pouk pri zahtevnejših predmetih.
- Imamo spletne učilnice, ki prispevajo k dvigu kvalitete pouka.
- Uvedli smo popolnoma nove aktivnosti: bralni klub, gledališka skupina, Impro liga, plesna ter instrumentalna skupina, športna košarkarska liga med glavnimi odmori, predstavitev dijakov 1. letnikov, fotografski klub ...
- Uvedli smo modernejše oblike poučevanja, ki temeljijo na IKT.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec je na začetku raziskave zajemal 420 dijakov, njihove starše in vse učitelje.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Uporabljali smo raznovrstne strategije zbiranja podatkov: intervjuje, vprašalnike, različne dokumentacije, opazovanje, se opirali na intuicijo.

Metode obdelave podatkov

Multivariatne metode.

Prikaz rezultatov

Prikaz rezultatov zaradi pomanjkanja prostora (4 strani) in kompleksnosti ni mogoč.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Dosežki so v kratkem predstavljeni pod naslovom Potek dela – opis in prikaz kazalcev.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Dijaki, starši in učitelji podpirajo novosti, spremembe in to se najlepše kaže pri vpisu novincev na Gimnazijo Celje – Center.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Dosežki in novosti so v kratkem predstavljeni pod naslovom Potek dela – opis in prikaz kazalcev.

Možnosti uvajanja v druga področja

Gre za specifično področje šolstva, prenos na druga področja ni mogoč.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Ponudimo lahko vse opisano, nasvete ...

Literatura

Marentič – Požarnik, B. Psihologija učenja in pouka. Ljubljana: DZS, 2000.

Woolfolk, A. Pedagoška psihologija. Ljubljana: Educy, 2002.

Komljanc, N.: Inovacijski projekti, zbornik, spletna stran ZRSS, 2006.

S. Kemmis, R. McTaggart, B.M. Požarnik, M. Skalar: Kako se lotimo akcijskega raziskovanja v šoli, Didakta Radovljica, 1999.

B. Mesec (1994a): Model akcijskega raziskovanja, Socialno delo, 33/1.

Spletni zvezek akcijskega raziskovanja,
dostopno na URL: <http://www.zrss.si/default.asp?link=predmet&tip=9&pID=213&rID=1740>.

Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje
Gimnazijska cesta 10
Trbovlje 1420

DLAN V DLANI

2009 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Marina Knific, prof. slovenščine in Dragica Babič, prof. zgodovine

Sodelavci: Darja Užmah, prof.biol.; Tina Pušnik, prof. psih.; Marjetka Kafel, prof.nem.

Konzulent: Brigita Rupar in Natalija Komlanc, ZRSS

Povzetek:

V prispevku je prikazan triletni inovacijski projekt z naslovom Dlan v dlani. Zasnovan je bil na treh nivojih: raziskovalni, humanitarni in povezovalni del projekta. V šolskem letu 2009/10 smo se po začetni analizi stanja, ki je pokazala šibko socialno interakcijo med starši, učitelji in dijaki, odločili za poglobljeno sodelovanje med njimi. Dijaki 2. in 3. letnikov so raziskovali svet svojih staršev: modo, bolezni, vrednote, šport, glasbo, jedi, zgodovino SFRJ. Projekt smo to leto zaključili s predstavitvijo raziskav na prireditvi v šolski telovadnici, kjer so aktivno sodelovali starši. Ker je bil naš cilj tudi humanitarna pomoč, smo vsa tri leta projekta organizirali humanitarne akcije za socialno šibke družine.

V naslednjem letu smo zamenjali konzulentko in tudi vodjo projekta po upokojitvi prof. Knifičeve. Na pobudo konzulentke dr. Komljančeve smo uvedli animacijo in dijake animatorje, ki so izvajali delavnice: učenje igranja kitare, poučevanje starejših občanov osnov računalništva, dela s fotografijo, organizacija kulturnih prireditev, s starši so se udeležili matematičnega maratona, kjer so skupaj reševali matematične naloge. Kot novost smo v drugem letu projekta uvedli uvajalno tutorstvo za dijake 1. letnika in tako poskušali izboljšati njihov učni uspeh in njihovo vključevanje v življenje na šoli. Pri tem se je zlasti na začetku pokazala sramežljivost prvošolčkov, ki niso upali prositi za pomoč dijake višjih letnikov. V drugem konferenčnem obdobju je ta sramežljivost minila in dijaki 3. in 4. letnikov so opravili med 50 in 60 ur konzultacij s prvošolci. Pomoč so tutorji animatorji nudili pri skoraj vseh predmetih. V letu 2011/12 smo se osredotočili zlasti na tutorstvo, saj so pobudo dali ravno dijaki, ki so bili sami deležni ur tutorstva. Tako se je povečalo število ur konzultacij na okoli 150, novosti so bile pa te, da so tutorje prosili za pomoč tudi dijaki, ki so želeli zvišati oceno iz 3 na 5 in pa pomoč tutorjev celim razredom npr. 1.c in 1.e pri matematiki, kjer so v razred prišli po trije tutorji in pomagali dijakom pri utrjevanju znanj pred pisanjem kontrolnih nalog. Kljub temu, da z IP letos zaključujemo, bomo s projektom tutorstva na željo dijakov nadaljevali in ga razširili na OŠ.

Ključne besede: animacija, pomoč, dlan v dlani, tutorstvo, delavnice

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Zaznali smo dva večja problema:

- čedalje večje učne težave pri dijakih na prehodu iz osnovne na srednjo šolo.
- Slaba socialna interakcija med starši-učitelji-dijaki

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Po analizi stanja smo se odločili za dejavnosti, ki povezovala starše, učitelje in dijake (humanitarne akcije, matematični maraton, raziskovanje mladostniškega življenja staršev, skupen športni dan). Učne težave dijakov 1. letnikov smo začeli reševati tudi z dijaki tutorji.

Cilji projekta

Izboljšati šolsko klimo, povezati dijake-starše-učitelje in dvigniti zavest o pomenu dobrodelnosti in učenja v javnem in šolskem prostoru.

Raziskovalno vprašanje

Kdaj z animacijo ustvarjamo kvalitetno sobivanje?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Izboljšati socialno klimo in s skupno dejavnostjo povezati učitelje, dijake, starše in lokalno okolje v kvalitetno sobivanje.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. leto smo načrtovali raziskovalno delo, izvedli anketiranje in se odločili za projekt Svet naših staršev, kjer so dijaki raziskovali različna področja življenja svojih staršev v njihovih srednješolskih letih, imeli skupen športni dan. Hkrati so dijaki izvajali tudi humanitarne akcije: obdarovanje otrok, finančna pomoč prizadetim v poplavah.
2. leto smo spremenili konzulenta, vodjo projekta in raziskovalno vprašanje, saj nismo zaznali inovacije v 1. letu dela. Uvedli smo animacijo in uvajalno tutorstvo za dijake 1. letnikov in izobrazili dijake tutorje. Nadaljevali smo z delavnicami za starejše občane ter humanitarnimi akcijami.
3. leto: tutorstvo smo razširili še na dijake drugih letnikov in uvedli tutorje za posamezne oddelke 1. letnikov ter pomoč tutorjev v celotnih razredih, ne le individualno. Nadaljevali smo s humanitarnimi akcijami.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Projekt bomo kljub uradnemu zaključku nadaljevali, saj je humanitarne pomoči potrebnih vedno več naših dijakov in njihovih družin. Tudi tutorstvo bomo nadaljevali in ga poskušali razširiti še na OŠ.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

1. leto je bil cilj dosežen, saj je elektronska knjiga vtisov pokazala navdušenje vseh nad projektom Svet naših staršev.
2. leto nam je uspelo uvesti uvajalno tutorstvo in povečati število humanitarnih akcij.
3. leto se je povečalo število dijakov, ki so prosili za pomoč tutorjev (tudi tistih, ki so želeli imeti visoke ocene) in povečal delež dijakov, ki so s pomočjo tutorjev zvišali ocene. Izpeljani sta bili dve veliki humanitarni akciji v katerih je šola prispevala finančna sredstva socialno ogroženim in bolnim.

Obdelava podatkov

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Ankete, elektronska knjiga vtisov, dnevnik tutorjev, zbrana finančna sredstva za socialno ogrožene

Metode obdelave podatkov

Analiza anket in analiza podatkov iz dnevnikov tutorjev

Prikaz rezultatov

Višina finančnih sredstev za socialno ogrožene vsako leto višja. Povečan delež izvedenih ur tutorstva za 50 % in povečan delež dijakov, ki so zvišali oceno.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

S humanitarnim delom projekta Dlan v dlani smo finančno pomagali socialno ogroženim družinam iz Zasavja, z delavnicami, ki so jih izvedli dijaki animatorji se je utrdilo sodelovanje s starejšimi občani in med dijaki, s tutorstvom pa dijaki višjih letnikov širijo zavedanje o pomembnosti učenja in znanja na dijake nižjih letnikov. Najmanj uspešni so bili tutorji pri nudenju pomoči iz matematike, najbolj uspešni pri fiziki in kemiji. Ker vsi dijaki niso izpolnjevali dnevnika tutorstva, bomo odprli dokument v skupni rabi, kamor bodo sproti zapisovali svoje ure, opažanja in izločili tiste tutorje, ki svojega dela ne bodo opravljali.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Z dobrodelnimi akcijami, uvajanjem delavnic za starejše in tutorstvom se je ime šole še bolj zasidralo v regionalnem okolju. Če so to tudi dejavniki, ki so vplivali na povečan vpis na šolo, bi bilo potrebno pa narediti natančno analizo.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Tutorstvo je novost na naši šoli, ki se že drugo leto uspešno izvaja. Povečuje se delež dijakov, ki prosijo za pomoč tutorje zlasti med dijaki višjih letnikov, ki si želijo višjih ocen.

Možnosti uvajanja v druga področja

Model se lahko prenese na zasavske OŠ, kjer bi lahko naši dijaki delovali kot tutorji. Dijaki animatorji pa lahko izvajajo delavnice tudi na drugih področjih ne le IKT.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Imamo dijake entuzijaste, ki so pripravljeni nudi pomoč tako sošolcem, dijakom nižjih letnikov kakor tudi starejšim. Lahko jim ponudimo svoje znanje pri organizaciji humanitarnih akcij, predvsem pa znanje iz različnih področij, ki ga lahko organiziramo v obliki delavnic.

Literatura

/

Gimnazija Šiška
Aljaževa 32
1000 Ljubljana

KAJ NAM LAHKO DREVESA POVEDO O PODNEBNIH SPREMEMBAH? 2009 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: dr. Helena Črne Hladnik

Konzulant: Saša Kregar, ZZRSŠ – enota Ljubljana

Povzetek:

Rdeča nit inovacijskega projekta so bila fenološka opazovanja. Izdelali smo navodila za fenološka opazovanja in zbiranje fenoloških podatkov za nekatera drevesa in grme v zelenem šolskem okolišu. Kot učinkovito orodje pri tej aktivnosti se je izkazala fenološka spletna stran, ki smo jo prav tako ustvarili v okviru projekta. Ugotovili smo, da je fenologija zaradi svoje večplastnosti zelo prikladna za medpredmetno povezovanje biologije z drugimi predmeti. Podobno kot dijaki v debati o podnebnih spremembah smo se tudi učitelji pri načrtovanju in izvedbi timskega poučevanja urili v razvijanju lastnih perspektiv in v vživljanju v perspektive drugih, kar je zagotovo prispevalo k našemu osebnemu in profesionalnemu razvoju. Dokaz za to je bila tudi uspešna skupna prireditev, izvedena ob zaključku projekta po prvem letu in druge aktivnosti, na katerih smo z dijaki predstavljali dosežke projekta. Fenološka opazovanja rastlin so nas vodila do konkretnih pobud za ureditev zelenega šolskega okolja. Najprej smo preuredili zelenico pred vhodom v šolo in zasadili zelišča v odslužen čoln. V letošnjem šolskem letu pa smo v zelenem atriju ustvarili šolski ekovrt, ki je zasnovan na permakulturnih principih. Slediti namreč želimo smernicam, ki nam jih narekuje trajnostni razvoj. Tako pri opazovanjih kot pri urejanju šolskih zelenih površin so dijaki pokazali veliko pripravljenost za delovanje izven šolskih učilnic. Pri skupnem delu so se med nami krepile tudi posebne vezi. Projekt je potekal s športnimi oddelki, zato smo se učitelji še toliko bolj trudili, da smo načrtovane aktivnosti vključevali v redni pouk. Pri večini predmetov, vključenih v projekt, so bili dijaki za svoje delo in izdelke nagrajeni z drugačnimi oblikami ocenjevanja. V zadoščenje nam je tudi, da smo z vsemi izvedenimi dejavnostmi vsaj za kanček prispevali k odgovornejšemu in bolj ozaveščenemu odnosu do neposrednega šolskega okolja, in upajmo, da tudi širše.

Ključne besede: Fenološka opazovanja, IKT orodja, šolski ekovrt, trajnostni razvoj, medpredmetno sodelovanje

Abstract:

Our innovation project was focused on the phenological observations. We wrote instructions for phenological observations and for gathering phenological data of several trees and bushes in our school's green neighbourhood. The website created as a part of the project proved to be a valuable tool supporting our activities. We found phenology, due to its multidisciplinary nature, highly appropriate as an intercurricular tool linking biology to other subjects. Similar to the pupils in the climate change debates, we – the teachers – were also training ourselves in developing our own perspectives and in trying to understand the perspectives of others. This, undoubtedly, had a positive impact on our personal and professional growth, as evidenced by a successful event organized at the end of the first

year of the project where its results were presented. Phenological observations of plants resulted in some concrete initiatives for transforming our school neighbourhood. First, we arranged the lawn in front of our school and planted various herbs in an old boat. Next, in this school year 2011/2012 an ecogarden based on the permacultural principles was designed and created in the other green part of our school. This was our small contribution to the worldwide sustainable development endeavours. Pupils were, in general, very cooperative and exhibited a genuine interest in performing phenological observations and other outdoor activities. Since the participants were from the sportclasses, a special attention was paid to include the project activities into the individual curricula. With the majority of subjects, pupils were rewarded for their work and achievements by getting an opportunity to get a mark in an alternative way. We sincerely hope that the project increased the awareness of pupils, teachers and wider public for our school neighbourhood in particular and for our environment in general.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Inovacijski projekt smo začeli z namenom, da posodobimo določene biološke teme tako, da le-te lahko poučujemo tudi v neposrednem šolskem okolju. Čeprav mestna šola, imamo namreč ta privilegij, da je okrog šole kar nekaj dreves in grmov ter manjših travnatih površin.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

V današnjem času so mnogi mladi vse bolj odtujeni od narave. Naš namen je bil, da jih spodbudimo k opazovanju dogajanj v naravi med letnimi časi. Zato smo kot rdečo nit projekta izbrali rastlinska fenološka opazovanja. Rastlinska fenologija spremlja razvojne faze rastlin in vzroke njihovega pojavljanja ob upoštevanju številnih dejavnikov, med katerimi imajo vremenski odločilno vlogo (Črepinšek, 2007). V praksi potekajo fenološka opazovanja tako, da opazujemo izbrano rastlino in zabeležimo dan pojava določene opazovane fenološke faze. Glede na to, da so IKT orodja današnjim mladostnikom zelo blizu in kot taka lahko služijo motiviranju dijakov, smo ustvarili tudi fenološko spletno stran Gimnazija Šiška (www.fenoloskapostajagimnazijasiska.wordpress.com). Spletna stran nudi obiskovalcem osnovne informacije o fenologiji in opazovanjih ter služi zbiranju fenoloških podatkov in fotografij.

Dolgoletni zgodovinski fenološki podatki nam omogočajo tudi vrednotenje sprememb podnebja. Ker podnebne spremembe zadnjih nekaj desetletij sprožajo debate tako v znanstveni kot laični javnosti, smo želeli preučiti, kako dijaki prepoznavajo in kritično komentirajo odnos do narave in podnebnih sprememb z analiziranjem besedil v slovenskih (mladinskih) tiskanih in avdiovizualnih medijih ter na medmrežju.

Na račun večplastnosti osrednje teme – fenologije – smo načrtovali in realizirali veliko medpredmetnega povezovanja, kar je vsekakor prispevalo h kvalitetnejšim dosežkom projekta.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

- Kako dijake usmeriti in voditi k sistematičnemu spremljanju fenoloških pojavov in vrednotenju učinkov podnebnih sprememb ter kako pri dijakih spodbuditi pozitiven odnos do šolskega oz. širšega okolja?

Cilji projekta

Dijaki:

- razvijajo sposobnost samostojnega načrtovanja in organiziranja fenoloških opazovanj;
- bolje prepoznavajo raznolike rastline ter njihove značilnosti in posebnosti;
- razvijajo sposobnosti natančnega opazovanja, beleženja fenoloških pojavov in primerjajo, analizirajo ter interpretirajo zbrane podatke;
- učijo se statistično obdelovati pridobljene podatke (vremenske in fenološke);
- z geografskega vidika iščejo povezave med vremenom in vegetacijsko dobo;
- razvijajo digitalno in informacijsko pismenost (uporaba sodobnih informacijskih tehnologij, kot so digitalno fotografiranje, medmrežje);
- prepoznavajo in komentirajo odnos do narave in podnebnih sprememb z analiziranjem besedil v slovenskih (mladinskih) tiskanih in avdiovizualnih medijih ter na medmrežju;
- v angleškem jeziku razvijajo novo besedišče (npr. imena rastlin) ter se pogovarjajo o vzrokih in posledicah klimatskih sprememb;
- ozaveščajo vrednote do narave in živih bitij ter se učijo strpnjega in odgovornejšega ravnanja v skladu s temi vrednotami.

Potek dela

Na začetku šolskega leta 2009/10 je projektna skupina izdelala in analizirala vprašalnik za vrednotenje odnosa dijakov 2. letnika do zelenega šolskega okoliša oz. na splošno do narave, do zaznavanja podnebnih sprememb, poznavanja tem v sklopu projekta in glede konkretnih aktivnosti, ki bi jih lahko izvedli na šoli, da bi prispevali k manjšemu izpustu CO₂. Velika večina dijakov je predlagala, da bi naša šola lahko prispevala k varovanju okolja tako, da bi izvajali ločeno zbiranje odpadkov. To smo tudi udeležili, tako da zdaj že tri leta na šoli poteka ločeno zbiranje odpadkov (papir, embalaža in ostalo). Naslednji skupni dosežek dijakov in projektne skupine je bila naravoslovno-družboslovno-jezikovno obarvana kulturna prireditev, na kateri so dijaki predstavili aktivnosti, ki so se odvijale med šolskim letom v sklopu projekta za starše in druge dijake.

Sicer pa so bila rdeča nit triletnega projekta fenološka opazovanja dreves in grmov v neposrednem šolskem okolišu. Zaradi večplastnosti osrednje teme – fenologije – smo v prvem letu izvedli več medpredmetnih povezav biologije z drugimi predmeti (bio-inf, bio-psi, bio-slo, slo-ang, bio-geo, bio-mat, bio-geo). V naslednjem šolskem letu (2010/11) smo nadaljevali s fenološkimi opazovanji, hkrati pa smo se usmerili v predstavitev rezultatov projekta širši javnosti. Na razstavi v knjižnici Šiška smo v obliki plakatov predstavili dosežke enoletnega projekta. V tednu vseživljenjskega učenja pa je bila razstava na ogled tudi na naši šoli. Dobili smo zelo pozitivne odzive s strani obiskovalcev obeh razstav, tako v knjižnici kot na šoli.

V začetku šolskega leta 2011/12 pa smo razstavljali v okviru 17. slovenskega festivala znanosti z mednarodno udeležbo v Cankarjevem domu (oktober, 2011). Na festivalu smo sodelovali tudi z delavnico Govorica dreves, ki smo jo načrtovali in izvedli skupaj z dijaki.

V nadaljevanju projekta so nas fenološka opazovanja rastlin v okolici šole vodila do konkretnih pobud za ureditev zelenega šolskega okolja. Sledila je okoljska akcija, katere cilji so bili:

- Recikliranje (ponovna uporaba) odsluženega čolna tako, da smo vanj in okrog njega zasadili zdravilne rastline (sivka, žajbelj, timijan, rman, skrečnik) za privabljanje čebel in za estetski užitek;
- Čiščenje šolskega okoliša in zbiranje papirja. Pri tej aktivnosti so bili dijaki (2.A razred) vključeni pri načrtovanju in izvedbi.

V šolskem letu 2011/12 smo v zelenem šolskem atriju, ki je odmaknjen od ceste, z dijaki ustvarili šolski ekovrt pod okriljem Mreže šolskih ekovrtov (Inštitut za trajnostni razvoj). Zasnova vrta sledi osnovnim permakulturnim principom (posnemanje naravnega okolja, visoke grede, uporaba mešanih posevkov, zastirke, kompostiranje ...). Pri ustvarjanju vrta smo družno sodelovali učitelji in dijaki, kar nas je precej povežalo. Teoretične ekološke koncepte, ki smo jih osvojili pri pouku biologije, smo uporabili neposredno v praksi.

V zvezi z ekovrtom nas je obogatil tudi medijski dogodek, ko je ekipa RTV-ja na našem vrtu snemala reportažo v okviru evropskega projekta Village folk – Zakaj kmetijstvo. Filmček je dostopen na povezavi http://www.rtv-slo.si/villagefolk/solski_urbani_vrtovi. Ob tej priložnosti smo gostili predstavnike šestih osnovnih šol, ki že imajo večletne izkušnje z ekološkim vrtnarjenjem. Prav tako so štiri dijakinje v okviru tedna vseživljenjskega učenja vodile po ekovrtu skupino oskrbovancev iz Zavoda Zarja. Na obisku v našem ekovrtu smo gostili tudi predstavnic Evropske komisije. Zadnji obisk je zahteval, da so dijakinje vodenje pripravile tudi v angleškem jeziku. V okviru posveta Slovenija znižuje CO₂: dobre prakse (šolski ekovrtovi), ki je potekal na naši šoli, je vodja projekta imela predstavitev našega šolskega ekovrta in vodenje za udeležence posveta po našem ekovrtu. Skratka, priložnosti za to, da pokažemo, kaj smo ustvarili, in osmislimo pomen tega, smo imeli že kar nekaj.

Zaradi problemov v delovanju našega fenološkega spletnega mesta smo konec letošnjega šolskega leta s sistemom za upravljanje vsebin WordPress ustvarili novo fenološko spletno mesto, ki je dostopno na www.fenoloskapostajagimnazijasiska.wordpress.com. Za vsa tri leta izvajanja fenoloških opazovanj smo pripravili galerijo fotografij dreves in grmov (razporedili smo jih v šolsko leto 2009/10, 2010/11 in 2011/12) v različnih fenofazah in datumi pojava posameznih fenofaz ter objavili na novem spletnem mestu. Poleg fenoloških opazovanj pa spletno mesto obiskovalce seznanja s fenologijo in navodili za opazovanja. Obstaja tudi rubrika naravoslovna fotografija in zanimive povezave. Novost je ta, da na spletnem mestu lahko objavljamo tudi tekoče objave (angl.: posts).

Zbiranje in obdelava podatkov

Samoevalvacija učiteljev in dijakov, ki so sodelovali v prvem akcijskem krogu (šolsko leto 2009/10) je podrobneje opisana v članku, objavljenem v reviji Vzgoja in izobraževanje (Črne Hladnik in sod., 2010).

Za evalvacijo fenoloških opazovanj in ustvarjanja šolskega vrta pa smo v glavnem uporabili anketni vprašalnik.

Na osnovi 36 rešenih vprašalnikov v zvezi s fenološkimi opazovanji v nadaljevanju povzemam glavne ugotovitve. V povprečju so dijaki s pomočjo petstopenjske lestvice ocenili, da so jim bila fenološka opazovanja precej všeč. Posebno so jim bile všeč naslednje aktivnosti: pouk na prostem, obiranje češenj, fotografiranje, urejanje fenološkega spletnega mesta.

Med znanji, ki so si jih pridobili s fenološkimi opazovanji, so največkrat izpostavljali naslednja: razlikovanje med različnimi vrstami dreves, ločevanje med posameznimi cvetovi/socvetji, razlikovanje med žužkocvetnimi in vetrocvetnimi rastlinami. Na splošno dijaki menijo, da so zaradi fenoloških opazovanj postali malo bolj pozorni tudi na druge rastline. Dva od dijakov sta predlagala, da bi lahko opazovali tudi nekatere živali.

Vprašalnik o ustvarjanju šolskega ekovrta je izpolnilo 16 dijakov, ki so menili, da jim je bila aktivnost precej všeč. Posebno pa so izpostavili: delo zunaj učilnice, dobro organizirano delo in prijetna razredna klima med ustvarjanjem, fotografiranje in snemanje oddaje, vodenje po ekovrtu. Ni pa jim bilo všeč, ker nam je nagajalo muhasto aprilsko vreme. Navedli so kar

nekaj spretnosti in znanj, ki so si jih pridobili pri delu na šolskem vrtu. Kot na primer izdelava visoke grede, osnove permakulture, poznavanje vrtnin in podobno.

Vprašalnik v zvezi s šolskim ekovrtom je rešilo tudi deset učiteljev, ki so bili mnenja, da je šolski ekovrt primer dobre prakse. Nekateri so menili, da ekovrt lahko v prihodnje služi kot didaktično orodje za nekatere predmete in ponuja priložnosti za medpredmetno povezovanje. Podobno kot učenci so tudi učitelji imeli nekatere pobude in predloge za nadaljnje delo.

Ugotovitve in spoznanja

Ugotavljamo, da navodila za fenološka opazovanja in fenološka spletna stran dobro služijo svojemu namenu. Delo v neposrednem zelenem šolskem okolju dijake lahko zelo motivira za pouk biologije. Prav tako so dijaki navdušeni nad fotografiranjem rastlin in uporabo fenološke spletne strani. Ugotavljamo, da lahko s praktičnim prikazom, kot je na primer manjši šolski ekovrt, povsem nazorno prikažemo smernice trajnostnega razvoja. Menimo, da se je kot zelo dobra poteza med projektom pokazala ta, da smo dijake vključevali že v načrtovanje aktivnosti. Projekt je potekal s športnimi oddelki, zato smo se učitelji še toliko bolj trudili, da smo načrtovane aktivnosti vključevali v redni pouk. Pri večini predmetov, vključenih v projekt, so bili dijaki za svoje delo in izdelke nagrajeni z drugačnimi oblikami ocenjevanja.

Dijaki so v sklopu projekta imeli kar nekaj priložnosti javnega nastopanja, ne samo pred sošolci, ampak tudi pred širšo publiko, nekateri celo pred televizijsko kamero. Menimo, da imajo dijaki med rednim šolanjem takih izkušenj še premalo, saj so zanje zelo dragocene in se lahko marsikaj naučijo.

Širjenje novosti

Izsledke projekta po prvem letu smo s kolegicami predstavili v članku Kaj nam lahko drevesa povedo o podnebnih spremembah, ki je izšel v reviji Vzgoja in izobraževanje (Črne Hladnik in sod., 2010). Prav tako smo imeli predstavitev na srečanju učiteljev v Zrečah (2010), kjer so se predstavili primeri dobre prakse v okviru posodabljanja gimnazijskega programa.

V šolskem letu 2010/11 smo pripravili trinajst plakatov, na katerem so bili predstavljeni dosežki enoletnega projekta. Razstavljali smo v Knjižnici Šiška in na šoli. Začetek letošnjega leta pa smo se z razstavo in delavnico Govorica dreves predstavili na 17. slovenskem festivalu znanosti v Cankarjevem domu. Lansko leto je vodja projekta inovacijo – fenološka opazovanja na Gimnaziji Šiška – predstavila na VI. mednarodnem posvetu Ekologija za boljši jutri (Rakičan, 2011), letos pa na 1. znanstveni konferenci z mednarodno udeležbo (VIVUS) v Biotehnološkem centru Naklo in na posvetu Slovenija znižuje CO₂: dobre prakse šolski ekovrtovi na Gimnaziji Šiška.

Literatura

Črne Hladnik, H., Makuc Bric, S., Mišmaš Pintar, M. in Zdravec Zupan, M. Kaj nam lahko drevesa povedo o podnebnih spremembah Vzgoja in izobraževanje, 2010, št. 3-4, letnik XLI, str. 99-106.

Črepinšek, Z. Fenologija – kazalec podnebja in posledic njegovega spreminjanja. Proteus, 2007, 69/8, str. 342-349.

Črepinšek, Z. Fenologija – koledar narave, 2010, BTF, Univerza v Ljubljani.

I. gimnazija v Celju
Kajuhova 2
3000 Celje

KAKO SISTEMATIČNO IZBOLJŠEVANJE RAZREDNE KLIME VPLIVA NA KAKOVOST ŠOLE

2009 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Tanja Tušek, prof. geografije in filozofije

Sodelavci: mag. Mojca Alif, prof. kemije; Tatjana Jagarinec, prof. biologije; Tamara Kolarič, prof. zgodovine in geografije; Jože Petrak Zajc, prof. filozofije in teologije; Mojca Plevnik Žnidarec, prof. kemije; mag. Janja Simoniti, prof. kemije; Lea Gornjak, prof. psihologije.

Konzulent:mag. Sonja Zajc, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, OE Celje

Povzetek:

Zastavljeni cilj projekta je sistematično izboljševanje razredne klime in s tem vplivati na kakovost šole. Šola bo pridobila na kakovosti, ko bo poleg odličnih učnih uspehov, ki jih že dosega, beležila manjše neupravičeno izostajanje dijakov od pouka, njihovo sprotno učenje z razumevanjem, pozitivno in delovno klimo v razredu, skrb za sočloveka, manj konfliktnih situacij, ko bo naučila dijaka soočati se z izzivi sodobnega časa. Cilj je jasen, tudi v današnjem šolskem sistemu je nujen čas za pogovor z mladimi. Na ta vidik je opozorila skupina sodelujočih profesorjev, vodstvo šole je podprlo našo željo in uvedlo redne tedenske razredne ure.

Razredniki šole so bili povabljeni k izvajanju tematskih razrednih ur. Da bi bilo njihovo delo lažje, smo člani inovacijskega projekta pripravili in oblikovali interno zbirko tematskih razrednih ur in jo naslovili Pogovori o ... na I. gimnaziji v Celju. Ta vsebuje štiri sklope, štiri teme, vezane na posamezni letnik. Te vsebine so uporabne tudi na drugih srednjih šolah. Izkušnje kažejo, da se z izvajanjem pogovornih razrednih ur bogati komunikacija med razrednikom in dijaki ter med dijaki samimi, lažje odkrijemo problem in ga rešimo. S pogovori bogatimo sebe in druge, svet lahko »delamo« boljši.

Razredne ure so namenjene tudi informiranju dijakov o aktivnostih in dogodkih, ki potekajo na šoli. Zagotovo je s tem omogočena lažja koordinacija dela (npr. OIV) in priprava dijakov na le-te.

Projekt se nadaljuje v praksi, več aktivnih razrednikov pomeni hitreje dosegati cilj, dvigovati kakovost šole. Vsaka nova, dobra tematska ideja bo prispevek k izboljševanju razredne klime.

Abstract:

The goal of the project is to systematically improve classroom atmosphere and thereby to improve the quality of our school. The school, which already enjoys excellent academic results, will benefit in terms of quality by having a smaller number of unjustified absences among students, encouraging their on-going learning through understanding and a positive working atmosphere in the classroom, concern for others, and fewer conflict situations. Students will also learn to face the challenges of modern times. The objective is clear: even in today's school system it is necessary to take the time to talk with young people. This fact

was pointed out by a group of participating teachers, and the principal supported our desire to set up regular and weekly class meetings.

All homeroom teachers were invited to implement thematic class meetings. In order to make their job easier the members of this innovative project developed and created an internal database of thematic classroom meetings. The title of the collection is Talks about ... at I. grammar school in Celje. It consists of four sections, four topics related to each individual year. These topics could also be relevant and applicable to other secondary schools. Experience shows that discussion during class meetings enriches communication between homeroom teachers and students, as well as among students themselves, by helping to identify and solve problems. Through discussion we enrich ourselves and others, and we can "improve" the world.

Class meetings are also intended to inform students about activities and events taking place at the school. This undoubtedly facilitates work coordination (e.g. compulsory elective topics), and prepares students for the same.

The project is continuing in practice. More active homeroom teachers are quickly reaching the objective of raising the quality of our school. Any new, good thematic idea will contribute to improving the classroom climate.

Ključne besede: *razredna klima, tematske razredne ure, zbirka vsebin za razredne ure.*

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

I. gimnazija v Celju se lahko pohvali z visokimi učnimi uspehi. Vsako leto beležimo visok odstotek prav dobrih in odličnih dijakov, veliko število zlatih maturantov in kar nekaj tistih, ki so uspešni na državnih in mednarodnih tekmovanjih. Vzgojni prispevek profesorjev, se zdi, se vedno bolj izgublja, je pa še kako potreben, saj imamo vedno več težav z izostajanjem od pouka, nemotiviranostjo dijakov za sprotno delo, vzgojne probleme, različne odvisnosti mladih, itd. Predmetnik za gimnazije ne vključuje obveznih razrednih ur. V kolikor je večini profesorjev pomemben samo vidik izobraževanja in ne tudi vzgoje in dober lastni zgled, bo mladina čustveno revnejša, težje se bo spopadala z življenjskimi izzivi, klima v razredu bo slabša, padel bo učni uspeh.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

S kvalitetnimi vsebinami razrednih ur skozi celotno šolsko leto, lahko razredniki z dijaki gradijo dobre medsebojne odnose, pozitivno in delovno klimo, dobro počutje na šoli, ustvarijo human pogled na življenje v šoli in izven nje ter se lažje soočajo z izzivi, ki jih prinaša življenje.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako sistematično izboljševanje razredne klime vpliva na kakovost šole?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Dvigniti dobro klimo v oddelkih.
- Spodbuditi profesorje in dijake, da bi se trudili za dobro klimo v delovnem okolju.
- Razredna ura v urniku.

- Boljša informiranost dijakov s strani šole o neposrednih aktivnostih in dogajanjih na šoli.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Člani projektne skupine smo analizirali stanje razredne klime v razredih, ki jih poučujemo in vodimo.
- Samostojno in v povezavi s šolsko svetovalno službo smo načrtovali in izvajali tematske razredne ure, katerih čas in termin smo določili razredniki sami. Teme smo prilagodili željam in potrebam razredov.
- Na pedagoških konferencah smo predstavili pomembnost izvajanja tematskih razrednih ur in povabili ostale profesorje in razrednike k sodelovanju.
- Vodstvo šole je podprlo naša prizadevanja in vključilo v urnik obvezne razredne ure (20 minut).
- Dobri rezultati izvajanja tematskih razrednih ur so bili med sodelujočimi potrjeni, izvedenih je bilo zelo veliko kvalitetnih pogovornih ur. Zbirka priprav za razredne ure je bila vse večja.
- Natisnili smo zbirko priprav za razredne ure, kot pripomoček za razrednike v srednjih šolah.
- Vedno več razrednikov se je trudilo izvajati tematske in pogovorne razredne ure.
- V času razrednih ur so dijaki boljše informirani s strani šole o neposrednih aktivnostih in dogajanjih na šoli.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Posebnost internega priročnika za razredne ure je v tem, da je razdeljen na štiri tematske sklope, glede na interese in želje dijakov. Prvim letnikom smo se želeli približati s temami o oblikovanju učnih in delovnih navad, drugim letnikom o samomotivaciji kot ključu do uspešnega dela. V tretjem letniku posvečamo več tem izbiri poklica, četrti letnik pa je razpravljajal o temah pod krovnim naslovom Daj svetu najboljše kar imaš in najboljše se bo vrnilo k tebi. To so samo priporočila. Svoboda vsakega razrednika je, da lahko izbira med petintridesetimi različnimi temami v priročniku, odvisno od potreb in želja razreda.

Dandanes je vse manj časa za odkriti pogovor, svet je zaznamovan z različnimi nemožnimi potezami človeka, zakaj ne bi na te napake opozarjali vzgojno in odkrito tudi v šoli. Šola je vzgojno-izobraževalna ustanova, in temu prvemu poslanstvu se kar radi izognemo.

V triletnem obdobju našega projekta so se pokazali novi prijemi uspešnega doseganja pozitivne razredne in šolske klime: individualni pogovori z dijaki, boljša koordinacija dela na šoli in pogosto opozarjanje dijakov, tudi z lastnim zgledom, na humanost.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

V gimnazijski predmetnik smo vnesli obvezne razredne ure, tako se v tem času informira dijake o aktivnostih na šoli, ne da bi posegali v čas drugih predmetov. Vedno več razrednikov izvaja tematske in pogovorne razredne ure.

Obdelava podatkov

Sprotna evalvacija po posameznih korakih dela v obliki pogovora med sodelujočimi v projektu.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Dosežena je tedensko obvezna dvajset-minutna razredna ura, katere čas naj se nameni pogovoru o temah, ki so dijakom zanimive in pomembne. Hkrati se lahko ta čas nameni informiranju dijakov o aktivnostih na šoli (boljša koordinacija dela npr. za OIV vsebine). Cilj je, da se v kratkem pogovornem času izpostavi zanimiva tema, sliši mnenje dijakov, razvija kritičen odnos do sveta in nakaže reševanje izzivov in problemov. Dobrodošla je samorefleksija dijaka, način, da sprožimo pri dijaku razmišljanje o tem in onem. Na razrednikih je, da izbirajo teme, preko katerih lahko delamo ta svet boljši. »Ta svet« ni nujno samo planet Zemlja, je naš razred, je naša šola, je moja družina, je moja soseka.

Oblikovana zbirka 35 vsebin za razredne ure je pripomoček za razrednike, je zbirka idej, kako naj poteka pogovor z dijaki.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Sodelovanje vseh razrednikov in drugih strokovnih sodelavcev z dijaki v tematskih razrednih urah ter skrb za pozitivno in delovno razredno in šolsko klimo.

Možnosti uvajanja v druga področja

/

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Z dobro motivacijo izkoristiti večino razrednih ur za kvalitetne tematske pogovore, ki bi temeljili na dobrih medčloveških odnosih.

Literatura

REVIJA VZGOJA. Ljubljana: Društvo katoliških pedagogov Slovenije, 2010 – 2012.

Vtič, T. D. ISKALCI BISEROV. Maribor: Ekološko kulturno društvo Za boljši svet, 2004. ISBN 961-90914-3-4

Zabukovec, V. MERJENJE RAZREDNE KLIME. Ljubljana: Produktivnost, Center za psihodiagnostična sredstva, 1998. ISBN 961-6068-14-8

Mladinski dom Jarše
Jarška 44
1000 Ljubljana

MLADINSKO STANOVANJE

2010

Vodja inovacijskega projekta: Marko Ocvirk

Sodelavci: Katja Bilban, Ruth Bračevac, Damjan Habe, Peter Steničnik

Konzulent: mag. Olga Dečman Dobrnjič, Zavod Republike Slovenije za Šolstvo

Povzetek:

Strokovni prispevek govori o konceptu mladinskih stanovanj. Mladinska stanovanja opisuje v povezavi z delom v institucijah in kot sistemski okvir obstoječih stanovanjskih skupin za mladostnike. Prispevek povzema delovanje stanovanjskih skupin znotraj Mladinskega doma Jarše, vključuje pa tudi druge institucije, kot primere dobre prakse in do sedaj izvedenih programov.

Opisani projekt se navezuje na mladostnike z vedenjskimi in osebnostnimi težavami, ki so v osnovi populacija, s katero delajo mladinski domovi in vzgojni zavodi. Ti programi so bili v preteklosti posledica potreb mladostnikov, ki so bili nameščeni v institucionalno obliko nastanitve, pa so po odpustu potrebovali pomoč in podporo pri osamosvojitvi. Tako prispevek govori tudi o oblikah in metodah izvajanja programov mladinskega stanovanja in postanovanjski oskrbi mladostnikov. V okviru te teme pa definira tudi potrebe mladostnikov in specifične značilnosti omenjene populacije, ter razloge za namestitev, oziroma omogočanje take oblike pomoči.

Prispevek je nastal kot povzetek ugotovitev pri projektu, v katerem smo analizirali trenutno stanje, opravili sestanek na nivoju več institucij, na katerem smo primerjali oblike in vsebino dosedanjih oblik postanovanjske obravnave. V prispevku je tudi povzetih nekaj dosedanjih teoretičnih razmišljanj in ugotovitev drugih avtorjev, ki so se ukvarjali s problematiko mladih in konkretno z mladinskimi stanovanji.

Abstract:

The article talks about the concept of youth apartments. Youth apartments are presented as a part of institutional work and as a systematic frame of existent residential homes for youth. The article summarises the work of residential homes inside the youth home Mladinski dom Jarše, however it also includes other institutions as an example of good practice and executed programmes.

The described project deals with young people with behavioural and personal issues that in general represent the population, which youth homes and residential treatment institutions work with. These programmes evoked from the need of the young who were placed in an institutional form of residence, but who needed help and support in the process of independence after leaving the institution. The article thus talks also about the forms and methods of implementing the programmes of residential homes and post-residential home support of the young. It also deals with the needs and specific characteristics of the mentioned population as well as the reasons for their placement into post-residential homes or providing such form of support.

The article is a summary of the findings of the project, in which we analysed the current situation, performed a meeting on the institutional level, where we compared the forms and contents of the post-residential handlings being performed up to now. The article also includes a few theoretical aspects and findings of various authors who dealt with the issue of the youth and specifically with youth apartments.

Ključne besede: Mladinsko stanovanje, postanovsnjska oskrba, mladostniki s težavami v vedenju in osebnosti, namestitve v mladinski dom

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V Mladinskem domu Jarše in tudi vzgojnih domovih se je že pred leti pojavila potreba po omogočanju postopnosti prehoda na samostojno življenje mladostnikov. V populaciji otrok s težavami v vedenju in osebnostnem razvoju, je praviloma etiologija težave v primarnem socialnem okolju, torej družini. Glede na naravo problematike v družini, pa je odvisno tudi to ali ima otrok vsaj osnovno podporo v materialnih pogojih in psihološki varnosti. Ker so taki pogoji redko omogočeni v družinah, ki imajo težavo z odvisnostjo od dovoljenih in prepovedanih substanc, ter v družinah z zgodovino zlorabe, je tudi vrnitev v družino onemogočena.

Ob enem bi del populacije mladostnikov s podobno problematiko lahko namestili neposredno v mladinsko stanovanje brez predhodne nastanitve v stanovanjski skupini.

Te mladostniki, ki zaključijo bivanje v institucionalni obliki življenja, imajo možnost oditi v najemniško stanovanje, kjer so odvisni od samooskrbe. V preteklosti so se nekateri mladostniki ob odhodu iz institucije še vedno šolali, kar jim je oteževalo zaposlitev s katero bi se lahko preživljali.

Koncept mladinskega stanovanja bi omogočil mladostnikom lažji prehod v samostojnost, uspešen zaključek šolanja in postopno učenje samostojnosti. Do sedaj je ta koncept delno živel v enem od zavodov, a sistematično ni opredeljen v normativih in programih pristojnih institucij.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Z načrtovanjem projekta Mladinska stanovanja, smo se v Mladinskem domu srečevali že pred leti. V generacijah otrok, ki so v naših stanovanjskih skupinah zaključevali bivanje, se je pojavilo kar nekaj posameznikov, ki so cilj bivanja že dosegli. Pri teh posameznikih se nam je postavljalo vprašanje ali so dosegli tudi dovolj visoko stopnjo samostojnosti za življenje in ali so dosegli cilje osebne zrelosti. Večino teh mladostnikov ni imelo možnosti vrnitve v matično družino in niti drugih priložnosti za takojšnje samostojno življenje. S tem pa tudi niso imeli priložnosti podpore in pomoči staršev ali drugih odraslih pri osamosvajanju.

V projektu, ki smo ga izvedli v letošnjem letu, smo imeli predvsem dva cilja. Oblikovati konkreten program koncepta mladinskega stanovanja in pregledati medzavodsko usklajevanje na tem področju ter podati predlog za spremembe pravilnika o normativih in standardih. Članek povzema predvsem vsebinske ugotovitve in programske smernice izvajanja tega projekta.

Kot že omenjeno, se je zaradi različnih razlogov pojavila potreba po iskanju 'alternativnih' rešitev in namestitve pri nekaterih mladostnikih. Značilnosti teh mladostnikov je v svoji diplomski, s pomočjo kvalitativne analize primerov sistematizirala Mržkova (2009). Analiza je bila narejena v Mladinskem domu Jarše in v posvetu s konkretnimi strokovnimi delavci, ki so

izkušnjo s postanovanjsko oskrbo že imeli. Mržkova (prav tam) navaja, da se izkazuje potreba po postanovanjski nastanitvi v treh različnih situacijah. Torej gre za:

- mladostnike, ki so presegli starost, ki omogoča nastanitev in še niso sposobni popolnega samostojnega življenja,
- mladostnike, ki so sposobni osamosvojitve, a potrebujejo občasno finančno in svetovalno pomoč,
- ali pa so to posamezniki, ki ne zmorejo običajnega sistema stanovanjskih skupin in potrebujejo t.i. 'nizkopražni' program, saj niso zmožni upoštevanja pravil, izpolnjevanja ciljev v skupini in jih zaradi različnih razlogov ni mogoče namestiti v drugih institucionalnih oblikah.
- (povzeto po Mržek 2009 in interno gradivo MDJ 2007, prav tako Mržek in Kranjčan, 2010).

Potreba po ureditvi konkretnih oblik bivanja za to populacijo se je v stroki pojavila že pred časom. O podobni obliki nastanitve je namreč poročal v 80. letih že Imperl (1986). Kot rezultat družbene kritike institucionalne vzgoje in liberalizacije odnosov, se je v tistem času pojavil koncept stanovanjskih skupin, katere osnovna ideja je bila samooskrba in navajanje na samostojnost. Princip takih oblik nastanitve je deloval po načelu prevzemanja odgovornosti za lastno delovanje. Njihov okvir delovanja in oblika nadzora nad življenjem mladostnikov sta bila bolj ohlapna, kot jo poznamo danes pri nas, v obliki stanovanjskih skupin. Mladostniki so namreč živeli v stanovanjih. Dobivali so sredstva od t.i. centra za socialno delo direktno sami in sicer za oskrbni dan, s katerimi so se morali preskrbeti. Plačevali so prehrano, oblačila in ostala osnovna sredstva ter z denarjem razpolagali skladno z dogovorom v skupini. Skupini sta bila na razpolago dva vzgojitelja, ki sta podpirala oskrbo 5 oziroma 7 mladostnikov (povzeto po Imperl, 1986). Ta oblika je bila v tistem času zelo podobna temu, kar trenutno v Sloveniji razumemo pod pojmom mladinsko stanovanje.

Danes pri nas principe in delovanje vzgojnih zavodov, stanovanjskih skupin in mladinskih domov predpisuje Vzgojni program, ki ga je pripravil Zavod za šolstvo in je vezan na izvajanje Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami. V tem dokumentu program med drugim predvideva načela vzgojnega delovanja, ki pa jih za populacijo z omenjenimi značilnostmi trenutno sistem ne nudi.

Govorimo o vodilih za strokovno delo, ki jih zajema:

- načelo individualizacije,
- načelo aktivne vloge in soodgovornosti otroka ali mladostnika v procesu lastnega razvoja,
- načelo kompenzacije razvojnih primanjkljajev in vrzeli. (internetni vir, 2004, podobno v Skalar, 1995).
- načelo aktivne vloge in soodgovornosti mladostnika v procesu lastnega razvoja, pa je načelo, ki ga Zupanova in Ledinškova (2010) izpostavljata v svojem delu kot prvo. Le tega sam vzgojni program na opredeljuje.

Ta načela so za mladostnike s težavami v vedenju in osebostnem razvoju pomemben del. Gre predvsem za tiste v starosti po sedemnajstem in osemnajstem letu, torej so pretežno starejši uporabniki stanovanjskih skupin, ki so del svojih primanjkljajev in težav že dopolnili. Pred njimi je naloga urediti si življenje na naslednji stopnji v odraščanju. Torej je to nek konkreten učni proces, ki ga Mržejeva in Kranjčan (2007) opisujeta takole:

Prednosti te oblike dela za mladostnika v primerjavi z bivanjem v stanovanjski skupini so: večja 'življenjskost', približanje realnemu življenju, večja samostojnost mladostnika, skrb zase, učenje razpolaganja z viri preživetja in večja kompetentnost pri vsakodnevnih opravilih (Interno gradivo Mladinskega doma Jarše, 2007, po Mrže in Kranjčan 2007).

Vzgoja mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami zahteva sistematično in načrtno strokovno delo, zato mora biti vzgoja dosledno usmerjena k ciljem vzgojnega programa. Ti cilji so:

- odpravljanje negativnih posledic neugodnih razvojnih dejavnikov preteklega obdobja;
- preprečevanje nastajanja novih čustvenih in vedenjskih težav;
- utrjevanje in širjenje zdravih mladostnikovih razvojnih potencialov;
- kompenziranje razvojne vrzeli in primanjkljajev;
- izboljšanje, spreminjanje mladostnikovega družbeno nesprejemljivega funkcioniranja;
- razvijanje in utrjevanje zdravega samozaupanja, zaupanja do odraslih in do družbe, ki ji pripada (Zupan in Ledinšek, 2010).

Oblik mladinskega stanovanja in poodpustne obravnave je v Sloveniji že nekaj. Sam inovacijski projekt, ki smo ga skušali definirati v Mladinskem domu Jarše, pa je vezan na pregled že omenjenih praks in povezovanja strokovnjakov in institucij, ki to prakso že poznajo. V literaturi so na razpolago zapisi o primerih Mladinskega doma Jarše in Mladinskega doma Maribor. Obe instituciji se na različne načine znajdeti z izvajanjem teh programov. Kot je razvidno iz dokumenta posveta*, ki ga je organiziral Mladinski dom Jarše, na temo mladinskih stanovanj, pa programi delujejo pollegalno. To pomeni, da sama vsebina, cilji in nameni, ne odstopajo od osnovnih načel in etike delovanja teh institucij, sta pa oblika in metodika izvajanja nedefinirani in formalno nedorečeni.

V najbolj osnovni obliki je mladinsko stanovanje priložnost mladostnika, da zaživi samostojno življenje, brez nenehnega nadzora in režima, ki velja v stanovanjski skupini. Lahko bi rekli, da gre za bolj »ohlapen« sistem. Pomoč se mu nudi v obliki prostora za življenje, v materialnih sredstvih in spremljanju strokovnega delavca/vzgojitelja.

Mladinsko stanovanje je možno izvajati v podnajemniškem stanovanju, dijaškem domu, študentskem domu, internem stanovanju v prostorih stanovanjske skupine, pri rejnikih oz. skrbnikih ter v stanovanju, ki je donirano v ta namen (Hofbauer, 2008). Omenjena donacija stanovanja je praksa MD Maribor, ki je pred leti pridobila dve stanovanji. Z izvedbo 'inovacijskega projekta' pa so dobili tudi del sredstev za svetovalce/vzgojitelje, ki spremljajo mladostnike v stanovanju. MD Jarše ima prakso spremljanja otrok v najemniškem stanovanju in ločevanju prostorov (kot samostojne enote) znotraj stanovanjske skupine. V nekaj primerih pa so poodpustno spremljanje izvajali tudi v dijaškem in študentskem domu. V VZ Kranj pa imajo izkušnjo z najemniškim stanovanjem. Žal so projekt opustili zaradi previsokih stroškov.

Kljub omenjeni ohlapnosti sistema, pa je zagotovljen nek osnovni okvir programa. Za vstop v skupino poleg značilnosti mladostnikov veljajo tudi osnovni pogoji namestitve, ki jih mora mladostnik sprejeti. Pogoji namestitve v svoji diplomski povzema Hofbauerjeva (2008): polnoletnost, lastna finančna sredstva (štipendija, pokojnina, participacija staršev...). Mladostnik se mora s tako obliko obravnave strinjati ter sprejeti pogoje in dolžnosti, ki so opredeljeni za vsakega posebej v pogodbi oz. sporazumu in individualnem načrtu.

Pri omembi lastnih sredstev pa ne gre nujno za sistemsko pridobivanje sredstev. Za nekatere mladostnike je v preteklosti zadostovalo, da so si z varčevanjem zagotovili zadostna sredstva za določeno (začetno) obdobje bivanja v mladinskem stanovanju.

Čas bivanja v skupini je časovno omejen od 3 pa do največ 12 mesecev. V skrajnem primeru se lahko tudi podaljša s konsenzom pristojnega centra za socialno delo in ravnateljem Mladinskega doma Jarše (konkretno) (povzeto po Hofbauer, 2008 in elektronskim virom MDJ, 2007).

Koliko mladostnikov biva v taki obravnavi je odvisno od potreb in možnosti institucije ter posameznih otrok. Praksa tako kaže, da imajo v MD Maribor dve stanovanji in v vsaki enoti

živijo 3 do največ 4 mladostniki (imajo tako dekliško kot fantovsko stanovanje). V VZ Kranj so imeli v letu 2008 dve 'postanovalki' nameščeni v najemniškem stanovanju velikosti 48m². Gre torej za normativno zelo razpršen in individualiziran koncept, ki je poenoten po načelu individualizacije in strokovnih principih. Vsebinski vidik se prilagaja na podlagi potreb mladostnikov. Svetovalno izvajanje pa je definirano znotraj posameznih zavodov.

Za Mladinski dom Jarše smo opredelili naloge svetovalca, ki sta jih povzeli tudi Zupan in Ledinškova (povzeto po internem gradivu MDJ 2007).

Ker govorimo o ohlapnejšem režimu in navajanju na samostojnost, so tudi naloge vzgojitelja drugačne. V prvi vrsti gre bolj za podporo in svetovalno delo strokovnega delavca kot pa za vlogo vzgojitelja. V navedku vseeno uporabljamo pojmovanje vzgojitelj, kot ga navajata avtorici.

Naloge vzgojitelja:

- pomaga pri iskanju stanovanja;
- uredi vse za nemoteno izvajanje programa (priprava in podpis pogodbe, dogovor z računovodkinjo, ...)
- je v stiku z mladostnikom glede na program oziroma po potrebi;
- je v stiku s Centrom za socialno delo, s šolo, starši oziroma skrbniki;
- sklicuje strokovne time in obvešča ostale sodelavce o dogajanju;
- na začetku je enkrat tedensko v stiku z mladostnikom, praviloma je to osebni kontakt (v stanovanju, skupini ali drugje), kasneje najmanj enkrat mesečno;
- kontakt narekujeeta mladostnik in matični vzgojitelj (Zupan in Ledinšek,2010).

Kljub jasni vlogi svetovalcev/vzgojiteljev pa ostaja vrzel na področju formaliziranja projekta, ki se veže tudi na delo strokovnega delavca. Problem nesistematiziranosti tega programa najdemo v vsebini 'vzgojnega programa', ki ga strokovni delavci rešujejo z individualnim načrtom. Drugi vidik neurejenosti, pa je v pravilniku o normativih in standardih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami (ur. L. št. 59/07, 70/08, 5/11). Problem pri izvajanju programa se pojavlja pri načrtovanju dela in obveznosti vzgojiteljev, oziroma svetovalcev.

Tako rešuje problem normativov vsaka od institucij posebej. Za svoj projekt so v MD Maribor opredelili normativ dela svetovalca, ki je odobren ob prijavi inovativnega projekta. Ta normativ je 36 ur mesečno na vso dejavnost.

Mladinski dom Jarše ima zahtevo po delu v vzgojni skupini in pokriva normativ 8 plus, kar pomeni, da so mladostniki v postanovanjski oskrbi vodeni nadnormativno.

Iz obeh primerov je razvidno, da je normativnost svetovalnega dela nedefinirana, saj je delovna obveza večja od normirane na skupino ali pa vezana na celoten projekt.

Program mladinskih stanovanj je potrebno tako sistemsko kot ekonomsko upravičiti. Zato pa je najprej potrebno sistematizirati program in uravnotežiti vse formalne in finančne parametre. O ekonomski upravičenosti je govoril že Imperl v primeru Berlinskega koncepta. Del upravičenosti vidi v delnem lastnem prispevku in v dejstvu, da so stanovanjske oblike oskrbe cenejše od klasičnih zavodov (prav tam).

Potrebno take oblike namestitve narekuje tudi sam razvoj družbe in spremembe v generaciji mladih, s tem pa njihovih potreb in delovanja. Ker se stopnja osamosvajanja podaljšuje do 30. leta (tako v Leskošek, 1999) in se s tem tudi spreminja družbena realnost, je potrebno razmišljati o novih oblikah pomoči omenjeni populaciji. Potrebe so se potrdile tudi

že v zadnjih raziskavah o stališčih in življenju mladih. Tako denimo Uletova v svoji raziskavi že leta 1993 nakazuje spremenjene poglede.

Pokazalo se je, da so generacijski konflikti in konflikti, ki so specifika mladinskega statusa, daleč zaostajali za ekonomskimi vprašanji in da je šlo za zaskrbljeno generacijo, obremenjeno z eksistenčnimi problemi – brezposelnost, pomanjkanje denarja, pritiski v šoli (Ule v Mržek, 2009). Torej je potrebno v nujenju pomoči mladim slediti tako družbenim spremembam kot njihovim potrebam. Za trenutne potrebe mladih, ki zapuščajo »sistem pomoči«, pa le-ta ponuja premalo.

Raziskava, ki sta jo v diplomski nalogi povzeli Zupan in Ledinšek (2010) kaže na to, da je dosedanja praksa mladinskih stanovanj v veliki meri pomagala pri osamosvajanju posameznika. Kljub različnim motivom in razlogom za odločitev posameznikov za mladinsko stanovanje pa to obliko pomoči vidijo kot pomembno vsi intervjuvani. Mladostniki so se namreč po odpustitvi iz mladinskega stanovanja počutili, v primerjavi z odpustitvijo iz stanovanjske skupine, bolj usposobljeni za samostojno življenje (Zupan in Ledinšek, 2010). To pa je tudi temeljni cilj in v nekaterih primerih tudi najboljša rešitev za mladostnike in mladostnice, ki svoje težave na vzgojnem in osebnostnem področju rešujejo s pomočjo programov nastanitve v stanovanjskih skupinah in drugih zavodskih oblikah.

*(udeleženi: MD Jarše, MD Maribor, VIZ Smlednik, VZ Kranj – vir: interni dokument MDJ, 2011)

Hofbauer, U. (2008). Mladinsko stanovanje: potreba ali prestiž?; diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.

Imperl, F. (1986). Stanovanjske skupine v zahodnem Berlinu – od modela k samostojnim organizacijam. Ptički brez gnezda, 11 (23), 61-70.

Interno Gradivo Mladinskega doma Jarše. (2007). Opis mladinskih stanovanj. Ljubljana: Mladinski dom Jarše.

Interno gradivo Mladinskega doma Jarše. (2011). Zapis posveta na temo mladinskih stanovanj. Ljubljana: Mladinski dom Jarše.

Leskošek, V. (1999). Stanovanje, kot pomemben prispevek k samostojnosti mladih. V S. Mandič (ur.), Pravica do stanovanja: brezdomstvo in druga stanovanjska tveganja ranljivih skupin (71-105). Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Mržek, T. (2009). Mladinska stanovanja: opis oblik bivanja in pogled nanje skozi oči mladostnikov ter vzgojiteljev: diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.

Mržek, T. in Kranjčan M. (2010), Mladinska stanovanja – pogled nanje skozi oči mladostnikov in vzgojiteljev. Socialna pedagogika, 14 (3), 303 – 326.

Zupan, S. in Ledinšek, M. (2010), Mladinska stanovanja in njihova vloga pri osamosvajanju mladostnikov: diplomsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo.

Raziskovalno vprašanje

Kako vpliva bivanje mladih v mladinskem stanovanju na njihovo osamosvajanje?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Mladinsko stanovanje je koncept dela, ki je omenjen v okvirnem vzgojnem programu vzgojnih zavodov in stanovanjskih skupin kot oblika dela, ni pa jasnega programa dela in

vsebine koncepta. Mladi, ki zapustijo Mladinsko dom Jarše povedo, da obstaja potreba po programu, ki bi omogočil dokončno osamosvojitve.

Koncept mladinskega stanovanja je že sprejet v marsikateri evropski državi in nudi mladim, ki so bili obravnavani npr. v vzgojnem zavodu, svetovalno obravnavo mladostnikom izven matične ustanove in torej nudi pot k popolni osamosvojitvi.

S projektom bomo prišli do programa, oblikovali bomo splošen koncept dela in vsebino, način evalvacije programa in posledično evalvirali učinke programa.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Diskusije o konceptu mladinskega stanovanja
- Izdelava okvirnega programa in načela dela
- Izbira in vodenje 3 mladih v takšni obliki
- Izdelava evalvacijskega vprašalnika za uporabnike MS in za mentorje, ki spremljajo te mlade (Razmišljanje o triangulacijskem modelu evalvacije – vključen tudi ravnatelj)
- Oblikovanje teksta, povabilo k srečanju z ostalimi vzgojnimi zavodi in oblikovati skupna izhodišča

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Kot ključno v utemeljitvi ponavljamo dejstvo, da gre za obliko dela, ki se je v domači (pre)vzgojni praksi že uveljavila in je v primeru Mladinskega doma Maribor dobila tudi precedenčno normativno (pogodbeno) podlago z MŠŠ. Dodatno pa v nadaljevanju navajamo še druge utemeljitve:

Skladnost z obstoječimi zakonskimi ureditvami

Ker gre za organizacijsko obliko izvajanja vzgojnega programa, v primeru mladinskih stanovanj ni vprašljiva nobena od zakonskih norm, ki se sicer nanašajo na delo v ustanovah za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami. Enako velja za skladnost s cilji in načeli veljavnega vzgojnega programa.

Ekonomičnost

Na prvi pogled se zdi predlog ekonomsko zajeten, že po elementarnih izračunih pa je razvidno (ob pogoju, da kriterij ocene stroškov vključuje širši zorni kot), da:

- povečuje obstoječe kapacitete ustanov (zlasti vedno polnih stanovanjskih skupin) brez potrebe po investicijah v novo infrastrukturo in njeno vzdrževanje in s tem zmanjšuje stroške »na glavo« uporabnika,
- da vsaj v trenutni obliki, ki se nanaša na relativno majhno število uporabnikov, ne vpliva na druge parametre financiranja zavodov (deleži delovnih mest tehničnega in strokovnega osebja, materialni stroški ipd.),
- je glede na grobo oceno siceršnjih stroškov oskrbe in vzgoje otrok v zavodih (npr. po metodologiji letni proračun zavoda/število otrok na mesec) predlog več kot finančno vzdržen,
- motivira mladostnika in druge ustanove k finančni, s tem pa tudi k aktivni vsebinski soudeležbi (načeloma mladinska stanovanja izvajamo le ob predpostavki, da partnerji sofinancirajo stroške dislociranega bivanja mladoletnika).

Ocena potreb

S strani posameznih centrov za socialno delo, ki že imajo pozitivne izkušnje z uporabniki v mladinskem stanovanju, prihajajo pobude, da bi lahko določene mladostnike namestili v

mladinsko stanovanje brez predhodne namestitve v stanovanjsko skupino. Posamezni socialni delavci ocenjujejo, da del klientov potrebuje manj strukture, kot jo omogoča/zahteva stanovanjska skupina, obenem pa vendarle umik iz svojega socialnega okolja in osnovno skrb za urejene pogoje bivanja in omejeno strokovno pomoč.

Iz analiz je tudi razvidno, da mladi, ki so bivali v mladinskem stanovanju, tako obliki vodenja odobravajo.

(več v diplomski nalogi Sabine Zupan in Mateje Ledinšek, MLADINSKA STANOVANJA IN NJIHOVA VLOGA PRI OSAMOSVAJANJU MLADOSTNIKOV, 2010)

Tine Mržek, MLADINSKA STANOVANJA, OPIS POODPUSTNIH OBLIK BIVANJA IN POGLED NANJE SKOZI OČI MLADOSTNIKOV TER VZGOJITELJEV, 2009)

V eni izmed diplomskih nalog na to temo (Urška Hofbauer, Mladinsko stanovanje: Potreba ali prestiž? FSD, 2008.), v kateri so dejavnost mladinskih stanovanj ocenjevali v Mladinskem domu Maribor, je avtorica zapisala:

- /... / - »Mladinska stanovanja za večino mladostnikov predstavljajo pomembno vlogo na poti osamosvojitve, saj jim omogočajo učenje samostojnega in odgovornega življenja, torej »lažji« prehod v popolno samostojnost.
- že obstoječe mladinsko stanovanje je izpolnilo namene, zaradi katerih je bilo ustanovljeno.
- Mladinska stanovanja so tako za mladostnike Mladinskega doma Maribor, kakor tudi za vse ostale mladostnike, ki nimajo možnosti vrnitve v matične družine, niti drugih možnosti samostojnega bivanja, nujno potrebna in zelo zaželeno oblika pomoči /.../,

in zaključila, da nikakor ne gre za prestižno ampak potrebno obliko pomoči.

Izkušnje iz tujine

Predlagatelji so si v procesu oblikovanja programa ogledali primere dobre prakse v več državah EU; na Finskem, v Nemčiji, nam najbliže pa npr. mladinska stanovanja v Avstriji (AIS center – Aktiv inovativsozial, Celovec, Avstrija). V vseh omenjenih primerih ta ponudba dopolnjuje ponudbo izvendružinske institucionalne vzgoje na način, ki sledi razvoju ključne strokovne vrednote, deinstitucionalizacije, zato ga tudi uporabniki izredno dobro sprejemajo (več v diplomski nalogi Tine Mržek, MLADINSKA STANOVANJA, OPIS POODPUSTNIH OBLIK BIVANJA IN POGLED NANJE SKOZI OČI MLADOSTNIKOV TER VZGOJITELJEV, 2009).

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Pričakovani cilj inovacije je dosežen, v teku aktivnosti smo dodali še en cilj in to je medzavodsko usklajevanje in podati predlog na Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport predlog sprememb pravilnika o normativih in standardih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami (Ur.L.št. 59/07, 70/08, 5/11).

V okviru IP smo se seznanili s primeri odlične prakse tako v Sloveniji (Mladinski dom Kranj, Mladinski dom Maribor in Mladinski dom Jarše) kot tudi v tujini (Avstrija, Finska). Na osnovi tega smo pregledali lastno prakso, analizirali naš program in na osnovi primerjave z drugimi poskušali oblikovati izboljšave. Organizirali smo različna srečanja in oblikovali skupen predlog za sprembo pravilnika o normativih in standardih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V prvem letu IP smo oblikovali vprašalnik »Evalvacija uporabnika v mladinskem stanovanju« in »Evalvacijski vprašalnik za mentorja uporabnika mladinskega stanovanja« z namenom

pregleda stanja v določenem mesec. Informacije bi bile namenjene tako mentorju kot uporabniku, saj bi s tem imela boljši vpogled v stanje mladostnika. Zaradi nerednega odgovarjanja in nizkega števila uporabnikov v mladinskem stanovanju, smo vprašalnik opustili in se posvetili medzavodskim usklajevanju in skupnem načrtovanju.

Bolj pogosta srečanja mentorja in uporabnika na začetku programa, postopoma zmanjševanje kontaktov. Želja mladih je po več svetovalnih razgovorih.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

/

Metode obdelave podatkov

/

Prikaz rezultatov

/

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

- MS nudi mehak prehod iz institucionalne obravnave
- Z bivanjem v mladinskem stanovanju so pridobili rešeno stanovanjsko vprašanje, finančno podporo in pomoč mentorjev, večjo samozavest in odgovornost za lastne težave, večji občutek varnosti in olajšano možnost izobraževanja
- možnost učenje na osnovi lastnih napak in prevzemanju odgovornosti za odločitve, ki so samo njihove
- bolj intenzivna srečanja (bolj pogosta srečanja) mentorja in uporabnika na začetku programa, postopoma zmanjševanje kontaktov

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

/

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost v konkretnem programu je oblika bivanja za mladostnike, ki ga obstoječi sistem znotraj vzgoje in izobraževanja ne pokriva. Ta nova oblika pomoči mladim z vedenjskimi in osebnostnimi težavami je predvsem pomoč mladim pri osamosvajanju in opolnomočenju na poti k odraslosti. Sama oblika nastanitve se na različne načine že izvaja s strani Mladinskega doma Jarše in nekaterih drugih institucij. Tokratni inovacijski projekt pa je bil namenjen oblikovanju konkretnega programa in povezovanje izvajalcev tega in sorodnih programov in oblik izvajanja mladinskega stanovanja in postanovanjske nastanitve.

Možnosti uvajanja v druga področja

Ta oblika izvajanja programa in metoda dela je v tujini v praksi pri otrocih z vedenjskimi in osebnostnimi težavami. Ker gre tako za stopnjevani program, kot za individualizirano izvajanje le tega je njegova oblika in postopnost primerna tudi za druge uporabnike stanovanjskih oblik dela. Tako lahko z določeno zrelostjo posamenika, kot njegovo funkcionalno opremljenostjo uporabna tudi za ljudi z duševno motnjo, gibalno ovirane in druge mladostnike in odrasle, ki bi tako stopnjevano obliko osamosvajanja potrebovali.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim
/

Literatura

/

Osnovna šola Braslovče
Rakovlje 15b
3314 Braslovče

HURA ZA POŠ-EVCE

2011 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Damjana Lukman, učiteljica RP

Sodelavci: Polona Jančič, Vlasta Korent, Marija Savinek, Sabina Bolliger

Konzulent: Darinka Jazbinšek, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

Po raziskavi v kraju smo predvideli in izvedli aktivnosti, ki so posledično vzpostavile in okrepile odlične medgeneracijske odnose in vez med občino, krajevno skupnostjo in šolo. V letošnjem smo nadaljevali z lanskimi aktivnostmi in jih še razširili. Sledile so športne igre, razveseljevanje osamljenih in ostarelih krajanov, obiskovali smo naše sovaščane v domovih za ostarele, povabili smo jih v šolo in z njimi skupaj vezli, izdelke pa poslali na različne natečaje, jeseni pa se bomo skupaj predstavili na Festivalu za tretje življenjsko obdobje. Organizirali smo prireditve in aktivno sodelovali z vsemi generacijami na kulturnih nastopih, predelovali odpadni material v likovne, uporabne in dekorativne izdelke, ločevali odpadke in skrbeli za lani urejen ekološki otok pred šolo. Kot višek projekta in popoln uspeh bi izpostavili sobotno delovno akcijo v bližnji mizarški delavnici. Udeležili so se je otroci, starši in drugi krajanji. Vsak si je lahko izdelal preprost izdelek, skupno pa smo ustvarili sceno za dramski prizor. Prireditev je bila zelo odmevna. Slovenska Karitas, ki je bila na njej prisotna, je dala pobudo za snemanje oddaje na temo ekologija in medgeneracijsko sodelovanje. Oddajo je posnela in predvajala TV SLO 1. Po izvedenih aktivnosti smo izvedli evalvacijo in dobili pozitivno povratno informacijo, da je tovrstno sodelovanje potrebno, da kraj zaživi. S tem inovacijskim projektom je Podružnična osnovna šola Trnava dala navdih kraju in njihovim krajanom, da so začeli razmišljati o ustanavljanju različnih društev, kar je pozdravila tudi občina Braslovče. Vse naše delovanje je bilo predstavljeno širši javnosti v različnih medijih.

Abstract:

After a results of a town study, activities were planned and carried out that subsequently set up and strengthened intergenerational relationships and the excellent relationship between the municipality, the local community and school. This year we continued with last year's activities and also expanded them. Followed by sports games, visiting and blessing lonely and elderly villagers in their homes, inviting them to visit our school and knit with them. Products that were made, were sent to various competitions. In the autumn we will present our collaboration on the Festival of the Third Age. We organized the events in which all the generations actively participated. We performed cultural performances, processed waste material in decorative products, separated waste and take care of ecological island in front of school. As a highlight of the project we can expose Saturday's action in the near working carpenter's workshop. It was attended by children, parents and other villagers. Everybody were able to produce a single product and together we created a common scene for a school play. The event was highly publicized. Slovenian Caritas, which was in her presence, took the initiative to record shows on the topic of ecology and intergenerational cooperation. The show was filmed and broadcast on Slovenian television.

After those activities were carried out we completed evaluation and get positive feedback, that such cooperation is necessary that the place comes alive. With this innovative project Trnava Elementary School gave inspiration to their town and local people to start thinking about setting up various societies, which is welcomed by the community Braslovče. All our work was presented to the public through various media.

Ključne besede: *Medgeneracijski odnosi, privzganje delovnih navad, podružnična osnovna šola, snemanje na TV SLO 1, gibalno kraja.*

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V kraju smo lani prebudili delovanje nekaterih društev, krajanje še vedno nimajo primernih prostorov za druženje in zato družabnega življenja v kraju še ni. Odnos prebivalcev do okolice in šole se izboljšuje. Medgeneracijsko sodelovanje se vedno bolj krepi.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Inovacijski projekt smo izvajali v praksi in se zato nismo posluževali posebne strokovne literature, saj za naše konkretno problemsko stanje nismo našli ustrezne. Naslonili smo se lahko na šolsko kroniko, krajevne in občinske zapisnike, s katerimi smo lahko potrdili razbrano obstoječe problemsko stanje iz okolice, nadaljevali in razvijali smo lani začeto sodelovanje.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ali imajo učenci podružničnih šol kakšne prednosti?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Razlogov za izpeljavo raziskave je bilo več. Izpostavili bi gradnjo medgeneracijskega mostu, povezavo šole s krajem, polepšanje okolice in navsezadnje spodbuditi prebivalce, da bodo zgoraj naštetu ohranjali in razvijali naprej.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Zbiranje podatkov in pregled virov
2. Obdelava podatkov
3. Načrtovanje izboljšav
4. Realizacija
5. Evalvacija in refleksija vrednosti spoznanj

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevala k uspešnemu zaključku projekta

Kot ključni problem bi izpostavili gradnjo medgeneracijskega mostu, za katerega menimo, da je zelo pomemben za življenje v kraju. Pri vseh izvedenih dejavnostih smo vključevali vse generacije prebivalcev in s tem druženjem rešili enega ključnih problemov naše raziskave.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Učenci so vodili športne igre, ki smo jih izvedli skupaj s starši.

Učenci obiskujejo osamljene sovaščane in jim z različnimi dejavnostmi lepšajo jesen življenja.

Obiskovali smo dom za ostarele in jim pripravili kulturni program in našim bivšim sovaščanom naklonili še posebno pozornost. Skupaj smo preživeli dan v šoli, vezli prtičke in knjižne kazalke, uredili razstavo in se skupaj predstavili na različnih prireditvah in akcijah.

Na šoli smo ob različnih praznikih in dogodkih pripravili kulturni program v katerega smo poleg učencev aktivno vključevali tudi krajane. Inovacijski projekt smo predstavili na Velenjski televiziji v oddaji Dobro jutro.

Predelali smo odpadni material v likovne, uporabne in dekorativne izdelke, ki smo jih poklonili.

V mizarški delavnici smo si izdelali izdelek in sceno za televizijsko oddajo. Televizijsko oddajo je v našem kraju in šoli posnela ekipa TV SLO 1.

Nadaljevali smo z vzpodbujanjem ločevanja odpadkov, skrbeli smo za lani urejen ekološki otok pred šolo, skupaj smo očistili kraj in poslikali podhod pod križiščem avtoceste.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V vzorcu raziskave so zajeti vsi prebivalci kraja, ki so neposredno sodelovali v raziskavi.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo pridobili iz šolskih kronik, krajevnih zapiskov, občinskih zapisnikov in krajše ankete ob pričetku in zaključku projekta. Besedilo za dramski prizor smo vzeli iz publikacije Slovenske Karitas, Popotovanje Simona Štrka, avtorice Petre Grzetič.

Metode obdelave podatkov

Zbiranje, urejanje in nazorna predstavitev podatkov.

Prikaz rezultatov

Rezultati so bili predstavljeni širši javnosti s pomočjo regionalnih in državnih medijev. Naše aktivnosti so spremljali in objavljali lokalni novinarji v časopisih. Svoje delom smo objavljali v sprotnih šolskih glasilih in na spletni strani šole. Učenci so skupaj z vodjo projekta celoten projekt predstavili tudi v živo na VTV v oddaji Dobro jutro in na SLO 1.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitve dosežkov in interpretacija spoznanj

Učenci so vodili športne igre, ki smo jih izvedli skupaj s starši.

Učenci obiskujejo osamljene sovaščane in jim z različnimi dejavnostmi lepšajo jesen življenja.

Obiskali smo dom za ostarele in jim pripravili kulturni program in našim bivšim sovaščanom naklonili še posebno pozornost.

Na šoli smo ob različnih praznikih in dogodkih pripravili kulturni program v katerega smo poleg učencev aktivno vključili tudi krajane.

Predelali smo odpadni material v likovne, uporabne in dekorativne izdelke, ki smo jih poklonili.

Spodbujanje ločevanja odpadkov, uvedba ekološkega otoka pred šolo, skupno čiščenje kraja in poslikava podhoda pod križiščem avtoceste.

Vzpostavili in okrepili so se odlični medgeneracijski odnosi in vezi med občino, krajevno skupnostjo in šolo. V letošnjem letu smo nadaljevali z lanskimi aktivnostmi in jih še razširili. Sledile so športne igre, razveseljevanje osamljenih in ostarelih krajanov, obiskovali smo naše sovaščane v domovih za ostarele, povabili smo jih v šolo in z njimi skupaj vezli, izdelke pošiljali na različne natečaje, jeseni se bomo skupaj predstavili na Festivalu za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani. Organizirali smo prireditve in aktivno sodelovali z vsemi generacijami na kulturnih nastopih, predelovali odpadni material v likovne, uporabne in dekorativne izdelke, ločevali odpadke in skrbeli za lani urejen ekološki otok pred šolo. Izvedli smo sobotno delovno akcijo v bližnji mizarski delavnici in si izdelali preprost izdelek, skupno smo ustvarili sceno za dramski prizor. Slovenska Karitas nam je dala pobudo za snemanje oddaje na temo ekologija in medgeneracijsko sodelovanje. Oddajo je posnela in predvajala TV SLO 1. Inovacijski projekt smo predstavili na Velenjski televiziji.

Izvedli smo evalvacijo in dobili pozitivno povratno informacijo, da je tovrstno sodelovanje potrebno, da kraj zaživi.

Učencev je manj kot na centralni šoli, ponudili smo celo paleto različnih dejavnosti, v katerih se je lahko našel sleherni učenec in na ta način krepil vez z ostalimi krajanji. Mislimo, da je največja dodana vrednost tega projekta ravno to zavedanje, da si kot posameznik soodgovoren za bivanje v neki skupnosti in mislimo, da so do tega zavedanje prišli ne samo krajanji, ampak tudi učenci, ki bodo kmalu »odrasli krajanji« in upajmo, da bo zdržal rek: Kar se Janezek nauči, to Janez zna.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Prebivalci kraja so navdušeno sprejeli inovacijo v kraju. Vključevali so se v vse aktivnosti in dajali svoje predloge za nadaljnje delo in sodelovanje.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Vse naše aktivnosti lahko pojmuje kot novost v našem kraju, saj so bile nekatere od lanskega leta izboljšane, nekatere pa so bile izvedene prvič. Vrhunec je predstavljala poslikava podhoda pod križiščem avtoceste in dve televizijski oddaji.

Možnosti uvajanja v druga področja

S poudarkom na medgeneracijskem sodelovanju in sodelovanju POŠ s krajem si predstavljamo podobno delovanje na turističnem in gospodarskem področju.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Glede na naše aktivnosti nas je občina pozvala, da bi v naslednjem šolskem letu centralna šola z vsemi podružnicami polepšala vse podhode v občini. Naše delo so opazile sosednje občine, ki že razmišljajo o izvedbi podobnih akcij.

Vezenje počasi že izginja v pozabo, mi pa ga želimo ohraniti in prenašati na mlade rodove.

Literatura

Šolske kronike POŠ Trnava od leta 1995 – 2010

Zapisniki krajevne skupnosti Trnava

Zapisniki Občine Braslovče

Publikacija Karitas: popotovanje Simona Štrka, Petra Grzetič

Osnovna šola Dolenjske Toplice
Pionirska cesta 35
8350 Dolenjske Toplice

BRANJE IN PISANJE

2009 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Miha Potočar, profesor razrednega pouka

Sodelavci: Irena Šmid Hudoklin, profesorica razrednega pouka in ravnateljica; Maja Bobnar, profesorica razrednega pouka in pomočnica ravnateljice; Helena A. Krajačič, svetovalna delavka; mag. Urška Bučar, profesorica razrednega pouka; Nina Pavlin, profesorica razrednega pouka; Mojca Kranjc, profesorica razrednega pouka; Tatjana Gorenc, učiteljica razrednega pouka; Irena Glavan, učiteljica razrednega pouka; Miroslava Hrovat, profesorica razrednega pouka; Branka Pavlin, učiteljica razrednega pouka; Maja Klakočar, profesorica slovenščine in angleščine; Greta Košmrl, učiteljica slovenščine in srbohrvaščine in profesorica pedagogike; Vida Sirk Šenica, učiteljica fizike in matematike; Nina Berkopec, diplomirana prevajalka angleščine in nemščine

Konzulentka: mag. Marta Novak, ZRSS OE Novo mesto

Povzetek:

»Branje in pisanje – je bila prednostna naloga šole, ki smo jo nadgrajevali več let, saj ugotavljamo, da se je zelo pomembno pogovarjati in ozaveščati o pomembnosti veščin branja in pisanja v življenju, ne nazadnje tudi zaradi učnega uspeha in šolskega napredka. V vsakodnevno delo pri vseh predmetih smo in bomo uvajali elemente branja in pisanja.

Učenje branja in pisanja je zapletena miselna dejavnost, ki temelji na razvoju govora. Proces usvajanja pismenosti ni omejen le na prvo leto šolanja, temveč traja vse življenje, od zgodnjega otroštva do odrasle dobe.

Branje in pisanje sta eni od najpomembnejših veščin, ki se ju otrok nauči v osnovni šoli. Od sposobnosti branja in pisanja sta v veliki meri odvisna otrokov celotni učni uspeh in šolski napredek.

Cilj projekta je bil tudi, da s pozitivnim odnosom do pismenosti, pridobljenim znanjem in razvitimi sposobnostmi in spretnostmi, se v procesu učenja približamo cilju funkcionalnega pismenega učenca, ki ima razvite osnovne štiri jezikovne komunikacijske sposobnosti: je govorno, poslušalsko, pisno in bralno učinkovit v vsakodnevnih življenjskih situacijah. Ključni pomen, iz katerega izhaja sodobni bralni pouk, je pojem funkcionalne bralne pismenosti, ki vključuje tehniko branja, bralno razumevanje in fleksibilni pristop k bralnemu gradivu (Pečjak, 2000).

Ključne besede: branje, pisanje, učne strategije, učenje učenja

Abstract:

Reading and Writing was a priority project at our school, which has been upgraded for several years. We understand how important it is to talk about reading and writing skills and to raise awareness about their significance for many areas of one's life including his or her academic progress. Elements of this project have been and will be implemented into our everyday school work and all subjects.

Learning how to read and write is a complex mental process based on speech development. Literacy development is not limited to the first year of primary education; it encompasses our entire lifetime, from the early age to adulthood.

Reading and writing are two of the most important skills that a child obtains in primary school. They largely influence his or her academic progress in the future.

Another aim of this project was to come closer to a functionally literate student with all four communicative skills (speaking, listening, writing and reading) developed enough to be effective in all everyday situations. This was to be achieved by positive attitude towards literacy, acquired knowledge and skills. Here, functional literacy is the key concept from which modern methods of teaching reading are derived, including reading techniques, reading comprehension and flexible approach to dealing with reading materials (Pečjak, 2000).

Key Words: *Reading, writing, learning strategies, learning to learn*

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Največji problem učiteljem predstavljajo:

Učitelji se soočamo s tem, da je učencem najtežje poiskati ključne besede, kar pripisujemo slabemu branju z razumevanjem in nerazumevanje besedišča, pri pisanju se pozablja na ločila, pike, čitljivost pisanih črk (npr. t, š, o, a).

Čitljivost pisave učencem ne predstavlja več vrednote, kljub temu da se v prvem ocenjevalnem obdobju daje velik poudarek lepi pisavi. Domnevamo, da se čitljivost pisanja poslabša zaradi tega, ker se v 3. razredu učenci osredotočajo k temu, kaj bodo napisali kot vsebino.

Nekateri učenci v višjih razredih pišejo s tiskanimi črkami. Predvsem so to učenci, pri katerih učenje poteka počasi in imajo z njim precej težav.

Ker imajo učenci slab odnos do urejenosti zvezkov (npr. Učenci nevestno lepijo učne liste v zvezke, ki jih starši ne pregledujejo.), se bo večji urejenost zvezkov potrebno bolj posvetiti in narediti načrt, kako jo izboljšati.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Funkcionalno pismen učenec je tisti, ki ima razvite osnovne štiri jezikovne komunikacijske sposobnosti: govorno, poslušalsko, pisno in bralno učinkovit v vsakodnevnih življenjskih situacijah. Ključni pomen, iz katerega izhaja sodobni bralni pouk, je pojem funkcionalne bralne pismenosti, ki vključuje tehniko branja, bralno razumevanje in fleksibilni pristop k bralnemu gradivu.

Bralna pismenost je pojem, ki se mu v današnjem času, obdobju hitrega razvoja informacijsko-komunikacijske tehnologije, veliko posvečamo tako pri nas kot po svetu. K razmišljanju o problemih na področju bralne pismenosti in negativnemu trendu znanja so nas privedli predvsem dosežki slovenskih 15-letnikov (raziskave PISA 2009 in 2006 - 2009), ki so nižji od povprečja od držav EU. Prav tako so bili rezultati pri nacionalnih preizkusih znanja devetošolcev iz materinščine, vzrok, da se je potrebno reševanju teh rezultatov lotiti preudarno in sistematično.

Sporazumevanje je najpogostejše družbeno medosebno dejanje najmanj dveh bitij. Sestoji se iz sporočanja (govorjenje, pisanje) in sprejemanja (poslušanje, branje).

Poslušanje, govorjenje, pisanje in branje služijo posamezniku, da komunicira z drugimi ljudmi in s samim seboj.

Pouk opismenjevanja mora biti čim bolj življenjski – aktivnosti so učencu po izkušnjah čim bližje z vsakodnevnim življenjem (npr. branje navodil, TV-sporeda, reklam ...). To se pravi, da sta branje in pisanje v funkciji, kot pravi Pečjak (2000, 10).

Stichtove raziskave iz leta 1974 so poleg tega, da je pomembno vprašanje razumevanja jezika ob poslušanju oziroma branju, ugotovile, da je v nižjih razredih osnovne šole razumevanje govornega jezika mnogo boljše od pisnega (Pečjak, 2000, str. 11). Ob koncu OŠ pa so te razlike nepomembne.

Pečjak (2000, str. 11 in 12) pa navaja, da odrasli bolje razumejo pisni kot govorni jezik. Zaradi tega je po strokovni plati potrebno dati poudarek v začetku opismenjevanja (1. VIO) razvijanju sposobnosti poslušanja. S temi sposobnosti si otrok ustvarja osnovo za uspešno branje.

Učitelj in učenec pa se morata zavedati, da je ustno sporazumevanje nekaj drugega kot pisno. Govorjenje pa je prvotna sporazumevalna dejavnost zato, ker otroci z njo pritegnejo pozornost in zadovoljijo lastne potrebe. Z jezikom sprejemajo in posredujejo informacije. Ob tem uporabljajo semantične, skladske, slušne elemente jezika (Zrimšek 2003, 17).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

- Kako je razvijati učenčeve sporazumevalnih dejavnosti s poudarkom na branju in pisanju?

Splošni cilji projekta

- razvijanje učenčevih sporazumevalnih dejavnosti s poudarkom na branju in pisanju

Ostali cilji

- nadgraditi in izboljšati bralno tehniko in razumevanje pri branju,
- pozorno poslušati
- širiti besednjak,
- učiti učence učiti se,
- vzdržujejo čitljivost in estetiko lastne pisave ter slovnično pravilnost zapisa,
- navajati učence na ustreznost izbire najprimernejših strategij učenja.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Na šoli smo več let zaznavali problem, da učenci premalo berejo (nerazumevanje prebranega in pomanjkljiv besedni zaklad) in imajo težave s pisanjem (čitljivost, uporaba pravopisnih in slovničnih pravil). Učitelji smo se spraševali, kaj lahko naredimo, da bomo stanje izboljšali. Tako se je iz nezadovoljstva porodila ideja, da se branja in pisanja lotimo bolj sistematično. V pogovorih (z vodstvom šole in učitelji) smo sklenili, da se s težavami spoprimemo skupaj ter jih poskušamo sistematično odpraviti.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V 1. akcijskem koraku smo dali pri učencih poudarek na urejenosti šolskih potrebščin, zapisih v zvezkih in čitljivosti pisave. Učitelji smo pri ustnem ocenjevanju zvezke pregledali in vanje zabeležili kratek komentar glede urejenosti zvezkov. Starši so učiteljev komentar prebrali in v zvezku potrdili s podpisom. Na temo knjige je potekal tehniški dan od 6 - 9. razreda. Učenci so izdelovali papir in pripravili razstavo knjig.

Od 1. do 5. razreda pa so potekali različni roditeljski sestanki na temo branja. Izvajale so jih razredničarke.

Načrtovanje 2. akcijskega koraka

Na pedagoški konferenci so člani projektne skupine učiteljem predstavili učne strategije. Nato pa smo učitelji uvajali učne strategije – kako se lahko učimo od 5. do 9. razreda. V ostalih razredih so se ukvarjali z opismenjevanjem (1. r.), branje in pisanje v 2. r. ter bralnim treningom v 3. in 4. razredu.

Učitelji smo kratke refleksije o uvajanju učnih strategij pisali v spletni zbornici ter ob koncu šolskega leta izpolnili samoevalvacijsko poročilo.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Večina učiteljev je zadovoljnih, da smo izvajali projekt, vendar omenjajo, da je za intenzivno delo premalo časa, da večina učencev slabo bere, da si bralne pismenosti ne moremo priboriti »na horuk«, da se šele sedaj zavedajo, koliko branja je tudi pri naravoslovnih predmetih, da je potrebno učence učiti kulture poslušanja, da je pri nekaterih osvojena šele tehnika branja ter hkrati učiteljem od 7. do 9. razreda predstavlja problem obseg učne snovi.

V 1. razredu pa se izvajajo bralne dejavnosti, npr. skupaj preberejo eno misel. Vsakič, ko spoznajo novo črko, jo iščejo v drugih besedah.

V 2. razredu se učenci učijo tehnike branja ter bralnega razumevanja. Učijo se z miselnimi vzorci, ključnimi besedami in strategijo VŽN, ki je za učence izredno zanimiva. Uspeh je viden pri učencih, ki imajo bralni interes, le-ta pa izvira od doma - družine. Tudi zapisi odgovorov na vprašanja so pokazali, da večina učencev piše v povedih, uporablja osnovna pravopisna pravila - veliko začetnico, ločilo na koncu povedi.

V 3. in 4. razredu so učiteljice izvajale bralni trening. Naloge so od učencev zahtevale, da prebrano razumejo in to so tudi morali dokazati z reševanjem različnih nalog. Učiteljici sta vse naloge pregledale. Učenci so dobili povratne informacije o tem, kako napredujejo.

V 5. razredu so od takega dela pridobili malo znanja. Potrebno jim je dodatno pomagati. Ena tretjina učencev je slabih bralcev in strategije jim je potrebno prilagoditi. Učence v 5. r. bo potrebno naučiti in ponoviti, kako izdelati plakat, predvsem kaj vse se napiše in kaj ne. Še vedno nekateri pišejo preveč besedila v miselne vzorce. Pri reševanju učnega lista na terenu pa je učence potrebno dodatno spodbujati k opazovanju, branju navodil in pisanju natančnih odgovorov. Veliko več dela bodo morali vložiti v pravopis in zapisovanje besed ter povedi. Tudi branje učencem premalo pomeni.

V 6. razredu slabši bralci niso dosegli nobenega napredka, saj imajo primanjkljaje na vseh področjih, ki so pomembna za razumevanje prebranega. Tretja nivojska skupina je dosegla boljše rezultate v razumevanju prebranega. Posebno pozornost bo potrebno dajati temu, da bo njihovo pridobljeno znanje postajalo vedno bolj in bolj uporabno.

V 8. r. učiteljica pri učenju z miselnimi vzorci ugotavlja, da tisti, ki delajo, jim je bilo to v pomoč, tisti ki se ne učijo (nimajo delovnih navad) pa tudi zaradi tega ne znajo več.

Učiteljica v podaljšanem bivanju: Pri različnih nalogah ali pri branju navodil iger, ipd. ugotavlja, da učenci v 3. skupini OPB potrebujejo navajanje/usmerjanje na branje navodil, nato je dobro, da preverimo razumevanje in pregledamo, če je navodilo realizirano.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Na splošno smo učitelji mnenja, da smo z vajami dosegli boljše rezultate v razumevanju prebranega in tudi čitljivosti zapisa. Učenci so take vaje radi delali in bili pri tem ustvarjalni,

Potrebno je vztrajati pri tem, da učence sproti spremljamo in spodbujamo, da pišejo čitljivo in da bo njihov zapis funkcionalen. Učencem je potrebno dati povratno informacijo o uspešnosti njihovega pisanja in napredka na tem področju.

Učitelji dajemo velik poudarek pri pisanju in branju pri vseh predmetih. To je naša naloga in odgovornost. Učenci morajo slediti učiteljevemu tempu narekovanja (prilagojenega zmoglostim učencem), ki ga po določenem času stopnjuje, a ne na račun manj čitljive pisave in manjšega razumevanja prebranega.

Pri popravah morajo učitelji najti tako pot, ki bo za učence najbolj učinkovita, skratka da se bodo iz napačno napisanih besed nekaj naučili. Vendar marsikdaj temu ni tako, saj tudi sposobnejši učenci v popravi ne odpravijo vseh napak.

Čitljivost pisanja pa doseže večjo raven, ko so učenčevi pisni izdelki ocenjeni.

Učitelji razredne stopnje vsak na svoj način realizirajo zastavljene cilje in sicer z zanimivimi dejavnostmi, ki spodbujajo učence k branju in pisanju. Velik poudarek so dajali povratnim informacijam v zvezi z učenčevim napredkom, individualnemu pristopu vsakemu učencu, pogovorom, doslednosti, pohvalam in nasveti za nadaljnje delo. Večina učiteljev meni, da je projekt dober, da ga je potrebno še naprej izvajati. Kajti branje je vseživljenjski proces. Vsak je pri svojem predmetu našel vsebine, s pomočjo katerih je možno preverjati razumevanje prebranega, kajti takšno branje je potrebno, da postanemo ljudje funkcionalno pisмени.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V akcijsko raziskavo so bili vključeni vsi učitelji na šoli, ker je bila omenjen projekt branje in pisanje prednostna naloga na šoli. Članice tima pa so v raziskavo pristopile prostovoljno, saj so želele dodatno prispevati s svojimi idejami k čim bolj raznovrstnim in učinkovitim dejavnostim in v lastno prakso vpeljati nekaj novega ali potrditi svoje delo.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Raziskave smo se lotili z akcijsko raziskavo in podatke za raziskavo smo zbirali s pomočjo naslednjih pretežno kvalitativnih tehnik:

- tehnike opazovanja z naslednjimi pripomočki: beležke, delovni zapisi in preglednice
- analiza izdelkov in dokumentov (dnevnik dogajanja, anekdotske beležke, zapisniki delovnih sestankov, refleksije učiteljev v spletni zbornici, samoevalvacija branja in pisanja, izdelki učencev).

Metode obdelave podatkov

Pridobljene podatke (smo dobili s pomočjo kvalitativnih tehnik: analiza beležk, delovnih zapisov, preglednic, dnevnikov dogajanj, anekdotskih beležk, zapisnikov delovnih sestankov,

refleksije učiteljev v spletni zbornici, samoevalvacije branja in pisanja, izdelki učencev), smo kvalitativno obdelali. Na sestankih projektne skupine smo poročali o ugotovitvah na podlagi analiz omenjenih dokumentov. Urejene podatke smo najprej opisali in končno povezali med seboj.

Prikaz rezultatov – analiza branja z razumevanjem

Učenci so dvakrat reševali različne naloge v zvezi z branjem z razumevanjem: v mesecu novembru in juniju.

Ugotavljamo, da branje z razumevanjem, ki smo ga izvedli v 5. in 4. r., da so učenci 5. r., ki so prvič dosegli slabše rezultate, prepolovili napake. Učenci, ki so prvič dosegli povprečno število točk, so rezultate izboljšali za do 3 točke.

Učenci, ki so prvič dosegli najboljše rezultate, so drugič pisali slabše, saj so vsi prepolovili dosežene točke. Vzrok pripisujemo temu, da naloga ni bila za oceno. Učenci so bili premalo motivirani za reševanje, kajti naloge so reševali čisto na koncu šolskega leta.

V 4. razredu so učenci pri drugem pisanju izboljšali rezultate. Vzroki: intenzivno so se ukvarjali z bralnim treningom in branje z razumevanjem je bilo za oceno.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Projekt bomo še bolj poglobljeno razširili, saj smo mnenja, da moramo pri učencih razvijati funkcionalno pismenost prav vsi strokovni delavci. Nenazadnje za boljše in večje rezultate je potrebno, da je projekt zasnovan kot proces, kajti le tako lahko pričakujemo realizacijo ciljev.

Učenci veliko več berejo kot mislimo (podnapisi, križanke, branje etiket na izdelkih ...). Hkrati se tudi zavedajo, da berejo in to ne samo za »šolo«.

Učitelji ugotavljamo, da je zelo pomembno pogovarjati in se ozaveščati na šoli o pomenu branja in pisanja in da je tisto, kar je potrebno znati (znotraj učnega načrta) skriti kurikulum (v smislu vsakodnevnega dogajanja v razredu).

Na šoli smo uspeli poenotiti kriterije za izdelavo referatov in plakatov na celotni šoli.

Vsi učitelji opažamo napredek na področju branja in pisanja. Uspeh je odvisen od različnih dejavnikov: motivacije učencev, predznanja, pripravljenosti na učenje, zahtevnosti besedila in nalog.

Osnova uspešnega učenja je branje in pisanje. Tako ugotavljajo tudi učitelji matematike. Učenci imajo največ težav pri tem, kako se učiti, pristopiti k problemu. Pomembno pri vsem tem je, da s podobnimi aktivnostmi nadaljujemo ter jih z urjenjem utrjujemo in ponavljamo. Učiteljeva naloga je, da učence naučimo učiti se.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Bralne sposobnosti pridobivajo učenci postopoma. Uspeh je odvisen tudi od spodbud staršev. Starši so pozitivnega menja, da poudarjamo branje in pisanje.

Učenec, ki ima težave z branjem že v prvih razredih, se mu težave »vlečejo« naprej. Hkrati z branjem se pojavljajo še težave s pisanjem. Končno stanje pa je, da učenci nimajo uporabnega znanja in ne zmorejo brati daljšega besedila.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Vsi učitelji pri vseh predmetih lahko uporabijo vse dejavnosti, ki smo jih v akcijskih korakih izvajali.

Učitelji na drugih šolah lahko uporabijo tiste aktivnosti za katere presodijo, da so za njih uporabne.

Možnosti uvajanja v druga področja

Upoštevati bo potrebno tudi priporočila komisije za NPZ-je (2010/11), str. 91:

»Iz tega, kaj se kot zahtevno kaže na vseh dosedanjih nacionalnih preverjanjih znanja, je mogoče sklepati, da je pri pouku slovenščine tako v drugem kakor v tretjem obdobju premalo razvijanja bralne zmožnosti učencev (hitrost branja, razumevanje prebranega besedila, razumevanje prenesenih pomenov, povezovanje podatkov, zapisanih na različnih mestih v besedilu, bralne strategije), premalo samostojnega opazovanja besedil in pisnega tvorjenja besedil o prebranem ter dejavnosti, ki spodbujajo višje miselne procese«.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Drugim lahko ponudimo svetovanje pri načrtovanju izvajanja akcijskih korakov na področju učenje učenja.

Literatura

Bečaj, J. (2011). Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2010/2011. Ljubljana: Državni izpitni center. Dostopno na naslovu: http://www.ric.si/preverjanje_znanja/statisticni_podatki/ (1. 8. 2012).

Grosman, M. idr. (1997). Pouk branja z vidika prenove. Strokovno posvetovanje Bralnega društva Slovenije. Ljubljana: ZRSS.

Grosman, M. (2006). Razsežnosti branja, Za boljšo bralno pismenost. Ljubljana: Karantanija.

Križaj Ortar, M. idr. (2005). Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.

Nacionalna komisija za razvoj pismenosti. (2006). Nacionalna strategija za razvoj pismenosti. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Dostopno na naslovu: <http://arhiv.acs.si/publikacije/NSRP.pdf> (1. 8. 2012).

Nolimal, F. (ur.). (2011). Bralna pismenost v Sloveniji in Evropi, zbornik prispevkov konference. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. Dostopno na naslovu: http://www.zrss.si/bralnapismenost/files/ZBORNIK_BRALNA_PISMENOST_2011.pdf (1.8. 2012).

Pečjak, S. (2000). Z igro razvijamo komunikacijske sposobnosti učencev. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Pečjak, S. in Gradišar, A. (2002). Bralne učne strategije. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Zrimšek, N. (2003). Začetno opismenjevanje: pismenost v predšolski dobi in prvem razredu devetletne osnovne šole. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova
Negova 20
9245 Spodnji Ivanjci

ŽIVETI RAZNOLIKOST JE POT K ODLIČNOSTI 2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Evgenija Peternel, prof. matematike in proizvodno tehnične vzgoje, svetovalka

Sodelavci: Mateja Šajhar, profesorica angleščine in nemščine, mentorica; Stanislava Toplak, profesorica matematike in fizike, Matej Kraner, profesor geografije in zgodovine; Blanka Mlakar, profesorica pedagogike in matematike, mentorica

Konzulent: Milena Mišič

Povzetek:

Odnosi med učenci, ki živijo kot skupina, so v šoli ena najpomembnejših komponent delovanja in življenja šole. Psihologi pravijo, da so konflikti v nas samih, kažejo pa se v naših medsebojnih odnosih. Ko učencem pomagamo, da bolje spoznajo sebe, svojo osebnost, svoje sposobnosti in želje, sprejemajo svojo drugačnost in enkratnost, lažje razvijajo svoja močna področja in interese, s tem so uspešnejši, razvija se pozitivna samopodoba in samospoštovanje. Večje samospoštovanje in sprejemanje sebe, pomeni tudi večje sprejemanje in spoštovanje drugih, sprejemanje razlik kot dejavnika, ki lahko ob primerni organizaciji zagotovi večjo učinkovitost skupnosti, saj se poveča pripravljenost za sodelovanje. V tem procesu se nujno pridobivajo spretnosti in kompetence, ki so ključnega pomena za vseživljenjsko učenje in delo. Program dela oddelčne skupnosti smo oblikovali skladno s Smernicami za delo oddelčne skupnosti, bolj pozorni smo bili na spremljanje učinkovitosti posameznih metod in oblik dela glede zastavljenih ciljev, to je izboljšanje stopnje vključenosti in sodelovanja med učenci in s tem izboljšanja razredne klime.

Abstract:

Relations between students, which live as a group, are one of the most important components in school life. Psychologists believe that our conflicts live inside us, and show in our social interactions. When we assist our students in better understanding of themselves, their personalities, interests and wishes, to accept their differences and uniqueness!, it becomes easier for them to develop their strong sides and interests, thus becom

Ključne besede: razredna klima, vključenost učencev, medsebojno sodelovanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Na podlagi evalvacije strokovnih delavcev aktiva tretjega triletja o vzgojno izobraževalnem delu v posameznih oddelkih in delavnice članov projektne tima ugotavljamo, da so največji problemi:

- neodgovornost in nesamostojnost učencev, majhna samoiniciativnost,
- nerealna samopodoba,
- otroci ne čutijo pripadnosti razredu, se delijo na skupine, so preveč individualno-egoistično usmerjeni, niso odkriti, ne znajo pohvaliti vrstnikov,

- učenci ne znajo izraziti svojega mnenja, ne znajo pravilno komunicirati, ne znajo poslušati, argumentirati, poiskati pomoči,
- so nestrpni, nasilni, predvsem verbalno: se pogosto norčujejo, žalijo, ne znajo sprejemati kritike, drugačnega mnenja in ne znajo odreagirati, ko se pojavijo težave,
- vzorniki so ponavadi vedenjsko problematični učenci, ki upajo kršiti pravila.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

- Kako voditi oddelčno skupnost za raznolikost in odličnost?
- Kako omogočiti učencem več prostora za njihovo socialno in čustveno vključevanje, da bodo lahko razvijali svojo avtonomnost in odgovornost?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Učenci oddelčne skupnosti in oddelčni učiteljski zbor soustvarjajo socialni prostor v katerem je potrebno: zagotoviti svobodo in razvoj odgovornosti, strpnosti in solidarnosti, povečati stopnjo vključenosti, razvijati samostojnost, ustvarjalnost in kritično mišljenje, sposobnost samostojnega reševanja problemov, v bistvu vzgajati za raznolikost z namenom večje socializacije in ustvarjanja optimalnih pogojev za doseganje učne učinkovitosti. Odnosi med učenci, ki živijo kot skupina, so v šoli ena najpomembnejših komponent delovanja in življenja šole: Psihologi pravijo, da so konflikti v nas samih, kažejo pa se v naših medsebojnih odnosih. Ko učencem pomagamo pri spoznavanju samih sebe, svojih osebnosti, želja, sposobnosti, se boljše zavejo samih sebe, lažje sprejemajo svojo drugačnost in enkratnost, lažje razvijajo svoja močna področja in interese. S tem so uspešnejši, razvijata se pozitivna samopodoba, ki ima trdne temelje, in samospoštovanje. Večje samospoštovanje in sprejemanje sebe, pomeni tudi večje sprejemanje in spoštovanje drugih. Sprejemanje razlik lahko ob primerni organizaciji zagotovi večjo učinkovitost skupnosti, saj se poveča pripravljenost za sodelovanje. V tem procesu se pridobivajo kompetence in spretnosti, ki so ključnega pomena za vseživljenjsko učenje in delo.

Ugotavljali smo, da samo z izpeljavo zastavljenih vsebin ne dosegamo dovolj kvalitetnih ciljev predvsem pa so posamezni učenci potisnjeni na obrobje razreda. Ker ne prepoznajo svoje vloge znotraj skupnosti, se pogosto izključijo še bolj, pogosto pa predstavljajo tudi vzgojni problem razreda ali pa na razred delujejo razdiralno.

Želimo, da bi se učenci naučili prevzeti odgovornost za svoja dejanja, in da bi na podlagi svojih slabih/dobrih odločitev izkusili neprijetne/prijetne posledice. Da bi jim omogočili in dopustili, da se vsak uči iz svojih napak in da doživi in se uči iz posledic svojih, tudi slabih odločitev.

Učitelji smo spoznali, da smo zelo močan vzgled svojim učencem, zato moramo biti dosledni pri svojem delu. Nuditi jim moramo priložnost za izbiro ter jih spodbujati pri razvijanju spoznanja, da se vsak uči na podlagi lastnih odločitev za katere je tudi odgovoren.

Spremljali smo torej spreminjanje razredne klime enega razreda, s tem, da smo dejavnosti, ki so se pokazale kot pozitivne, aplicirali tudi v drugih razredih.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Ugotavljanje stanja → oblikovanje prioritarnih področij in načrtovanje dejavnosti → izvajanje dejavnosti¹ (prevzemanje odgovornosti, učenje načrtovanja in spremljanja lastnega dela) → preverjanje rezultatov → načrtovanje dejavnosti² → izvajanje dejavnosti² (izboljšanje

komunikacijskih veščin, reševanje konfliktov) → vmesna evalvacija → dejavnosti 3 (čustva, spoznavanje sebe in svojih močnih področij) → vmesna evalvacija → dejavnosti 4 → končna evalvacija

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Bistveno je bilo, da smo ustvarili varno okolje, v katerem smo vsi aktivni, kjer se ne sodi o pravilnosti idej in predlogov, temveč se o njih pogovarjamo. Ko so učenci uvideli, da so za rezultate dela razreda prvenstveno odgovorni sami, da je to možnost, da se skupaj učijo in napredujejo in da je za dobre rezultate pomemben prispevek prav vsakega posameznika, ker je vsak v nečem nepogrešljiv, je bilo delo bistveno lažje. Ne samo, da so bolj spoštovali prispevek drugih, mnogi so spoznali, da lahko bistveno pripomorejo k skupnim rezultatom in da jih sošolci potrebujejo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

1. spremljanje dnevnika kršitev. Število kršitev se je zmanjšalo z 28 v letu pred pričetkom projekta na 1 v tem šolskem letu.
2. Počutje v razredu (anketa). V začetku projekta so učenci povprečno ocenili svoje počutje v razredu veliko slabše kot ob zaključku projekta. Opozarjali so na razdeljenost in slabo sodelovanje, česar ob zaključku ni bilo več.
3. Samopodoba (anketa) se je pri vseh učencih bistveno izboljšala.
4. Vodeni razgovori in intervjuji so pokazali, da se stanje izboljšuje.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec predstavljajo učenci enega razreda (19 učencev)

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Ankete, sprotno spremljanje in zapisovanje strokovnega delavca, vodeni intervju, diskusija, spremljanje vpisov v dnevnik kršitev in pogovor s sodelavci, debata s starši.

Metode obdelave podatkov

Statistične metode, analiza opisnih podatkov

Prikaz rezultatov

Učenci so povedali, da so odnosi med učenci v razredu boljši, da se bolje počutijo v razredu, da se je izboljšalo njihovo delo v razredu (da se več vključujejo, da bolje delajo, da drugi to opazijo...), da se znajo bolje organizirati, da bolj dosledno izpolnjujejo svoje obveznosti.

Sodelavci: opazijo manj kršitev v razredu, manj je norčevanja, posmehovanja, obenem pa več pripravljenosti za medsebojno pomoč, pri skupinskem delu se večina učencev boljše organizira, več je pozitivne komunikacije in sprejemanja mnenj drugih in manj preprirov zaradi različnih mnenj, tudi manj dokazovanja, kdo ima prav, marsikdaj se učenci raje izognejo sporu, ne dokazujejo svoje resnice za vsako ceno, učenci so bolj tolerantni do mlajših.

Starši so v debati izrazili mnenje, da sicer še vedno obstajajo manjše skupine učencev, vendar med njimi ni več toliko sporov, obenem pa jih bolj učinkovito rešujejo; tudi pomoč staršev redkeje poiščejo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Dosegli smo dogovor o vsebinskih sklopih, ki jih vsi učenci spoznavajo pri urah ODS in porazdelitev po razredih. Po eni strani učitelji potrebujemo bolj poenoten okvir dela tudi zaradi kontinuitete dela ODS, po drugi strani pa so pozitivni rezultati pokazali, da je nadvse pomembno delo razrednika, saj lahko bistveno pripomore k izboljšanju klime v razredu in tudi v šoli.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Vzporedno s projektom, ki je tekel v enem izmed razredov šole, so razredniki ob pomoči sodelavcev v še dveh razredih izvajali posamezne dejavnosti in spremljali njihove učinke. Na nivoju šole smo se dogovorili za vsebinske sklope, ki jih moramo vsako leto obravnavati pri urah oddelčne skupnosti. Program dela za ure ODS od 6. do 9. razreda, ki smo ga pripravili in preizkušali, so v veliki meri sprejeli tudi ostali razredniki, vendar je to na šoli počasen proces, ki postopoma vključuje malo učencev, saj smo enoodelčna šola z majhnim številom učencev v posameznem razredu. Ne glede na to, da s tem šolskim letom projekt uradno zaključujemo, bomo delo nadaljevali znotraj aktiva učiteljev tretjega triletja.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Program dela oddelčne skupnosti je predstavljen z izborom področij, ki jih obravnavamo in poglavij za vsako šolsko leto. Na šoli smo ga deloma že uvajali, delo se še nadaljuje, tako, da bomo v naslednjem šolskem letu nadaljevali z nadgradnjo v aktivu strokovnih delavcev tretjega vzgojnoizobraževalnega obdobja. Obenem ugotavljamo, da so kompetence, katerih razvoj smo spodbujali izredno pomembna za vsakega posameznika in da ne bi smeli prepustiti odgovornosti za takšno vzgojo samo tistim nekaj uram oddelčne skupnosti. Ta znanja so izrednega pomena za učinkovito delovanje posameznika v družbi. Zato bi jim bilo potrebno nameniti bistveno več časa in prostor v rednem programu vsake šole.

Možnosti uvajanja v druga področja

Po uskladitvi dela znotraj aktiva tretjega vzgojnoizobraževalnega obdobja, bomo nadaljevali s skupnim načrtovanjem tudi v drugem vzgojnoizobraževalnem obdobju. Obenem pa naj poudarimo, da smo se na ravni šole dogovorili, katera področja obravnavamo v vseh razredih in v kakšnem minimalnem obsegu. Obenem smo pričeli z mreženjem pridobivanja kompetenc učencev po vertikali na ravni šole. V bistvu gre za vsepredmetno povezovanje s ciljem, ki skoraj v celoti pokriva cilje tega inovacijskega projekta.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Trenutno lahko ponudimo predvsem izkušnjo, da je velikokrat metoda oz. oblika dela bolj pomembna od vsebine in da je vsaka vsebina primerna, da se ob njej razvijajo veživiljenjska znanja in pridobivajo (socialne) kompetence. Ugotovili smo tudi, da je potrebno vsebine in pristope prilagoditi specifični vsakega razreda in da ni enotnega recepta.

Literatura

Vzgojni načrt OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova

Chalvin, M.J. (2004). Kako preprečiti konflikte. Radovljica: Didacta

Youngs, Bettie B. (2000). Šest temeljnih prvin samopodobe: Kako jih razvijamo pri otrocih in učencih: priročnik za vzgojitelje in učitelje. Lj: Educy

Dr. Kristjan Musek Lešnik, dr. Petra Lešnik Musek. (2007). Občutki in čustva: spodbujanje razmišljanja o čustvih, spodbujanje razmišljanja o občutkih, spodbujanje razmišljanja o doživljanju in izražanju čustev, spodbujanje razvoja čustvene inteligentnosti. Didaktična mapa za 3. Triletje osnovne šole. Ljubljana: IPSOS

Dr. Kristjan Musek Lešnik, dr. Petra Lešnik Musek. (2007). Mi in drugi, Didaktična mapa za 2. triletje osnovne šole: aktivnosti in delavnice s področja družinskih in prijateljskih odnosov in dinamike, spodbujanje razvoja socialnih spretnosti in kompetenc, spodbujanje prosocialnega vedenja, spodbujanje altruizma in empatije, spodbujanje razvoja vrednot in moralnega presojanja, spodbujanje sodelovalnega in timskega dela. Brezovica: IPSOS

Dr. Kristjan Musek Lešnik, dr. Petra Lešnik Musek. (2007). Učinkovito vedenje. Didaktična mapa za 3. triletje osnovne šole: spodbujanje pozitivnih vedenjskih vzorcev, uravnavanje neprimerne vedenja. Ljubljana: IPSOS.

Vtič, D.: Iskalci biserov Priročnik za razredne ure: gradivo za razredne ure, projektne dneve, izbirne vsebine in roditeljske sestanke. Maribor: Ekološko - kulturno društvo Za boljši svet, 2009

Schilling, D. (2000). 50 dejavnosti za razvijanje čustvene inteligence. Stopnja 2, Za delo z mladostniki od 10 do 14 let. Ljubljana: Inštitut za razvijanje osebne kakovosti

Schilling, D. (2000). 50 dejavnosti za razvijanje čustvene inteligence. Stopnja 3, Za delo z mladostniki od 14 do 18 let. Ljubljana: Inštitut za razvijanje osebne kakovosti

Cimerman, P., Dolamič, Z., Kociper, A., Novak, N.(2007). Od "prepira" k strpnosti: priročnik za razvijanje socialnih in komunikacijskih veščin. Ptuj: Digitisk.

OŠ Franceta Prešerna Črenšovci
Juša Kramarja 10
9232 Črenšovci

Z DRUGAČNIM VODENJEM DO BOLJŠE RAZREDNE KLIME

2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Nataša Litrop, prof.

Sodelavci: mag. Metka Husar Černjavič, univ. dipl. soc. del. Ana Petek, mag. Marija Horvat

Konzulent: Irena Kumer, svetovalka na ZRSŠ, OE Murska Sobota

Povzetek:

Z inovacijskim projektom smo praktično uresničevali cilje za doseganje pozitivne razredne klime v dveh oddelkih osmega razreda osnovne šole. Primeri dobre prakse potrjujejo pomen učenja in poznavanja nekaterih veščin, spretnosti in znanj za ustvarjanje pozitivne razredne klime. Odprto šolsko okolje, ki omogoča participacijo učencev v okviru svojih močnih področjih, spodbuja razvoj demokratičnega vedenja in ravnanja v širšem družbenem okolju.

Ključne besede: razredna klima, samopodoba, solidarnost, vodenje.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učenci, s katerimi sva se razredničarki šestih razredov srečali v začetku šolskega leta, so bili zelo raznoliki, ne le po sposobnostih (močnih področjih), temveč tudi po vrednotnih sistemih, željah, potrebah, motivaciji. Oddelčno skupnost je med drugim zaznamoval prehod iz razredne na predmetno stopnjo; enega učitelja (razrednika) je zamenjalo več učiteljev (in tudi nova razredničarka).

V oddelku ni bilo sinergije, zato je med učenci pogosto prihajalo do konfliktnih situacij, pri razreševanju katerih so bili v glavnem neuspešni, posledica pa so bili slabi medosebni odnosi. Tudi zaradi nesprejemanja drugačnosti je bilo pri posameznikih zaznati težave z nizko samopodobo, kar je dodatno vplivalo na skrhanost medosebnih odnosov.

Obstoječa razredna klima je zahtevala spremembe. Zamenjati jo je morala zelena klima. Ključno za razvoj strategije za odpravljanje težav je bilo spoznanje, da učno – razredno okolje, v katerega so vključeni otroci z najrazličnejšimi sposobnostmi in izkušnjami spodbuja sprejemanje, razvoj prosocialnih odnosov (empatija, sprejemanje drugačnosti, socialne spretnosti) in vrednot. Na tem spoznanju in dejanskem stanju v oddelku smo postavili temelje naši pozitivni razredni klimi.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Kategoriji, na podlagi katerih zaznavamo dogajanja v razredu – obstoječa ali zelena, sta: medosebni odnosi, ki označujejo prijetno, veselo vzdušje in prijateljske odnose, odnose med učenci in učiteljem ter osebni razvoj, ki označuje primerjanje posameznikov med seboj, težavnost šolskega dela in konflikte v razredu.

Razredna klima je torej sistem, ki ga sestavljajo fizično okolje, organizacijski vidiki, značilnosti učitelja, značilnosti učencev. Učinkovitost - učenčevo zadovoljstvo, samopodoba in učni proces - se kaže v kvantiteti in kvaliteti interakcij med vsemi omenjenimi dejavniki (Schmidt in Čagran, 2009).

Nekatere študije proučujejo psihosocialne vidike v skupini/razredu ter povezave med klimo na eni strani in strategijami poučevanja, stališči ali organizacijskimi dejavniki na drugi strani. Rezultati drugih študij povezujejo klimo z učnimi dosežki učencev (učenci dosegajo boljše rezultate v pozitivnem razrednem okolju); spet tretje študije razkrivajo razlike v zaznavanju razredne klime med učitelji in učenci. Razredna klima v inkluzivnem razredu (v razredu z učenci s posebnimi potrebami) potrjuje obstoj pozitivnih učinkov tako na otroka s posebnimi potrebami kot na druge otroke. V takem razrednem okolju se po mnenju Giangreca in Baumgarta (1995) porajajo priložnosti za oblikovanje pomembnega socialnega vedenja, na primer sprejemanje različnosti. Heterogena učna skupina pozitivno vpliva na učitelja, ki je tolerantnejši in uporablja različne stile poučevanja, kaj je učinkovito tudi za druge učence, ne le za učence s posebnimi potrebami.

Novije raziskave kažejo, da v razredih, v katerih imajo učitelji poudarjeno pozitivna stališča do inkluzije učencev s posebnimi potrebami, je tudi pri učencih zaznana višja stopnja zadovoljstva, odgovornosti in kohezivnosti ter nižja stopnja nesoglasij, konfliktov, tekmovalnosti in individualizma.

Razkrivajo tudi povezanost klime z vrednotami, normami in stališči. Demokratična šolska oziroma razredna klima narekuje demokratične vrednosti, razvija odnose sodelovanja in odgovornosti, ne samo v šoli, temveč tudi v širši skupnosti, pri čemer ima učiteljevo vedenje najmočnejši učinek, deluje namreč kot model odnosov v skupini.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako izboljšati razredno klimo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Utrjevati občutek pripadnosti skupini, spodbujati odprtost in sprejemanje drugih, razvijati sposobnost empatije, pridobivati spretnosti dogovarjanja, utrjevati občutek lastne vrednosti in zavedanje svojih zmožnosti so izhodišča, ki smo jim v IP sledili.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

(Opomba: v I. fazi – v 6. razredu, še ni šlo za inovacijski projekt!)

V prvi fazi reševanja težav (6. razred) smo si z učenci na podlagi analize stanja zastavili cilje, ki smo jih želeli doseči s spremembami v oddelčni skupnosti: večjo stopnjo kohezivnosti, soustvarjanje odprtega učnega okolja, pozitivno medsebojno povezanost, oblikovanje odgovornosti, spoštovanje in varnost – cilj naj bi bila zelena klima. Tako smo z učenci veliko delali na sebi – preko delavnic (izvajala jih je tudi šolska svetovalna delavka) so učenci raziskovali svoja močna in šibka področja ter iskali možnosti lastnih sprememb.

Drugo leto projekta (v 7. razredu) smo se v oddelku že dobro poznali – razredničarka učence in obratno. Pri tem je bila zelo pomembna vloga reflektirajočega razrednika, ki je samokritičen, odprt, osveščen, iskren, saj so učenci ravno ob tovrstni podpori razredničarke v

delavnicah odgovarjali na vprašanja kdo so, kaj si želijo – hkrati pa so to poskušali tudi živeti. Ugotovili so, da ne moremo spreminjati drugih, temveč je najprej to potrebno postoriti pri sebi. Z vprašalniki smo posneli stanje, ki je še vedno odražalo nezadovoljstvo z klimo v razredu. Tako smo izvedli 11 delavnic: samopodoba, prevzemanje odgovornosti, učinkovito reševanje konfliktov, občutek lastne vrednosti... K sodelovanju smo poleg šolske svetovalne delavke povabili tudi starše ter izvedli supna srečanja z delavnicami za starše in učence. Izvedene so bile tudi t. i. motivacijske in evalvacijske pogovorne ure z učenci.

Dejavnosti III. faze so bile usmerjene v učinkovito vključevanje učencev v šolsko in obšolsko delo, s poudarkom na uveljavljanju učenčevih močnih področij. Če smo v prvi fazi gradili na posamezniku kot delu skupnosti, v drugi pa posamezniku in njegovih močnih področjih, smo se v tej fazi obrnili navzven, v okolje; učenci so delovali v treh interesnih skupinah, ki so temeljile na dobroti, nudenju pomoči drugim - vsaka interesna skupina si je izdelala akcijski načrt, po katerem je uresničevala cilj projekta. Posamezniki so v skupinah reflektirali svoje delo, nato so skupno evalvirali delo celotne skupine, s čimer so razvijali občutek pripadnosti/ lojalnosti skupini in sodelovanje za doseg skupnega cilja.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- pozitivna samopodoba
- občutek lastne vrednosti
- zavedanje svojih zmožnosti
- pripadnost skupini
- odprtost in sprejemanje drugih (drugačnih)
- empatija
- spretnost dogovarjanja

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Učenci so v sprotnih refleksijah in vmesnih evalvacijah nenehno izpostavljali opazne pozitivne spremembe pri posameznikih in v skupini;
- učenci so povedali, da v 8. razredu čutijo izredno močno pripadnost skupini in so med seboj močno povezani in dobro sodelujejo;
- med učenci se je povečala (samo)inicijativa za nudenje in tudi sprejemanje medvrstniške učne pomoči;
- učenci so podajali številne zanimive predloge, pobude za sodelovanje z drugimi (interesnimi) skupinami, prevzemali so pobude za sodelovanje ter se samoiniciativno vključevali v uresničevanje ciljev dejavnosti v oddelku, vrtcu, šoli, okolju;
- introvertirani učenci so postali bolj dovzetni za vključevanje v skupino/tim;
- opazna je večja strpnost in senzibilnost do drugačnih (Romov, slepe učenke), na kar so opozorili tudi strokovni delavci in zunanji sodelavci, ki so se vključevali v oddetek.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V IP je bilo vključenih v (6. in) 7. razredu 22 učencev dveh oddelkov, v 8. nato 21 učencev dveh oddelkov, med katerimi so bili najprej 3 učenci Romi (v zadnjem letu 2), 1 učenka slepa z ostankom vida ter 7 nadarjenih učencev.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Metoda ankete, vprašalnika; metoda razgovora, dela v skupini.

Prikaz rezultatov

Rezultate, ki so se nanašali na izvedene dejavnosti, smo sproti objavljali na šolski spletni strani in jih razstavljali na šolskem hodniku, v šolski knjižnici, v učilnicah sodelujočih oddelčnih skupnosti; članek učenke je bil objavljen v glasilu bolnikov po kapi - Kapnik.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učenci poznajo svoja močna in šibka področja (še posebej slepa učenka, romski učenci), so bolj samozavestni, a pravični, veliko bolj odprti za sodelovanje z drugimi v oddelku (medvrstniška pomoč) in v okolju (otroci iz vrtca, bolniki po kapi), so bolj solidarni, empatični, senzibilni (skrb za živali), posledica tega je manj konfliktnih situacij, sprotno reševanje konfliktov s poudarkom na kompromisih in elementih mediacije.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Manj konfliktnih situacij učencev v oddelku, večja sprejetost drugačnih učencev, spoštljivi medosebni odnosi - kar ugodno vpliva na klimo in kulturo šole. Učenci so bili velikokrat povabljeni k sodelovanju na različnih prireditvah, proslavah ter drugih dejavnosti, tekmovanjem, saj so bili zanesljivi, dosegali so dobre rezultate, pa tudi sami so bili zelo motivirani za sodelovanje.

Učitelji, ki so poučevali v oddelku, so poudarili, da je med učenci čutiti izredno močno empatijo, senzibilnost do drugačnih, spodbujanje sošolcev.

Pozitiven odziv društva Štrk (bolnikov po kapi) – pohvala društva za pobudo po sodelovanju, nudenje pomoči bolnikom, sodelovanje v delavnicah in pri meritvah, povabilo vodstva društva k njegovim nadaljnjim aktivnostim.

Navezanost učencev na otroke in vzgojiteljice iz vrtca – zaščitništvo starejših učencev mlajšim, inovativnost in ustvarjalnost učencev (nadejamo se uspešnega sodelovanja v 9. razredu – sodelovanje s prvošolci.

Za učitelje in druge strokovne delavce učinkovito in prijetno delo z učenci v razredu.

Humanitarna pomoč Društvu za zaščito živali Pomurja (zbiralna akcija) in ozaveščanje mlajših učencev o odnosu do živali.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

V dveh letih, v dveh fazah so učenci sistematično pridobili znanja in veščine, s katerimi so pozitivno vplivali najprej na samopodobo, pozitivne spremembe pri sebi, kasneje pa so, opremljeni z vedenji o sebi, ta znanja uporabili še v skupini, med sošolci, kjer so s skupnim delovanjem dosegali zastavljene cilje.

Možnosti uvajanja v druga področja

Ker gre za pridobivanje splošnih, širših, občečloveških znanj in vedenj, lahko le-te uporabimo na vseh (različnih šolskih) področjih in tudi ne zgolj pri starejših učencih, temveč prilagojeno tudi pri mlajših.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Naše močno področje je razvit občutek pripadnosti skupini, strpnost do drugačnih in

senzibilno in empatično - učinkovito - delovanje v okolju drugačnih, različnih posameznikov.

Literatura

Žagar, D. (e tal.). (2001). Razrednik: vloga, delo in odgovornost. Ljubljana: Jutro.

Šolska kultura in klima v luči avtonomije: zbornik prispevkov s 3. posveta, 19.-20. 2. 2009. Črenšovci: OŠ Franceta Prešerna Črenšovci.

Simpozij Modeli poučevanja in učenja. Portorož, 2. – 4. 3. 2005. Ljubljana: ZRSŠ.

Orange, C. (2009). 25 največjih napak pri pedagoškem delu. Ljubljana: Educy.

Clanfield, L. (2010). Premagovanje težav v razredu. Ljubljana: Rokus-Klett.

Chavin, M. J. (2004). Kako preprečiti konflikte. Radovljica: Didakta.

Schmidt, M., Čagran, B. Razredna klima v inkluzivnem razredu.[Prevezeto, 4. 1. 2012].
Dostopno na: www.pedagoskaobzorja.si

Osnovna šola Glazija
Oblakova 15
3000 Celje

II. osnovna šola Žalec
Šilihova 1
3310 Žalec

JAZ, MIDVA, MI

2009 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Sabina Korošec

Sodelavki: Mojca Cesar, specialna pedagoginja, Vanja Dajčar, profesorica defektologije

Konzulent: Božena Stritih, Vrtec Najdihojca Ljubljana

Povzetek:

Projekt »delavnic za učenje socialnih veščin« je bil namenjen otrokom in mladostnikom s spektroavtistično motnjo. V obdobju teh let je bilo vanj vključenih 16 otrok in mladostnikov, v starostnem obdobju od 5 do 16 let. Udeleženci delavnic so bili razdeljeni v tri, oziroma v štiri skupine. Delavnice so potekale dvakrat mesečno. Dejavnosti so zajemale: igro vlog, socialne zgodbe, delo v paru, treninge aktivnega poslušanja drug drugega, prepoznavanje čustev pri sebi in pri drugih, sledenje navodilom, tehnike sproščanja, prosto– usmerjeno igro. Otroci in mladostniki so nam v tem obdobju izrazili svoje občutke, ki jih doživljajo v šoli. Ob teh občutkih smo izvajalke prišle do spoznanja, ki nas je globoko pretreslo, saj učitelji in šolski svetovalni delavci še zdaleč ne poznajo pravih težav in osamljenosti, ki jo v šolskem okolju doživljajo ti otroci in mladostniki. To osamljenost je pokazal tudi sociogram, ki smo ga izdelali ob pričetku projekta. Menimo, da si ti otroci kljub svoji drugačnosti ali pa prav zaradi nje zaslužijo v šolskem prostoru več pozornosti in tolerance, kot so jo po večini deležni.

Abstract:

The project of learning social skills workshops was intended for children and teenagers with autism spectrum disorders. There were 16 children and teenagers aged from 5 to 16 included in the project. The participants of the workshops were divided into four groups. The workshops took place twice a month. The following activities were included: a role play, social stories, pair work, the training of active listening to each other, recognising emotions in self and the others, following instructions, relaxing techniques, free – guided games. The children and teenagers expressed their feelings at school during this period of time. As the performers we came to realise that teachers and defectologists are far from being aware of the real problems and loneliness that these children and teenagers experience in the school environment. The loneliness was also demonstrated in the sociogram that we made at the beginning of the project. We believe that at school these children deserve far more attention and tolerance as they usually receive.

Ključne besede: avtizem, Aspergerjev sindrom, učenje socialnih veščin.

Problemsko stanje

Otroci z avtizmom se v slovenskih šolah in vrtcih vse pogosteje inkluzivno vključujejo v vzgojno izobraževalni proces. Posebna kategorija otrok z avtizmom so otroci s tako imenovanim Aspergerjevim sindromom, ki so vključeni v vrtce, osnovne in srednje šole skupaj z neurotipičnimi vrstniki.

Pri svojem delu mobilnega specialnega pedagoga smo prihajali do spoznanj, da se ti otroci in mladostniki med vrstniki v rednih programih vrtcev in šol ne znajdejo dobro kljub svojemu pogosto zelo bogatemu intelektualnemu potencialu. Njihova največja težava je komunikacija, socializacija, vzpostavljanje in ohranjanje odnosov z vrstniki. V okviru dodatne strokovne pomoči so največkrat deležni manj ustreznih oblik učne pomoči, ki je ne potrebujejo, ali pa ne v takšnem obsegu, kot bi potrebovali urjenje socialnih spretnosti. Le to pa težko poteka v individualni situaciji. Zato smo prišli do sklepa, da je potrebno te otroke združiti v skupine, kjer bodo lahko med sebi enakimi, v čustveno varnem in nadzorovanem okolju pridobivali socialne spretnosti in se učili o svojih čustvih in čustvih drugih ljudi.

Literatura navaja različne diagnostične kriterije, ki veljajo za prepoznavanje otrok in mladostnikov z avtizmom, oziroma z Aspergerjevim sindromom.

Tony Attwood med drugim navaja, da med kriterije sodi tudi socialna nepravilnost: nezmožnost interakcije s sovrstniki, nezainteresiranost za interakcijo s sovrstniki, nerazumevanje nepisanih socialnih pravil, socialno in čustveno neobičajno vedenje (Attwood, 2007, str.17). Naslednji, prav tako pomemben kriterij, ki prav tako vpliva na socialno vedenje je neverbalna komunikacija: omejena uporaba kretenj, nerodna govorica telesa, pomanjkljivo izražanje z obrazno mimiko, neprimerni obrazni izrazi, nenavaden pogled (Attwood, 2007, str.18). Otrok z Aspergerjevim sindromom se ne zaveda ali pa ne razume nenapisanih pravil socialnega vedenja in nenamerno govori ali dela stvari, ki ostale ljudi užalijo ali vznejevoljijo. Carol Gray je razvila tehniko »socialne zgodbe«, ki opisujejo takšne situacije, prikažejo ustrezno reagiranje in ponujajo izraze, primerne za rabo v takih situacijah (Attwood, 2007, str.21). Kot dobro in uspešno metodo navaja Attwood skupine za razvoj socialnih veščin. Skupino lahko sestavljajo mladi z Aspergerjevim sindromom iz različnih šol, koristno pa je, če je vključenih tudi nekaj otrok brez te motnje. Število sodelujočih mora biti majhno, da je delo lažje in da je možno tudi individualno učenje (Attwood, 2007, str.27).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Katere aktivnosti pripomorejo k izboljšanju in vsakodnevni rabi socialnih spretnosti, ter k primernemu čustvenemu odzivanju pri otrocih in mladostnikih s spektroatvistično motnjo (v nadaljevanju SAM)?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Razlogi za izpeljavo našega projekta so vezani na naše vsakdanje delo v mobilni specialno pedagoški službi, kjer smo ugotovljale velik primanjkljaj otrok s spektroatvistično motnjo, oziroma Aspergerjevim sindromom na področju komunikacije, socializacije in čustvovanja.

Vodilo nas je tudi spoznanje, da na našem širšem geografskem področju ti otroci (in njihovi starši) nimajo nikakršnih možnosti, da bi te primanjkljaje lahko odpravljali na ustrezen način.

Zato smo si zadele cilj: preizkusiti delovanje posebne skupine otrok s SAM - naučiti otroke s SAM socialnih veščin s pomočjo skupine za samopomoč. S pomočjo dela v tej skupini smo želele preveriti, oziroma spoznati, ali sta delo in učenje v teh skupinah dobra oblika za učenje

socialnih spretnosti pri otrocih s SAM. Naša želja je bila, da vpeljemo delo takšnih skupin v naš bližnji vzgojno izobraževalni prostor in postaviti model za delovanje teh skupin.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Prva faza je bila že zgoraj opisano spoznanje in prepoznavanje problema. V nadaljevanju je bilo potrebno ugotoviti, ali sploh obstaja interes otrok in njihovih staršev za sodelovanje v našem projektu. Vsem osnovnim šolam v širši regiji smo posredovali prijazno povabilo k sodelovanju za šole, otroke in starše. Odzvalo se je presenetljivo veliko otrok, tako da smo morali organizirati najprej 2, kasneje 3 in zadnje leto 4 skupine otrok. V treh letih je bilo vključenih v skupine 16 otrok in mladostni kov s spektroatvistično motnjo. Otroke smo v skupine razvrstile predvsem glede na kronološko in socialno starost, oziroma zrelost. Najprej smo opravile razgovor s starši, jim predstavile cilje našega projekta in način dela. Izdelale smo program dela za posamezno skupino glede na zmožnosti in potrebe otrok. Delo je potekalo v majhnih skupinah s po tri do pet otrok in eno, ali dvema vodjema skupine. Od staršev smo pridobili vsa potreba soglasja. V sodelovanju s šolami, kamor so vključeni otroci smo izdelali sociograme za vse otroke. Dobili smo presenetljive rezultate, ki so nas osupnili – vsi otroci, pa naj je na prvi pogled še tako kazalo, da so v šoli priljubljeni, so bili od vseh sošolcev dobesedno prezrti. Nihče od vrstnikov jih ni želel imeti v svoji bližini. Ta ugotovitev nam je dala potrditev, da smo na pravi poti, saj je to pokazatelj, da imajo ti otroci in mladostniki resne težave, ki bistveno vlivajo na njihovo kvaliteto življenja in dela v šoli.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

K projektu smo pristopili sistematično, delo smo organizirali skladno s priporočili stroke za delo z otroki s spektroatvistično motnjo. Otroke smo v skupine razdelili glede na starost in socialne ter komunikacijske zmožnosti. Pred vsako uro smo do potankosti izdelali vsebinsko, metodološko, časovno in didaktično pripravo, upoštevajoč posebne potrebe posameznikov in potrebe skupine kot celote. Metode in dejavnosti, ki smo jih uporabili: igre vlog, socialne zgodbe, delo v paru, treningi aktivnega poslušanja drug drugega, prepoznavanje čustev pri sebi in pri drugih, sledenje navodilom, tehnike sproščanja, prosta – usmerjena igra, so se prepletale skozi strukturirano uro, podkrepljeno z vizualnimi urniki. Ob koncu ure smo ponovili, kaj smo se v uri naučili in to v kratki obliki zapisali na obvestila za starše, tako da so le-ti lahko tudi doma urili te vsebine.

Dvakrat ali trikrat letno smo se sestali s starši, prisluhnili njihovim pričakovanjem, analizirali opravljeno delo, načrtovali delo za naprej. S starši smo opravili tudi individualne razgovore.

Poleg tega smo šolam, kjer se izobražujejo ti otroci in mladostniki ponudili brezplačno možnost strokovnega svetovanja za posameznega otroka, vendar so šole to možnost redko izkoristile. Žal ugotavljamo, da je na tem področju še vedno veliko nezaupanje do strokovnjakov, ki obravnavajo otroka s posebnimi potrebami izven vzgojno izobraževalne institucije. Izkušnje iz tujine pa kažejo, da je prav medsebojno timsko sodelovanje vseh strokovnjakov in članov družine, ki otroka kakorkoli obravnavajo ključnega pomena za otrokov napredek in razvoj.

V začetni fazi izpeljave projekta, smo izdelali za vse takrat vključene otroke in mladostnike razredni sociogram. Nameravali smo ponoviti izdelavo sociogramov v šolah ob zaključku projekta. Zaradi slabe odzivnosti šol za sodelovanje v našem projektu smo se odločili, da projekt zaključimo brez izdelanih sociogramov, zato tovrstnih kazalnikov nimamo.

Naši kazalniki, ki jih sicer ni mogoče statistično obdelati so zadovoljstvo otrok, ki so ga izkazovali tako, da so ob koncu vsake delavnice izpolnili listič razpoloženja, kjer so pobarvali tristopenjsko letvico obrazkov (ni mi bilo všeč, všeč mi je bilo, zelo mi je bilo všeč). V 90 % ti lističi prikazujejo pobarvan obrazek »zelo mi je bilo všeč«, v 10 % pa »bilo mi je všeč«.

Naslednji kazalnik je nizek osip udeležencev – v treh letih smo imeli od 16 otrok samo 3 primere otrok, ki so prenehali obiskovati delavnice. Ostali otroci in mladostniki so delavnice redno, dvakrat mesečno obiskovali in se jih po pripovedovanju njihovih staršev, zelo veselili.

Tretji kazalnik je zadovoljstvo staršev, saj ob končanem triletnem projektu želijo, da delo nadaljujemo.

Naslednji kazalnik pa je napredek otrok, ki ga sicer nismo merili, ga pa lahko opažamo v vsakodnevem funkcioniranju otrok.

Obdelava podatkov

Podatkov nismo zbrali v celoti, zato jih nismo obdelali, saj smo prednost v projektu dali samemu delu z otroki in starši ter našemu stalnemu strokovnemu izpopolnjevanju.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Dosežki, ki jih ugotavljamo na podlagi triletnega izvajanja delavnic so:

- Otroci in mladostniki so razvili potrebo po druženju z vrstniki in se našega druženja veselili.
- V savinjski regiji do sedaj otroci in mladostniki s spektroatvistično motnjo niso imeli nobenih možnosti za vključevanje v podobne skupine – z njimi se ni ukvarjala nobena uradna institucija. Šole dajejo poudarek akademskemu znanju, institucije pa otroke v največji meri samo diagnosticirajo ali pa izvajajo redke individualne obravnave, na katerih otroka ni mogoče naučiti socialnih spretnosti.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

- Izvajalke smo zaradi izvajanja projekta bile primorane se stalno strokovno izpopolnjevati in izobraževati, zato smo se prijavile na razpis za sredstva evropskega strukturnega sklada in za stalno življenjsko izobraževanje pridobile sredstva za dvotedensko izobraževanje na Švedskem. Poleg tega smo se izobraževale na Hrvaškem, kjer smo navezale kontakt s strokovnjaki iz Združenih držav Amerike. Na podlagi tega smo organizirali prvo dvodnevno mednarodno konferenco o metodi DIR Floortime, kjer sta predavateljica iz Washingtona staršem in strokovnim delavcem iz Slovenije, Hrvaške in Srbije predstavila uspešne, sodobne pristope za delo z otroki z razvojnimi zaostanki, tudi z avtizmom.
- Z nekaterimi redkimi šolami smo uspeli stopiti v kontakt in se aktivno vključili v reševanje otrokovih specifičnih težav. Za nekaj pedagoških kolektivov pa smo izvedli tudi predavanje o značilnostih otrok s spektroatvistično motnjo in sodobnih pristopih pri delu z njimi.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Otroci s spektroatvistično motnjo potrebujejo urjenje socialnih spretnosti, ki se ga lahko naučijo v majhnih skupinah.

Pri delu z njimi je potrebno upoštevati njihove posebne senzorne potrebe.

Tem otrokom je potrebno zagotoviti strukturirano okolje, v katerem se varno in dobro počutijo.

Šola mora poskrbeti za dobro klimo v razredu, kjer je vključen otrok s spektroatvistično motnjo in o njegovih posebnih potrebah seznaniti ne le celoten kolektiv v instituciji, temveč tudi sošolce in njihove starše.

Otrok s spektroatvistično motnjo potrebuje dober individualiziran program, dela, ki ga morajo poznati vsi zaposleni (tudi hišnik, kuharice in snažilke).

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Na podlagi našega projekta je nastal tim strokovnjakov, ki načrtuje delo tudi po zaključenem projektu. Dejavnosti bomo razširili na:

- Delavnice za učenje socialnih veščin za otroke s spektroatvistično motnjo.
- Delavnice za starše.
- Predavanja za pedagoške kolektive.
- Organizacija strokovnih izobraževanj s tujimi predavatelji.
- Individualne in timske specialno - pedagoške, psihološke in logopedске obravnave otrok s posebnimi potrebami.
- Izvajanje terapij po metodi DIR Floortime v senzorni igralnici.

Literatura

Attwood, T. Aspergerjev sindrom: priročnik za starše in strokovne delavce. Radomlje: Megaton, 2007. ISBN 978-961-92072-0-8.

OŠ Hajdina
Sp. Hajdina 24
2288 Hajdina

RAZREDNA KLIMA KOT KRITERIJ KAKOVOSTI DELOVANJA ŠOLE – ROŽE SREČE MORAŠ SADITI SAM

2009 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Urška Medved - mentor

Sodelavci: Irena Mušič Goznik – učiteljica; Irena Vodušek – svetovalna delavka; Mateja Draškovič – učiteljica; Mojca Ornik – učiteljica, vodja šolske skupnosti; Marija Meklav – učiteljica; Jožica Novak – učiteljica; Tatjana Pačnik – učiteljica; Vesna Mesarič Lorber – ravnateljica; Nataša Štumberger – učiteljica; Tatjana Habjanič – učiteljica, vodja vzgojnega načrta šole; Andreja Novak – učiteljica, računalničar; Tatjana Lukovnjak - učiteljica

Konzulent: Milan Koželj, OŠ Cerkno

Povzetek:

V zadnjih letih smo se tako učitelji kot starši pritoževali nad preslabim znanjem naših učencev in drug na drugega zvrčali odgovornost za upad kakovosti znanja, zato smo se na šoli odločili, da bomo poskušali dvigniti nivo znanja s pomočjo spodbujanja motivacije učencev. Prvo leto smo projekt namenili predvsem identifikaciji stanja. Konec prvega leta projekta smo s pomočjo vprašalnika za starše, učence in zaposlene izpostavili ključne dejavnike za dvig razredne klime. Nato smo v okviru šolske skupnosti učencem predlagali tekmovanje med razredi in predlog je bil soglasno sprejet. Razredniki so pri razrednih urah zbrali predloge za to, kaj naj učitelji ocenjujejo, nato pa so predstavniki razredov na šolski skupnosti izmed predlaganih dejavnikov izbrali najpogosteje omenjene in se dogovorili za sistem ocenjevanja. Vodja šolske skupnosti je nato na pedagoški konferenci predlagala sistem ocenjevanja, ki smo ga učitelji, predvsem člani inovacijskega projekta, nato prilagodili situaciji in ga preoblikovali. Ocenjevanje razredov je potekalo posebej na razredni in posebej na predmetni stopnji. Z ocenjevanjem razredov je bil seznanjen tudi svet staršev.

Ugotovili smo, da so učenci tekmovanje med razredi zelo dobro sprejeli in se trudili, da bi pridobili čim boljše ocene. Nekoliko manj dobro je bil projekt sprejet s strani učiteljev, saj nekateri izmed njih kljub rednim dogovorom in opominom na pedagoških konferencah ocen razredov niso vpisovali v za to izdelane tabele in potem rezultati ocenjevanja niso bili realni. Učenci so kmalu ugotovili, da so nekateri učitelji nedosledni in se jim ocenjevanje več ni zdelo smiselno oz. so se pri nekaterih urah nehali truditi za razredno oceno. Ta projekt bi uspel, če bi bili učitelji doslednejši.

Abstract:

Teachers and parents spent the last years complaining about too bad knowledge of our learners. We blamed each other for the fall of the quality of the learners' knowledge. That is why our school decided to try to raise knowledge by arousing the learners' motivation. We spent the first project year identifying the situation. At the end of the first year we managed to set out the key factors for creating a classroom atmosphere conducive to learning by carrying out a questionnaire survey. By involving the school parliament community we suggested to carry out a competition among learners which was unanimously confirmed. During the class

time class teachers collected the learners' suggestions on what areas of classroom atmosphere teachers should give marks. After that the class representatives chose the most frequent ones and agreed on the grading system. The school parliament community mentor represented the suggested grading system to teachers at the teaching conference and it was adopted with some changes. Grade marking took place separately at the class level and at the second stage. The parent council was also informed of the competition among classes.

We came to the conclusion that this competition was well accepted among learners who tried to receive good class grades. However, this project was not that well accepted by all of the teachers, since some of them despite regular notices at teaching conferences kept forgetting to fill in the charts for grade marking and therefore the class results were not real. Learners soon found out that some teachers were inconsistent and therefore they stopped trying hard since grading classes became meaningless to them. This project would become successful if teachers were more consistent.

Ključne besede: učitelji, ocenjevanje razredov, skupno načrtovanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Nizka delovna razredna oz. šolska klima, obupovanje učiteljev nad znanjem in delom učencev, želja po izboljšanju odnosov strokovnih delavcev šole z učenci ter med učenci samimi.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Projekt Rože sreče moraš saditi sam izhaja iz teoretičnih izhodišč socialno – kognitivnega pogleda na učenje. Teorija socialnega učenja je zgodnja neobehavioristična teorija, ki je nadgradila behavioristične poglede na ojačevanje in kaznovanje. Z vidika behaviorizma ojačevanje in kaznovanje neposredno vplivata na vedenje. V teoriji socialnega učenja pa ima opazovanje druge osebe ali skupine, ki je ojačevana ali kaznovana, lahko podoben učinek na nekoga, ki opazuje. Socialno kognitivna teorija razširja teorijo socialnega učenja in vključuje kognitivne dejavnike, kot so prepričanja, pričakovanja in zaznavanje sebe.

Za dvig razredne klime smo dali poudarek na učenje z aktivno udeležbo in recipročni determinizem. Pri učenju z aktivno udeležbo gre za učenje s pomočjo lastnih dejanj in izkušanjem posledic le-teh, pri recipročnem determinizmu pa gre za medsebojno vplivanje dogajanja v fizičnem in socialnem okolju, osebnih dejavnikov, kot so prepričanja, pričakovanja, stališča in znanje in vedenj v procesu učenja.

Cilji projekta

- Izboljšanje razredne in šolske klime
- Razvijanje odgovornosti za lastno znanje
- Prevzemanje odgovornosti za svoja dejanja
- Razvijanje strategij za dvig kvalitete dela in življenja v šoli (vrstniška mediacija, ocenjevanje razredov)
- Razvijanje pozitivnih vrednot
- Spodbujanje konstruktivne komunikacije
- Krepitev delovne discipline
- Izboljšanje sodelovanja med šolo in starši

Raziskovalno vprašanje

Na kakšen način doseči na šoli kvaliteten vzgojno-izobraževalni proces, ki bo dvignil nivo znanja in izboljšal medsebojne odnose? (spodbujal aktivno sodelovanje pri pouku, prinašanje ustreznih potrebščin, spoštljiv odnos učencev med sabo in do učiteljev, redno opravljanje domačih nalog ter primerno obnašanje učencev tudi izven pouka (v jedilnici, med odmori, na šolskih prireditvah...))

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Delovna klima na šoli ni bila pozitivna. Padal je nivo znanja, rezultati NPZ so bili podpovprečni, učitelji smo se pritoževali nad delovnimi navadami učencev in neopravljanjem domačih nalog, zato smo na šoli skušali najti rešitev, kako v šoli uvesti pozitivno atmosfero.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

PROBLEM/IZHODIŠČNA IDEJA/RAZISKOVALNO VPRAŠANJE

Člani projektne skupine menimo, da se razredna klima slabša in da bi bilo potrebno uvesti v vzgojno-izobraževalno delo spremembe, ki bi učencem dale zagon za aktivno delo v razredu in posledično boljše rezultate v znanju, zato smo si postavili sledeče raziskovalno vprašanje: Na kakšen način doseči na šoli kvaliteten vzgojno-izobraževalni proces, ki bo dvignil nivo znanja in izboljšal medsebojne odnose?

OPIS/RAZLAGA DEJSTEV

Z anketnim vprašalnikom, ki smo ga izvedli med učenci od 2. do 9. razreda, smo ugotovili, da 60 % učencev ne opravlja redno domačih nalog ter da jih 15 % redno ne prinaša šolskih potrebščin. Skoraj 75 % otrok se zdi pouk dolgočasen in le nekaj več kot 50 % otrok se v šoli dobro počuti.

Tudi učitelji na šoli opažajo, da so učenci pri pouku večinoma pasivni. Domače naloge delajo pod prisilo in si med seboj samoiniciativno zelo redko pomagajo.

NAČRTOVANJE

S projektnim timom smo naredili načrt, da bomo na šoli kot novost uvedli ocenjevanje razredov. Le-to bo zajelo tista področja, za katera smo ugotovili, da bi jih bilo potrebno spremeniti.

Podali smo predlog za tekmovanje med razredi. Nato smo poskrbeli za potrditev predloga za tekmovanje med razredi s strani učencev in na razrednih ravneh. Sledila je izbira kriterijev ocenjevanja v okviru šolske skupnosti, nato izbira kriterijev ocenjevanja na ravni učiteljskega zbora, nato uskladitev predlaganih kriterijev učiteljev in nato končna izbira kriterijev ocenjevanja.

UVAJANJE AKCIJE

MESEC	IZVEDENE DEJAVNOSTI
september, oktober 2011	IZDELAVA PRAVILNIKA ZA OCENJEVANJE RAZREDOV (na podlagi oblikovanih kriterijev za ocenjevanje ter predlogov učiteljev, staršev, učencev)
november 2011	SEZNANITEV STARŠEV S PRAVILNIKOM ZA OCENJEVANJE RAZREDOV
oktober 2011 – maj 2012	EVALVACIJA OCENJEVANJA RAZREDOV (predlogi za izboljšanje, primeri dobre prakse za dosledno izvajanje ocenjevanja) NA PEDAGOŠKI KONFERENCI

maj 2012	EVALVACIJA NAČINA OCENJEVANJA RAZREDOV V TEKOČEM ŠOLSLEM LETU; ZAKLJUČEK OCENJEVANJA RAZREDOV V TEKOČEM ŠOLSLEM LETU
oktober 2011 – maj 2012	OCENJEVANJE RAZREDOV SEŠTEVEK IN IZRAČUN POVPREČNE OCENE RAZREDA OB KONCU VSAKEGA MESECA SPODBUJANJE VEČJE VKLJUČENOSTI STARŠEV V AKTIVNOSTI ŠOLE (ustna, pisna in e-vabila na roditeljske sestanke in govorilne ure; uporaba foruma) IZVAJANJE ŠOLSKE MEDIACIJE USPOSABLJANJE VRSTNIŠKIH MEDIATORJEV

SPREMLJANJE UČINKOV

- Metode (kako?)

Uporabljali smo posredne metode (opazovanje otrok na šoli - pri pouku, na hodnikih, v jedilnici, pred šolo) in neposredne (neposreden pogovor s posameznimi učenci, debate v okviru šolske skupnosti in na pedagoških konferencah ter pregled spremljanih kriterijev in izvedenih anketnih vprašalnikov).

- Tehnike (s čim?)

Izvedli smo dva anketna vprašalnika med vsemi učenci od 2. do 9. razreda, s katerima smo primerjali začetno in končno stanje. V okviru vzgojnega načrta šole smo izvedli anketni vprašalnik za starše za posnetek njihovega mnenja o delu in počutju otrok v šoli z možnostjo predlaganih sprememb. Na temo aktivne razredne klime smo izvedli tudi anketni vprašalnik za zaposlene. Prav tako smo izdelali kriterije za doseganje zastavljenih ciljev. Predstavniki razrednih skupnosti so na podlagi mnenj učencev, zbranih na razrednih urah, poročali o učinkih vpeljave ocenjevanja razredov. Učitelji smo na pedagoških konferencah obravnavali problematične teme ter skupaj iskali rešitve zanje.

RAZLAGA UČINKOV

Z anketnim vprašalnikom, ki smo ga izvedli med učenci od 2. do 9. razreda na začetku in koncu vpeljave projekta, smo ugotovili, da je število učencev, ki redno ne opravljajo domačih nalog padlo iz 60 na 18 %, odstotek učencev, ki redno ne prinašajo šolskih potrebščin pa iz 15 % na 9 %. Pred uvedbo ocenjevanja razredov se je skoraj 75 % otrok pouk zdel dolgočasen, po uvedbi pa je ta odstotek padel na 50 %. Odstotek otrok, ki se v šoli počutijo dobro, se je iz nekaj več kot 50 % zvišal na 68 %.

Tudi učitelji na šoli so opazili, da so po vpeljavi ocenjevanja učenci postali pri pouku bolj aktivni in so bolj redno delali domače naloge. Med seboj so se opominjali na dolžnosti in si več pomagali.

Ugotovili smo, da se je klima na šoli izboljšala, medsebojni odnosi med samimi učenci na šoli ter odnosi med učenci, učitelji in vodstvom šole se krepijo, saj temeljijo na večjem sodelovanju. Učencem smo omogočili nov način izražanja mnenja, ki se ga tudi vedno bolj poslužujejo. Tudi v rezultatih se je pokazal napredek.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Učitelji nismo bili enotni glede zahtev po delu v razredu in pri ocenjevanju posameznih aktivnosti v razredih, zato smo posamezne kriterije ocenjevanja dodelali v opisni obliki.

Nekateri učitelji zaradi pomanjkanja časa ali dejstva, da dnevniki, v katerih so bili ocenjevalni listi, niso bili vedno na razpolago, niso redno vpisovali ocen razredov v za to namenjene razpredelnice, zato smo jim izdelali osebne razpredelnice, ki so jih imeli vedno pri sebi, ob koncu meseca pa so jih prepisali v razpredelnice oz. ocenjevalne liste razredov. Vodja projekta je nadzorovala vpisovanje ocen in učitelje opominjala nanj.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

NALOGE / CILJI	KAZALNIKI / NAČIN SPREMLJAVE	REALIZACIJA / VZROK
izdelava pravilnika za ocenjevanje razredov	izdelan pravilnik za ocenjevanje razredov	DA
seznanitev staršev s pravilnikom za ocenjevanje razredov	predstavitve Pravilnika za ocenjevanje razredov na 2. roditeljskem sestanku meseca oktobra	DA
Uveljavitev pravilnika za ocenjevanje razredov kot dokumenta šole	potrditev pravilnika za ocenjevanje razredov na svetu staršev in svetu zavoda	NE v tem šolskem letu, ker še izvedba (redno ocenjevanje učiteljev) ni na želeni ravni
evalvacija ocenjevanja razredov (predlogi za izboljšanje, primeri dobre prakse za dosledno izvajanje ocenjevanja) na pedagoški konferenci	spremljanje izvršitve zastavljenega cilja ob koncu tekočega meseca; točka na dnevnem redu konference	DA
evalvacija načina ocenjevanja razredov v tekočem šolskem letu;	spremljanje izvršitve zastavljenega cilja ob koncu tekočega meseca; evalvacijsko poročilo	DA
zaključek ocenjevanja razredov v tekočem šolskem letu	imenovanje najboljšega razreda razredne in predmetne stopnje ter podelitev pohvale in nagrade zanj na zaključni šolski prireditvi	DA
spodbujanje večje vključenosti staršev v aktivnosti šole (ustna, pisna in e-vabila na roditeljske sestanke in govorilne ure; uporaba foruma	- povečan obisk govorilnih ur in roditeljskih sestankov - sodelovanje staršev v forumu	DELNO
uporaba kotička za umiritev	število izpolnjenih poročil Kotička za umiritev	DA
izvajanje šolske mediacije	število izvedenih formalnih in neformalnih mediacij	DA
usposabljanje vrstniških mediatorjev	izvedeno usposabljanje vrstniških mediatorjev po programu	DA

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Za vzorec smo vzeli učence od 2. – 9. razreda na naši šoli, njihove starše in učitelje.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Pri naši raziskavi smo uporabili različne metode zbiranja in obdelave podatkov. Največ smo uporabljali anketne vprašalnike, sociogram, opazovanje dogajanja in sprotno beleženje ter evalvacijo stanja.

Metode obdelave podatkov

Anketne vprašalnike smo statistično obdelali in njihove rezultate interpretirali. Tim je pripravil akcijski načrt, ki smo ga vključili tako v vzgojni kot razvojni načrt šole. Sledila so mesečna poročanja in posvetovanja s celotnim učiteljskim zborom in predstavniki šolske skupnosti.

Prikaz rezultatov

Rezultate ankete smo predstavili zaposlenim na pedagoški konferenci, staršem na roditeljskem sestanku in učencem na razrednih urah.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Uspelo se nam je povezati z učenci, upoštevati njihovo mnenje pri načrtovanju dejavnosti in jih prek aktivnega sodelovanja bolje motivirati za izpolnjevanje zastavljenih ciljev. Učitelji smo se začeli pogovarjati o svojih kriterijih, kaj je za nas sprejmljivo, ter jih močno poenotili. Učenci so spoznali konstruktivne načine reševanja konfliktov in za svoja dejanja začeli prevzemati odgovornost tako na individualni kot tudi kolektivni ravni.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Pri učencih smo poleg individualne odgovornosti vzbudili tudi skupinsko odgovornost za opravljanje domačih nalog, primerno vedenje in odnos do drugih, prinašanje šolskih potrebščin in aktivno sodelovanje pri pouku. Trudili so se za razredno oceno in med seboj tekmovali. Učitelje, ki niso redno vpisovali razrednih ocen, so opominjali na njihovo dolžnost.

Ker so bili učenci po šolskem radiu mesečno obveščeni o zmagovalcu tekočega meseca, je v drugi polovici leta pri manj uspešnih razredih motivacija nekoliko popustila in se več niso tako trudili za razredne ocene, ker niso več imeli realnih možnosti za zmago.

Učitelji smo uspeli sestaviti konkretni pripomoček za nadzor in regulacijo dela in obnašanja učencev v razredu.

Učenci so se začeli posluževati mediacije kot načina reševanja konfliktov.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Sodelovanje v inovacijskem projektu je doprineslo k osebni ozaveščenosti in rasti članov tima. Druga stvar je povezovanje z učenci pri načrtovanju in izvedbi dejavnosti, saj je bil to do sedaj le cilj na papirju. Tako učenci kot učitelji smo se seznanili s konstruktivnimi strategijami reševanja konfliktov ter se s pomočjo socialnih iger med seboj bolj povezali.

Možnosti uvajanja v druga področja

Tudi druga področja vzgojno-izobraževalnega dela bi lahko analizirali s pomočjo ankete za starše, učence in zaposlene ter zbrali predloge za izboljšanje. V načrtovanje bi lahko v večji meri vključili učence ter jih tako boljše notranje motivirali za življenje in delo v šoli nasploh.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Naša skupina je pridobila kar nekaj znanja na področju osebnega razvoja, timskega načrtovanja, sodelovanja z učenci, socialnih kompetenc in mediacije.

Našo novost bi lahko s prilagoditvijo kriterijev za ocenjevanje uporabile tudi druge osnovne šole.

Literatura

Marjanovic Umek, L.[et al.]. 2004. Razvojna psihologija. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

Zabukovec, V. 1998. Merjenje razredne klime – priročnik za učitelje. Ljubljana: Produktivnost, Center za psihodiagnostična sredstva.

Peklaj, C. 2001. Sodelovalno učenje. Ljubljana, DZS.

Mc Grath, H., Francey, S. 1996. Prijazni učenci, prijazni razredi. Ljubljana: DZS.

Virk Rode, J., Belak Ožbolt, J. 1998: Socialne igre v osnovni šoli. Ljubljana: ZRSS.

Prgić, J. 2009. Priročnik za učitelje in ostale šolske delavce: konstruktivno obvladovanje konfliktov: šolska in vrstniška mediacija: vodenje pogovora. Griže: Svetovalno-izobraževalni center MI.

Osnovna šola Hudinja
Mariborska cesta 125
3000 Celje

FUNGLEŠČINA

2009 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Maja Kmecl, prof. razrednega pouka

Sodelavci: Nika Cvirn, prof. angleščine; Maruša Zorko, prof. razrednega pouka; Helena Klemen, predmetna učiteljica razrednega pouka

Konzulent: mag. Katica Pevec-Semec, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Na naši šoli je že nekaj let angleščina najbolj priljubljena interesna dejavnost v prvi triadi. To nas je spodbudilo k projektu Fungleščina, katerega osrednji cilj je bil načrtno uvajanje jezikovne kopeli in omogočiti učencem stik s tujim jezikom in različnimi kulturami. Projekt smo si zamislili tako, da smo začeli z učenci 1. razreda in ga izvajali vse do zaključka njihovega tretjega razreda. Prvo leto smo to izvajali dvakrat tedensko po 30 minut, naslednji dve leti pa enkrat tedensko po 45 minut. Izvajalki sva bili učiteljici angleškega jezika ob pomoči razredničark, kar je zahtevalo timsko usklajevanje in organiziranje vsebin za integracijo v redni pouk. Večino aktivnosti je bilo povezanih z glasbo in gibanjem, saj smo želeli, da bi bili učenci čim bolj aktivni ne glede na to ali gre za pripovedovanje zgodbic, izštevanka, petje pesmi ali celo likovno ustvarjanje. Ker sta bila oddelka skozi vsa tri leta izvajanja projekta zelo številčna, smo se ves čas soočali s prostorsko stisko, kar pomeni, da je bilo delo večkrat oteženo in sproti prilagojeno. Poskušali smo z različnimi metodami dela, med drugim tudi delo v skupinah, vendar se to ni odneslo, saj so skupine vedno obračale pozornost na 'projektne' aktivnosti. V drugem in tretjem razredu so postali učenci zelo živahni in glasni, kar je od izvajalk zahtevalo več priprav učnega materiala in brskanja po gradivih. Zadnje leto izvajanja smo delo popestrili z interaktivno tablo in dvignili zanimanje za učenje tujega jezika do te mere, da so sami začeli izražati željo po še večjem besedišču in celo pisanju v tujem jeziku.

Abstract:

Learning foreign language (English) in the early stage has been the most popular after school activity in our school. That is what brought us to the idea to start with the project called Fungleščina. The aim of the project was content and integrated language learning also known as CLIL, the natural approach of how to learn English. We started the project in the year 1 and continued with the same pupils for three years. In the first year the classes lasted 30 minutes twice a week, in the next two years we changed it into 45 minutes once a week. A lot of team work had to be done by the English and class-teachers. No matter if it was storytelling, counting rhymes, singing or even drawing, most of the activities were related to music and movement, because the goal was always to make pupils active. Throughout the project we were constantly faced with overcrowding, which meant that the work was often difficult and had to be adapted. We even tried using different methods, such as working in groups. It did not work out because groups were always paying attention to the one that was doing English. As the project went on pupils got louder and needed more activities, which meant more preparation had to be done by the teachers. In the final year of the project we got an interactive whiteboard, which has raised the interest for learning English words and even writing in English.

Ključne besede: Zgodnje učenje tujega jezika, prva triada, jezikovna kopel.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Zanimanje za učenje tujega jezika – angleščine, v prvih treh razredih osnovne šole narašča. Interesne dejavnosti povezane s tem so tako obiskane, da redko kateri otrok ne obiskuje to vrstne dejavnosti, zato smo se odločili, da bomo omogočili prvi stik s tujim jezikom z integracijo v redni pouk.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Otroci v prvi triadi nimajo potrebe po stalnem izražanju v tujem jeziku, vendar jih njihova vedoželjnost in stalna potreba po fizičnem gibanju ženeta k drugim dejavnostim. Fizično gibanje in dejavnost predstavljata stimulacijo za razmišljanje in bolj kot sta povezani boljše je za otoka. Aktivnost je tista, ki pritegne učenca, ga zabava in uči. Če se le-ta uči z veseljem, se uči hitreje in znanje je trajnejše. Ker pa imamo opravka z različnimi inteligencami in s tem tudi z različnimi učenci je integracija vsebin potrebna, saj daje kognitivno in družbeno podlago za učenje tujega jezika (Brumen, 2003). Učenci v začetnem obdobju šolanja še vedno dojemajo stvari celostno, zato se nam je zdelo smiselno, da se pri integraciji poslužujemo metode jezikovne kopeli, kar pomeni, da učenci usvajajo jezik na naraven način, torej se ga učijo tako kot maternega jezika.

Zgodnji začetek učenja tujega jezika pomaga pri razvoju slušnih sposobnosti in izgovorjave, saj so otroci pred začetkom pubertete nagnjeni k posnemanju, s čimer dosegajo zadovoljstvo. To zadovoljstvo predstavlja ugodje, ki krepi njihovo razumevanje in kulturno zavedanje (Jones in Coffey, 2006).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako učinkovito lahko spodbujamo k učenju angleščine s pomočjo integracije v 1. triadi, v okviru šolskega kurikulumuma?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Veliko zanimanje učencev in staršev prve triade za učenje tujega jezika v okviru rednega pouka, hkrati predstavlja izziv za učitelje oziroma izvajalce projekta, saj je potrebno stalno raziskovanje učnih gradivih, strategij in aktivnosti, ki bi spodbudile učence k učenju jezika.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Projekt smo si zamislili tako, da smo začeli z učenci 1. razreda in ga izvajali vse do zaključka njihovega tretjega razreda. Razredničarki in drugi učiteljici v 1. razredu sta bili nad idejo navdušeni in tudi vodstvo šole je pokazalo veliko mero podpore. Poleg mene kot vodje projekta, sem za pomoč zaprosila učiteljico angleškega jezika, ker ima pridobljeno znanje s področja zgodnjega učenja tujega jezika. Prvo leto sva projekt izvajali dvakrat tedensko po 30 minut skupaj z razrednimi učiteljicami. Dejavnosti smo načrtovali skupaj v času timskega sestanka, kjer smo se odločili katere vsebine bomo integrirali in na kakšen način. Večino aktivnosti je bilo povezanih z glasbo in gibanjem, saj smo želeli, da bi bili učenci čim bolj aktivni ne glede na to ali gre za pripovedovanje zgodbic, izštevanke, petje pesmi ali celo

likovno ustvarjanje. Ker sta bila oddelka skozi vsa tri leta izvajanja projekta zelo številčna, smo se ves čas soočali s prostorsko stisko, kar pomeni, da je bilo delo večkrat oteženo in sproti prilagojeno. Poskušali smo z različnimi metodami dela, med drugim tudi delo v skupinah, vendar se to ni odneslo, saj so skupine vedno obračale pozornost na 'projektne' aktivnosti. V drugem in tretjem razredu so postali učenci zelo živahni in glasni, kar je od izvajalk zahtevalo več priprav učnega materiala in brskanja po gradivih. Prav tako smo začeli izvajati projekt enkrat tedensko, saj sva se učiteljici angleškega jezika lažje prilagodili urniku razredne stopnje, namreč bili sva vezani na svoj urnik in na proste ure v urniku. Zadnje leto izvajanja je bilo najbolj naporno, zato smo bili zelo hvaležni, ko smo dobili interaktivno tablo. Na ta način smo dvignili zanimanje za učenje tujega jezika do te mere, da so sami začeli izražati željo po še večjem besedišču in celo pisanju v tujem jeziku. Posluževali smo se prepoznavanja napisanih besed (besede kot celote) in preslikavanja le-teh.

Svoje znanje so učenci enkrat letno predstavili s točko na razredni prireditvi za starše, ki so izrazili naklonjenost do projekta. Po njihovem mnenju ta način uvajanja tujega jezika ne predstavlja obremenitev za otroka.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Učinkovito spodbujanje k učenju angleščine vidim v motivaciji učiteljice, ki potrebuje veliko priprav in dobre volje za izvedbo ene šolske ure. Učna ura mora biti raznolika in aktivna, drugače hitro nastopi naveličanost. Rešitev je stalno iskanje novih materialov, branje literature in dobro znanje na področju informacijske tehnologije.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Po treh letih izvajanja projekta smo se marsikaj naučili. Za vse člane projekta je bila to nova izkušnja, za mnoge učence pa prvi koraki v učenje tujega jezika. Kako je bila uspešna, predvsem z vidika motiviranosti za učenje tujega jezika, pa bodo pokazala naslednja leta, ko učenci vstopajo v 4. razred, kjer se bo angleščina izvajala v sklopu rednega pouka.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Fungleščina je bila prvi korak k učenju tujega jezika s pomočjo jezikovne kopeli. Ta se je odnesla predvsem v prvem in drugem razredu, saj so učenci z osvajanjem branja in pisanja vedno bolj težili k zapisovanju angleških besed s tem pa tudi poznavanja neke druge kulture. Ob srečanju z mano ali drugo učiteljico izvajalko so se odzivali v angleščini in se veselili odziva v tujem jeziku. Kljub temu, da so posamezniki v razredu bili nejevoljni za sodelovanje in s tem poskušali vplivati na ostale, so mnogi ostali motivirani. Motivirani učenci imajo zelo dobro razvite slušne sposobnosti in hitro dojamajo navodila učiteljice, kar je po mojem mnenju posledica želje po učenju tujega jezika. Glede na to, da so učenci obdani z različnimi mediji in s tem tudi s tujim jezikom, upam, da bodo svoje sposobnosti razvijali še naprej in nadgradili svoje znanje v 4. razredu, ko bo angleščina redni predmet v njihovem urniku.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Integracija angleščine v redni pouk je prinesla izkušnje učiteljem, ki so pri projektu sodelovali. Ker je bilo potrebno timsko sodelovanje, organizacija in mera potrpljenja je gotovo pridobil vsak nekaj tudi s tega področja. Izmenjava izkušenj med učitelji je vedno dobrodošla.

Neobremenjen način učenja tujega jezika učenci jemljejo kot igro, v kateri se nekaj naučijo ali pa tudi ne. Ker jim je bil jezik posredovan na naraven način in so ga s tem vzljubili bodo tudi sami širili pozitivne misli in občutja, ko bodo z učenjem nadaljevali in s tem tudi odrasli.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Gre za uvajanje »dobre prakse«, čeprav se oblika dela že izvaja, se vsi sodelujoči vedno naučimo nekaj novega in to poskušamo narediti še boljše. Naš največji izziv je bil ohraniti motiviranost in aktivnost učencev z integracijo vsebin v redni pouk.

Možnosti uvajanja v druga področja

Želimo si, da bi čim več šol pristopilo k podobnim projektom, saj se integracija lahko izvaja pri vseh predmetih rednega pouka. Tako bi pridobili in si delili ideje ter izkušnje s tega področja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Stalno brskanje za materiali in aktivnostmi je povečalo našo zbirko učnih materialov, prilagojenih zgodbic, pesmi in interaktivnega materiala.

Literatura

Brumen, M. (2003). Pridobivanje tujega jezika v otroštvu: priročnik za učitelje: teoretična in praktična izhodišča za učitelje tujega jezika v prvem in drugem triletju osnovne šole. Ljubljana: DZS.

Cave, S. (2006). 100+ fun ideas for Practising Modern Foreign Languages in the Primary Classroom. Dorset: Brilliant Publications

Jones, J. in Coffey, S. (2006). Modern foreign languages 5-11, a guide for teachers. David Fulton Publishers.

<http://teachingenglishgames.com/>

<http://learnenglishkids.britishcouncil.org/en/>

<http://www.teachers.tv/>

<http://skupnost.sio.si/>

OŠ Janka Padežnika Maribor
Iztokova 6
2000 Maribor

BRANJE ZA ZNANJE

2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Koraljka Čeh, knjižničarka

Sodelavci: Marija Črnčič, razredni pouk; Nina Malajner, razredni pouk; Petra Lebar Kac, razredni pouk

Konzulent: Leonida Novak, ZRSS

Povzetek:

Opazili smo, da je nivo bralne pismenosti zelo nizek oz. da so tehnike branja in razumevanja prebranega nerazvite. Ker je branje podlaga za samostojno in uspešno učenje, smo se lotili projekta urjenja glasnega branja. Projekt smo seveda prilagodili starosti učencev. V projekt so se vključile predvsem učiteljice 1. in 2. triade, počasi pa se nam pridružujejo tudi nekatere kolegice iz 3. triade. V razredih smo vsakodnevno posvetili 15 min. branju. Brali smo na glas, posamezno ali v dvojicah, umetnostna in neumetnostna besedila. Učenci so projekt sprejeli in tudi sami opozarjali na čas za branje. Nekateri so se tudi samostojno lotili branja. Drug drugega so popravljali in opozarjali na napake. Vsakega učenca smo v začetku leta posneli s kamero ali samo z mikrofonom. Postopek smo ponovili sredi in na koncu šolskega leta. Ugotovili smo, da vsakodnevno glasno branje vpliva na izboljšanje bralnih spretnosti pri večini učencev.

Abstract:

We noticed that the level of literacy is very low, and that reading strategies as well as reading comprehension techniques are almost undeveloped. Since reading is the basis for independent and successful learning, we decided to set up a project and practise reading aloud. The project was adapted to the age of pupils. Teachers involved in this project are mostly the ones who teach in the first five years of primary school, but there are few of them who teach older pupils too. We dedicated 15 min a day to reading aloud in the classroom. We were reading aloud different types of texts, individually or in pairs. Pupils accepted our project and reminded us that it was time for reading in case we forgot. Some of them even started to practise reading on their own. They corrected each other and noticed the mistakes. At the beginning of the year each pupil in our class was recorded either with a camera or just a microphone. The process was repeated in January (midterm) and at the end of the school year (in June). We came to the conclusion that reading aloud daily improved reading skills of most of our pupils.

Ključne besede: bralna pismenost, razumevanje, urjenje, bralne strategije

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Tehnike branja in razumevanja prebranega so zelo nizke. To se kaže predvsem pri učencih, ki bi že morali brati tekoče in z razumevanjem.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Branje je zapleten proces. Bralno pismen (Pečjak, Gradišar 2002) je tisti, ki bere tekoče, prebrano razume in je sposoben informacije, dobljene z branjem, uporabljati pri reševanju učnih in življenjskih problemov ter za osebno rast; sposoben je prilagajati tehniko branja glede na vrsto bralnega gradiva in cilj branja.

Eden izmed ciljev branja v šoli je, da ga lahko uporabimo pri učenju.

Nell K. Duke in P. David Pearson (Grosman 2006: 73-74; po Duke, Pearson 2002) menita, da je dober bralec tisti, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- **dobri bralci so dejavni bralci,**
- od samega začetka se **jasno zavedajo cilja svojega branja**, ves čas ocenjujejo, če je besedilo in njihovo branje skladno z njihovim ciljem,
- besedilo pred branjem pregledajo in zaznajo strukturo besedila in tiste dele besedila, ki so za njihovo branje najbolj pomembni,
- med branjem pogosto napovedujejo, kaj bo sledilo,
- berejo tudi selektivno in se ves čas odločajo o lastnem branju: kaj je treba skrbno prebrati in kaj hitro, česa ni treba prebrati in kaj je potrebno ponovno prebrati,
- pomen, ki ga tvorijo med branjem, zavestno gradijo, popravljajo in se o njem sprašujejo, poskušajo določiti pomen neznanih besed in konceptov ter po potrebi razmišljajo o nekonsistentnosti in belih lisah besedila,
- gradivo v besedilu primerjajo in vključujejo v svoje prejšnje znanje, ki ga ves čas uporabljajo, razmišljajo o piscih besedil, njihovih stilih, prepričanjih, namenih, zgodovinskem okolju,
- svoje razumevanje besedila nadzorujejo in branje po potrebi prilagajajo, ocenjujejo kakovost in vrednost besedila in se na besedilo odzivajo na različne načine, tako intelektualno kot tudi čustveno,
- prebirajo razne vrste besedil na različne načine,
- pri branju pripovednih besedil pozorno opazujejo dogajalno okolje in osebe,
- kadar berejo razlagalna besedila, taki bralci pogosto napišejo povzetke prebranega in te tudi revidirajo,
- pri dobrih bralcih procesiranje besedila ne poteka samo med branjem, kot so tradicionalno mislili, marveč tudi med kratkimi presledki med branjem in celo po zaključku branja,
- **razumevanje je trajna, naporna in zahtevna dejavnost**, vendar je za dobre bralce hkrati vir zadovoljstva in ustvarjalnosti.

Iz vsega tega lahko na več mestih razberemo, kako pomembna je avtomatizacija bralne tehnike. Za urjenje bralne tehnike pa je potrebna motivacija za branje. Termin bralna motivacija pomeni, da moramo učence spodbuditi k branju na tak način, da bodo brali z veseljem. Pomembno vlogo pri tem imajo šole, ki morajo prispevati k temu, da učenci razvijejo interes za branje. Če pa želimo doseči rezultate, se moramo osredotočiti na posameznika. Poglavitno vprašanje, ki se pojavlja pri bralni motivaciji, je, na kakšen način naj učitelji približajo učencem branje.

Raziskava, ki jo je izvedla Mirjana Ule leta 2000, Socialna ranljivost mladih, je pokazala, da se v Sloveniji 37 % mladih v prostem času ne ukvarja z branjem, 41% jih za to dejavnost porabi manj kot uro na dan in le 16 % eno do dve uri. Le 20 % jih redno bere knjige, 55 % pa revije. Kar 23 % osnovnošolcev pravi, da knjig nikoli ne bere. Na bralno motivacijo ima velik vpliv šola in razredne okoliščine. Večina učiteljev meni, da so za slabo branje krivi učenci sami, pa tudi starši, saj jim puščajo preveč svobode pri popoldanskih aktivnostih, nekateri menijo, da je branje stvar učiteljev razrednega pouka in jezikovnega pouka, presenetljivo mnogo učiteljev ne čuti potrebe, da bi brali leposlovje, sebe ne vidijo kot učiteljev branja.

Šole lahko načrtujejo dodatno izobraževanje učiteljev na tem področju, organizirajo notranje šolske programe za spodbujanje branja pri učencih in učiteljih, podpirajo učitelje, da sodelujejo pri izdaji učbenikov za posamezne predmete, poskrbijo, da so njihove knjižnice napolnjene z različnimi viri za bralno poučevanje in bralno ocenjevanje tudi na višjih stopnjah šolanja, poskrbijo, da si učitelji izmenjajo znanje o bralnih strategijah na strokovnih srečanjih ter spodbujajo pogovore učiteljev o novih pristopih pri poučevanju branja (Pečjak, Gradišar 2002).

Besede imajo veliko moč. Če bo učitelj le govoril, da je branje pomembno, bodo učenci kmalu njegove besede preslišali.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko 15 minut vsakodnevnega glasnega branja v šoli vpliva na izboljšanje bralne pismenosti.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Branje je podlaga za uspešno in samostojno učenje. Ugotavljamo težave pri učencih, ki bi že morali tekoče brati.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Celoletno urjenja branja po zastavljenih načrtih v vsakem razredu. Snemanje branja otrok novembra, januarja in junija v šolskih letih 2010/2011 in 2011/2012.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Opaziti je bilo, da zaradi slabo razvitih tehnik branja in nerazumevanja besedil ni motivacije za učenje pri vseh učnih predmetih.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Izboljšanje znanja, boljše ocene pri učnih predmetih.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Učenci 2. b, 3. b in 5. a.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Snemanje učencev pri branju v različnih časovnih obdobjih.

Metode obdelave podatkov

Primerjava posnetkov istega otroka.

Prikaz rezultatov

Posnetek istega otroka.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učenci so vsakodnevno glasno brali 15 minut. Zaradi nadzora pri branju in vsakodnevne vaje glasnega branja je večina učencev pokazala napredek. Ugotovili smo, da 15 minut glasnega branja dnevno povečuje motivacijo za branje in izboljšuje bralne tehnike.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Pri večini učencev je napredek viden, pri nekaterih pa ne. Gre za projekt, za katerega je potrebno več časa, da bodo izboljšave bolj vidne.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

15 minut glasnega branja dnevno povečuje motivacijo za branje, izboljšuje bralne tehnike in razumevanje prebranega.

Možnosti uvajanja v druga področja

Novost se lahko uporabi pri vseh predmetih in na vseh stopnjah osnovnošolskega izobraževanja.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Motivacija za branje in doslednost pri izvajanju.

Literatura

Doupona Horvat, Marjeta, 2004: Mednarodna raziskava bralne pismenosti PIRLS 2001 in šolske knjižnice. Šolska knjižnica 14/3. 125-131.

Findeisen, Dušan, 2006: Funkcionalna pismenost. Pridobljeno 20. 4. 2008, iz <http://www.pismenost.acs.si/razprava>.

Grginič, Marija, 2006: Družinska pismenost. Domžale: Izolit.

Haramija, Dragica, 2004: Književna, knjižna in knjižnična vzgoja v vrtcu in v prvem triletju osnovne šole. Slovenščina v šoli 9/1. 13-19. <http://www.zurnal.org/Pozor-pravljice/novice/kultura/102248>.

Novljan, Silva, 2002: Informacijska pismenost. Knjižnica 46/4. 10.

Pečjak, Sonja in Gradišar, Ana, 2002: Bralne učne strategije. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Purg, M. (2009). Osnovnošolska knjižnica kot motivacija za branje. Pridobljeni 1.7. 201, iz <http://www.iq33k.com/Predogled/2460>.

Kropp, Paul, 2000: Vzgajanje bralca: naj vaš otrok postane bralec za vse življenje. Tržič: Učila.

OŠ Kozara Nova Gorica
Kidričeva 35
5000 Nova Gorica

DIDAKTIČNE IGRE ZA RAZVOJ JEZIKA, BRANJA IN PISANJA

2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Irena Škodnik, prof. defektologije – mobilna specialna pedagoginja

Sodelavci v šolskem letu 2010/11:

Dolores Rijavec Strosar, Nataša Kovačič, Aleksandra Drešček, Martina Pegan, Jelena Komel, Tatjana Lavrenčič, Blažka Tuta, Maja Černe, Irena Rustja, Mateja Božič – vse našete sodelavke so mobilne specialne pedagoginje

Sodelavci v šolskem letu 2011/12:

Dolores Rijavec Strosar, Aleksandra Drešček, Nataša Kovačič, Nataša Manfreda, Nataša Lapajne, Martina Pegan, Irena Štrancar, Tatjana Lavrenčič, Helena Žerjal, Mateja Božič – vse našete sodelavke so mobilne specialne pedagoginje, Alenka Vuga - logopedinja

Konzulent: mag. Marta Novak, Zavod RS za šolstvo, OE Novo mesto

Povzetek:

Mobilne specialne pedagoginje smo ugotovljale, da nam pri delu z učenci s specifičnimi učnimi težavami primanjkujejo gradiva in didaktični material za razvoj jezika, branja in pisanja. Po šolski zakonodaji spadajo učenci s specifičnimi učnimi težavami med učence s posebnimi potrebami. Poleg dopolnilnega pouka šola zanje organizira tudi druge oblike individualne in skupinske pomoči, kjer izvajalec pomoči oceni primanjkljaje in izvaja pomoč. Razvita jezikovna zmožnost je za šolsko uspešnost zelo pomembna, zato je treba izrabiti vse priložnosti, v katerih bogatimo jezik z branjem in pilimo njegovo pisno rabo. Osnovno metodično izhodišče sodobnega jezikovnega pouka je urjenje komunikacijskih spretnosti na didaktično zanimiv način, torej v obliki igre. Specialne pedagoginje, ki izvajamo različne oblike pomoči, smo se zato odločile, da izdelamo didaktične igre za razvoj jezika, branja in pisanja in pri svojem delu uvedemo bolj igrive oblike dela. Po izdelanem naboru področij, ki jih specialne pedagoginje razvijamo na področju slovenščine, smo izdelale didaktične igrice, jih druga drugi predstavile, uporabile pri delu z otroki in evalvirale. Ocenile smo, da smo s takim načinom dela učinkovite. Opazile smo, da uporaba iger uspešno razvija govor, jezik, branje in pisanje ter grafomotoriko. Poleg tega pa dviguje motivacijo, izboljšuje pozornost in samostojnost ter krepi časovno in prostorsko orientacijo ter vidno in slušno razločevanje. Vse specialne pedagoginje smo doživele pozitivne odzive otrok, učiteljev in nekaterih staršev. Izdelane didaktične igre so širše uporabne v skupinah v vrtcih, oddelkih v šoli in doma, tudi pri delu z otroki, ki nimajo specifičnih učnih težav na področju jezika, branja in pisanja.

Abstract:

It has been assessed that when working with students with specific learning difficulties, we, the mobile special pedagogues, lacked sufficient material and didactic material for the development of language, reading and writing skills. According to school legislation, students with specific learning difficulties belong to the group of students with special needs. In addition to remedial classes, other forms of individual and group assistance are organized for

them, where the helper assesses the deficits and helps. The developed language ability is very important for the school performance, therefore it is necessary to use all opportunities in which our language is enriched by reading and in which its written use is refined. The basic methodical starting point of modern language teaching is the training of communication skills in a didactically interesting way, i.e. in the form of a game. We, the special pedagogues, who carry out various forms of assistance, have therefore decided to design learning games for the development of language, reading and writing skills, and introduce more playful forms of work to our work. According to a set of areas which special pedagogues develop in the field of the Slovenian language, we have designed didactic games, presented them to each other, used them in the work with children, and evaluated them. We have assessed that we were efficient with that type of work. It has been noticed that the use of games successfully develops speech, language, reading and writing skills, and grapho-motoric skills. In addition to this, it raises motivation, improves attention and independence, and strengthens the temporal and spatial orientation and vision and hearing distinction. All special pedagogues have seen positive responses of children, teachers and some parents. The designed didactic games are widely useful in groups in kindergartens, in schools and at home, even when you work with children who have no specific learning difficulties in the field of language, reading and writing.

Ključne besede: *specifične učne težave, didaktične igre, razvoj jezika, branja in pisanja*

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Specialne pedagoginje v aktivu mobilnih specialnih pedagoginj na naši šoli smo pri svojem delu z učenci s specifičnimi učnimi težavami ugotavljale, da nam primanjkujejo gradiva in didaktični material, ki bi ga lahko uporabljale za razvoj jezika, branja in pisanja. Prav tako smo bile mnenja, da bi bilo učence s temi primanjkljaji za trening le teh področij mogoče dodatno motivirati s privlačnimi igrami.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Po šolski zakonodaji spadajo učenci s specifičnimi učnimi težavami med učence s posebnimi potrebami. Pod izrazom specifične učne težave razumemo skupino primanjkljajev, ki se kažejo z zaostankom v zgodnjem razvoju in/ali težavami na katerem koli od naslednjih področij: pozornost, pomnjenje, mišljenje, koordinacija, komunikacija (jezik, govor), branje, pisanje, pravopis, računanje, socialna kompetentnost in čustveno dozorevanje. Specifične učne težave ovirajo učenje osnovnih šolskih veščin in se razprostirajo na kontinuumu od lažjih preko zmernih do težjih in najtežjih (Magajna, 2008, str. 5 - 12). Poleg dopolnilnega pouka zato šola zanje organizira tudi druge oblike individualne in skupinske pomoči, kjer izvajalec pomoči oceni primanjkljaje in izvaja pomoč (Magajna, 2008, str. 35).

Ni dvoma, da je razvita jezikovna zmožnost za šolsko uspešnost zelo pomembna (Žerdin, 2003, str. 61). Učenju branja in pisanja je namenjen dovršen del osnovnošolskega izobraževanja. Gre za obliko komunikacije, brez katere v skupnosti ni mogoče živeti. Do konca obvezne osnovne šole je treba izrabiti vse priložnosti, v katerih bi jezik z branjem lahko bogatili ali pa pilili njegovo pisno rabo (Žerdin, 2003, str. 106).

Eno od osnovnih metodičnih izhodišč sodobnega jezikovnega pouka je urjenje posameznih komunikacijskih spretnosti in sposobnosti pri otrocih na didaktično zanimiv in privlačen način, torej v obliki igre. Ne gre pozabiti, da je namreč otrokova igra njegova prva samostojna in ustvarjalna izkušnja s svetom in okolico (Pečjak, 1997, str. 5 – 6).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko mobilne specialne pedagoginje pri učencih s posebnimi potrebami razvijamo jezik, branje in pisanje na igriv način.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Ob analizi svojega dela kot izvajalke pomoči učencem s posebnimi potrebami smo mobilne specialne pedagoginje v šolskem aktivu ugotovljale, da je naš pristop pri razvijanju jezika, branja in pisanja otrok, ki imajo lažje in zmerne specifične učne težave in so vključeni v individualne in skupinske oblike pomoči kot tudi pri teh, ki imajo večje težave in so usmerjeni v programe prilagojenega izvajanja z dodatno strokovno pomočjo, v večini primerov vezan na delo z delovnimi listi, delovnimi zvezki in knjigami. Bile smo si enotne, da nam primanjkuje didaktični material za razvoj področij in funkcij, ki so našim otrokom potrebne pri učenju slovenščine. Odločile smo se, da želimo za razvoj jezika, branja in pisanja izdelati več didaktičnih iger in pri svojem delu uvesti bolj igrive oblike dela.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V prvem letu projekta smo vse članice izdelale po eno didaktično igrico za razvoj izbrane funkcije s področja jezika, branja ali pisanja. Igrice smo podrobno popisale, tako da smo vsako opremile z naslovom, razvojnimi cilji, dejavnostmi, pripomočki, opisom igre in prilogami. Nastalo je 11 didaktičnih igric, ki smo jih takoj preizkusile pri svojem delu, evalvirale ter napisale ob tem svoja opažanja. Ob pozitivnih odzivih otrok smo si bile enotne, da z delom nadaljujemo in izdelamo še več igric.

V drugem projektne letu smo najprej izdelale nabor področij, ki jih mobilne specialne pedagoginje razvijamo pri slovenščini za razvoj jezika, branja in pisanja. Nato smo izdelale novih 12 igric za skoraj vsa manjkajoča področja. Igrice smo si med seboj predstavile, uporabile pri delu z otroki, ponovno evalvirale in izmenjale elektronska gradiva za izdelavo izbrane didaktične igre.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Vse članice projektne skupine smo si želele, da bi pri svojem delu imele na razpolago več didaktičnih pripomočkov, ki bi našim otrokom omogočili igrive, a hkrati učinkovite oblike dela. Izdelava in izmenjava iger nam je to omogočila. Prepričane smo, da bomo z izdelovanjem nadaljevale.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Članice projektne skupine smo ocenile, da smo z uporabo igrivih oblik dela pri razvijanju jezika, branja in pisanja otrok z lažjimi in zmernimi specifičnimi učnimi težavami pri slovenščini, kot tudi pri otrocih s težjimi specifičnimi učnimi težavami – t.j. primanjkljaji na posameznih področjih učenja in govorno jezikovnimi motnjami učinkovite. Opazile smo namreč, da uporaba didaktičnih iger uspešno razvija govor, jezik, branje in pisanje in grafomotoriko. Poleg tega pa dodatno dviguje motivacijo, izboljšuje pozornost in samostojnost ter krepi časovno in prostorsko orientacijo ter vidno in slušno razločevanje.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Pri »igranju« z igrkami so sodelovali številni otroci z lažjimi in zmernimi specifičnimi ter jezikovnimi težavami in otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja ter z govorno jezikovnimi motnjami, vključeni v redni program ali program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo vrtcev in osnovnih šol na Goriškem, v katerih delamo mobilne specialne pedagoginje zaposlene na OŠ Kozara Nova Gorica.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Specialne pedagoginje smo pri uporabi izdelanih didaktičnih iger opazovale odzive otrok, učiteljev in staršev ter spremljale njihove učne dosežke pri pouku. Svoja opažanja smo zapisale.

Metode obdelave podatkov

V obliki opisa smo naredile povzetek opažanj vseh članic projektne skupine v skupno ugotovitev.

Prikaz rezultatov

/

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Naši dosežki niso merljivi s števkami. Zgovorna pa so opažanja specialnih pedagoginj, ki smo si enotne, da je igriva oblika dela za otroke v vrtcu in osnovni šoli najbolj primerna in učinkovita. Zgovorni so tudi iskreni, navdušeni vzkliki veselja otrok, ob vsaki uporabi igrice ter pripovedi razrednikov in staršev, ko povedo, da otroci radi odhajajo k uram pri specialnih pedagoginjah.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Navdušenje ob izdelovanju didaktičnih iger znotraj aktiva mobilnih specialnih pedagoginj želimo prenesti na sodelavce v drugih aktivih. Načrtujemo predstavitev projekta in igrice celotnemu kolektivu šole.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Mobilne specialne pedagoginje v aktivu na OŠ Kozara Nova Gorica imamo izdelanih 23 didaktičnih iger za razvoj jezika, branja in pisanja pri učencih z lažjimi in zmernimi specifičnimi učnimi in jezikovnimi težavami ter učencih s primanjkljaji na posameznih področjih učenja in učencih z govorno jezikovnimi motnjami.

Možnosti uvajanja v druga področja

Didaktične igre lahko starši z otroki uporabljajo doma in tako nadaljujejo in nadgrajujejo začeto delo v šoli. Tudi vzgojitelji v vrtcih v skupinah in učitelji pri pouku ali v podaljšanem bivanju lahko z didaktičnimi igrami individualno ali s skupino učencev utrjujejo in poglobljajo določena znanja slovenščine tudi pri otrocih, ki nimajo specifičnih učnih težav.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Izdelane igre in ugotovitve projektne skupine bomo predstavile matičnemu šolskemu kolektivu, lahko pa tudi aktivom učiteljev po šolah, na katerih delamo mobilne specialne pedagoginje.

Literatura

Magajna, L. et al. Koncept dela Učne težave v osnovni šoli. 1. natis. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2008. ISBN 978-961-1-234-652-2.

Pečjak, S. Z igro razvijamo komunikacijske sposobnosti učencev. 1. natis. Ljubljana, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1997. ISBN 961-234-024-2.

Žerdin, T. (2003). Motnje v razvoju jezika, branja in Pisanja. Priročnik za pomoč specialnim pedagogom in učiteljem pri odpravljanju motenj v razvoju jezika, branja in pisanja. Ljubljana, Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše in Društvo Bravo.

Osnovna šola Krmelj
Krmelj 104
8296 Krmelj

IZBOLJŠANJE SKUPINSKE DINAMIKE V VRTCU 2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Tanja Culetto, unv. dipl. soc. ped.

Sodelavci: Barbara Jazbec, prof. ped.; Anja Luzar, dipl. vzg. pred. Otrok; Andreja Podpečan, vzgojiteljica.

Konzulent: Nives Zore, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

Vrtec je prostor, kjer otroci v sodelovanju z odraslimi razvijajo medsebojno povezanost, spoštovanje, občutek pripadnosti skupini, zaupanje. Vzgojiteljeva naloga je poleg ustvarjanja okolja, v katerem lahko otrok oblikuje pozitivno samopodobo, tudi prepoznavanje njegovih šibkih in močnih točk, njegovih razvojnih potreb in sposobnosti, povezanih s socialnim in čustvenim odzivanjem.

V predšolskem obdobju je otrokova osebnost še v fazi oblikovanja. Posebnosti, ki jih zaznamo na področju vedenja in čustvovanja, otroci pogosto »prerastejo«, vendar izkušnje v vrtcu kažejo, da so pri posameznikih posebnosti v vedenju tako intenzivne, da zmotijo delo in igro vrstnikov in vzgojiteljev, posledično pa izločitev otroka z nezaželenim vedenjem iz skupine.

V inovacijskem projektu smo želeli z drugačnim pristopom izboljšati samopodobo dveh otrok, ki sta po vedenju močno izstopala ter izboljšati povezanost v celotni skupini.

Inovacijo smo želeli doseči na področju, ki je procesno naravnano, kar pomeni, da je za rezultate potreben daljši čas izvajanja. Vseeno smo zaznali spremembe v vedenju otrok, kjer so bile posebnosti, vendar te niso stalne.

Z delom v tej smeri bomo kljub temu, da projekt zaključujemo, še nadaljevali. Z rezultatom smo zadovoljni, saj nam je ob zahtevni vsebini in dejstvu, da so otroci v obdobju, kjer je prisotnost konfliktov že glede na socialni razvoj zelo pogosta, uspelo doseči napredek.

Abstract:

Kindergarten is a place where children and adults build mutual connection, respect, sense of belonging and trust. Teacher's role is besides building creative environment for young children also recognising children's weaknesses and talents, their development abilities and abilities connected with social and emotional response.

In preschool period child's personality is still in phase of forming. Children often overcome some specialities connected with behaviour and feelings. But experience show that child's behaviour specialities are sometimes so intense that disturb children's and teachers' work and the play. This leads to elimination of particular child out of his class.

The goal of our innovative project was to improve self-esteem of two children, who had behaviour problems and also improve the connection in the class.

Our project was process oriented that means that we need longer period of time to see some results. However we did detect some changes in children's behaviour, but they weren't permanent.

Although we are ending this project, our work is not finished. We are pleased that we managed to achieve the progress in the period when the conflicts among children are something normal.

Ključne besede: *predšolski otrok, socialno učenje, konflikti, posebnosti v vedenju.*

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V skupini drugega starostnega obdobja smo strokovne delavke opazile med otroki prepire, fizična obračunavanja ter pogoste agresivne izbruhe. Po analizi stanja preko opazovanja smo ugotovili, da so vedenjske posebnosti najbolj izstopale pri dveh otrocih. Izvajanje strokovnega dela je bilo pogosto moteno, ostali otroci so pred njima izražali strah.

Z inovacijskim projektom smo želeli okrepiti samopodobo otrok v skupini ter povečati občutek pripadnosti skupini.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Za uspešno vključitev otroka v vrtec je pomembno socialno učenje. Jedro socialnega učenja je razvijanje in krepitev socialnih veščin, ki jih otrok razvija pri sebi, kažejo pa se v odnosih z drugimi. Tekom projekta smo želeli doseči, da otroci med vrstniki v vrtcu spoznavajo odnose in razvijajo naslednje socialne kompetence (Kašnik Janet, 2009, str. 96):

- sposobnost, da se bodo znali soočati in spopadati z različnostjo;
- sposobnost, da bodo znali vzpostaviti in ohraniti pozitivne odnose z drugimi otroki;
- sposobnost zaznavanja in sprejemanja samega sebe in drugih;
- sposobnost komuniciranja ter razumevanja sporočil iz socialnega okolja.

Cilji projekta

- okrepiti samopodobo vsakega posameznika,
- povečati občutek pripadnosti skupini

Raziskovalno vprašanje

Ali lahko s pomočjo socialnih iger izboljšamo skupinsko dinamiko?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Ker smo med otroki opazili porast vedenj, ki je motilo delo, počutje ter sodelovanje med otroki samimi, ter med otroki in strokovnima delavkama, smo se odločili narediti analizo stanja v skupini in poiskati rešitve, ki bi navedene težave lahko izboljšale ali odpravile.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. ANALIZA STANJA

Na podlagi opazovanja dogajanja v skupini smo ugotovili, da se otroci v skupini veliko prepirajo in tudi medsebojno fizično obračunavajo. Najpogostejša povzročitelja konfliktov sta

bila dva otroka. V skupini smo preko rajalne igre izvedli sociogram, ki smo ga večkrat ponovili. Rezultati so pokazali, da sta bila otroka, ki sta po vedenju najbolj izstopala, zelo redko izbrana.

2. NABOR IDEJ ZA IZBOLJŠANJE STANJA

- predstavitev težav staršem dveh otrok in sodelovanje z njimi,
- drugačen način dela z otroki.

Odločili smo se za drugačen način dela z otroki. Otroci so bili v proces dela vključeni v vseh fazah, od načrtovanja do izvedbe. Delo je potekalo po določenih korakih: vzgojiteljici sta skupaj z otroki izbrali temo, ki je otroke zanimala (primer: začeli smo z gradnjo novega vrta, otroci so z zanimanjem opazovali napredek gradnje). Vzgojiteljici sta otrokom zastavili raziskovalno vprašanje (primer: Kako se zgradi vrtec?), z »brainstormingom« sta dobili veliko inovativnih odgovorov. Skupaj z otroki so odgovore iskali v različnih knjigah, obiskali so gradbišče, k sodelovanju pa so povabili starše. Tema se je zaključila z izdelavo plakatov z odgovori otrok in likovnimi izdelki na dano temo.

Takšen način dela je omogočal boljšo komunikacijo med otroki in odraslimi, medsebojno poznavanje, prepletanje različnih vsebin dela ter učinkovitejše in bolj kakovostno delo. S tem načinom dela so se uresničevala tudi nekatera načela Kurikula za vrtce, še posebej načelo aktivnega učenja in načelo razvojno-procesnega pristopa.

Oblikovali smo različne koticke, v katerih je bil otrokom na voljo material, ki je bil vezan na trenutno temo in jim je omogočal raziskovanje (različne slikanice, naravni materiali). Določen je bil tudi čas igre v posameznem koticu, s starši smo uskladili pravil med domom in v vrtcu, ter premišljeno izbrali socialne igre za krepitev samopodobe.

3. IZVAJANJE DEJAVNOSTI

Dejavnosti smo izvajali skozi celotno šolsko leto, vsak mesec smo imeli timske sestanke, na katerih smo analizirali stanje na podlagi opazovanja v skupini. Vodili smo dnevniške zapise, se pogovarjali s starši otrok in izvajali sociogram.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Z načrtnim opazovanjem smo ugotovili, da se posebnosti v vedenju najpogosteje pojavljajo pri dveh otrocih, ki tudi vplivajo na potek igre in dela celotne skupine. Ključne ugotovitve, ki so prispevale k izboljšanju stanja, so bile:

- otroka potreujeta pri igri določen prostor in čas;
- pravila v vrtcu niso enotna s pravili doma (odsotnost pravil) – potrebno jih je bilo poenotiti;
- otroka težko sodelujeta pri dejavnostih, kjer nista aktivno vključena, zato smo delo prilagodili tako, da sta imela pomembnejšo vlogo: odšla sta po knjige, pomagala pripraviti koticke za igro, ker sta otroka imela veliko znanja, sta ga delila z drugimi in tako bila v središču pozornosti.
- dejavnosti po kotickih niso bile daljše kot 20 minut.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- s sociometrično tehniko smo merili, kolikokrat so vrstniki v skupini izbrali za igro otroka, pri katerih so se pojavila odstopanja v vedenju,
- z analizo dnevniških zapisov smo spremljali odnose in interakcije med otroki v skupini.
- pogovori s starši,
- pogovori z otroki,
- opazovanje otrok.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

- otroci skupine drugega starostnega obdobja v starosti od 3 – 4 leta (19 otrok)

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali na naslednje načine:

- na podlagi opazovanja otrok,
- na podlagi sociograma, ki smo ga zaradi večje zanesljivosti petkrat ponovili,
- na podlagi pogovora s starši dveh otrok o njunem vedenju doma.

Metode obdelave podatkov

Enkrat mesečno se je sestal tim inovacijskega projekta, kjer smo skupaj analizirali stanje v skupini, izvedene dejavnosti ter naredile načrt za naslednji korak. Vsako srečanje smo zaključili s poročilom o delu, ki je vsebovalo refleksijo in nova spoznanja ter nam služilo kot izhodišče za naslednji korak.

Strokovni delavki sta si dnevno izmenjevali informacije s starši dveh otrok, enkrat mesečno so imeli sestanek, na katerem so se pogovarjali o otrocih, kako se vedejo doma in kako v vrtcu ter načrtovali dejavnosti za naprej.

Prikaz rezultatov

Petkrat smo v skupini izvedli sociometrično tehniko, pri kateri si vsak otrok izbere po enega prijatelja. Otroka, pri katerih smo opazili izstopajoče posebnosti v vedenju, na začetku projekta drugi otroci niso izbirali (ob prvi in drugi izbiri otroka nista bila izbrana, tretjič sta bila izbrana enkrat), sprememba se je pokazala ob četrti (tri izbire) in peti izvedbi (pet izbir).

Preko analiz dnevniških zapisov smo ugotovili, da so se pojavile spremembe v vedenju (manj kričanja, pretepanja), otroka so ostali otroci večkrat povabili k igri.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Opazili smo, da je sadove obrodilo sodelovanje s starši obeh otrok, pri katerih smo zaznali posebnosti v vedenju. Starši so sodelovali pri načrtovanju in izvedbi akcijskega načrta, dnevno je potekala izmenjava informacij med strokovnima delavkama skupine in starši, vsak mesec smo izvajali timske sestanke.

Spremenili smo potek dela v dopoldanskem času. Otroci so s pomočjo različnih virov (literatura, obiski bližnje okolice, obiski staršev, raziskovanje z različnimi materiali), raziskovali problem, ki so ga raziskovali skupaj z vzgojiteljicama. Po kotičkih sta vzgojiteljici pripravili različne dejavnosti, kjer so otroci raziskovali. V enem kotičku je igra potekala dvajset minut, potem so se otroci zamenjali. Vsak dan so bili pripravljene štiri različni kotički. Igra je potekala spontano, vzgojiteljici sta se vključevali le na povabilo otrok in kadar je bilo potrebno. S takšnim načinom dela so se izboljšale rutinske dejavnosti kot so pospravljanje igrač, upoštevanje pravil, in vztrajanje pri eni dejavnosti ter sodelovanje med otroki. K večji doslednosti do otrok je pripomogla tretja strokovna delavka, ki se je skupini pridružila v času jutranjega kroga in počitka.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Projekt je vplival:

- na starše, ki so bili aktivno vključeni v načrtovanje in izvedbo inovacijskega projekta,
- na strokovne delavke, ki so ozavestile odnos do otrok in večjo pozornost posvetile uspešni komunikaciji, ki je bistvena za razvoj socialnih veščin,
- na otroke, ki so si razvijali socialne kompetence.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Po dveh mesecih izvajanja dela, ki je potekalo po drugače zastavljenem konceptu (večja aktivnost otrok pri načrtovanju in izvajanju, timski sestanki, sodelovanje s starši, dodatna pomoč v skupini), se je v skupini povezanost okrepila do te mere, da so otroci brez večjih težav prihajali v vrtec, kar so potrdili tudi starši.

Sklepamo, da se je okrepila tudi samopodoba otrok, saj niso več izražali strahu, vrstnikoma, pri katerih smo zaznali posebnosti v vedenju, so se pri igri pogosteje približali. Otrokoma, ki sta bila zelo pogosto v konfliktih z ostalimi otroki, smo s preusmerjanjem pozornosti in s pohvalo ob pozitivnih oblikah vedenja skušali dati povratne informacije, da se bodo vrstniki z njima pogosteje družili, če bo njuno obnašanje do drugih prijazno in spoštljivo.

Možnosti uvajanja v druga področja

V inovacijskem projektu smo se ukvarjali s temo, ki nam bo koristila v vsakodnevnem življenju tako pri delu z otroki, kot tudi nam samim. Dobro razvite socialne veščine so lahko v pomoč posameznikom pri oblikovanju pozitivne samopodobe in pri razvijanju ter oblikovanju tistih vrednot, ki so potrebne za odgovorno prevzemanje nalog v življenju. Pomembne so za pridobivanje veščin in znanj, ki so v konkretno pomoč v različnih situacijah vsakdanjega življenja (Metelko Lisec, 2004).

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

KJE SMO MOČNI?

- Multidisciplinarni tim

V timu smo bili prisotni pedagoginja, socialna pedagoginja in vzgojiteljici, kar nam je omogočalo, da smo se zastavljenih ciljev lotevale iz različnih zornih kotov in prispevale različne ideje za rešitev problema.

- Sodelovanje s starši

Zelo uspešno smo sodelovali s starši, ki so bili vključeni v načrtovanje in delno v izvedbo dejavnosti. Odnos je temeljil na strokovnem in osebnem zaupanju ter konstruktivnem sodelovanju.

KAJ LAHKO PONUDIMO DRUGIM?

Drugim lahko ponudimo nabor idej, ki smo jih sami preizkušali pri delu v skupini ob zavedanju, da recepta ni. Vsekakor pa je timsko delo tisto, ki je obrodilo sadove.

Literatura

Domicelj, M., Ferjančič, J., Pavlovič, Z. (1996). Kodeks etičnega ravnanja v vrtcih. Ljubljana: Sekcija za predšolsko pedagogiko pri Zvezi društev pedagoških delavcev Slovenije.

Iršič, M. (2004). Umetnost obvladovanja konfliktov. Ljubljana: Rakmo.
Ivičič, I. et al. (2002). Razvojni koraki – pregled osnovnih značilnosti otrokovega razvoja od rojstva do sedmega leta. Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti.

Kašnik Janet, M. (2009). Da sije sonce: didaktične igre za razvoj otrokovih kompetenc na področju preprečevanja zasvojenosti. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Metelko Lisec, T. (2004). Socialne veščine – orodje za večjo socialno uspešnost. V Socialna pedagogika 2004, vol. 8, str. 97 – 112).

Praper, P. (1995). Tako majhen, pa že nervozen: predsodki in resnice o nevrozi pri otroku. Educa: Nova Gorica.

Rozman, D. (1999). Socialno učenje v šoli. V Socialna pedagogika, 1.3, št. 3, str. 273 – 297.

Rozman, U. (2006). Trening socialnih veščin. Nova Gorica: Educa.

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.

Zakon o vrtcih, Uradni list RS, št. 12/96, Uradni list RS, št. 44/00 (spremembe in dopolnitve), Uradni list RS, št. 78/03 (spremembe in dopolnitve)

OŠ Milana Majcna Šentjanž
Šentjanž 58 a
8297 Šentjanž

OŽIVIMO POZITIVNE VREDNOTE 2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Majda Podlesnik Repovž, predmetna učiteljica slovenščine in knjižničarka

Sodelavci: Marija Brce, ravnateljica- univerzitetno diplomirana socialna delavka; Stanka Dežman, predmetna učiteljica zgodovine in geografije; Nada Vodišek, predmetna učiteljica likovne vzgoje; Alja Felser, profesorica razrednega pouka; Majda Podlesnik Repovž, predmetna učiteljica slovenščine in knjižničarka

Konzulent: Milan Koželj

Povzetek:

V zadnjih mesecih ugotavljamo, da so pozitivne vrednote, kot je pozdravljanje, lep odnos do vseh ljudi, vljudno obnašanje in spoštovanje pravil ter vestno delo pri pouku in drugih aktivnostih v šoli, skrb za čisto okolje in šolske stvari, izgubilo svoj pomen, zato smo si pri projektu Oživimo pozitivne vrednote zastavili vprašanje: Na kakšen način lahko spet oživimo spoštljivost, strpnost in solidarnost?

Cilj našega projekta je bil, kako izboljšati medsebojne odnose učitelj- učenec; učenec-učenec; učitelj- starši.

Nekaterim učencem ni več mar, če se do učiteljev in drugih delavcev šole obnašajo nesramno, glasno preklinjajo, kljub temu da jih le ti slišijo; svoje sošolce zmerjajo z neprimernimi opazkami, jih kličejo z vzdevki, čeprav so sošolci potem nesrečni. Samo po dolgotrajnem prepričevanju se potem tudi opravičijo.

Nekateri namenoma uničujejo skupno lastnino in se nesramno in privošljivo nasmihajo, če ne moremo ugotoviti krivca.

Pedagoški delavci se trudimo, da staršem najprej povemo pozitivne stvari o njihovih otrocih, potem pa je seveda potrebno povedati tudi negativne. Teh pa številni starši ne sprejmejo ali nam celo ne verjamejo, saj preveč zaupajo svojim otrokom, ki jim določene probleme predstavijo tako, kot je za njih najbolj prav.

Poudarila sem, da se tako obnašajo samo nekateri učenci, a najhuje je, da so ravno ti tako močni, da so dostikrat vzor drugim; tistim, ki si tega ne upajo. Žalostni ugotavljamo, da biti priden, delaven, strpen, pripravljen pomagati... danes ni več vrednota, in to ne samo v šoli ampak tudi v družbi. Ko smo se o tem pogovarjali z našimi učenci za okroglo mizo, se jim ni zdelo, da delajo kaj narobe, ampak so bili zadovoljni s svojim obnašanjem, ki pa ga mi želimo izboljšati.

Upamo, da bomo vsaj v prihodnosti razvideli pozitivni učinek našega projekta.

Abstract:

In the last few months we have found out that positive values such as greeting people, nice attitude to all people, polite behaviour and respect of rules as well as scrupulous school work and other school activities, care for the clean environment and school matters - all these have lost their meaning. Within the project Revive positive values we have asked ourselves a question: How can we revive courtesy, tolerance and solidarity?

The aim of our project was to improve teacher – student, student – student, teacher – parent relations.

Some students no longer care if they behave shamelessly, cursing loudly to teachers and other school staff, although we can hear them. They also insult their classmates with inappropriate remarks, calling them by nicknames, although classmates then feel unhappy. They do apologize later, but only after a long persuasion.

Some students deliberately destroy the common property, smiling shamelessly and with envy when we cannot identify the culprit.

Pedagogical workers try to tell parents positive things about their children first, then of course, to say the negative. However, parents do not accept many of these things or may not even believe us. They namely trust their children too much, and children then present certain problems in a way which is right for their parents.

I pointed out that only a few students behave inappropriately. But the worst thing is that they're just so powerful, being a model to others who do not dare.

We are sad to find out that to be diligent, hard-working, tolerant, ready to help...today is no longer a value, not only at school, but also in society.

We hope to see a positive impact of our project in the future.

Ključne besede: *sonce, otroci, nasmeh, spoštljivost, strpnost, solidarnost*

Problemsko stanje*Opis problema v praksi*

Razlogi, ki so vplivali na zasnovo inovacijskega projekta so:

- Ugotovitev, da so v zadnjih letih pozitivne vrednote izgubile svoj pomen.
- Številni otroci ob vstopu v šolo še nimajo privzgojenih vrednot, kot je pozdravljanje, vikanje, spoštovanje odraslih, skrb za svoje stvari.
- Mnogi učenci od 1. do 9. razreda ne znajo počakati ne z besedo ne z dejanji, verjetno zato, ker so doma oni vedno najpomembnejši.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

1. Ali s projektom Oživimo pozitivne vrednote lahko popravimo stanje, kakršno je trenutno na naši šoli?
2. Ali s svojim zgledom še lahko zboljšamo medsebojne odnose, tudi pri tistih učencih, katerih starši in posledično tudi otroci so negativno naravnani do šole?

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

- Na kakšen način lahko oživimo spoštljivost, strpnost, solidarnost?
- Izboljšati medsebojne odnose: učitelj- učenec, učenec- učenec; učitelj- starši.
- Ali se dovolj trudimo, da bi bila naša šola naš drugi dom in da bi bili tako ponosni nanjo, kot smo na svoje domače, svoj dom?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Želja, da bi bili naši učenci ponosni na svoje delo in na našo šolo ter da bi bili tudi mi lahko ponosni nanje in na njihovo obnašanje doma in izven meja našega kraja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Izvedba ankete z vsemi učenci: Ali s svojim obnašanjem pokažem, da cenim pozitivne vrednote in se vsak dan trudim zanje?
2. Izdelava in plastificiranje malih plakatov z lepimi besedami, kot so Hvala, Prosim, Oprosti, Dober dan, Nasvidenje, Dober tek...in pritrditev le teh na vidna mesta po hodnikih, avli; po vsej šoli.
3. Pogovor z učenci- pri številnih razrednih urah z vsemi- ter s predstavniki razredov za okroglo mizo: Kako lahko izboljšamo medsebojne odnose?

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

1. Kljub temu da se vsi delavci šole trudimo za dobre medsebojne odnose učitelj- učenec, učitelj- starši, smo ugotovili, da se moramo vsak dan učiti, kako se pogovarjati s sočlovekom, ga sprejemati kljub njegovi drugačnosti...to je največja vrednota in te se moramo vsi naučiti.
2. Kljub vsakodnevnomu trudu smo ugotovili, da še vedno držijo besede: »Če hočeš koga vneti, moraš sam goreti.«

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Zavedamo se, da pričakovani cilj inovacije še ni dosežen, saj je obnašanje, kakršnega pričakujemo, dolgotrajen in težko merljiv proces.

Pričakovali smo izboljšanje klime na šoli, a se nam je v nekaterih trenutkih zazdelo, da se je celo poslabšala; verjetno tako mnenje tudi zato, ker smo bili bolj pozorni in smo želeli meriti napredek.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Gospod Milan Koželj, strokovni konzulent, nam je že v začetku projekta dobronamerno svetoval, da moramo ob vsaki spremembi, ki jo s projektom uvajamo v prakso, nujno predvideti, na kakšen način bo možno razvideti njen pozitivni ali negativni učinek.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Nekaj podatkov smo zbrali z anketo, a ker je bila anonimna, niso najbolj merljivi.

Metode obdelave podatkov

Anketirali smo okrog sto učencev in kar prešteli, koliko učenk in koliko učencev pozdravlja vedno, koliko samo občasno in koliko je tistih, ki nikoli ne pozdravijo in so to tudi upali napisati.

Z naslednjimi vprašanji smo izvedeli še, koliko jih pomaga sošolcem, ali se jim opravičijo, kadar je to potrebno; koliko jih skrbi za čistočo v razredu in jim ni vseeno za ločevanje odpadkov; kdo se zna obnašati spoštljivo, lahko obvlada jezo in ne preklinja.

Prikaz rezultatov

Nesmiselno se mi zdi, da bi še enkrat štela odgovore ankete, ki smo jo izvedli 20. oktobra 2010, lahko napišem le, da so se učenci največkrat odločili za odgovor občasno. Če bi še enkrat oblikovala vprašanja, bi bila bolj natančna pri prislovih, ki bi jih uporabila.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Namesto predstavitve dosežkov oz. namesto konca, lahko napišem, da smo v bistvu na začetku. Imamo še veliko dela in tega se vsi zavedamo. Motivacija za delo na sebi in z učenci se ob številnih pogovorih povečuje.

Vizija naše šole, ki je na prvi strani publikacije, se glasi: Uresničimo sanje za srečno prihodnost, vzgajajmo za human odnos do ljudi in prijazen odnos do okolja.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

V preteklem šolskem letu smo zaključili z inovacijskim projektom, a v začetku novega šolskega leta bomo začeli z zastavljenim strokovnim delom v obliki neformalnih, a skrbno načrtovanih srečanj.

Pri vseh poročilih sem navajala literaturo in se sedaj ne želim ponavljati. Mogoče bi še enkrat omenila le knjigo Marka Juhanta Varuh otrokovih dolžnosti. Samo še ena misel, ki sem jo slišala oz prebrala: » **Šolsko srce bije s srci otrok in njihovih učiteljev...moramo slišati otroke, vendar brez anarhije – in bomo uspeli.**

OŠ Mladika
Žnidaričevo nabrežje 1
2250 Ptuj

BEENGLISH, THE NET BEE ALI MLADIKINA E- UČILNICA

2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Jelena Novak, učiteljica angleščine.

Sodelavci: Ludvik Medic, informatik, Milan Pulko, informatik, Adela Nakičević, učiteljica angleščine in nemščine, Bogomir Širovnik, ravnatelj, Urška Hlupič, učiteljica slovenščine, Irena Prelog, učiteljica razrednega pouka, Sonja Plajnšek učiteljica razrednega pouka, Jasna Drobne, učiteljica glasbene vzgoje.

Konzulent: mag. Rado Westerbach, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Povzetek:

Namen inovacijskega projekta spletne učilnice iz angleščine je bil omogočiti učencem podporo in dodatni vnos jezika za izboljšanje jezikovnih kompetenc pri in izven pouka angleščine in prispevati k dvigu učinkovitosti vzgojno-izobraževalnega procesa. Kar se je začelo kot manjši projekt dveh učiteljic, je preraslo v šolski projekt. V drugem letu izvajanja se je spletni učilnici za angleščino pridružilo še pet novih spletnih učilnic, med drugim tudi e-zbornica, ki je inovacijski projekt predstavila na drugo raven. S pomočjo e-zbornice smo na šoli nadgradili oz. izboljšali sistem kakovosti s povečanjem učinkovitosti delovnega procesa zaposlenih. Vpeljava spletne učilnice se je tako izkazala za koristno in široko uporabno. Izsledki akcijske raziskave kažejo, da je bila spletna učilnica dobro sprejeta s strani učencev, prav tako tudi s strani vodstva šole in nekaterih učiteljev.

Abstract:

The purpose of the English e-classroom innovative project was to enable students' additional support and language input to improve their language competences during and after the lesson and thus promote the efficiency of the learning process. What started as a smaller project of two teachers was in its second year developed into a school project. Five other e-classrooms were created, amongst them also e-staff room which raised the project to another level. With the help of e-staff room the quality system was improved by increasing the efficiency of the working process of employees. Introducing e-classroom at our school was proven to be useful and widely applicable. The results show that it was well accepted by students as well as management and some teachers.

Ključne besede: spletna učilnica, angleščina, Moodle, kakovost v izobraževanju

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Sodobno poučevanje se vse bolj naslanja tudi na tehnologijo. Učitelji smo prej ali slej prisiljeni uvesti tehnologijo v svoj vzgojno-izobraževalni proces, saj nas k temu, ne glede na naklonjenost ali nenaklonjenost le-tej, silijo vse večje zahteve po učinkovitosti, tako vzgojno-izobraževalnega procesa, kot drugega administrativnega dela v povezavi z njim. V prvi vrsti

je to uporaba računalnika, ki je postal skoraj nepogrešljiv pripomoček pri delu učitelja. Potem je tu še uporaba pametnih tabel in nenazadnje tudi postavitve tako imenovanih spletnih učilnic. Namen tega kratkega članka je dotakniti se uporabe spletnih učilnic v vzgojno-izobraževalnem in drugem delu učitelja.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

Inovacijski projekt na naši šoli se je iz osebne inovacijskega projekta (mikroprojekta) v dveh šolskih letih razvil v širši šolski inovacijski projekt (makroprojekt) in temu primerno se je spremenil tudi problem ter s tem povezana teoretična izhodišča. Tako sta nastala dva inovacijska projekta, vsak s svojim problemom.

V samem začetku izvajanja projekta (na ravni mikroprojekta), je bil problem zastavljen ožje in je izhajal iz stroke poučevanja tujega jezika, čemur so bili podrejeni razlogi in cilji za izvedbo projekta. Glavni razlog je bil poiskati način, da bi učence bolj izpostavili tujemu jeziku tudi izven učilnice. Po Schmittu (2008, str.150) je to mogoče doseči s čimvečjo izpostavljenostjo tujemu jeziku, med drugim tudi z branjem. Tako se je porodila ideja o spletni učilnici, ki bi bila dober medij za doseg tega cilja. Izsledki raziskave ESLC (Evropska raziskava o jezikovnih kompetencah), ki je v šolskem letu 2010/11 potekala tudi na naši šoli, so potrdili to potrebo po branju, saj je branje edina jezikovna spretnost, kjer smo v evropskem povprečju. Pri vseh ostalih spretnostih v angleškem jeziku smo nadpovprečni (Mlekuž et al., 2012, str.22). Tako bo na tem področju še potrebno kar nekaj postoriti in spletna učilnica je ena od možnosti, ki jo moramo bolje izkoristiti.

V drugem šolskem letu so se učilnici za angleščino priključile še druge spletne učilnice: tečaj angleščine in nemščine, slovenščina⁸, glasba, 2. razred in e-zbornica.

Z vpeljavo e-zbornice se je problemu iz ozkega predmetno specifičnega področja pridružil nov problem šole kot organizacije, saj smo z vpeljavo e-zbornice bistveno posegli v dotedaj vpeljano organizacijo in način dela na šoli. Problemu večje učinkovitosti vzgojno-izobraževalnega procesa se je tako pridružil nov problem učinkovitosti delovnega procesa zaposlenih na šoli, ki posega v področje vodenja in upravljanja. S pomočjo e-zbornice smo nadgradili oz. izboljšali sistem kakovosti in si pridobili pozitivno oceno pri zunanji presoji vodenja sistema kakovosti (certifikat Kakovost za prihodnost vzgoje in izobraževanja: SIQ).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Raziskovalno vprašanje, ki sem si ga postavila v 1. letu izvajanja inovacijskega projekta je bilo spoznati v kolikšni meri spletna učilnica pripomore k boljši učinkovitosti vzgojno-izobraževalnega procesa pri pouku angleščine. Temu raziskovalnemu vprašanju se je v 2. letu izvajanja inovacijskega projekta pridružilo novo raziskovalno vprašanje:

V kolikšni meri spletna učilnica pripomore k boljši učinkovitosti vzgojno-izobraževalnega procesa in delovnega procesa zaposlenih na šoli?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Razlogi za izpeljavo raziskave so bili v začetku predvsem osebne narave- želja po strokovnem napredovanju. Prav tako sem želela učencem preko medija spletne učilnice ponuditi več, dodatno podporo pri učenju v šoli in doma in poskušati nekako izmeriti, kakšen učinek ima to na učinkovitost vzgojno-izobraževalnega procesa.

Tekom izvajanja projekta, se je s postavitvijo spletnih učilnic pri drugih predmetih in predvsem e-zbornice projekt iz osebne ravni razvil v širšo šolsko raven, predvsem po zaslugi pozitivnega odnosa s strani vodstva šole in nekaterih sodelavcev, ki so v njem tudi videli priložnost za izboljšanje kvalitete lastnega dela in ga sprejeli za svojega.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Ideja za inovacijski projekt se je porodila ob prebiranju strokovne literature. Takratno vodstvo šole me je v prizadevanjih podprlo in stekle so predpriprave ter priprave na nov projekt. V začetku šolskega leta 2010/11 je naš informatik, g. Milan Pulko, pripravil predavanja s praktičnimi delavnicami na temo spletnih učilnic za zainteresirane učitelje in učiteljice. Delo je najprej potekalo v računalniški učilnici, nato pa na daljavo. V oktobru in novembru istega leta sva se s kolegico anglistko, go. Adelo Nakičević, udeležili še seminarja na isto temo v Mariboru z naslovom Razvijanje jezikovnih zmožnosti s podporo spletne učilnice. S tem se je zaključila 1. faza akcijskega raziskovanja.

V 2. fazi sva s kolegico začeli postavljati skupno spletno učilnico za vse razrede, ki so se učili angleščine kot redni predmet (4.-9.r.) in tudi tiste, ki so se jo učili skozi tečaje (jezikovna kopel v 1. razredu in tečaji v 3. razredu). Kolegica je prav tako uvedla predmet v spletni učilnici za tečajnike 2. tujega jezika na šoli-nemščine. Za maskoto sva izbrali čebelico s pomenljivim imenom BeEnglish. V postavitvev spletne učilnice je bilo vloženo ogromno truda, časa in energije. Že na začetku so bili v učilnico vključeni vsi učenci, ki sva jih takrat s kolegico učili. Anketa v spletni učilnici je pokazala, da so bili nad učilnico v začetni fazi navdušeni.

V naslednji fazi razvoja spletne učilnice sva želeli še bolj aktivirati učence, zato sva iskali načine, da bi postali aktivni soustvarjalci spletne učilnice (sodelovanje v Wikijih, forumih, s prispevki, ipd.), vendar nama to ni uspelo v tolikšni meri, kot sva pričakovali, zaradi tehničnih pomanjkljivosti Moodla. Npr. prispevki, ki so jih učenci oddali v spletni učilnici so bili neposredno na vpogled le izvajalkama in ne tudi ostalim udeležencem, če za to izvajalki nista posebej poskrbeli sami.

Ob koncu šolskega leta sva spletno učilnico predstavili na konferenci učiteljskega zbora. To je bil prelomen trenutek v inovacijskem projektu, saj ga je večina članov kolektiva, vključno z vodstvom šole, sprejela z odobravanjem in navdušenjem. Še posebej je bilo pomembno, da ga je za svojega vzel takratni bodoči ravnatelj.

V šolskem letu 2011/12 je spletna učilnica na šoli dobila nove razsežnosti. Iz spletne učilnice posamičnega predmeta se je, na pobudo novega ravnatelja, prelevila v spletno učilnico šole. Z uvajanjem **e-zbornice** so vsi učitelji in učiteljice prišli v stik s spletno učilnico.

V začetku šolskega leta je bilo spet organizirano interno izobraževanje za vse učitelje in učiteljice na šoli. Posledično so se tekom šolskega leta vsi dokumenti in obrazci iz šolskega računalniškega omrežja prenesli na e-zbornico v spletni učilnici. Glavna prednost tega je v tem, da trenutno lahko več učiteljev istočasno dostopa do dokumentov in izpolnjuje iste obrazce na vseh računalnikih na šoli, kar prej ni bilo mogoče. Prav tako lahko učitelji delajo tudi od doma, saj imajo preko spleta dostop do spletne učilnice. Kot je že bilo omenjeno, je vpeljava e-zbornice vplivala na dvig kakovosti in nam prislužila pozitivno oceno na zunanji presoji.

Drugi, vendar ne manj pomemben vidik, je pa razvoj spletnih učilnic učiteljev iz drugih predmetnih področij. Trenutno imamo na šoli, razen e-zbornice, še pet spletnih učilnic. Zraven angleščine še: slovenščina8, glasba, tečaj angleščine in nemščine, 2. razred in e-

zbornica. Nekatere se bodo oblikovale še v naslednjem šolskem letu, ko bo projekt že uradno zaključen.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

En od ključnih problemov, ki ga je bilo zaznati pri izvajanju projekta je bila nezanesljivost tehnologije in neizkušenost odgovornih. V času trajanja projekta smo e-učilnico, iz takšnih ali drugačnih razlogov, selili iz strežnika na strežnik dvakrat. Pri tem se je nekaj gradiva izgubilo, saj ga nismo pravočasno shranili. Prav tako verzije programskega okolja Moodle niso bile identične, zato smo se učitelji morali vedno na novo učiti, kar pa ni ravno motivirajoče vplivalo na izvedbo projekta. Kljub temu smo nadaljevali z delom in projekt ni zamrl. To je tudi mogoče eden od razlogov, zakaj se ni več učiteljev aktivno vključilo v postavitve lastnih spletnih učilnic.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
V tako kratkem času je nemogoče izmeriti, kolikšen vpliv je imela vpeljava spletne učilnice na večjo učinkovitost vzgojno-izobraževalnega procesa s strani dosežkov učencev, če je kaj takega sploh možno. Vendar pa so obstajajo kazalci v prid vpeljavi spletne učilnice za učinkovitejše delo učencev in učiteljev:

- a) pridobljen čas:
 - pouk je razbremenjen informacij, ki niso nujno povezane s poukom a so časovno obremenjujoče; z napotitvijo v spletno učilnico učenci lahko ponovno pridejo do informacij (Kdaj bo že tekmovanje? Kaj že moram prebrati za bralno značko?...);
 - učitelji imajo sočasen dostop do dokumentov in spletnih obrazcev;
- b) boljša informiranost;
- c) učinkovitejše učenje in delo doma;
- d) premostitev izpada vzgojno-izobraževalnega dela zaradi odsotnosti učitelja.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Čeprav je bila spletna učilnica namenjena vsem učencem so v raziskavi sodelovali učenci 9. razredov (24 učencev).

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Metode zbiranja podatkov so bile: spletna anketna vprašalnika za učence, opazovanje, razgovor, priprava poročil, pregledovanje strokovne literature.

Metode obdelave podatkov

Ugotovitve smo sproti analizirali, reflektirali lastno delo in ga skušali nadgrajevati.

Prikaz rezultatov

Rezultati anket, ki so jih reševali učenci, so bili grafično prikazani v spletni učilnici in so bili predstavljeni tako sodelujočim učencem, kot učiteljem v kolektivu.

Na vprašanje »Kako uporabna se ti zdi spletna učilnica pri pouku tujih jezikov?« je 67 % učencev izbralo odgovor zelo uporabna, 33 % uporabna, noben pa ni izbral odgovora neuporabna ali manj uporabna. Pri utemeljitvah svojih odgovorov so kot najpogostejša argumenta navajali, da se lahko učiš in utrjuješ svoje znanje doma.

Ti in izsledki preostalih metod so bili predstavljeni v formalnih in ustnih poročilih kolektivu v Powerpoint obliki ob zaključku obeh šolskih let.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Nekateri dosežki inovacijskega projekta, ki sem jih z metodami zbiranja podatkov zaznala so:

- nov način komunikacije: učenec- učenec, učenec- učitelj, učitelj-vodstvo šole;
- dodatna podpora za doseg vseh ciljev učnih načrtov posameznih predmetnih področij;
- navajanje na samostojno učenje in delo z IKT;
- motivacija za delo tudi izven šolskega prostora (učenci so jo dobro sprejeli in ocenili- anketa);
- nov način dela z nadarjenimi učenci in drugimi učenci s posebnimi potrebami;
- v okviru didaktike podpora za razvoj multiplih inteligenc;
- tehnični pripomoček učitelja pri izvedbi pouka;
- je dober vir informacij za tehnikalijske (npr. Kdaj bo pisni preizkus? Katere knjige moramo prebrati za bralno značko? Katere izdelke moram vključiti v portfolio? kakšen je kriterij za ocenjevanje pisnih sestavkov? ipd.), kar razbremeni sam učni proces in tako prispeva k boljši učinkovitosti;
- je dober »nadomesti učitelj«. V primeru izostanka učitelja je dober medij za pripravo učinkovitih ur nadomeščanja oz. je tudi koristna pri pripravah učencev na tekmovanja;
- pripomore k večji učinkovitosti delovnega procesa zaposlenih na šoli, saj olajšuje administrativno delo (hkratno oddajanje poročil, evidenc, dostop do informacij ipd.) tudi od doma.

Po naštetem bi lahko sklepali, da vpeljava spletne učilnice do neke mere pripomore k večji učinkovitosti vzgojno-izobraževalnega in delovnega procesa zaposlenih na šoli. Je pa res, da je v 1. fazi potrebno vložiti veliko časa in dela- tako z izobraževanjem učiteljev, kot s postavitvijo lastnih spletnih učilnic.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

V tej fazi lahko govorimo o posledicah, ki jih je projekt pustil v ožjem –šolskem okolju. Bili so poskusi, da bi projekt predstavili tudi širše, vendar trenutno še nismo bili deležni ustreznega odziva. Naslednji korak, ki je mogoč za odprtje navzven v okolje, je omogočiti prost dostop do spletnih učilnic tudi uporabnikom izven šole, brez gesla dostopa.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

V dveh letih smo uspeli vzpostaviti nekaj spletnih učilnic za posamične predmete in e-zbornico, ki omogočajo bolj učinkovito delo vseh sodelujočih. Prepričani smo, da bomo dosedanje delo v bodoče nadgrajevali in da bo tak način dela postal stalnica v našem sistemu.

Možnosti uvajanja v druga področja

Možnost aplikacije spletne učilnice je zelo široka. Lahko se razširi na vsa predmetna področja, krožke, projekte, organe šole, delo s starši... Kot obliko sodelovanja s starši je na primer možno uporabiti spletno učilnico v izobraževalne namene v povezavi s šolsko svetovalno službo.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Kar smo se v procesu naučili, lahko delimo z drugimi zainteresiranimi šolami, v okviru študijskih skupin po predmetnih področjih, konferencah, srečanjih vodstvenih delavcev in podobno.

Literatura

Kemmis, S. Et al. Kako se lotimo akcijskega raziskovanja v šolah. 1. ponatis. Radovljica: Didakta, 1991.

Komljanc, N. Skriti zaklad: inovacijski projekti vzgojno-izobraževalnih zavodov v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo in Ministrstvom za šolstvo in šport. Zavod RS za šolstvo (online). Ljubljana, Zavod RS za šolstvo, 2006 (citirano 18.8.2012). Dostopno na: <http://www.zrss.si/default.asp?rub=2040>.

Komljanc, N. et al. V iskanju manjkajočega elementa: strategija preoblikovanja programa življenja in dela vzgojno-izobraževalnih zavodov v izvedbeni kurikulum. Zavod RS za šolstvo (online). Ljubljana, Zavod RS za šolstvo, 2010 (citirano 18.8.2012). Dostopno na: http://www.zrss.si/pdf/260811093204_manjakajocielement2010.pdf.

Mlekuž, A. et al. Povzetki rezultatov evropske raziskave o jezikovnih kompetencah. Pedagoški inštitut (online). Ljubljana, Pedagoški inštitut, 21.6. 2012 (citirano 18. 8. 2012). Dostopno na: http://www.pei.si/UserFilesUpload/file/raziskovalna_dejavnost/ECLS/povzetki%20rezultatov_ESLC%202011.pdf.

Schmitt, N. Vocabulary in Language Teaching. 10. Natis. New York: Cambridge University Press, 2008. ISBN 978-0-521-66938-2.

Stringer, E. Akcijsko raziskovanje v izobraževanju. Ljubljana: Šola za ravnatelje, 2008. ISBN: 978-961-6637-21-3.

Sulčič, V. Navodila za uporabo e- učilnice FM. Navodila za učitelje. Univerza na Primorskem. Koper, Fakulteta za management, 2006 (citirano 18. 8. 2012). Online dostopno na: http://les.bf.uni-lj.si/e-pouk/file.php/1/Moodle_navodila_ucitelji.pdf.

Sulčič, V. Navodila za uporabo e- učilnice FM. Navodila za študente. Univerza na Primorskem. Koper, Fakulteta za management, 2006 (citirano 18. 8. 2012). Online dostopno na: http://les.bf.uni-lj.si/e-pouk/file.php/1/Moodle_navodila_student.pdf.

Zabukovec, A. Vodnik po spletni učilnici. Priročnik za uporabo Moodle spletnih učilnic. Ljubljana, ZRSŠ, 2006. Online dostopno na: http://193.2.241.17/ucilnice//ucilnica_sio/file.php/1/Prirocnik.pdf.

OŠ Sostro
Cesta II. grupe odredov 47
1261 Ljubljana Dobrunje

RAZVIJANJE SAMOPODOBE UČENCEV PRI SLOVENŠČINI

2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Martina Golob

Konzulent: Nada Đukić, OŠ dr. A. Bebler - Primož Hrvatini

Povzetek:

V prispevku je predstavljeno razvijanje samopodobe pri pouku slovenščine na predmetni stopnji. Pri slovenščini zasledujemo temeljne cilje, ki so zapisani v učnem načrtu. Učitelji lahko med poukom sledimo še drugim ciljem. Na primer razvijanju samopodobe učencev skozi pouk slovenščine: vaje lahko izvajamo tako pri jeziku kot književnosti. Prav tako lahko krepimo samopodobo učencev med razrednimi urami, kot razredniki. Z učenci imamo kot učitelji in razredniki pogoste stike, zato se lahko lažje pogovarjamo, opazujemo učence pri lastnem razvijanju in učenju, svetujemo pri vzponih in padcih: razvijamo njihove občutke za varnost, pripadnost, smiselnost, odgovornost in drugo. Samopodoba je namreč izredno pomembna v življenju vsakega posameznika: od otroštva do odraslosti. Ker v osnovni šoli ni določenega predmeta, kjer bi načrtno, kontinuirano razvijali učenčevo samopodobo, so vaje, ki jih lahko izvajamo pri slovenščini, prilagojene pa tudi pri vseh drugih šolskih predmetih, več kot dobrodošle, saj z njimi krepimo samopodobo posameznikov. Učenci vaje sprejemajo z navdušenjem. So bolj odprti, lažje komunicirajo in izrazijo sebe. So ponosni na svoje dosežke. Imajo cilje, ki so si jih zastavili v življenju. In – imajo pozitivno samopodobo.

Ključne besede: samopodoba, slovenščina, učenci, šola

Abstract:

The article reveals how a pupil's self image is developed and strengthened in Slovene class in primary school. While teaching Slovene, teachers aim to achieve general and operating objectives set by the renewed course syllabus. Nevertheless, teachers of Slovene language follow other objectives, too. Namely, how to develop and strengthen pupils' positive self-image through various games and exercises during class in both grammar and literature lessons. To have a firm and positive notion of oneself is of the highest importance in a life of every individual, whatever the age. A positive and high self-esteem depends on social interactions with people. Teachers and class teachers spend a lot of time with pupils, talking to them and observing their progress and social life. All that enables them to give support and advice with the life's ups and downs. Teachers also help their pupils get a sense of belonging, responsibility, safety and meaningfulness. Since there is no particular subject designated to continuously evolve a pupil's self-image in our primary school, the above-mentioned games and exercises in Slovene class are a more-than-welcome tool to be used, suitably adopted, in other classes as well. Pupils are reported to have accepted them with delight. Therefore, they have become more open, they communicate and express themselves more easily. What is more, they are proud of their achievements. Last but not least, they have set some life goals ahead of them and they have boosted their self-image/self-esteem.

Key words: *self-image, Slovene language, pupils, school*

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učenci v osnovni šoli pridobivajo znanje, v življenju pa je poleg tega pomembno tudi, kako posamezniki sprejemajo odločitve, kako se cenijo in spoštujejo, se soočajo z izzivi in kako pravzaprav prenašajo padce. Za učence so to sprva slabe ocene, spor s starši in prijatelji ter okolico, kasneje težave v službi, družini ipd. Samo znanje ni dovolj. Pozitivna samopodoba vpliva na odločanje, soočanje in sprejemanje vseh izzivov in nalog v življenju vsakega posameznika. Prispeva k uspešnosti posameznika, varuje duševno zdravje, vpliva na (njihove) odnose z ljudmi idr. Veliko učencev ima vse prej kot pozitivno samopodobo.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev

Vsebine samopodobe (ang. self-concept, self-construction, self-identity oz. self-perspective) so t. i. znanja, ki jih v življenju o sebi oblikujemo na nam pomembnih področjih lastnega udejstvovanja (npr. na socialnem, čustvenem, učnem idr. področjih); izražamo pa z vrednotenjem oz. ocenjevanjem samega sebe na podlagi lastnih interpretacij. Posameznik z zdravo samopodobo na podlagi poznavanja sebe oblikuje čim bolj realno, pozitivno oz. optimistično naravnost sprejemanja samega sebe in s tem načrtuje delovanje v prihodnje (Juriševič, 1999).

Otrok mora imeti dobro, pozitivno samopodobo. Pokazati mu moramo, da zmore več, kot se zaveda, in da verjamemo vanj. »Vsi si želimo, da bi otroci zrasli v zadovoljne, uspešne ljudi, ki bi jih drugi imeli radi in ki bi se znali spopadati z življenjem.« (Jay, 2010, str. 176) Avtorji predlagajo številne možne rešitve, ki prispevajo k oblikovanju posameznikove pozitivne samopodobe: spodbujanje razmišljanja o sebi, različne igre/dejavnosti, programe, ki se izvajajo na šoli, individualna svetovanja v sklopu šolske svetovalne službe ali drugih inštitucij, povratne informacije učencu o njegovem delu, aktivna vloga učenca v razredu, ugodno učno okolje idr.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko učitelj slovenščine razvija pozitivno samopodobo skupine učencev med poukom?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Za raziskavo o samopodobi sem se odločila zato, ker sem razredničarka skupine učencev, ki mi s svojo živahnostjo predstavljajo velik izziv in lahko njihovo razvijanje samopodobe raziskujem tudi skozi svoje dejavnosti, ki jih izvajam med poukom in razrednimi urami.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Idejo za projekt sem dobila s prevzemom razredništva 6. c razreda. Razred je (bil in je) zelo živahen. V sodelovanju z Inštitutom za razvijanje osebne kakovosti, s katerimi kot šola sodelujemo, smo izvedli anonimno anketo o samopodobi. Rezultate odgovorov je številčno podal inštitut, sama sem zapisala opisno analizo vsakega posameznika (šibka in močna področja glede na pet kategorij, ki oblikujejo samopodobo) in razreda kot celote. Z rezultati so bili seznanjeni učenci individualno, prav tako starši. Načrtovala sem razvijanje samopodobe učencev s šibkimi področji in krepitev dobrih v močnejša področja. Izbrala sem vaje pri slovenščini (glede na snov, učne cilje v učnem načrtu). V razredu so nastajala

slikovna gradiva, naše delo je bilo predstavljeno na razredni deski. Učenci se skoraj niso zavedali namena vaj, ki sem jih izvajala med samim poučevanjem. Nastajali so individualni govorni nastopi, okrogle mize in debatni krogi. Z učenci se je odprla povezanost v razredu in njihova še večja medsebojna pripadnost. Vsak učenec je napredoval: kot razrednik sem učence srečevala najmanj 4-krat tedensko, pogovori z učenci o tem, kaj sem, kje sem, kaj hočem, zmorem ..., so postali del našega vsakdana in sodelovanja.

S poučevanjem in z razvijanjem samopodobe se je seznanilo tudi 10 študentov slovenistike, ki so bili na praksi v času izvajanja projekta (prav tako bodo s projektom oz. možnostjo razvijanja vaj za samopodobo seznanjeni bodoči študenti na praksi na naši šoli). Študentje so se prvič srečali z delom v razredu: kot slovenisti so pri urah poučevanja pazili na knjižni zborni jezik, upoštevati so morali korake lastne učne priprave, skupaj pa smo se pripravljali na delo oz. na izbran nabor vaj za razvijanje učenčeve samopodobe. Študente je bilo sprva strah, saj niso znali predvidevati časa za razvijanje debate pri posameznih vajah, vendar jim je skozi čas načrtovanje oz. izvajanje uspelo. Navdušeni so po elektronski pošti pošiljali ideje, vaje, zamisli ... Ob tem ne gre pozabiti na poglobitveni cilj: poučevanje slovenščine.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključnih težav ni bilo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Samopodoba učencev raste, ko le-ti spoznajo oz. so spoznali, da so uspešni na določenih področjih, da so simpatični, jih v razredu sprejmejo, napake lahko popravijo, lahko pomagajo sošolcu pri predmetu, kjer so sami uspešni ipd.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V raziskavi je sodelovalo 26 učencev (razred), od tega 13 dečkov in 13 deklic. Učenci so živahni, radi sodelujejo.

Metode zbiranja in obdelave podatkov

Pri razvijanju samopodobe se postavlja vprašanje merjenja rezultatov: opazujemo lahko učinke in reakcije učencev ...

Učence sem spremljala (in jih še spremljam) dalj časa, projekt se je odvijal (in se lahko še nadaljuje) dve šolski leti. Z učenci smo se spoznali v 6. razredu, ko sem postala njihova razredničarka in učiteljica slovenščine. Učenci so tako na začetku šolskega leta rešili anketne vprašalnike o samopodobi: sodelujemo z Inštitutom za razvijanje osebne kakovosti, ki so vprašalnike pripravili, odgovore računalniško obdelali in nam v šolo poslali analizo: za vsakega učenca je bila izračunana vrednost od 1 do 5, 1 pomeni nizka samopodoba, 5 visoka samopodoba, in sicer na petih področjih: varnost, identiteta, pripadnost, smiselnost, sposobnost.

Prikaz rezultatov

Rezultate sem povzela iz analize odgovorov anketnih vprašalnikov, iz lastnih refleksij in opažanj, delovanja v razredu, poučevanja in sodelovanja med poukom, pogovarjanja in opažanja z učenci kot skupino in individualno, iz ustvarjalnega dela in lastnega izražanja učencev med poukom (književnosti) idr. Dosežki so predstavljeni v naslednjem poglavju.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Učenci, ki so sodelovali v projektu (v primerjavi na začetku projekta in z zaključnim delom):

- so manj sramežljivi, še bolj ponosni na svoj uspeh
- ne zavračajo avtoritete
- nimajo silnih čustvenih izbruhov
- imajo željo ugajati drugim
- bolj prevzemajo odgovornost nase
- niso več pretirano občutljivi na kritiko
- ločijo svoje prednosti in slabosti
- se v razredu bolj razumejo, sklepajo nova prijateljstva, prijateljstvo – razred
- ne obupajo prehitro, se trudijo
- so bolj motivirani za delo
- imajo cilje
- prevzemajo odgovornost za svoja dejanja ...

KAKO KREPIMO OBČUTEK VARNOSTI?	<p>Učenci povedo svoje predloge, skrbi, ideje: zastopa jih predsednica ali podpredsednik razreda. Učiteljica jih upošteva: konstruktivno argumentira razloge proti in za, se z učenci pogovarja, jim zaupa. V razredu so pravila, podpisana s strani učiteljice in učencev. Učenci imajo izdelane lastne urnike (delo za šolo in preživljanje prostega časa).</p> <p>Primer iz prakse: Kadar (ponavadi) fantje kaj ušpičijo, se oglasijo pri učiteljici, povedo, kaj so naredili, argumentirajo, kaj je bilo slabo in kako so kršili pravilo. Izberejo si »nagradno« delo (npr. pomoč v kuhinji). Pri slovenščini npr. pišejo o svojih običajih v družini, pravljico o Strahcu, pismo skozi oči 8-letnika ...</p>
KAKO KREPIMO OBČUTEK IDENTITETE?	<p>Učenci izražajo svoja mnenja, poskušajo prevzeti osebno odgovornost in se soočajo s težavami.</p> <p>Primer iz prakse: Učenec ima negativno oceno. V razredu se učenci dogovorijo, kdo se bo z njim učil, mu pomagal in spodbujal. Ob uspehu mu celoten razred zaploska. Pri slovenščini izdelajo plakat o sebi (občudovanje sebe, pozitivne lastnosti), ki je izobešen v razredu, napišejo spis Če bi bil ..., življenjepis (z uporabo digitalne tehnologije), haiku o sebi, izdelajo svojo zastavo (pri obravnavi opisa države) ...</p>
KAKO KREPIMO OBČUTEK PRIPADNOSTI?	<p>Učenci izdelajo skupinski plakat Kaj nam je vsem skupno, skupinska fotografija in himna razreda, skupinsko petje in voščilo za rojstni dan vsakega učenca (tudi učiteljici), poslikana stena v učilnici, ki ponazarja simbole učencev v razredu, pri slovenščini pisanje »pozitivnih« pridevnikov o posamezniku, izdelava konsa (konstruktivistične pesmi) razreda ali posameznika ... Pridobitev dvoseda v razredu za razgovore z učenci o vedenjski problematiki, njihovem razmišljanju in ustvarjanju (z literaturo). Voščila vsakemu učencu v razredu za rojstni dan ob petju.</p>
KAKO KREPIMO OBČUTEK SMISELNOSTI?	<p>Z učenci se pogovarjamo, kaj je zanje pomembno v življenju. Tako tudi s starši. Kar precej učencev se aktivno ukvarja s športom. Želijo uspjeti pri tovrstnih dejavnostih in v šoli.</p>

	Primer iz prakse: plakat Mojih 10, pri slovenščini pisanje zgodbe z lastno glavno književno vlogo, pisanje in predstavitev oznake osebe (jaz, vzornik). ***
KAKO KREPIMO OBČUTEK SPOSOBNOSTI?	Učence želimo (skupaj s starši) naučiti postavljati si realne cilje. Primer iz prakse: Starši napišejo učencem, zakaj so ponosni nanje (novoletni zvitki na roditeljskem sestanku), učenci pišejo staršem, pri slovenščini igranje pantomima Maske, ki jih nosimo, pisanje lastnih prednosti in slabosti po branju in interpretaciji Tolstojeve zgodbe, pisanje pesmi Moj spomenik ipd.

*** Učenci se pogosto sprašujejo o smiselnosti šolskih predmetov. Smernice sodobnega pouka kažejo na medpredmetno sodelovanje v šoli. Porodila se je nova ideja sredi inovacijskega projekta. Tako so učenci posneli film, ki predstavlja povezavo 6 šolskih predmetov: spraševali smo se, kaj se dogaja v času razsvetljenstva na področju slovenščine, matematike, zgodovine, likovne in glasbene vzgoje ter gospodinjstva. Sposodili smo si obleko iz gledališča za intervju z »Marijo Terezijo«, drugi so posneli oddajo o piškotih (po knjigi Valentina Vodnika), nekateri napisali scenarij za sodobno Županovo Micko, poiskali naslikano mlado Primičevo Julijo in poslušali koncert učenk, ki sta igrali Mozartove skladbe. Učenci so tako: ponovili vso snov, jo smiselno povezali, samozavestno nastopali in se še bolj povezali kot razred, vključili digitalno tehnologijo in učitelje na šoli (snemanje posameznih učiteljev: povzetki učne snovi za omenjeno obdobje). Projekt (ki še nastaja) sem osebno predstavila prof. Barici Marentič-Požarnik, ki ga z navdušenjem podpira.

Projekt smo razširili tudi na vpisovanje učencev v abonma gledaliških predstav v Slovenskem narodnem gledališču v Ljubljani. Prav tako skozi leto obišejo izbrane predstave (na temo medosebnih odnosov), na podlagi katerih sledijo razmišljanja, pisni izdelki ...

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Vaje za samopodobo izvajajo tudi drugi učitelji oz. razredniki v šoli. Pozitivna samopodoba je ena od bistvenih prvin, zapisanih v vzgojnem načrtu naše šole. Starši učencev, ki sodelujejo v projektu, so seznanjeni z delom. Pri individualnih pogovorih ugotavljamo razvoj učenčeve samopodobe: povratna informacija s strani učitelja kot staršev je vedno dobrodošla. Projekt nameravam(o) razširiti: tabor o samopodobi, ekskurzija (v povezavi z izbirnim predmetom Turistična vzgoja, ki jo izvajam). Vaje, ki jih izvajam v svojem razredu, izvajam tudi v razredih, kjer poučujem slovenščino (od 6. do 9. razreda). Tako dobim sliko, kako učenci v posameznih razredih, razmišljajo, razvijajo samopodobo skozi vaje, ki jih izvajamo pri urah. Vsi učenci so zelo navdušeni in radi sodelujejo. V projekt je bilo vključenih tudi enajst študentov in študentk slovenistike filozofske fakultete, ki so bili v dveh šolskih letih na praksi pod mojim mentorstvom. V priprave in nastope so vključevali vaje za razvijanje samopodobe. Bodoči študenti bodo prav tako seznanjeni in vključeni v delo tega projekta.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost, ki jo predstavlja naš projekt, je, da lahko učenci med usvajanjem znanja in učitelj med poučevanjem razvija in krepi učenčevo (pozitivno) samopodobo.

Možnosti uvajanja v druga področja

Vaje za razvijanje samopodobe lahko izvajajo vsi učitelji, ne glede na predmet, ki ga poučujejo oziroma vrsto šole ali starost otrok. Prav tako jih lahko izvajajo vzgojitelji, starši in

šolska svetovalna služba. Potrebno jih je prilagoditi glede na starost posameznikov, učno snov ...

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Samopodoba je ključnega pomena za vsakega posameznika. Starši, učitelji in drugi želijo oz. razvijajo otrokovo samopodobo, da bodo le-ti odrasli v uspešne posameznike, ki se bodo znali spopadati s težavami in izzivi. Ne glede na vaje iz slovenščine, gre za prikaz spodbujanja rasti samopodobe pri otrocih in mladostnikih. Otroci, s katerimi izvajamo takšne vaje, imajo več kot drugi: (na)učijo se vrednotenja samega sebe in optimističnega razmišljanja in sprejemanja samega sebe.

Literatura

Bisquera Alzina, R. et al. *Čustvena inteligenca otrok*: priročnik za učitelje in starše z vajami. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2010. ISBN 978-961-251-141-8

Blum, P. *Preživeti in uspeti v disciplinsko težavnem razredu*. Radovljica: Regionalno izobraževalni center, 1998. ISBN 961-6107-17-8

Ferbežer, I. et al. *Samopodoba nadarjenih otrok*. Radovljica: Didakta, 2008. ISBN 978-961-261-046-3.

Humphreys, T. *Otrok in samozavest: kako doseči in utrditi samospoštovanje že v mladih letih*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2002. ISBN 86-11-16247-1.

Jay, R. *Deset najpomembnejših stvari, ki jih lahko naredite za otroka*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010. ISBN 978-961-01-1294-5.

Juriševič, M. *Spodbujamo razvoj zdrave otrokove samopodobe v začetku šolanja*: priročnik za učitelje prvega triletja osnovne šole. 1. Izdaja. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, 1999. ISBN 86-7735-035-7.

Marentič-Požarnik, B. *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: DZS, 2000. ISBN 86-341-2624-2.

Nelsen, J. et al. *Pozitivna disciplina, reševanje sporov z najstniki*. Tržič: Učila, 2000. ISBN 961-233-337-8.

Reasoner, R. W. *Razvijanje pozitivnega samovrednotenja otrok*: priročnik za mentorje. Ljubljana: Inštitut za razvijanje osebne kakovosti, 1999. ISBN 961-90662-6-X.

Reasoner, R. W. *Razvijanje pozitivnega samovrednotenja mladostnikov*: priročnik za mentorje. Ljubljana: Inštitut za razvijanje osebne kakovosti, 1999. ISBN 961-90662-3-5.

Samopodoba. <http://sl.wikipedia.org/wiki/Samopodoba> (Dostopno: 10. 7. 2012)

Vonta, T. et al. RWCT. Interno gradivo za udeležence delavnic. Ljubljana, 2002.

OŠ Šmartno v Tuhinju
Šmartno 27a
1219 Laze v Tuhinju

GIBANJE - JEZIK OTROK

2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Urška Kotnik, prof RP

Sodelavci: Samo Poljanšek, prof.šp.vzgz; Marjana Jeras, učiteljica razrednega pouka

Konzulent: Nives Markun Puhan, Zavod RS za šolstvo, svetovalka področja II za športno vzgojo

Povzetek:

V okviru inovacijskega projekta smo v šolskem letu 2010-11 in 2011-12 z načrtnim delom in motivacijo v okviru rednih ur športne vzgoje ustvarjali spodbudno učno okolje, skrbeli za ustrezno motivacijo in s pomočjo osebnega/individualnega športnega kartona pri učencih dvigovali raven telesnih in gibalnih sposobnosti.

Glede na cilj inovacijskega projekta smo v redne ure športne vzgoje tako vključevali več dejavnosti, za izboljšanje temeljnih gibalnih sposobnosti. Večjo pozornost smo zato namenili predvsem igram in vajam za razvoj in krepitev moči in vzdržljivosti, ki so potekale predvsem v uvodnem delu ure. Največji poudarek je bil vsekakor na pestrosti in raznolikosti vadbenih vsebin ter načrtno delo.

V uvodnem delu ure smo poleg obveznega 5-minutnega teka z vmesnimi prekinitvami/popestritvami, dodatnimi nalogami izvajali kompleks raztezni in krepilni gimnastični vaj, ter večje število vaj atletske abecede. Pri tem smo bili pozorni, da so učenci naloge opravljali čim bolj pravilno.

Splošnem ogrevanju so sledile vaje za lokalno ogrevanje in razvijanje gibljivosti, nato pa vaje iz atletske abecede.

Nadaljevali smo s sklopom gimnastičnih vaj za krepitev trebušnih mišic, mišic rok ter ramenskega obroča. Vaje ter število ponovitev pri vajah moči smo diferencirali glede na sposobnost učencev.

Razvoj prej omenjenih sposobnosti smo razvijali pri različnih športnih panogah tudi v glavnem delu ure z izbiro vaj, nalog in vsebin, ki so to omogočale (npr...).

Individualni športni karton je tako omogočal spremljavo telesnega in gibalnega razvoja učencev 4. in 5. razredov glede na predhodne osebne rezultate ter rezultate slovenskega povprečja.

Rezultati so pokazali, da so učenci dosegli bistveni napredek ter izboljšali osebne rezultate pri testih vzdržljivosti (tek na 600m), mišične vzdržljivost (dvigovanje trupa) ter moči rok in ramenskega obroča (vesa v vzgibi).

Ključne besede: športna vzgoja, gibanje, vzdržljivost, moč, napredek,

Abstract:

Through innovative project in school years 2010/ 11 and 2011/12 we created the supportive environment, we motivated the students and with the use of individual sports card we increased the level of physical and motoric abilities.

According to the goal of the innovative project, we inserted more activities to increase the basic motoric skills in the regular physical education. We were careful to include the games and exercises that increase the performance and strength mostly in the beginning of the lesson. The exercise contents were varied and we planned our work very carefully.

In the introductory part of the lesson, we included the obligatory 5-minutes lasting running with some diversification and other exercises. Besides that, we included the complex of general and restorative gymnastic exercises and many of the exercises from the athletic alphabet. We observed the students and helped them to execute the exercise correctly.

The lesson started with exercises for general warming up, than we continued with exercises for local warming up and developing the movability and we ended with the exercises from the athletic alphabet.

We continued the lesson with the complex of gymnastic exercises for strengthening the stomach muscles, arm muscles and shoulders. The exercises and the number of repetitions were differentiated according to the abilities of students.

After this introductory part of the lesson, we continued with central part of the lesson and the conclusion. We improve the development of before mentioned abilities with different sport branches also in the central part of the lesson. We have chosen the appropriate exercises and contents that enabled us to achieve our goal.

Individual sports card enabled us to observe physical and motoric development of the students of the 4th and 5th class according to their previous results and the average results in Slovenia.

The results showed us that the students improved their personal results by the tests of persistence (600 m running), muscle persistence (lifting the body) and the strength in the arms and shoulders (pull up).

Key words: *physical education, moving, persistence, strength, improvement*

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Na ravni države že dalj časa opozarjajo na negativne spremembe v telesnem in gibalnem razvoju otrok (slabša moč rok in ramenskega obroča, slabša vzdržljivost, povečana telesna teža otrok,..). Opozorila izhajajo iz pridobljenih podatkov s pomočjo meritev pri športno-vzgojnem kartonu. Program ŠVK omogoča vpogled v rezultate za posameznega učenca, posamezni razred na šoli, ter primerjavo z vrstniki v Sloveniji. Zaradi tega je danes še toliko bolj pomembno, da podatki, ki so na voljo, postanejo del vsakdanje rabe v šolah saj lahko učitelj, na podlagi podatkov bolj kvalitetno načrtuje učni proces, nenazadnje pa je to tudi del vsakoletne komunikacije med šolo in starši.

Športne vsebine in znanja v resnici zaživijo in dobijo življenjski smisel šele takrat, ko so del življenja – postavljene ob bok vsem drugim življenjskih aktivnostim in razumljene kot sestavni del življenja.

Dobri odnosi ter varno in spodbudno učno okolje, so osnova za učinkovito učenje. Motivacija in zaupanje vase sta tako za posameznika ključnega pomena.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Novak, D., Kovač, M., Čuk, I. (2008), Gimnastična abeceda

Kovač, M., Jurak, G., Starc, G., Leskovšek, B., Strel, J. (2011). Športno-vzgojni karton

Žal sodobni način življenja ni ravno usmerjen v vrednoto obvladovanja lastnega telesa, temveč v vrednoto čutnega uživanja, kar se izkazuje v povečani debelosti otrok in mladine ter izrazitem zmanjševanju moči rok in ramenskega obroča ter vzdržljivosti.

Na osnovi pridobljenih podatkov ŠVK, ki so vse prej kot zadovoljivi, smo se odločili da bomo ustvarili spodbudno učno okolje, poskrbeli za ustrezno motivacijo in spremljanja razvoja moči in vzdržljivosti učencev s pomočjo osebnega/individualnega športnega kartona dvignili raven fizičnih sposobnosti učencev. Individualni športni karton bo omogočal spremljavo telesnega in gibalnega razvoja učencev 4. in 5. razredov. Z načrtnim delom in motivacijo bomo v okviru rednih ur športne vzgoje pri učencih dvigovali raven telesnih in gibalnih sposobnosti glede na predhodne osebne rezultate ter rezultate slovenskega povprečja.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Ugotoviti ali lahko z načrtnim povečanjem izbranih športnih aktivnosti in motivacijo dosežemo napredek rezultatov učencev pri testih vzdržljivosti (tek na 600m), mišične vzdržljivost (dvigovanje trupa) ter moči rok in ramenskega obroča (vesa v vzgibi).

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Opozaranja na neželene spremembe v telesnem in gibalnem razvoju otrok (slabša moč rok in ramenskega obroča, slabša vzdržljivost) ter dejansko slabi rezultati učencev naše šole sta nas pripeljala do tega, da smo se odločili za inovacijo v smislu izboljšanja gibalnih in telesnih sposobnosti pri učencih. Zato smo želeli z načrtnim delom v okviru rednih ur športne vzgoje pri učencih izboljšati raven omenjenih sposobnosti glede na predhodne osebne rezultate ter rezultate slovenskega povprečja. Menili smo namreč, da lahko z ustrezno motivacijo ter z načrtno vadbo, vplivamo na izboljšanje rezultatov omenjenih gibalnih in funkcionalnih sposobnosti.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Merjenja in načrtovana vadba je potekala v okviru rednih ur športne vzgoje. Največji poudarek je bil vsekakor na pestrosti in raznolikosti vadbenih vsebin in načrtno delo. Prav tako smo skušali preizkusiti različna motivacijska sredstva in postopke ter izbiro ustreznih vsebin in obremenitev prilagodili starostni stopnji in sposobnosti učencev.

- Želeli smo, da vsak učenec z načrtnim povečanjem določenih športnih aktivnosti in motivacijo doseže napredek rezultatov pri testih splošne vzdržljivosti (tek na 600m), mišične vzdržljivosti trupa (dvigovanje trupa) ter moči rok in ramenskega obroča (vesa v vzgibi),
- Zavedanje učencev o pomembnosti vsakodnevne vadbe, (ukvarjanje s športom v prostem času v različnih življenjskih obdobjih).

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Glede na cilj inovacijskega projekta, smo načrtno in sistematično vključevali v redne ure športne vzgoje več dejavnosti za izboljšanje temeljnih gibalnih sposobnosti. Večjo pozornost smo zato namenili predvsem igram in vajam za razvoj in krepitev vzdržljivosti in moči in so potekale predvsem v uvodnem delu ure, ki je bil zato nekoliko daljši kot običajno.

V uvodnem delu ure smo poleg obveznega 5-minutnega teka z vmesnimi prekinitvami/popestritvami izvajali kompleks razteznih in krepilnih gimnastičnih vaj, ter večje število vaj atletske abecede. Pri tem smo bili pozorni, da so učenci naloge opravljali čim bolj pravilno.

Splošnem ogrevanju so sledile vaje za lokalno ogrevanje in razvijanje gibljivosti, nato pa vaje atletske abecede. Učenci so izvajali: skipping, (različne frekvence gibanja nog in višine dviga kolen), tek s poudarjenim odzivom, striženja, hopsanja, tek z udarjanjem pet nazaj, križne korake, prisunske korake, atletske, žabje, zajčje, sonožne poskoke, poskoke po eni nogi...

Nadaljevali smo s sklopom gimnastičnih vaj za krepitev trebušnih mišic, mišic rok ter ramenskega obroča. Vaje ter število ponovitev pri vajah moči smo diferencirali glede na sposobnost in potrebe učencev. Pri krepilnih vajah smo sistematično obdelali moč rok, ramenskega obroča in moč trebušnih mišic, katerim smo namenili večjo pozornost, del pa je bil namenjen tudi krepitvi moči hrbtnih mišicam ter mišic nog. Sklop gimnastičnih vaj smo zaključili z vajami sproščanja.

Ogrevanje (zaporedje):

1. Tek
2. Gimnastične vaje
3. Krepilne gimnastične vaje
4. Atletska abeceda
5. Raztezne vaje

Temu je sledil osrednji del ure in zaključek. Razvoj omenjenih sposobnosti smo poskušali pri različnih športnih panogah izboljševati tudi v glavnem delu ure z izbiro vaj, nalog in vsebin, ki to omogočajo (večja intenzivnost, št. ponovitev, dodatne naloge,...)

Pri ustreznem načrtovanju vsake ure smo upoštevali splošne in operativne cilje učnega načrta. Sam potek glavnega dela ure je toliko tehtnejši, ker smo upoštevali tudi načela postopnosti in celovitosti z načelom vsestranskosti, pri tem pa smo dosegali načrtovane standarde znanja in hkrati zagotovili prijetno ter varno a učinkovito vadbo.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Kazalec je individualni napredek posameznega učenca na treh področjih: vzdržljivost, moč rok in trupa.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec so sestavljali učenci 4. in 5. razredov matične šole. V letu 2010/11 je vzorec sestavljalo 16 učencev 4. razreda ter 42 učencev 5. razreda. V letu 2011/12 pa 20 učencev 4. razreda ter 45 učencev 5. razreda.

KRITIČNO – ANALITIČNO VREDNOTENJE DOSEŽKOV

- Ali je učenec napredoval v primerjavi z posnetkom začetnega stanja?
- Koliko učencev je izboljšalo osebne rezultate vadbe (%)?

- Koliko učencev je izboljšalo rezultate vadbe v primerjavi s slovenskim povprečjem (%)?
- Meritve inicialnega stanja individualnih sposobnosti učencev.
- Nadgraditev zahtevnosti gibalnih nalog in vaj za povečanje vzdržljivosti in moči.
- Izboljšanje osebnih dosežkov pri različnih gibalnih nalogah (moč, vzdržljivost)

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Izvedbo inovacije smo začeli z zbiranjem podatkov (rezultatov) učencev. Podatki so bili numerični in zato merljivi.

Dvigovanje trupa

Pri dvigovanju trupa (trebušnjaki) smo merili število pravilno izvedenih ponovitev v 60-ih sekundah.

Vesa v zgibi

Z nalogo smo merili vztrajanje v vesi (mišično vzdržljivost ramenskega obroča in rok) čim dalj časa. Rezultat je bil čas drže v zgibi v celih sekundah.

Tek na 600 metrov

Z nalogo smo merili splošno vzdržljivost. Merjenci (učenci) so morali čim hitreje preteči razdaljo 600 metrov. Čas smo merili s štoparico v celih sekundah.

TERMINI MERJENJ

Meritve na šoli so potekale skozi celo šolsko leto in sicer v mesecih:

Začetno stanje meritve ŠVK april 2010,

- merjenje - november 2010, 2011
- merjenje – februar 2011, 2012
- merjenje - junij 2011 in 2012

Rezultate smo s pomočjo Excelovih tabel obdelali, vrednotili ter izdelali tudi grafično ponazoritev: za posameznika ter za razred, in jih primerjali s povprečjem slovenske populacije.

Metode obdelave podatkov

S pomočjo Excelovih tabel smo glede na rezultate učencev izračunali njihov napredek ter ga izrazili v odstotkih.

Prikaz rezultatov

Prikazi vseh rezultatov so v prilogah.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Rezultati analize kažejo, da smo bili preteklo šolsko leto pri vadbi za povečanje funkcionalnih sposobnosti uspešni. Nekoliko manj kot leto prej. Manjši padec oz. zmanjšanje napredka je bilo tudi pričakovati, saj le-ta pri posameznem učencu ne more biti tako izrazit vsako leto. Bo pa najverjetneje ob enakem načinu dela v prihodnjih šolskih letih prišlo do precejšnjega zmanjšanja osebnega napredka oz. le-ta pri posameznem učencu ne bo mogel biti tako izrazit kot kažejo letošnji rezultati. Upamo, da se stanje v primerjavi s slovenskim povprečjem enako starih otrok še izboljša.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Rezultati analize kažejo napredek. Odstotek izboljšanja osebnih rezultatov pri dečkih in deklicah skupaj je prepričljiv. Nekoliko boljši rezultati so vidni pri učencih in učenkah 5-ih razredov, saj so bili že prejšnje šolsko leto, ko so bili v 4. razredu, vključeni v inovacijski projekt.

Na izboljšanje rezultatov je močno vplivala tudi športna vadba vsak dan, motivacija s strani učiteljev, tekmovanje med učenci, ter izdelan osebni športni karton za vsakega učenca, v katerega so sami vpisovali rezultate merjenj in tako bili ves čas seznanjeni s svojim napredkom.

Celoten proces inovacijskega projekta od priprave do izvedbe in na koncu analize terja veliko časa in truda, vendar je glede na negativne posledice življenjskega sloga današnjega časa še kako pomembno, da se učenci zavedajo in spoznajo pozitivne učinke, ki jih prinaša športna vadba. Kljub usmerjenosti v rezultate je bil pri pouku vedno poudarek na »pravih« ciljih naše vadbe.

Zadovoljstvo in veselje učencev ob izboljšanju njihovih dosežkov je ogromno.

Na motivacijo učencev je vplivala predvsem: avtoriteta učitelja, skrb za zdravje, skladen telesni razvoj, lepoto telesa, zmanjšanje prekomerne telesne teže, lažje premagovanje vsakodnevnih obremenitev, sprotno spremljanje - beleženje in primerjanje rezultatov ...

Pomembno je, da se učenci navadijo na neprijetne občutke ob naporu oz. povečani obremenitvi, urijo vztrajnost, kot osebnostno lastnost in izboljšajo taktiko svojega teka – znajo razporediti moči.

»Pomagal« je tudi Projekt zdrav življenjski slog, saj je vse več učencev aktivnih. Pri športni vzgoji se vse bolj kaže sinergija učinkov vadbe, kar za nas pomeni, zadovoljstvo, uspeh in seveda napredek. Predvsem pa je to tudi pokazatelj, da je bilo delo dobro načrtovano.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Inovacijo so to šolsko leto že uporabljali vsi razredni učitelji in učitelji športne vzgoje pri urah športne vzgoje za izboljšanje osebnih rezultatov učencev. Z načrtnim delom, torej povečanjem določenih športnih aktivnosti in motivacijo smo dosegli velik napredek rezultatov tudi v drugih razredih.

Možnosti uvajanja v druga področja

V prihodnjem letu bomo inovacijo uvedli in razširili tudi na področje **izboljšanja funkcionalne pismenosti** in sicer z uporabo IKT-ja (informacijska-komunikacijska tehnologija) in pri uporabi ključnih podatkov.

- Timsko smo že izdelali IKT cilje po vertikali za učence od 1. do 9. razreda. S tem želimo povečati delež uporabnikov ikt za samostojno učenje ter da večina učencev doseže zastavljene cilje določenega razreda.

Na podlagi analiz in rezultatov vzgojno-izobraževalnega dela, bomo v prihodnosti še naprej izboljševali šibkejša področja, ker se nam je model inovacije obnesel in pokazal res odlične rezultate.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Vsekakor smo s pomočjo Inovacijskega projekta ter vključenosti šole v Samoevalvacijo na tem področju močni. Zato želimo pristope, izkušnje, metodologije, ki smo jih uporabljali in so se izkazali za kvalitetne predstaviti tudi širši javnosti bodisi na srečanjih strokovnih aktivov, simpozijih in podobno.

Literatura

Bolkovič, T., Kristan, S. (1973). Talna telovadba. Ljubljana: Visoka šola za telesno kulturo in Šolski center za telesno vzgojo.

Kovač, M., Novak, D. (2001). Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Športna vzgoja. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport: Zavod RS za šolstvo

Kovač, M., Jurak, G., Starc, G., Leskovšek, B., Strel, J. (2011). Športno-vzgojni karton. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za Gimnastična abeceda šport

Novak, D., Kovač, M., Čuk, I. (2008).. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport

Srednja poklicna in strokovna šola Bežigrad - Ljubljana
Ptujska ul.6
1000 Ljubljana

UTRINKI ZA UČITELJE

2009 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Maja Hartman, svetovalka, univ.dipl.soc.del., šolska svetovalna delavka

Sodelavci: Terezija Kastelic, učiteljica strokovnih predmetov; Matjaž Mlinšek, učitelj strokovnih predmetov; Kovačič Tanja, prof. angleškega jezika; Petkovšek Štefan, univ.dipl.soc.ped.; Prašnikar Andrej, učitelj strokovnih predmetov; Anton Kokalj, učitelj strokovnih predmetov; Polona Kikelj, učiteljica strokovnih predmetov; Bernarda Klemenc, učiteljica strokovnih predmetov; Mojca Kregar, učiteljica strokovnih predmetov; Mag. Manca Omahen-Majnardi, profesorica angleškega jezika; Sonja Kraner, profesorica nemškega jezika

Konzulent: Petra Cimerman, OŠ Sv. Ana

Povzetek:

Projekt, ki smo ga izvajali od leta 2009-2012 predstavlja novost na našem področju. Najprej smo se lotili le ugotavljanja kako motivirati dijake, da bi bili pri pouku bolj aktivni, dejavni in da bi od učne ure odnesli kar se da največ. Bolj kot smo raziskovali in se učili bolj smo spoznavali, da je za učenje potrebna notranjo motivacijo in zanjo čustveno-motivacijske strategije. Motivacijski učinek je torej večji, če je dijak čustveno vpleten. Zato smo izbrali temo drugačnost in se lotili povezovanja z »drugačnimi«. Povezali smo se z Vrtcem Vodmat in OŠ PP Janez Levec. V pomoč nam je bil tudi Center za poklicno izobraževanje.

Moramo priznati, da smo bili prvi, ki smo se lotili takšnega povezovanja z drugimi vzgojno izobraževalnimi institucijami. Vezi, ki so se spletle med vsemi udeleženi so resnično enkratne. Toliko strahov in predsodkov kot smo jih s tem projektom podrli v glavah naših dijakov in dijakinj ter učiteljih ne more dati nobena učna ura. Z načinom pridobivanja informacij oziroma učenja smo dosegli večjo motivacijo za učenje, dijaki so se več naučili, imeli so večje pomnenje, več je bilo razmišljanja, sodelovanja...

Ko smo v letošnjem šolskem letu nadgrajevali temo Identiteta z povezovanjem vrtca in osnovne šole z prilagojenim programom smo ugotovili, da je odziv in sodelovanje dijakov preseгло vsa pričakovanja. Dijaki so se aktivno vključevali v delo, sami raziskovali, postavljali vprašanja in nanj odgovarjali. Tema je bila predstavljena kot ključni problem. Dijakom je ta problem in možnost iskanja rešitve (samostojno) spodbudilo zanimanje do te mere, da je spodbudil vzdrževanje visoke notranje motivacije za nadaljno sodelovanje, raziskovanje in učenje s katerim je hkrati oblikoval realno pozitivno samopodobo, samospoštovanje in samozaupanje in s tem razvijal pozitivno stališča do učenja in izobraževanja. Ugotovili smo, da se dijaki na ta način lahko naučijo vrednotiti učenje kot nekaj kar jim pripomore k osebnemu in družbenemu napredku.

Abstract:

The project, which will be implemented from 2009-2012 presents a novelty in our area. First, we consider only the determination of how to motivate students to be more active in teaching, active, and that would take away from the teaching hours as a maximum. More and

more as we explore and learn the more we got to know that it is for learning the necessary internal motivation and emotional-motivational strategy. The motivating effect is therefore larger if the student emotionally involved. Therefore we chose the theme of otherness and the integration with "different". We connect with the kindergarten Vodmat and OŠ PP Janez Levec. To help us was also the Centre for vocational education. We have to admit that we were the first, we tackle such integration with other school educational institutions. Ties, usually with between all involved are truly unique. So many fears and prejudices, as we have with this project supported in the minds of our students and to study and teachers cannot give any lesson. With the mode of obtaining information or learning we achieved greater motivation for learning, students are more learned they had major pomnenje, the more it was thinking, cooperation ... When we are in this school year, build the theme of Identity with the integration of kindergarten and elementary schools with special curriculum we find that the response and participation of the students exceeded all expectations. Students are actively included in the work themselves, and to respond to questions asked. Students of this problem and the possibility of seeking a solution (separate) spurred the interest to such an extent that the maintenance of a high internal motivation to encourage further participation, exploration and learning which is at the same time made a real positive self-esteem, self-esteem and ' self-confidence reinforced and thereby develop a positive point of view to learning and education. We found that the students in this way, you can learn how to evaluate the learning as something which contributes to the personal and social progress.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Problem, ki smo ga želeli obravnavati je kako motivirati dijake za delo in učenje.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Ko smo se v začetku šolskega leta 2009 pričeli ukvarjati z razumevanjem motivacije smo v naš kolektiv povabili našo konzulentko ga.Petra Cimerman, ki nam je priporočila literaturo g.Glasserja. Od tam navajamo tudi povzetek, ki je bil ključen pri našem nadaljnemu delu:

Citat, W.Gasser: »Človek vse življenje poskuša potešiti svoje potrebe. Glasser je poimenoval 5 naših osnovnih potreb, ki jih bolj ali manj uspešno zadovoljujemo v medosebnih odnosih. Smiselno jih je pogledati iz zornega kota evolucije človeka.

potreba po PREŽIVETJU - povezana je z našim fizičnim telesom
potreba po LJUBEZNI in SPREJETOSTI – povezana je z našim astralnim telesom
potreba po ZABAVI – je kama-manasičnega izvora in je povezana z razvedrilom in ustvarjalnostjo skozi igro in tudi kot nagrada za opravljeno delo
potreba po SVOBODI - povezana je z mentalnim telesom in vzpodbuja v nas iskanje znanja in neodvisnost
potreba po MOČI – je povezana z našo osebnostjo (samospoštovanje, vodenje, uveljavljanje)

Odnosi so slabi, če ljudje v njih ne zadovoljujejo vsaj nekaterih osnovnih potreb ali pa v želji po zadovoljitvi svojih potreb, resneje ovirajo soljudi pri zadovoljevanju njihovih potreb. Temu seznamu lahko dodamo še potrebo našega notranjega jaza ali duše – potrebo po LJUBEČEM SODELOVANJU in RAZUMEVANJU.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako motivirati dijake za učenje in delo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

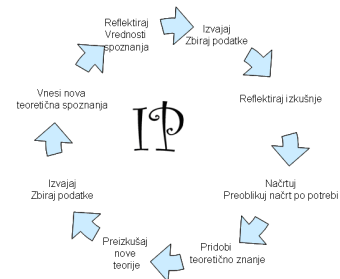
Z uvedbo drugačnega pristopa pri poučevanju pri dijakih spodbujamo

- notranjo motivacijo in čustveno-motivacijske strategije, kjer dijaki spoznavajo sebe, ohranjajo motivacijo za učenje, sprejemajo odgovornost za učenje sposobnost razumevanja ožjega in širšega socialnega konteksta učenja v skupini in družbi, razvijajo osebnostne lastnosti za skupinsko učenje in se naučijo ustreznih socialnih spretnosti;
- različne miselne in učne strategije, procesiranje, razumevanje, povezovanje, strukturiranje, analiziranje, konkretiziranje, uporaba, kritično presojanje, selekcioniranje in ustvarjalno mišljenje
- željo po spoznavanju svojega lastnega učnega stila
- željo po načrtovanju in spremljanju lastnega učnega

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Ugotavljanje naših kompetenc – sestanek
2. Povabilo konzuletneke ga.Petre Cimerman za pomoč pri izdelavi Akcijskega načrta
3. Izdelava Akcijskega načrta
4. Izdelava vprašalnika
5. Predstavitve projekta dijakom in staršem
6. Izvedba anket med dijaki
7. Pregled odgovorov – ugotovitve (januar 2010)
8. Vpeljava nove ideje za inovativni pristop – motivacijski pristop
9. Povezovanje z drugimi institucijami (vrtec, OŠ PP)
10. Izvedba pouka na inovativni način
11. Ugotavljanje nivoja pridobljenega znanja
12. Zaključek

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ob ugotovitvi, da je del motivacije, ki jo dijaki potrebujejo, da se aktivno vključujejo v pridobivanje znanja, drugačen pristop s provokativno zastavljenimi uvodnimi vprašanji oz. temami, je bilo za nas ključni dejavnik v nadaljevanju projekta.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Ko smo temo Identiteta predstavljali dijakom na zastavljen način smo ugotovili, da je odziv in sodelovanje dijakov preseglo vsa pričakovanja. Dijaki so se aktivno vključevali v delo, sami raziskovali, postavljali vprašanja in nanj odgovarjali. Tema je bila predstavljena kot ključni problem. Dijakom je ta problem in možnost iskanja rešitve (samostojno) spodbudilo zanimanje do te mere, da je spodbudil vzdrževanje visoke notranje motivacije za nadaljno sodelovanje, raziskovanje in učenje s katerim je hkrati oblikoval realno pozitivno samopodobo, samospoštovanje in samozaupanje in s tem razvijal pozitivno stališča do učenja in izobraževanja. Ugotovili smo, da se dijaki na ta način lahko naučijo vrednotiti učenje kot nekaj kar jim pripomore k osebnemu in družbenemu napredku.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Anketa

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Izpolnjevanje anketnega vprašalnika, opazovanje, pogovor

Metode obdelave podatkov

Obdelava anketni vprašalnikov, zbiranje odgovorov učiteljev

Prikaz rezultatov

Rezultati so pokazali, da si vsi, dijaki in profesorji želijo več neformalnega druženja in učenja izven šolskih prostorov.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ko smo temo Identiteta predstavljali dijakom na zastavljen način smo ugotovili, da je odziv in sodelovanje dijakov preseгло vsa pričakovanja. Dijaki so se aktivno vključevali v delo, sami raziskovali, postavljali vprašanja in nanj odgovarjali. Tema je bila predstavljena kot ključni problem. Dijakom je ta problem in možnost iskanja rešitve (samostojno) spodbudilo zanimanje do te mere, da je spodbudil vzdrževanje visoke notranje motivacije za nadaljno sodelovanje, raziskovanje in učenje s katerim je hkrati oblikoval realno pozitivno samopodobo, samospoštovanje in samozaupanje in s tem razvijal pozitivno stališča do učenja in izobraževanja. Ugotovili smo, da se dijaki na ta način lahko naučijo vrednotiti učenje kot nekaj kar jim pripomore k osebnemu in družbenemu napredku.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Spodbujanje povezovanja drugih institucij med seboj. Povezovanje različnih starosti, generacij (v prihodnje planiramo v povezovanje vključiti tudi Dometve za upokojence), tipov, usmeritev, dejavnosti...

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Priprava drugačnih učnih ur, povezovanje z drugimi institucijami, krepitev

Možnosti uvajanja v druga področja

Načini drugačnega pristopa poučevanja, učenja in motiviranja se tiče vseh življenjskih področji.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo na področju inovativnosti, spodbujanja drugačnosti, v želji, da bi naredili več in bolje in vse to lahko ponudimo tudi drugim.

Literatura

Glasser, W.: Učitelj v dobri šoli. RIC, Radovljica, 1994

Glasser, W.: Vsak učenec je lahko dober uspešen učenec, MCA, Radovljica, 2001

Bizjak, C: Akcijsko raziskovanje kot metoda uvajanja IP, predavanje ZRSŠ, 2005

Kunstelj, A: Naloge razrednika v: Žagar, D. idr. Razrednik: vloga, delo in odgovornost. Ljubljana: Jutro, 2001

Marentič Požarnik, B. (1991). Taksonomija kognitivnih smotrov za uspešnejši pouk. Izbrana poglavja iz didaktike. Novo mesto: Pedagoška obzorja.

Pečjak, V. (1973, 1977). Poti do znanja. Ljubljana: CZ.

Pečjak, V. (1989). Poti do idej. Ljubljana: Samozaložba.

Reasoner, R. W., Duse, G. (1999). Razvijanje pozitivnega samovrednotenja mladostnikov. Ljubljana: Inštitut za razvijanje osebne kakovosti.

Šolski center Celje
Srednja šola za gradbeništvo in varovanje okolja
Pot na Lavo 22
3000 Celje

PROJEKTNA POVEZAVA UČNIH VSEBIN V REALNEM OKOLJU 2009 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Lidija Jurički, univ. dipl. inž. grad. (svetovalka)

Sodelavci: Tanja Barle, univ. dipl. inž. arh. (mentorica); Srečko Draksler, grad. delov. (svetovalec); Andrej Hrastnik, dipl. inž. grad. (svetovalec); Igor Kastelic, dipl. inž. grad. (svetovalec); Zrinka Kit Goričan, univ. dipl. inž. arh. (svetovalka); Klavdija Kopše Kaljun, abs.; Janez Kričej, grad. Tehnik; Arnold Ledl, univ. dipl. inž. arh. (svetovalec); Nina Markovič Korent, prof. (svetovalka); Ljubomir Milenkovič, univ. dipl. inž. grad. (svetovalec); Tadej Ozebek, grad. tehnik (mentor); Marjeta Petriček, univ. dipl. inž. arh. (svetovalka); Eva Arbanas, prof. (mentorica); Miran Škorjanc, univ. dipl. inž. grad. (svetovalec)

Konzulent: Bernarda Gaber; ZRSS, OE Celje, Cankarjeva 1, 3000 Celje

Povzetek:

Nekdaj pereče ozko grlo povezovanja teoretičnega in praktičnega znanja iz različnih strokovnih vsebin v programu gradbeni tehnik smo sedaj odpravili z novim strokovnim modulom. Z novim strokovnim modulom tehnologija gradnje ponujamo dijakom doseglo ciljev, ki jih lahko uvrstimo v obogatitveni kurikulum. Dijaki so pridobili natančnost, vztrajnost in skrbnost pri gradnji, pridobili so ročne spretnosti, končno so začeli povezovati teoretično znanje s praktičnim delom, ugotovili so kako pomembna je priprava dela in upoštevanje navodil, spoznali so nujnost upoštevanja pravil o varstvu pri delu, pridobili širšo razgledanost v gradbeništvo in sedaj kritično ocenjujejo izvedene vaje. Dijaki so sposobni delati v parih ali skupini ter uspešno usklajujejo različna mnenja ter tako uspešno izkoriščajo kvalitete posameznika in le te znajo med seboj kombinirati. Pripravili smo vsebinsko bogata povezovanja strokovnih vsebin v oddelkih programa gradbeni tehnik ter dosegli zadovoljstvo udeležencev izobraževalnega programa. Pri procesu izvajanja programa zagotavljamo kakovosten proces izvajanja vsebin v realnem okolju, kot so podjetja, gradbišča, in ne nazadnje šolske delavnice, s katerimi zagotavljamo tudi končen rezultat. Poleg vsega naštetega se lahko pohvalimo tudi z našo hiško NEVA (nizko energetska varčna arhitektura), ki je demonstracijski objekt, kar pomeni, da bodo vidni detajli izgradnje, kar bo dobrodošlo tako za osnovnošolce kot za ostale obiskovalce hiše. Vsekakor pa je eden od vidikov tudi promocijski, saj smo stopili iz gradbenih delavnic in pokazali sodelovanje šole in gospodarstva na res edinstven način. Dejstvo je, da če želimo v Sloveniji napredovati, moramo biti sposobni sodelovati na več področjih. Eno je zagotovo prenos znanja iz gospodarstva v šolo in nazaj. Vsekakor pa je to tudi dobra priložnost za prepoznavanje dobrih dijakov in kasnejše mogoče zaposlitve v sodelujočih podjetjih.

Ključne besede: Povezava učnih vsebin, modul Tehnologija gradnje, NEVA, gradbena podjetja

Abstract:

Once a major issue of connecting theoretical and practical knowledge from different professional contents within the Civil engineering technician program is now abolished with the new professional module. With the new professional module Technology of construction we offer students achievement of different goals which we can include in the curriculum. Students gained accuracy, persistence and diligence in building, they gained manual skills, they finally started to integrate the theoretical knowledge with the practical part, they found out that the preparation and the compliance of instructions is very important, they realized the need to follow the rules of Occupational Safety, they gained wider horizons within civil engineering and they are assessing the conducted exercises critically now. Students can work in pairs or groups and therefore successfully coordinate different opinions. We have also integrated various professional contents within the Civil engineering technician program. We provide high-quality process of implementing real-world environments, such as construction companies, building sites, and ultimately school workshops, which provide the final result. In addition to all of the above we are very proud of our little house NEVA (low energy-efficient architecture). It is a demo building which means that the visitors will benefit from the visible details of construction. This is also a very good promotion for our school, because we have demonstrated a unique cooperation between the school and the industry. If we want to make progress in Slovenia we must be able to participate in several areas. One of them is certainly the transfer of knowledge from the economy to school and back. However, this is also a good opportunity for identifying good students and later possible employment in the participating companies.

Key words: *integration of didactic contents, module Technology of construction, NEVA, construction companies*

Problemsko stanje*Opis problema v praksi*

Ali lahko v srednjem strokovnem izobraževanju, programu gradbeni tehnik, zagotovimo, da bodo dijaki, ki bodo opravljali svoje delo v gradbenih podjetjih, tudi v praksi dokazali, kaj so se v vseh teh letih izobraževanja naučili v šoli?

Dijaki pri pouku pridobijo veliko teoretičnega in nekaj praktičnega znanja, ozko grlo pa se pojavi predvsem v načinu povezovanja teoretičnega in praktičnega znanja iz različnih strokovnih vsebin.

In kaj lahko pričakujemo, ko se dijaki, po uspešno opravljeni maturi in pridobljenem poklicu gradbeni tehnik, napotijo na svoje prvo delovno mesto? Dijaki, ki v svojem novem okolju na delovnem mestu nimajo mentorja, ki bi jih znal usmerjati, jim pomagati ali svetovati, bodo lahko le nemo opazovali, kako poteka delo.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Res je, da morajo gradbeni tehniki poznati veliko teorije s področja gradbeništva, res pa je tudi, da vsa ta teorija, ki so jo dijaki pridobili v vseh letih izobraževanja, ne pomeni nič, če je ne bodo znali v praksi povezati v celoto, saj zahteva poklic gradbeni tehnik širok spekter delovnih nalog.

Kaj storiti, da bodo bodoči gradbeni tehniki vredni svojega poklica? Ali si še vedno želimo, da bi mediji poročali in polnili časopisne strani o nestrokovnosti gradbenih delavcev?

Ne, prav to smo želeli spremeniti!

Tako smo si kot metodo kvalitativnega raziskovanja izbrali akcijsko raziskovanje, ki omogoča kritično in praktično reševanje kompleksnih situacij.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Katere učne cilje dijaki usvojijo v projektni povezavi z delom v realnem okolju?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Središče našega projekta so dijaki za katere si želimo, da postanejo uspešni v svojem poklicu. Zato smo se odločili, da morajo dijaki skupek vseh razdrobljenih informacij (znanje) povezati v celoto. Zaradi vsega omenjenega smo si z našim projektom zastavili naslednje cilje:

- Priprava vsebinsko bogatih povezovanj strokovnih vsebin v oddelkih programa gradbeni tehnik
- Izvajanje vsebin v realnem okolju: v podjetjih, na gradbiščih, v projektivnih birojih, v medpodjetniškem izobraževalnem centru
- Ugotoviti in oceniti učne cilje, ki jih bodo dijaki usvojili v projektni povezavi z delovnim okoljem
- Priprava realnih oz. najboljših povezav kot preferenčen model za šolo in šole z enakim ali podobnim programom

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V šolskem letu 2009/2010 smo na Zavodu Republike Slovenije za šolstvo prijavi inovacijski projekt z naslovom **Projektna povezava učnih vsebin v realnem okolju**. Prvo leto smo si celoletne aktivnosti razdelili na tri akcijske kroge (1. krog - posnetek obstoječega stanja, 2. krog – izvajanje učnih vsebin v realnem okolju, 3. krog – ocena učinkovitosti izvajanja in povezave strokovnih vsebin). Zato smo najprej ugotovili obstoječe stanje tako, da smo anketirali dijake drugega letnika, njihove starše in gradbena podjetja glede uspešnosti in učinkovitosti dijakov pri uporabi znanja v realnem okolju. V skladu s pričakovanji, rezultati niso bili lepi. V šolskem letu smo izvedli tudi projektne dneve v sodelovanju z gradbenimi podjetji v šolskih delavnicah ter na sedežih podjetij. Dijaki so tako dosegli boljše učne rezultate in so si ponovitve takšnih dni samo še želeli več, zaradi boljšega vpogleda v praktično delo in posledično boljše samopodobe. Začutili so večjo pripadnost poklicu in dobili dodaten elan za učenje. Prav tako so starši želeli, da se dijaki v okviru pouka čim bolj seznanijo z delom v podjetjih, da se naučijo sami kaj postoriti in da bodo po končanem izobraževanju strokovno teoretično in praktično dobro podkovani. Vsi smo se trudili za pripravo vsebinsko bogatih povezovanj strokovnih vsebin in izvedli praktično delo v realnem okolju. Dijaki, starši, predstavniki podjetij in učitelji smo bili s projektnimi dnevi zelo zadovoljni. Zato smo se odločili za korak naprej. V novem šolskem letu smo uvedli nov strokovni modul imenovan tehnologija gradnje v 3. letniku programa gradbeni tehnik. Drugo šolsko leto smo si aktivnosti razdelili na tri akcijske kroge (1. krog – povzetek in zaokrožitev predhodnega dela, 2. krog – izvajanje učnih vsebin v realnem okolju kot strokovni modul tehnologija gradnje, 3. krog – ocena učinkovitosti izvajanja in povezave strokovnih vsebin v modulu tehnologija gradnje). Vsi akcijski krogi so bili med seboj močno povezani in so se tudi zelo prepletali. V prvem akcijskem krogu smo pripravili kataloge znanj in interno gradivo vaj za strokovni modul v 3. letniku programa gradbeni tehnik. Krog smo sklenili z objavo članka v Šolskih razgledih (glej prilogo) in Novicah Šolskega centra Celje. Z objavo članka smo želeli opozoriti na naše delo in model poučevanja predstaviti tudi drugim šolam. V letošnjem

šolskem letu pa smo se posvetili izvajanju strokovnega modula tehnologija gradnje in načrtovanju ter izgradnji naše nizko energijske varčne hiške NEVA.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ob prijavi našega projekta smo si delo načrtovali malo drugače kot smo ga na koncu izpeljali. Težava se je pojavila pri organizaciji projektnih dni z gradbenimi podjetji. V drugem šolskem letu smo stvar konkretizirali z novim strokovnim modulom, kjer smo v urnih pripravah že zavedli termine vaj, ki jih izvajamo z različnimi gradbenimi podjetji. Prav tako so nekateri učitelji teoretičnih strokovnih predmetov občutili preveliko obremenjenost, zato so na pomoč priskočili učitelji praktičnega pouka.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Srž našega projekta so dijaki, zato sedaj navajam njihove zapise glede uspešnosti projekta. »Dijaki smo pridobili natančnost, vztrajnost in skrbnost pri gradnji, pridobili smo ročne spretnosti, končno smo začeli povezovati teoretično znanje s praktičnim delom, ugotovili smo kako pomembna je priprava dela in upoštevanje navodil, spoznali smo nujnost upoštevanja pravil o varstvu pri delu, pridobili širšo razgledanost v gradbeništvu in sedaj kritično ocenjujemo izvedene vaje. Dijaki smo sposobni delati v parih ali skupini ter uspešno usklajujemo različna mnenja ter tako uspešno izkoriščamo kvalitete posameznika in le te znamo med seboj kombinirati.«

Prav tako smo udeleženci izobraževanja učitelji, ki smo pripravili vsebinsko bogata povezovanja strokovnih vsebin v oddelkih programa gradbeni tehnik ter dosegli zadovoljstvo udeležencev izobraževalnega programa. Pri procesu izvajanja programa zagotavljamo kakovosten proces izvajanja vsebin v realnem okolju, kot so podjetja, gradbišča, in ne nazadnje šolske delavnice, s katerimi zagotavljamo tudi končen rezultat.

Predstavniki gradbenih podjetij pa so prepričani, da bi morale vse gradbene šole poiskati podoben način izobraževanja gradbenih tehnikov tako s strokovnim modulom kot z našim promocijsko demonstracijskim objektom. Dejstvo je, da če želimo v Sloveniji napredovati, moramo biti sposobni sodelovati na več področjih. Eno je zagotovo prenos znanja iz gospodarstva v šolo in nazaj. Vsekakor pa je to tudi dobra priložnost za prepoznavanje dobrih dijakov in kasnejše mogoče zaposlitve v sodelujočih podjetjih.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Pri projektu so sodelovali dijaki, starši, učitelji in predstavniki gradbenih podjetij zato smo se posluževali metod pogovorov, vprašalnikov in opazovanja. Pri vprašalnikih so sodelovali dijaki 3. letnika programa gradbeni tehnik obeh oddelkov, učitelji pa kot izvajalci in opazovalci.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Ker obstaja poseben odnos med učiteljem in dijakom, ki temelji na rednih stikih v izobraževalnem procesu, smo se učitelji posluževali metode opazovanja dijakov. Opazovali smo sodelovanje in vključevanje v skupinsko delo, prispevek k razvijanju zamisli, reševanju problemov, načrtovanju in odločanje, prilagodljivost skupini, samozavest, dejavnost, samostojnost ter prizadevnost dijakov. Opažanja smo beležili v opazovalne liste. Zaradi vedno dobre povratne informacije pri kratkem vprašalniku, smo izvedli vprašalnik pri dijakih, starših dijakov in učiteljih. Seveda pa naš koncept inovacijskega projekta temelji na vključevanju ostalih udeležencev, zato smo upoštevali tudi vpliv zunanjega okolja (gradbena podjetja). Povratno informacijo gradbenih podjetij smo dobili skozi neformalen pogovor med učitelji in predstavniki gradbenih podjetij. Za takšen pogovor smo se odločili zato, ker nismo želeli predstavnikov še dodatno obremenjevati s formalnimi anketnimi vprašalniki, glede na

to, da so nas bili pripravljeni sprejeti na sedež podjetja ali priti k nam na šolo ter zraven pripraviti še načrt dela.

Metode obdelave podatkov

Podatki so bili zbrani iz vseh vprašalnikov ter obdelani s pomočjo računalniškega programa Word in Excel v obliki tabel. Vprašanja so bila zastavljena različno zato so lahko rezultati številke ali besede.

Prikaz rezultatov

A. Rezultati vprašalnikov med dijaki:

Anketiranih je bilo 50 dijakov dveh oddelkov 3. letnika programa gradbeni tehnik. Navajam vprašanja in rezultate vprašalnikov.

1. Kako bi ocenili izvedbo modula tehnologija gradnje? Obkrožite oceno!

Dijaki so ocenili strokovni modul z oceno 4,18.

2. Ste pri modulu lahko povezali teorijo s praktičnim delom? Obkrožite in pojasnite odgovor!

DA zakaj? NE zakaj?

V večini so dijaki povezali teorijo s praktičnim delom. Tisti štirje, ki so napisali ne, pa pravijo da teorije ne poslušajo, zato jim to ni uspelo.

3. Ocenite učinek sodelovanja gradbenih podjetij v okviru modula? Obkrožite oceno!

Dijaki so ocenili učinek sodelovanja gradbenih podjetij v okviru modula z oceno 4,04.

4. Katere učne cilje ste usvojili pri izvedbi modula? Naštete cilje, ki jih mora po vaše imeti dober gradbeni tehnik...Vi pa ste jih v okviru modula že pridobili.

Dijaki:

- pridobijo natančnost, vztrajnost in skrbnost pri gradnji,
- pridobijo ročne spretnosti,
- povežejo teoretično znanje s praktičnim delom,
- ugotovijo kako pomembna je priprava dela in upoštevanje navodil,
- spoznajo nujnost upoštevanja pravil o varstvu pri delu,
- pridobijo širšo razgledanost v gradbeništvu,
- kritično ocenjujejo izvedene vaje,
- delajo v parih ali skupini ter uspešno usklajujejo različna mnenja ter tako uspešno izkoriščajo kvalitete posameznika in le te znajo med seboj kombinirati.

5. Kako bi izboljšali modul v prihodnje? Zapišite svoje pripombe, predloge, komentarje...

Rezultati:

- pohvala organizaciji pouka,
- všečnost modula, zato si želijo še več praktičnega dela,
- še več sodelovanja z gradbenimi podjetji,
- pritoževanje dijakov nad pisanjem dnevnikov,
- podaljšan čas izvedbe nekaterih vaj,
- nič ne bi spreminjal,
- vse mi je bilo všeč.

B. Rezultati vprašalnikov med učitelji:

Vprašalnik so izpolnili tudi sodelujoči učitelji, ki so poučevali strokovni modul. Tako smo anketirali 10 učiteljev.

1. Kako bi ocenili izvedbo modula tehnologija gradnje? Obkrožite oceno!

Učitelji so ocenili strokovni modul z oceno 4,8. Dva učitelja, ki sta dala malenkost nižjo oceno (4), sta izpostavila, da sta bila pri pouku preveč obremenjena.

2. Opišite prednosti za učitelja!

Rezultati:

- večja motiviranost dijakov za drugačen način dela,
- drugačne ure pouka,
- manj priprave na delo ob gostovanju gradbenih podjetij,
- strokovna rast ob prisotnosti predstavnikov gradbenih podjetij.

3. Opišite prednosti za dijaka!

Rezultati:

- samostojnost dijaka in zato večja aktivnost,
- večja motivacija za delo,
- drugačne ure pouka,
- možnost sodelovanja v skupinah,
- organizacija lastnega časa,
- jasen vpogled kje so in kam naj gredo,
- povezava teorije s prakso,
- vpogled v sistem delovanja gradbenih podjetij.

4. Opišite slabosti za učitelja in dodajte kaj bi spremenili!

Rezultati:

- obremenjenost pri uri,
- zaradi delitve v skupin dijakov med delom je potrebno nekatere stvari razložiti večkrat,
- dodatno obremenitev predstavlja še pregled in ocenjevanje dnevnikov.

5. Opišite slabosti za dijaka in dodajte kaj bi spremenili!

Rezultati:

- ocenjuje se skupinsko delo, ki ni vedno enakovredno porazdeljeno,
- drugih slabosti učitelji ne vidimo.

C. Rezultati opazovalnih listov učiteljev opazovalcev:

Učitelji, opazovalci so pri pouku zapisali opažanja na opazovalne liste.

Rezultati:

- pouk ponuja učencem velike možnosti samostojnega dela in učenja,
- dijaki točno vedo kaj morajo narediti in katere pripomočke morajo uporabiti,
- učitelj se izraža ustrezno in daje jasna navodila za delo,
- dijaki kažejo zanimanje za pouk in samoiniciativno sooblikujejo pouk,
- vaje pri pouku so zanimive in pestre,
- vzdušje je delovno a sproščeno.

D. Rezultati pogovorov s predstavniki gradbenih podjetij:

S predstavniki gradbenih podjetij smo ob koncu dneva izvedli neformalni pogovor in naredili skupni izvleček.

Rezultati:

- naša šola ima jasno začrtane cilje, kako izboljšati znanje gradbenih tehnikov,
- glede na razmere na trgu je bila uvedba in izvedba strokovnega modula tehnologija gradnje nujno potrebna,
- vse gradbene šole bi morale poiskati podoben način izobraževanja gradbenih tehnikov,
- zelo veseli smo, da lahko sodelujemo v vzgojno izobraževalnem programu gradbeni tehnik,
- čez nekaj let si bomo podali roke in skupaj želi uspehe, ko bomo poslušali in brali časopise o gradbenih tehnikih, katere si bomo želeli doma in katere si bodo želeli tudi v tujini.

E. Ocena uporabnosti gradiva, ki je nastalo pri inovacijskem projektu:

Pri projektu smo ocenili tudi gradivo pripravljenih vaj, ki služijo tako učiteljem kot dijakom.

Rezultati:

- vsebina je skladna z učnim načrtom,
- pregledno poveže vaje za izvedbo,
- enostavnost uporabe za učitelja,
- enostavnost uporabe za dijaka.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Pokazatelj uspešnosti našega projekta je kar nekaj. Vsekakor zadovoljstvo vseh vpletenih, in nenazadnje naš promocijsko demonstracijski objekt NEVA, ki so ga naši dijaki 3. letnika s pomočjo mentorice učiteljice ter gradbenega podjetja uspešno zasnovali. Res je, da se bo učinek tega objekta še sčasoma pokazal tudi pri vpisu bodočih dijakov. Zaenkrat pa je dosežek priznanje gospodarstvenikov, ki menijo, da če želimo v Sloveniji napredovati, moramo biti sposobni sodelovati na več področjih. Eno je zagotovo prenos znanja iz gospodarstva v šolo in nazaj. Seveda pa je to tudi dobra priložnost za prepoznavanje dobrih dijakov in kasnejše mogoče zaposlitve v sodelujočih podjetjih.

Naši dijaki so končno strnili razdrobljeno znanje pridobljeno pri več modulih v eno teoretično praktično celoto. Pridobili so več znanja in boljše razumevanje ostalih strokovnih modulov. S tem izobražujemo uspešne gradbene tehnike, katere si bomo nekoč želeli tako doma kot v tujini.

Prav tako smo ob urah, kjer sodelujejo gradbena podjetja, učitelji še vedno na tekočem kaj se dogaja in kaj je novega v gradbeništvu ter se pri tem vseskozi zraven izobražujemo.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Naš projekt lahko vpliva tudi na druge šole, ki bi lahko naredile kaj podobnega, ter seveda na gradbena podjetja, da bi bil njihov interes za sodelovanje z nami še večji.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Naša novost je strokovni modul tehnologija gradnje, ki smo ga uvedli skozi odprti kurikulum, močno sodelovanje z gradbenimi podjetji ter naš demonstracijsko promocijski objekt NEVA. Novost smo že predstavili širši javnosti z objavo prispevka v Šolskih razgledih, ter z objavo člankov o NEVI v lokalnih časopisih, kot tudi ravnateljem drugih gradbenih šol v Sloveniji.

Možnosti uvajanja v druga področja

Že z objektom NEVA smo vstopili v drugo področje, saj smo pri izgradnji objekta povabili k sodelovanju dijake in učitelje programa elektrotehnik, ki bodo poskrbeli za namestitev sončne centrale na objekt in ga instalacijsko opremili.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Vsekakor smo močni v idejah, ki jih potem tudi uspešno izpeljemo. Drugim lahko ponudimo program strokovnega modula in primer izgradnje promocijsko demonstracijskega objekta, saj smo prepričani, da sta ideji skozi naš projekt zaživel, kar kažejo tudi cilji, ki so jih zapisali dijaki sami, ter dobri rezultati anketiranih.

Literatura

<http://www.zrss.si/>

TŠC Nova Gorica
Tehniška gimnazija in zdravstvena šola
Cankarjeva 10
5000 Nova Gorica

RAZVIJANJE SPORAZUMEVALNE ZMOŽNOSTI V SLOVENŠČINI – PREŽIVETVENA RAVEN

2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Sonja Žežlina, prof.

Sodelavci: Ernesta Dejak Furlan, prof.

Konzulent: mag. Mirjam Podsedenshek, ZRSS, OE Nova Gorica

Povzetek:

Spoznanja iz projekta opogumljajo učitelje, profesorje slovenščine v srednješolskih programih pri delu z dijaki tujci, ki so neposredno všolani. Ob vstopu v izobraževalni sistem so ti dijaki takoj soočeni s številnimi težavami, ki jih prinaša nepoznavanje jezika in njihova sporazumevalna nezmožnost. Raznovrstni poskusi in ves napor, ki ga v izobraževanje vlagamo vsi, ki spremljamo njihov napredek, pa tudi oni sami, ne prinaša pričakovanih rezultatov, zato bi bilo smiselno raziskati možnosti za neko vrsto obveznega uvajalnega izobraževanja.

Abstract:

For teachers who work with foreign students included in secondary school programmes the experiences with the project are very encouraging. Entering the school system, these students are immediately confronted with numerous obstacles caused by language and communication incompetence. The effort of students and of all those who try to encourage and monitor their progress in language learning does not bring the expected results. A possibility to organise an obligatory introductory course before including the students in our school system may solve or deminish many problems.

Ključne besede: dijaki-tujci, neposredno všolanje, sporazumevalna zmožnost, obvezno uvajalno izobraževanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Problem sočasnega učenja jezika in novih učnih vsebin je še posebej občuten v srednješolskih programih, kjer je količina nove snovi velika in včasih povzroča že slovensko govorečim dijakom težave. To ni opazno samo pri učenju slovenščine, ki je v Sloveniji državni, uradni in zato tudi učni jezik, pač pa pri celotnem predmetniku. Predmeti, ki zahtevajo večjo mero abstrakcije ali pa konkretizirano poimenovanje, so zato težko premostljiva ovira na poti srednješolca - tujca.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Učni načrt tečaja slovenščine za dijake tujce navaja, da na učinkovitost vpliva več dejavnikov: velikost skupine, homogenost skupine, čas in strnjenost učenja, motivacija dijaka, dijakovo splošno vedenje in njegove izkušnje z učenjem tujih jezikov. Na določene dejavnike lahko vplivamo, veliko pa je tudi takih, na katere nimamo zadostnega vpliva. Razlogi za to so raznovrstni. Pomembno je spoznanje, da je potrebno delo z dijaki tujci individualizirati. Pri dijakih tujcih je pomembno tudi razvijanje njihove medkulturne zmožnosti (socializacija). V dokumentih je običajno zanemarjena čustvena komponenta, ki pomembno vpliva na razvoj sporazumevalne in medkulturne zmožnosti. Čustvene in medkulturne prepreke dijakom onemogočajo razvijanje vseh štirih sporazumevalnih dejavnosti (npr. sram pred skupino, medetnična nasprotja, nepoznavanje slovenske kulture, izločenost...).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Razširiti dijakovo besedišče in sporazumevalne zmožnosti do te mere, da bo lahko sledil pouku v slovenščini (poslušanje z razumevanjem).

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V projekt smo vstopili zato, da bi našli smernice za učitelje, ki se trudijo poučevati slovenščino v srednješolskih programih¹ in se na tak ali drugačen način srečujejo z dijaki tujci, ki so neposredno všolani in zato ob vstopu v šolo ne znajo učnega jezika. Velika večina jih nekje na poti obupa, saj je zelo težko usklajevati učenje jezika in drugih predmetov v slovenskem jeziku. Problem je prisoten že dalj časa. Veliko vprašanj se je pojavilo v času prenove SSI, ko je pravilnik dopuščal napredovanje v naslednji letnik z več nms-ji². Takrat smo se srečevali tako s strokovnimi pomisleki, pa tudi z etičnimi vprašanji, saj bi se zaradi »financiranja na glavo dijaka« in takratnega pravilnika o ocenjevanju lahko zgodilo, da bi v naslednji letnik napredoval dijak brez osnovnega znanja slovenščine in bi mu tako »ukradli« kar dve leti. Ekonomski položaj in finančna kriza bosta zagotovo vplivala na migracije. Ta vpliv bo razviden čez čas, zagotovo pa lahko rečemo, da dijaka z neposrednim všolanjem in zahtevo po sinhronem usvajanju jezikovnega znanja in drugih vsebin pahnemo v zelo težak položaj, ki bi ga predhodno izobraževanje omililo.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Pred začetkom projekta sem imela v skupini dijakov-tujcev v šolskem letu 2009/10 devet dijakov. Skupino sem zasnovala samoiniciativno, ker so se mi dijaki zasmilili. Dva sta se skupini priključila šele marca, ko sem ugotovila, da kljub daljšemu bivanju v Sloveniji, slovenščine še ne znata. Izkazalo se je, da je skupno delo motivacija za vse, tako začetnike kot oba kasneje vključena. Srečevali smo se enkrat tedensko od oktobra do februarja (približno 20 ur), potem pa smo delo usklajevali s tečajem, ki ga razpisuje MŠŠ in ga je vodila E. Dejak Furlan. Z učiteljico sva ugotavljali, da se srečujeva s podobnimi problemi: premajhna motivacija za poglobljeno učenje slovenskega jezika, prevelike kulturne razlike, okoliščine, ki prepogosto ovirajo, namesto da bi spodbujale delo pri tečaju. Med take okoliščine lahko navedem: velik center z zelo raznolikimi urniki, spreminjanje urnikov,

¹ V programih srednjega strokovnega izobraževanja, v katerih dijaki šolanje zaključujejo s poklicno maturo (SSI).

² Nms = dijak ne dosega minimalnih standardov.

odhajanje dijakov na PUD³, šolske obveznosti učitelja izven pouka, zasedenost učilnic v popoldanskem času, prilagajanje urnika prevozom, saj je večina dijakov vozačev... Začetna skupina je bila zelo heterogena tudi glede na materni jezik. V skupini sta bili dve dijakinji, ki sta imeli za prvi jezik albanščino, štirje dijaki imajo makedonske korenine, dve pa prihajata iz BIH. Ob koncu šolskega leta sta albanski dijakinji prekinili šolanje, saj nista uspeli opraviti dopolnilnih izpitov. Prepisali sta se v nižji izobraževalni program. Obe sta ostali celo leto precej oddaljeni od drugih, nista se želeli ali zmogli vključiti med sošolce.

Razmišljanje o nastali situaciji in problemih, s katerimi sem se srečevala in na katere je naletela tudi sodelavka, ki je poučevala tečaj slovenščine za tujce na našem centru, me je spodbudilo, da sem to vprašanje zastavila kot projektno vprašanje IP in se v naslednjem letu priključila IP. Delo tega prvega projektnega dela sva oblikovali s sodelavko. Dijake tujce iz svojih razredov sem povabila, da se pridružijo tečaju in dodatnim uram pri IP. V skupini tečajnikov je bilo 23 dijakov, ki sva jih najprej želeli razdeliti po predznanju in sva zato pripravili preizkus znanja, vendar se je kasneje izkazalo, da so imeli dijaki povsem drugačne predstave o tem, s kom želijo biti v skupini, kakšno je njihovo predznanje in končno tudi o namenu tečaja. Takrat sva se prvič srečali z njihovim drugačnim odnosom do jezika, zato sva ure načrtovali tako, da sva imeli skupen motivacijski uvod in sva šele nato dijake razdelili v dve skupini. V uvodu sva pripravili neko aktualno temo, ki je služila ozaveščanju dijakov o dogajanju, spoznavanju Slovenije kot dežele, države, spoznavanju njene kulture in zgodovine. Poskušali sva poiskati vse, kar nas povezuje in graditi na njihovi navezanosti na prvo domovino, iskali sva močne točke, zato sva vključevali tudi elemente njihove prvotne domovine in jezika (govorni nastopi o rojstnem kraju, prikaz njihovih običajev, pogovor o njihovem praznovanju, prepevanje njihovih ljudskih pesmi, pisanje pisma mami oz. babici, ki je ostala doma...). Veliko sva se posvečali tudi socializaciji teh dijakov v novem okolju. Ta vidik je prepogosto povsem zanemarjen. Dijak tujec ima že zaradi pubertete, (običajno slabšega) socialnega položaja družine in novega okolja veliko zadreg, zato si težko oblikuje sredino, v kateri bi se dobro razumel, bi se čutil sprejetega, enakovrednega. Potrudili sva se za popestritev njihovega vsakdanjika npr. s končnim izletom v Ljubljano in živalski vrt ali s pripravo posebne ure praznovanja pred novoletnimi prazniki.

Veliko težav sva imeli že s samo organizacijo tečaja in individualiziranih ur. Šole zelo različno pristopajo k organizaciji tečajev slovenščine za dijake tujce. Na našem centru je veliko različnih programov, pouk poteka v več stavbah na več lokacijah, dijaki so v večini vozači in so vezani na urnik mestnega in primestnega prevoza, PUD imajo v različnih časovnih obdobjih in različno dolgo, pri pouku uporabljajo različne učbenike... Če k temu prištejemo še razmere v družinah in težave posameznikov, potem je jasno, da je že priprava urnika za tečaj zahtevna naloga.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Neuspehi, ki jih doživljajo dijaki tujci v času svojega šolanja, so spodbuda za raziskovanje tega pojava. Neenotnost pri reševanju problema »opismenjevanja« dijakov tujcev onemogoča hitro ukrepanje in uspešno poučevanje v zdaj danih okvirih. Žal ne moremo reči, da bi lahko z že obstoječimi metodami in načini v prihodnje zelo izboljšali položaj dijakov tujcev, zato bi bilo nujno potrebno uvesti neko uvajalno izobraževanje npr. v obliki uvajalnega leta, daljšega tečaja, ki bi se zaključil s priznanim izpitom in bi zagotavljal osnovno znanje slovenščine.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Spoznali smo ciljno skupino in jo opredelili: skupina je zelo heterogena, tako po starosti, jezikovnem predznanju, prvem jeziku, strokovni usmeritvi, zahtevnosti šolskega programa, letih bivanja v Sloveniji, vključenosti v novo okolje...

³ PUD = praktično usposabljanje z delom. Praktični pouk pri delodajalcih se izvaja po programu in lahko traja, odvisno od programa, tudi do pol leta. Takrat dijaki ne obiskujejo pouka.

- Pregledali smo že obstoječe učno gradivo za dijake-tujce. Po preizkušanju smo se odločili za izdelovanje lastnih gradiv, ker smo le tako lahko dosegali zadane cilje.
- Razvijanje sporazumevalne zmožnosti je pogojeno tudi z dijakovo čustveno (pozitivno) naravnostjo, zato smo veliko pozornosti posvetili kulturni in socialni integraciji dijakov. Poskrbeli smo, da so se dijaki počutili dobro, da so začutili, da so sprejeti.
- Ob koncu dela nismo več načrtovali samo dolgoročno, pač pa smo najboljše rezultate dosegali pri načrtovanju iz ure v uro, ko smo izhajali iz dejanskih potreb učne skupine.
- Delo smo individualizirali.
- Osredotočili smo se na razvijanje dveh spretnosti: govorjenje in poslušanje, saj je govor prvi način komunikacije.
- Odločitev za razvijanje in spodbujanje govorne besede je prinesla tudi težave pri spremljanju dosežkov, saj je oteženo merjenje napredka. Če bi želeli urejene rezultate, bi morali pogovore snemati in posnetke obdelovati, proučevati, tako so zapisana samo osebna doživljanja ob urah.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Na TŠC Nova Gorica se vpisuje veliko dijakov, ki prihajajo iz drugih držav in jim je slovenščina drugi/tretji jezik. Osnovni cilj projektne skupine je razviti dijakove sporazumevalne zmožnosti do take mere, da se lahko vključuje v življenje in delo v šolski skupnosti. Pedagoški delavci se pogosto ob stiku z dijakom migrantom oz. dijaki z migracijskim ozadjem znajdemo v zagati, saj ne vemo, kako do njega pristopiti, da bi spodbudili aktivno učenje jezika, ki je osnova sporazumevanja. Ker je slovenščina zanje tudi učni jezik, je znanje jezika izrednega pomena. Dijake vključujemo v številne dejavnosti, jim omogočamo vpis na jezikovne tečaje (tako v organizaciji TŠC kot tudi Mladinskega centra in Ljudske univerze), vendar je zanje to še dodatna obremenitev, tudi zato ker ni koordinacije med posameznimi ponudbami. Na centru je veliko različnih študijskih programov, pouk poteka v več stavbah in celo na več lokacijah (v letošnjem letu to zaradi gradnje še bolj občutimo), dijaki so pretežno vozači in so vezani na prevoz, zaradi PUD-a so odsotni tudi po pol leta, pri pouku uporabljajo različne učbenike...

Metode zbiranja podatkov (triangulacija), obdelave podatkov in rezultati

Skupina dijakov tujcev je izredno živa skupina. Stalno se menjuje število dijakov, njihove potrebe se iz dneva v dan spreminjajo, zato je bilo delo, ki bi zagotavljalo empirične dokaze, merljive rezultate nemogoče. Naše delo je temeljilo na opazovanju, preverjanju, zastavljanju vprašanj, pisanju in pogovarjanju. Po vsaki opravljeni uri sva se pogovorili, uro analizirali in načrtovali delo za naslednjo uro. Postopno sva spreminjali metode dela v skupini in jih prilagajali trenutnim potrebam dijakov, njihovim željam in zahtevam. Nekajkrat smo poskusili tudi z evalvacijskimi vprašalniki, vendar niso prinesli nobenih vidnejših spoznanj, saj je tudi za izpolnjevanje le-teh potrebno vsaj osnovno jezikovno znanje, da ne pride do preinterpretacije odgovorov. Dvakrat sva se udeležili izobraževanja na Centru za slovenščino kot drugi jezik v Ljubljani. Če je bilo le mogoče, smo upoštevali načelo odličnosti: načrtovanje – preizkušanje – evalviranje – načrtovanje. Gradivo, ki smo ga v sklopu projekta uporabili in izdelki, ki so nastali, žal niso v elektronski obliki.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Spoznanje o tem, da je delo z dijaki tujci potrebno individualizirati sem upoštevala pri načrtovanju dela v letošnjem letu. Dijakom osebni odnos, zanimanje in spremljanje veliko pomenijo. Še boljše bi seveda bilo, če bi se to povsem odražalo v njihovem šolskem uspehu. Žal ni tako. SSI je za večino teh dijakov zelo zahteven zalogaj, saj morajo ob osvajanju jezikovnega znanja osvajati še vsebine vseh ostalih predmetov. Poleg tega so tu prisotne še organizacijske težave (različni urniki, prevozi, spreminjanje urnikov), ki jih še poglobljajo vse druge okoliščine (puberteta, nezanimanje, premajhna zavest o pomenu jezikovnega znanja). Na učinkovitost učenja jezika vpliva več dejavnikov: velikost skupine, homogenost skupine, čas in strnjjenost učenja, motivacija dijaka, dijakovo splošno vedenje in njegove izkušnje z učenjem tujih jezikov. Na določene dejavnike lahko vplivamo, veliko pa je tudi takih, na katere nimamo zadostnega vpliva. Mislili smo, da bo individualizacija pouka rešila večino teh problemov. Običajno zanemarjamo čustveno komponento, ki pomembno vpliva na razvoj sporazumevalne ter medkulturne zmožnosti in je pri mladem človeku še toliko pomembnejša. Čustvene in medkulturne prepreke dijakom onemogočajo razvijanje vseh štirih sporazumevalnih dejavnosti (npr. sram pred skupino, medetnična nasprotja, nepoznavanje slovenske kulture, izločenost...). Nekatero probleme smo na ta način res odpravili, nismo pa rešili vprašanja učinkovitosti teh otrok. Dva dijaka (od treh letos vključenih v projekt) nista izdelala letnika. Eden po ponavljal. Do preobrata v njihovem delu in razmišljanju je prišlo kmalu po prvi redovalni konferenci, ko so ugotovili, da so neuspešni na vseh področjih, pri več predmetih. Takrat jim je zmanjkalo energije in so postopno prenehali hoditi tako na tečaj kot k uram pri projektu.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Spoznanja projektne dela so dobrodošla za celotno šolsko okolje. Spodbujajo učitelje k razmisleku o delu z dijaki tujci in ponujajo možnosti za razvijanje dela na tem področju. Največji prispevek bi bil, če bi našli možnost za trajno rešitev tega problema. S spremenjenim pogledom na pomen znanja jezika v srednješolskem izobraževanju dijaka tujca bi zagotovili boljše študijske uspehe, kasneje pa tudi kompetentnejše delavce na različnih področjih.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Delo z dijaki-tujci je potrebno predrugačiti, preurediti, ker zdajšnje ne prinaša zadovoljivih rezultatov. Rešitev bi morala biti vpeljana sistemsko, pa naj bo to kot individualizacija pouka z individualiziranimi urami (kot pri dodatni strokovni pomoči) ali preko obveznega uvajalnega tečaja, ki se zaključi z izpitom. Za uvajanje novosti so potrebne še dodatne raziskave, spremljanje in statistične obdelave.

Literatura

Ina Ferbežar, Nataša Domadenik: Jezikovod. Center za slovenščino kot drugi jezik; Ljubljana, 2005

Tečaj slovenščine za dijake tujce, Učni načrt (Mihaela Knez in sodelavci, Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod za šolstvo, 2010

Jelen Madruša. M. (2010): Pripravljalnica za dobrodošlico. Šolski razgledi 1, 8.1. 2010, str. 12

Strategija vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v RS (2007)

Jana Zemljarič Miklavčič. Iskanje odgovorov na vprašanja govornega jezika. Jezik in slovstvo, let. 53 (2008), št. 1, str. 90-106.

Gremo naprej, Učbenik za nadaljevalce na kratkih tečajih slovenščine kot drugega ali tujega jezika. Ivana Petric Lasnik, Nataša Pirih Svetina, Andreja Ponikvar. Center za slovenščino kot drugi jezik. 2009.

Janez Bogataj. Smo kaj šegavi? Leto šeg in navad na Slovenskem. Mladinska knjiga, Ljubljana 1998.

Janez Bogataj. Sto srečanj z dediščino na Slovenskem. Prešernova družba, Ljubljana 1992.

Šolski center Ptuj, Ekonomska šola
Volkmerjeva c. 19
2250 Ptuj

PTUJSKI GRAD – UČILNICA V NARAVI

2011 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Leonida Arsić, prof. ang in slo, svetovalka

Sodelavci: Mija Vaupotič Gregorinčič, prof. bio in kem, svetnica

Konzulent: Mojca Dolinar, Zavod republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

Ptuj je najstarejše slovensko mesto, zakladnica tisočletij in njegovo veduto krasi mogočni ptujski grad, ki je bil predmet našega raziskovanja. Ptujski grad smo obiskovali in raziskovali na osnovi medpredmetnega povezovanja. Uporabili smo različne oblike medpredmetnega povezovanja: projektno delo, skupinski pouk, ekskurzije, terensko delo ... Velik izziv nam je predstavljalo zgodovinsko, geografsko, umetniško, biološko raziskovanje ptujskega gradu in prevajanje v angleščino. Grad je čudovita zgodovinska in umetniška zakladnica s številnimi grajskimi zbirkami in zgodovinskimi eksponati, ki imajo dolgo in bogato zgodovinsko preteklost, zato je bilo zgodovinsko, umetniško, geografsko in biološko raziskovanje zelo obširno in poglobljeno. Raziskovali smo zgodovinska obdobja gradu, arhitekturno spreminjanje podobe gradu skozi stoletja, družine oziroma lastnike, ki so prebivali v gradu, njihove rodovnike, način življenja in preživljanja. Umetniškega raziskovanja smo se lotili z natančnim proučevanjem zbirk: zbirka stanovanjske fevdalne kulture, zbirka glasbil, orožja, slik na steklu, etnološka, tradicionalnih pustnih mask, grajska galerija ... Raziskovali smo geografsko lego in položaj gradu, spoznavali sestavo prsti in kamnin, na kateri stoji grad ter opisali vse bistvene geografske značilnosti pokrajine. Preučevali smo tudi vode, ki se stekajo z grajskega griča. Biološkega raziskovanja smo se lotili z botaničnega in zoološkega vidika. Na terenskem delu smo popisovali in poimenovali rastline - drevesa, grmovnice, zeli in tudi okrasne rastline, ki rastejo na gradu in grajskem griču. Uvrščali smo jih v rastlinski sistem in spoznavali glavne značilnosti družin, v katere spadajo. Raziskovali smo živali tal, debel in krošenj, spoznavali njihove anatomske značilnosti, jih uvrščali v taksonomske skupine. Ugotavljali smo tudi posledice ekoloških vplivov. Vse naše ugotovitve smo prevedli še v angleščino in naša spoznanja demonstrirali sošolcem. Raziskovanja ptujskega gradu smo se lotili kompleksno in tako spoznavali učilnico v naravi.

Abstract:

Ptuj is the oldest Slovenian town, the treasury of millennium and its landscape is surrounded with the Ptuj castle. The Ptuj castle was the main subject of our research project. We visited the castle and researched under the cross-curricular integration. We used different methods, like project work, group work, excursions, field work and others. The big challenge for us was historical, geographical, artistic, biological search of our castle in Ptuj, and translating all into English language. The castle is a wondrous historical and artistic treasury with a lot of different castle collections and historical exhibits which have a very long, interesting and rich history, and because of that our research work was large and precise. We searched about the castle's periods, about architectural changings of castle's figure through the centuries, about the families and the owners who lived in it, about the genealogy and about the way of living and spending their time. The artistic research was done by exact study of different collections, like the collection of residential feudal culture, the collection of musical

instruments, ethnological collection, weapon collection, the collection of carnival masks, and others. We also searched about geographical position of the castle, about the soil and rock on which the castle stands. Biological research was done by botanic and zoological point of view. In field work we noticed and named the plants - trees, bush, herbs and flowers which grow on castle's hill, and also about the animals which live in the ground and in the trees. We determined their anatomic characteristics and classified them into the taxonomic groups. The students were enjoying in this project, they showed us a very big interest for working and learning in the nature, and later they presented their knowledge in their classrooms.

Ključne besede: *Ptujski grad, učilnica v naravi, medpredmetno povezovanje*

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Pomembno je, da poudarimo pogoje, ki omogočajo uspešno uresničevanje medpredmetnih povezav. Med njimi je sistematično načrtovanje skupin, procesov in dobro poznavanje učnih ciljev, postopkov in vsebin različnih predmetov, sodelovanje učiteljev, izvajanje in vrednotenje medpredmetnih povezav in strokovna ter didaktična usposobljenost učiteljev. Če teh dejavnikov ne upoštevamo, nastajajo didaktične izpeljave z nejasnimi cilji učenja, vsiljene in umetne povezave, zanemarjanje značilnosti posameznih predmetov, organizacijske težave. Pri medpredmetnem načrtovanju ne gre samo za poenotenje postopkov, vsebin, oblik in ciljev učenja, ampak za celovito učno rast z učnimi izkušnjami na različnih področjih razvoja.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Medpredmetnost obsega povezovanje na ravni procesov in dosežkov učenja. Vključuje transfer učnih postopkov, pojmov, miselnih spretnosti, čustev, stališč, motivacije ... Številni avtorji (Marentič Požarnik, 2000; Kline, Martel, 1992; Erickson, 1995) navajajo možnosti povezovanja na ravni pojmov, kot so: komunikacija, kakovost, struktura, sprememba, nasprotje, proces, ravnotežje ... Marentič Požarnik je mnenja (2000, str. 59): »Temeljni pomen za razumevanje sveta imajo nekateri ključni medpredmetni pojmi, ki presegajo obravnavo v posameznih predmetih in bi jim morali posvetiti prav posebno pozornost.« Učenci pri medpredmetnem reševanju učnih situacij razvijajo interes in motivacijo za učenje ter poglobljajo razumevanje in uporabo znanja (Hodnik Čadež, 2007).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Pri zgodovini dijaki razvijajo sposobnosti časovnih in prostorskih predstav, razvijajo spretnosti zbiranja in izbiranja, analize, sinteze, kritične presoje vrednosti in uporabnosti informacij in zgodovinskih virov. Dijaki oblikujejo samostojne sklepe in mnenja o zgodovinskih dogodkih, pojavih in procesih. Pri geografiji z vsebinami in dejavnimi metodami razvijamo sposobnost dijakov za uporabo preprostih raziskovalnih metod, s katerimi pridobivajo, urejajo, razlagajo in posredujejo geografske informacije. Razvijamo tudi zanimanje dijakov za domačo pokrajino in dnevni utrip življenja v širši okolici ter spodbujamo njihovo odzivanje na dnevne dogodke. Pri umetnosti in umetniških zbirkah na gradu dijaki ob aktivnem delu bogatijo in razvijajo svoje čustvene, intelektualne, doživljajske, moralne, socialne in estetske osebne odlike, značilnosti in sposobnosti. Pri biologiji dijaki razvijajo celostno razumevanje bioloških konceptov in povezav med njimi na podlagi povezovanja znanja o zgradbi, delovanju, razvoju in soodvisnosti rastlin in živali na različnih organizacijskih ravneh. Pri dijakih vzpodbujamo ustvarjalno razmišljanje o kompleksnih bioloških sistemih in problemih ter s tem razvijamo zmožnosti za miselni preskok med

različnimi ravnmi ter obravnavo problema iz različnih zornih kotov. Razvijamo sposobnosti za reševanje celovitih problemov na podlagi sistematičnega, analitičnega in racionalnega razmišljanja, iskanja informacij iz različnih virov. Razvijamo ozaveščanje dijakov o pomenu biološkega znanja v sodobnem osebnem in družbenem življenju. Poseben vidik biološkega izobraževanja je ozaveščanje dijakov o naravi kot vrednoti in o izjemni biotski pestrosti na našem področju Slovenije, kar je nepogrešljiv del naše narodne identitete in temelj za nadaljnji trajnostni razvoj. Dijaki uporabljajo znanja, veščine in strategije, ki so jih pridobili pri učenju angleščine. Pri sporazumevanju v angleškem jeziku se dijaki naslanjajo na spretnosti in strategije, ki so jih razvili pri pouku angleščine v šoli. Razvijajo večjezično zmožnost.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Na osnovi ideje o proučevanju ptujskega gradu smo vzpostavili povezave na podlagi učnih vsebin in lahko govorimo o vsebinskem vidiku medpredmetnih povezav, ki izhaja iz učno-snovnega modela načrtovanja. Učne vsebine so povezane okoli središčne teme, ideje, predmetov, tematskih sklopov različnih učnih predmetov. Izhodišče je bilo, kaj povezovati, zakaj in kako. Povezovanje učnih vsebin ima vrsto prednosti in pomembnost vsebinskega pristopa je v tem, da se učna vsebina lahko obravnava v kontekstu, ki je za učence smiseln. Za medpredmetno povezovanje smo se odločili zato, ker je celostni didaktični pristop, ki pomeni vsestransko povezovanje znanj, vsebin in učnih spretnosti. Medpredmetne povezave vključujejo procese učenčevega spoznavanja učne stvarnosti s prenašanjem učnih spretnosti in znanj.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Prva faza projekta je bila zbiranje idej in snovanje. Snovanje projekta je vsebovalo opredelitev ideje o ptujskem gradu, ugotovitev potrebe ali priložnosti za ta projekt, oceno pričakovanih učinkov in kriterijev uspešnosti ter utemeljitev, zakaj je projekt potreben oz. kakšen je namen projekta.

Druga faza je bila odločitev o medpredmetnem povezovanju in priprava projekta. Preučili smo možnosti za izvedbo projekta – k projektu smo povabili dijake in profesorje in ocenili vire, ki so bili potrebni in ki so bili na voljo. Poleg tega smo postavili okvirni plan projekta – idejo, kako naj bi projekt potekal. Potem smo definirali obseg in planirali projekt na osnovi različnih učnih predmetov. Na podlagi jasno opredeljenih ciljev smo nato izdelali plan projekta (seznam aktivnosti po predmetnih področjih, razdelitev vlog, mrežni / terminski plan, plan virov in stroškov...).

Tretja faza je bila izvedba projekta, ki je vsebovala izvajanje planiranih aktivnosti v skladu z načrtom. Bila je najobsežnejša faza projekta, saj je v njej sodelovalo največ dijakov in profesorjev. Za uspešno izvajanje je bilo odločilnega pomena ustrezno usklajevanje udeležencev, vodenje članov tima in kontroliranje izvedbe. Izbrano tematiko ptujskega gradu smo sistematično obdelali z več vidikov: zgodovinskega, geografskega, umetniškega, biološkega in jezikovnega. Dijaki so zbirali literaturo iz različnih virov, izpeljali terensko delo in uporabljali različne metode dela: opazovanje z udeležbo, laboratorijsko, komparativno ... Smisel projekta je med drugim tudi bil, da dijaki pri delu uživajo, da jih pritegne in navduši.

Četrta zaključna faza je bila predstavitev rezultatov in zaključek projekta. Dijaki so na osnovi evalvacije izdelali zaključno dokumentacijo in predstavili rezultate sošolcem. Računalniške predstavitve so pripravili v PowerPointu, Excelu in Wordu. Slike živali in rastlin so uporabili s terenskega dela in interneta. Ves čas projekta smo preverjali skladnost izvajanja s cilji in specifikacijo, dokončna potrditev projekta pa se je pridobila šele v tej fazi.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

K uspešnemu zaključku projekta je prispevala:

- ustrezna organiziranost in vodenje dela v projektnih skupinah
- dobri medsebojni odnosi
- neprestana konstruktivna komunikacija
- veliko ustvarjalnosti in inovativnosti sodelujočih

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Na kognitivnem področju smo povezovali procese problemskega in ustvarjalnega mišljenja, primerjanja, razlikovanja, analize in sinteze. Na afektivno – socialnem področju smo razvijali procese medsebojne komunikacije, interakcijsko učenje, estetike in opazovanja, motivacije, stališč. Na psihomotoričnem področju smo povezovali procese besednega in nebesednega sporočanja, orientacije v naravi, gibalnih sposobnosti, koordinacije. Omenjeni procesi razvoja so podlaga medpredmetnega načrtovanja in so pripomogli k uspešni realizaciji ciljev.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Sodelovali so dijaki 4. letnikov ekonomske gimnazije in ekonomskega tehnika.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Projektno delo, skupinski pouk, ekskurzije, terensko delo, laboratorijska metoda, opazovanje z udeležbo, komparativna metoda ...

Metode obdelave podatkov

zbiranje podatkov, statistična obdelava podatkov v Excelu in Wordu, predstavitev v PowerPointu, izkustveno učenje, raziskovalno delo, reševanje problemov, demonstracija, poimenovanje ...

Prikaz rezultatov

Rezultate so dijaki predstavili v obliki Power Pointa dijakom v razredih. Refleksija spodbuja dijake k samoocenjevanju in refleksiji lastnega dela – kako so zadovoljni, kako jim je nekaj uspelo, kakšne težave so imeli ...

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Dijaki so svoje dosežke predstavili dijakom v razredih ter svojim staršem v svojem okolju. Prišli so do spoznanja, da je terensko delo uporabno, zanimivo - torej primer dobre prakse, aktivnosti za raziskovanje, učenje v učilnici v naravi v urbanem ekosistemu.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Aktivnosti projekta so bile izkustvene narave z aktivno udeležbo dijakov in mentorjev.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Razvijanje dobre prakse. Medpredmetno povezovanje stremi k povezovanju znanj in s tem ciljev znotraj enega predmeta in med različnimi predmeti ter je eden od zaželenih pristopov

pri poučevanju. Prilagojen je načinu mišljenja učencev, saj znanje učenci tako dojemajo bolj celostno.

Možnosti uvajanja v druga področja

Inovacijo lahko uporabimo pri izvajanju naravoslovnih dni, obveznih izbirnih vsebin, interesnih dejavnosti, tehničnih dni ... Uporabijo jo lahko različni profesorji različnih strok pri pouku v srednji šoli ali v osnovni šoli – pri zgodovini, umetnosti, geografiji, biologiji in angleščini. Inovacija se lahko predstavi tudi staršem in ostalim obiskovalcem na dnevu odprtih vrat, informativnem dnevu kot primer dobre prakse.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

K zaključku uspešnega projekta pripomore dobra komunikacija, interes in ustvarjalnost dijakov ter usklajen učiteljski tim.

Literatura

http://www.arhiv-ptuj.si/Objave/Ostale_publicacije/zgodovinski_pregled

http://kraji.eu/slovenija/ptujski_grad/slo

<http://www.rtv slo.si/kultura/film/s-kamero-na-potep-po-ptujskem-gradu/148806>

http://sl.wikipedia.org/wiki/Mestna_ob%C4%8Dina_Ptuj

http://os-gorje.s5.net/projekti/Nasi_kraji/Videm/Glavno/geografske_znacilnosti_kraja_1.htm

<http://www.dijaski.net/geografija/referati.html>

Marentič Požarnik, M. (2000). Psihologija učenja in pouka. Ljubljana: DZS.

Kline, P. in Martel, L.D. (1992). School success: The inside story. Virginia: Learninh matters.

Erickson, H. L. (1995). Stirring the head, heart, and soul. Thousant oaks, California: Corwin Press, inc.

Hodnik Čadež, T. (2007). Učitelj kot raziskovalec medpredmetnega povezovanja. V: J. Krek, T. Hodnik Čadež, J. Vogrinc, Učitelj v vlogi raziskovalca. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Paulič, O. (2002). Medpredmetno povezovanje v gimnazijah. Vzgoja in izobraževanje, 1, XXXIII.

Schauer, Caspari: Rastlinski vodnik, Modrijan, Ljubljana 2008

Tome, D., Vrezec, Al: Evolucija, biotska pestrost in ekologija, Ekologija, Ljubljana, DZS, 2010

Vilhar, B., Tratnik, M., Stušek, P., Škornik, S.: Evolucija, biotska pestrost in ekologija, Evolucija, Ljubljana, DZS, 2010

Tarman, K.: Ekologija, učbenik za strokovne in tehniške gimnazije, Ljubljana, DZS, 2007

Jazbec, R. in sodelavci: Raziskujmo življenje v tleh, Zavod republike Slovenije za šolstvo in šport, Ljubljana, 1992

Družinska enciklopedija Guinness, Ljubljana, Slovenska knjiga, 1998

Družinska enciklopedija živali, Ljubljana, DZS, 1996

Oxfordova ilustrirana enciklopedija žive narave, DZS, Ljubljana 1995

Oxfordova enciklopedija nežive narave, DZS, Ljubljana 1995

Pons, šolski slovar angleščina, angleško-slovenski in slovensko-angleški, Založba Rokus Klett, d. o. o., Ljubljana, 2008

Ardley, N.: Svet okrog nas, Glasbila, Murska Sobota, Pomurska založba, 1990

VIZ III. OŠ Rogaška Slatina
Izletniška ulica 15
3250 Rogaška Slatina

E-GRADIVA PRI SPODBUJANJU SOCIALNIH VEŠČIN 2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Darja Plavčak, univ. dipl. soc. ped.

Konzulent: mag. Rado Wechtersbach, Zavod RS za šolstvo Ljubljana

Povzetek:

V osnovni šoli s prilagojenim vzgojno-izobraževalnim programom z nižjim izobrazbenim standardom (OŠPPNIS) je socialnemu učenju namenjena specialna pedagoška dejavnost od 1. do 6. razreda oziroma socialno učenje poteka tudi ves dan, ko se učenci ob spodbudah učiteljev učijo vsakodnevnih veščin pospravljanja, oblačenja, umivanja rok, dialoga ipd. Pojem »socialno uspešnega mladostnika« prilagodimo posameznikovim zmožnostim in postavimo cilje ter naloge v t. i. individualiziranem programu.

Z e-gradivi za spodbujanje socialnih veščin smo iskali nove poti oz. nov didaktični element za tovrstno poučevanje. V literaturi najdemo raznovrstne pristope za to, predvsem učenje v socialnih skupinah v obliki socialnih treningov, mi pa smo kot inovacijo vključili še računalniško obliko dela, da bi na ta način upoštevali značilnosti sodobnega digitalnega časa in t. i. »net generacij«.

E-gradivi Čustva in Družina smo v prvem letu projekta preizkusili v skupini šestih učencev 9/10 let starosti pri specialno-pedagoški dejavnosti socialno učenje, pri ostalih oblikah v ali izven pouka pa pri 7 – ih učencih občasno v starosti od 7 do 14 let. V drugem letu projekta smo dodali še e-gradivi »Potek življenja« in »Pandemska gripa« in jih skupaj z ostalimi e-gradivi vnašali v specialno pedagoško dejavnost 2. razreda, torej pri treh učencih 7 let starosti.

V obeh primerih so e-gradiva doprinesla k boljši zapomnitvi in izvajanju socialnih veščin, vendar so se e-gradiva pri skupini starejših izkazala kot dopolnilna metoda socialnega učenja, pri mlajših pa kot uvodno motivacijsko sredstvo.

Abstract:

In elementary schools with special curriculum of school-education programme with a lower education standard (OŠPPNIS) is a social learning as special pedagogical activity from 1. up to 6. class and social learning also takes place throughout the day, when students learn everyday. The concept of "socially successful adolescent" adjust personal capacities and place the goals and functions in individual programm. With the e-material for the teaching of social skills we are looking for new ways or new didactic element for this kind of teaching. In the literature we find various approaches to this, in particular learning in social groups in the form of social trainings. As innovation we include computerised kind of teaching, in order to take into account the characteristics of digital time and s. c. "net generation".

E-material Feelings and Family we have tested in the first year of the project in a group of six students 9/10 years of age in the case of special-pedagogical activities, social learning, in other forms in or outside of instruction at 7 — s pupils occasionally in the age of from 7 to 14 years. In the second year of the project we added e-materials "Course of life" and "Pandemic

flu" and together with the other e-material use them in special pedagogic activity 2. the class, so in the case of three learners 7 years of age. In both cases, the e-material has produced better implementing social skills, but e-material at a group of older proving complementary method of social learning and in younger as introductory motivational resource.

Ključne besede: socialno učenje, e-gradiva, prilagojen program.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Učenci z lažjo motnjo v duševnem razvoju imajo pogostokrat tudi težave v socialni intergaciji, zato iščemo različne pristope za poučevanje socialnih veščin, da bi tako ponudili dovolj možnosti za raznolike značilnosti učencev.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

E-GRADIVA VS. SOCIALNO UČENJE

Pri prebiranju literature o družbenem kontekstu mladostnikov naletimo na nove termine, kot so: informacijska doba, digitalizacija, digitalna generacija, IKT, računalniški otroci, itd.

E-izobraževanje postaja danes vse pomembnejše, saj pomeni nov način poučevanja, ki je »elektronski, bolj »ekonomičen«, bolj »efektiven« oz »izboljššan« in »izpopolnjen« (Arh, Kokalj, Dinevski in Jerman Blažič, 2008). Vplivi računalniške dobe se pri mladostnikih po eni strani kažejo kot pozitivni, saj spodbujajo vizualne in motorične spretnosti, po drugi strani pa se dolgoročni učinki kažejo kot negativni, saj mladostniki v raziskavah kažejo več težav pri socialnih spretnostih in imajo več težav pri upoštevanju vloge avtoritet, da ne omenjamo zmede v svoji lastni identiteti (Subrahmanyam, Greenfield, Kraut in Gross, 2001). Težave, ki jih »računalnik prinaša«, pa lahko obrnemo tako, da naredimo računalnik kot pripomoček za nove aktivnosti, ki spodbujajo radovednost in kreativno sposobnost otrok in ob smiselni in strokovni uporabi lahko postane izredno motivacijsko sredstvo (Gerlič, 2006). Na ta način lahko oblikujemo e-gradiva na tematiko socialnih veščin in seveda s kombinacijo z drugimi didaktičnimi elementi pridobimo nov model poučevanja socialnih veščin, ki je prilagojen današnjemu času, potrebam mladostnika in hkrati vezan na sporočilno vrednost, ki je: uporabiti računalnik smiselno in učinkovito-tudi za učenje prosocialnega vedenja. Poleg tega, kakor pravi Khan (2005), učitelj in učenci niso nujno vezani na skupen prostor in čas; »porazdeljeno« učenje je tako možno v kombinaciji s klasičnim učenjem ali pa je lahko uporabno kot virtualne učilnice v celoti.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako lahko uporabim delo z računalnikom kot učenje socialnih veščin?

Cilj:

Učencem prikazati zaslon računalnika kot zanimiv, animacijski, slikovni in interaktivni pripomoček pri učenju socialnih veščin.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Učence spremljati pri poučevanju z e-gradivi, da bi tako lahko opazovali njihov napredek.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Učne ure, ki so vsebovale nov didaktični element: e-gradiva, so bile zasnovane na dva načina; prvi je bil ta, da so učenci imeli učno uro v računalniški učilnici, kjer je vsak imel svoj računalnik, sledil delno navodilom učitelja, delno reševal naloge sam, nato so sledile druge dopolnitvene dejavnosti (igre z lutko, igra vlog ipd); drugi način je bil pa ta, da je bilo e-gradivo projektirano na platno in je učitelj sam klikal po napotkih za reševanje iz strani učencev, nato je sledil del dejavnosti kot pri prvem načinu. Ker so bila e-gradiva prosto dostopna, jih je učitelj lahko vključil tudi po lastni izbiri; priložnosti za to je bilo največ pri urah varstva.

Uporaba e-gradiv pri svetovalnih razgovorih je potekala tako, da je učenec delno sam predelal e-gradivo, delno s pomočjo svetovalne delavke, ostali del svetovalnega razgovora je potekal kot običajno. Uporaba e-gradiv se je vključevala smiselno glede na problem, čas, možnosti uporabe računalnika, namen in nenazadnje glede na kognitivno, duševno in motorično zmožnost učenca.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problem je bil, kako naj si učenec predstavljeno čustvo ali vedenje zapomni.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Ob uporabi ikon e-gradiva je bil zapomnitev večja, kar kaže na dosežen cilj projekta. Otroci so v socialnih konfliktnih situacijah pokazali več ustreznih reakcij in pokazali boljše razpoznavanje svojih emocij in emocij drugega.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V šolskem letu 2010/11 smo e-gradiva redno vključevali v poučevanje socialnega učenja pri skupini 6-ih otrok 9/10 let starosti in pri 7 – ih učencih občasno v starosti od 7-14 let.

V šolskem letu 2011/12 smo e-gradiva vključevali pri otrocih 2. razreda (7 let starosti).

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Pri poučevanju ali bolje-spodbujanju socialnih spretnosti je veliko vprašanje merjenja rezultatov, lahko pa opazujemo učinke med samim poučevanjem in tudi socialne reakcije učencev po poučevanju, kjer dobimo odgovore, ali je prišlo do zapomnitve, razumevanja in transfera v prakso. Še bolj podrobno dobimo rezultate, če se takoj po določeni socialni interakciji, ki je vezana na tematiko e-gradiva z učencem pogovorimo in ugotavljamo, koliko je znanja povzel od ure socialnega učenja v kombinaciji z e-gradivom in koliko iz informacij od drugod.

V razgovoru z učitelji in starši prav tako pridobivamo podatke o tem, kako učenec napreduje v socialnih situacijah.

Metode obdelave podatkov

Podatke smo obdelal kvalitativno s hermenevtičnim pristopom.

Prikaz rezultatov

Zapisi, opažanja, interpretacije, npr.

»ko učencu pokažem ikono, ki jo pozna iz e-gradiva, se zave, da je sedaj jezen...« (učitelj)

»aha, smeško je vesel, ker vidim, da se zelo smeji...« (učenec)

»smo doma pogledali e-gradivo in je vse razložil in je na to ponosen...« (starši)

»Jasna je bila večkrat žalostna in ni mogla govoriti. Ob učenju čustev na zaslonu je želela biti sama in dolgo gledala v računalnik brez besed. Po pogovoru z učiteljico, je znala razložiti, da je žalostna in iskala vzroke za to...« (učitelj).

»sedaj večkrat pove, kako se počuti. Lažje vemo, kaj naj naredimo; mogoče ji damo glasbo, da se malo razvedri...« (starši)

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Tukaj navajamo nekaj rezultatov analiz in refleksij:

- Učence računalnik s predstavljenim e-gradivom večinoma zanima in pritegne k poslušanju;
- Učenci e-gradiva raje uporabljajo samostojno, če je na voljo računalnik za vsakega in na ta način rešujejo interaktivne naloge;
- Učenci e-gradivo, ki je ponujeno na projekcijskem platnu, spremljajo le toliko, kolikor je potrebno in se s težavo vključijo v interaktivne naloge, saj niso sami neposredno ob tem aktivni;
- Učenci si tematiko iz e-gradiv zapomnijo z večkratnim ponavljanjem prikaza e-gradiva in z dodanimi različnimi interaktivnimi igrami; samo e-gradivo ni dovolj;
- Tematiko e-gradiv je potrebno »prevesti« v socialno izkušnjo, zato je potrebno vselej zraven e-gradiva ponuditi tudi ali lutkovno predstavo ali igro vlog ali diskusijsko delavnico ipd;
- Učenci ne znajo izraziti, od kod poznajo ali ne poznajo, kaj je prav/narobe, katere so norme; običajno odgovarjajo na splošno- »smo se naučili v šoli« ali »vi ste povedli«, redkokdaj se spomnijo direktnega vira;
- Ko večkrat vidijo isto e-gradivo pokažejo veselje, da že sami poznajo ves zaplet, razplet, naloge in rešitve-počutijo se »pravi mojstri«;
- Ob vključitvi e-gradiv v svetovalne razgovore, so le-ti pomembni bolj za utrjevanje pozitivne samopodobe kot za samo razreševanje konfliktov, kjer je potrebno več neposrednega pogovora; taki učenci lahko odprejo e-gradivo tudi doma, ga pokažejo staršem in skupaj odkrivajo, kaj se dogaja.
- Učenci so v socialni situaciji takoj po prikazu e-gradiva vizualno predstavo ikon prenesli v situacijo; ob ponavljanju prikazov, je bil ta transfer intenzivnejši. Ob prenehanju prikazov e-gradiva in vztrajanju pri ostalih oblikah treninga socialnih veščin, je bilo razumevanje socialnih veščin slabše.
- Učenci 2. razreda uporabljajo e-gradiva le kot uvodno predstavitev socialnih veščin.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Učenci so na podlagi predlaganih e-gradiv svoja čustvena stanja boljše spoznavali in se lažje ustrezno vedenjsko odločali v konfliktnih situacijah. Socialno učenje, ki jim je bilo pretežno tuje, je postalo dosegljivo in zabavno.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Vsekakor lahko podamo smernice za uporabo e-gradiv glede na izkušnjo. Kot smo prebrali v literaturi, ciljamo pri socialnih treningih na to, da se bo posameznik naučil tistih veščin, ki mu manjkajo v določenih socialnih situacijah. Verjamemo, da se lahko tega nauči, saj drugače se tega sploh ne bi lotili. Ker je socialna veščina interpersonalne narave, ne moremo zaobiti, da potrebujemo socialno izkušnjo, igro vlog, socialni prikaz ipd. Brez tega ne gre, ker smo bitja dialoga. Ker pa je čas prinesel ogromno digitalizacije in drugačnega razmišljanja pri otrocih, se tudi na tem mestu ukvarjamo z možno digitalizacijo socialnega učenja, da se približamo razmišljanju današnjega mladostnika. Da se stil ikon in vizualnih predstav dobro integrira v njihovo razmišljanje, kaže izjava učenca: »Imel sem jo v glavi. Žogica se je jokala. To pomeni žalost«. Glede na zapomnitev ikone je preinterpretiral čustveno stanje sošolke in spoznal njeno bolečino. Glede na to, da je učencem z vedenjskimi motnjami težko ponazoriti razpoloženje drugega in prinesiti uvid v to, kar je prav/narobe, nam ikona, ki jo večkrat ponovimo zelo pride prav, še posebej takrat, če je mladostnik vajen računalniškega jezika. Pri uporabi e-gradiva priporočamo tankočutnost pri prijemih v socialnem treningu. Kadar zaznamo, da karkoli v e-gradivu ne ustreza posamezniku, zamenjajmo metodo ali jo preoblikujmo. Nikakor si ne smemo oddahnuti, da imamo e-gradivo pripravljeno in druge priprave ne potrebujemo. Pri socialnem učenju je dobro, da imamo cel repertoar metod pripravljen za nenadne situacije.

Možnosti uvajanja v druga področja

E-gradiva na drugih področjih so že kar uveljavljena.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Drugim lahko svetujemo, kako učinkovito uporabiti predlagana e-gradiva in kako narediti nova.

Literatura

Arh, T., Kokalj, R., Dinevski, D. in Jerman Blažič, B. (2008). Pregled stanja na področju e-izobraževanja v Sloveniji. Organizacija: revija za management, informatiko in kadre, 41(3), str. 155-167.

Gerlič, I. (2008). Konceptualno učenje in interaktivna učna gradiva. Organizacija: revija za management, informatiko in kadre, 39(8), str. 472-474.

Khan, B. H. (2005). Managing e-learning: design, delivery, implementation, and evaluation. Hershey (etc): Information Science Publishing (an imprint of Idea Group Inc.).

Subrahmanyam, K., Greenfield, P., Kraut R. in Gross, E. (2001). The impact of computer use on children's and adolescent's development. Applied Developmental Psychology 22, str. 7-30.

Vrtec Črnuče
Dunajska 400
1231 Ljubljana

SPLETNA STRAN KOT OBLIKA SODELOVANJA STROKOVNIH DELAVCEV 2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Lidija Kopasić, vzgojiteljica predšolskih otrok

Sodelavci: Sabina Jašovič, vzgojiteljica predšolskih otrok; Andreja Klopčič-Hološević, ravnateljica; Romana Kuhar, pomočnica vzgojiteljice; Katja Lindav, svetovalna delavka
Tanja Vengust, vzgojiteljica predšolskih otrok

Konzulent: Nives Zore, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Živimo v času, v katerem nas hočemo ali nočemo z vseh strani obdaja informacijsko komunikacijska tehnologija, ki se vsakodnevno razvija. Ljudje pa smo naravnani tako, da se neznanega bojimo, vseeno pa se skušamo tudi nekaj malega postopno naučiti. Že res, da se mlajša generacija hitreje navaja na novosti tovrstne tehnologije, vendar je tudi veliko starejših, ki mlajšo generacijo, sicer počasneje, vendar z vztrajnostjo dohitevajo.

V vrtcu smo skupaj postavili novo spletno stran, ki je zelo hitro zaživela. K sodelovanju pri urejanju spletne strani smo povabili tudi sodelavce. Prvo leto je bila iz vsake enote vrtca za pošiljanje fotografij zadolžena samo ena oseba, vendar se je letos krog malo razširil, saj je nastalo večje zanimanje za tovrstno sodelovanje. Letos se že precej vidi napredek pri uporabi IKT – veliko se jih je vpisalo v začetne ali nadaljevalne računalniške tečaje, na tečaje za urejanje spletne strani ... Da smo stvar še bolj popestrili in razširili krog sodelavcev, smo uvedli še postavitev spletne strani za svojo skupino (seveda po želji) ter urejanje in pošiljanje obvestil za starše. Kar nekaj sodelavcev se je odločilo za postavitev spletne strani za svojo skupino znotraj spletne strani vrtca. Odzivi staršev in vodstva so bili več kot odlični.

S sodelovanjem novih sodelavk pri urejanju spletne strani vrtca in postavitvijo spletnih strani posameznih skupin smo pripomogli k boljši, pestrejši in inovativnejši spletni ponudbi vrtca.

Abstract:

We live within a time in which the informational communication technology continuously evolves and surrounds us. People are usually afraid of novel technologies, but still somehow eager to learn. Younger generations are more prone to faster adjustments to new technologies, yet older generations do not leap behind much. At our kindergarten we established our own web page which quickly became very actively used. We invited our professional employees to participate in its preparation. In the first year one person was responsible for exchanging photographs between the Kindergartens. This year more units joined the group and the interest in such web page-based activity increased. This year the progress in the use of IKT is obvious, as many of our employees enrolled into elementary and advanced computer courses and courses teaching principles of the web page setting. To add the variety, we increased the number of our employees involved in setting up the web page for our unit and added the preparation and distribution of virtual notices for parents to our offer. Many employees decided to establish a page for their own Kindergarten group

inside the web page of their Kindergarten Unit. Responses from parents and Kindergarten directors were more than excellent. Collaborations of more professional employees in establishment of the Kindergarten web page and settings of the pages of individual Kindergarten groups contributed to better, more variegated and more innovative web pages.

Ključne besede: vrtec, strokovni delavci, sodelovanje, IKT.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Živimo v času napredne IK tehnologije, ki jo srečujemo na vseh področjih. Večja uporaba računalniške tehnologije vpliva tudi na zaposlene v vrtcu. In vedno več nas je, ki se napredka moderne tehnologije zavedamo, se izobražujemo in jo uporabljamo.

V vrtcu smo s skupnimi močmi postavili spletno stran vrtca in naš cilj je, da bi k sodelovanju vključili čim več zaposlenih.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Osebni uspeh, prihodnost družbe in naroda v obstoječem času in okolju, so v veliki meri v soodvisnosti od sposobnosti in načina organizacije, kakor tudi od izkoristka razpoložljivega znanja. Danes, ko so informacije eden od pomembnih faktorjev razvoja, je naša prihodnost povezana tudi z znanjem in uporabnostjo informacij. Kompetence s področja informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) igrajo pomembno vlogo pri razvoju človeštva (Soleša, 2008, Roberts 2005).

Tehnološki napredek in množična raba svetovnega spleta vplivata na številna področja človekovega življenja, tudi na področje vzgoje in izobraževanja. Slednje od učiteljev terja določene spremembe že uveljavljenih poučevalnih načinov ter preizkušanje novih (Rebolj, 2008).

Timsko delovanje je zelo dinamično. Njegovo izhodišče je upoštevanje posameznika z vsemi osebnostnimi lastnostmi in strokovnimi kompetencami z namenom inovativnega medosebnega nadgrajevanja in kreativnega delovanja z izgradnjo pravil ter elementi: čustvene strukture, komunikacijske strukture, strukture moči ter strukture statusov in vlog (Zupan, 2008).

Zaposleni ima možnost sodelovanja oziroma delovanja z izhodiščem njegovih močnih področij, kjer ima posameznik možnost udejanjenja prenosa znanj, veščin, kompetenc in njemu lastnih izkušenj; kompetenc in veščin, pridobljenih v formalnem in/ali neformalnem izobraževanju, v segmente vzgojno-izobraževalnega delovanja vrtca na vseh nivojih tako delovanja s starši kot z ostalimi zaposlenimi delavci (Zupan, 2008).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako spodbuditi strokovne delavce k večji uporabi IK tehnologije in sodelovanje pri urejanju spletne strani?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

S pomočjo projekta smo hoteli strokovne delavce spodbuditi k večji uporabi IK tehnologije, jih izobraževati v tej smeri, vključiti k urejanju spletne strani in s tem jim dati večji občutek pripadnosti kolektivu.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Oktobra 2010 smo se sestale članice IP. Pripravile smo anketne vprašalnike in jih razdelile strokovnim delavcem. Naš namen je bil ugotoviti, kakšno je stanje IKT izobraženosti med strokovnimi delavci in kakšna je njihova pripravljenost za dodatno izobraževanje na tem področju.
- Strokovne delavce vrtca smo povabile k sodelovanju pri urejanju spletne strani vrtca (postavitve spletne strani skupine, sodelovanje strokovnih delavk starejših skupin pri oddajanju obvestil za na oglasno desko – sporočila enote).
- Novembra 2010 smo se zopet sestale članice IP. Pregledale smo rezultate analize ankete. Analiza ankete je pokazala, da je večina strokovnih delavcev večča pri uporabi IKT-ja, dodatna znanja pa bi najlažje usvojili tako, da jim uporabo demonstrira sodelavka (uporaba kamere, pomanjševanje, obdelava fotografij, izdelava spletne strani ...).
- Januarja 2011 smo pregledale dosedanje stanje. Dogovorile smo se, da članice tima še nadaljujemo s strategijo spodbujanja in ozaveščanja potrebe po samo promociji dela tudi preko svojih spletnih strani.
- Na aprilskem srečanju tima smo se pogovarjali o številu pridobljenih spletnih strani.
- V šolskem letu 2011/2012 smo se člani tima IP sestali trikrat.
- 6.10. 2011 – 1. IP sestanek: Pogovor je potekal o trenutnem stanju. Dogovor: na skupnem sestanku vzgojiteljic in njihovih pomočnic v enotah Sonček in Sapramiška vodja IP predstavi kako poteka postavitve spletne strani. Povabili smo strokovne delavce, ki imajo že postavljeno spletno stran, da nam napišejo pozitivne in negativne strani same postavitve in uporabe spletne strani skupin.
- 14. 2. 2012 – 2. IP sestanek: Predstavitev spletne strani po enotah se je prestavil na čas po novem letu. Dogovor: 15. 2. predstavitev spletne strani v enoti Sonček;
- 16. 2. 2012 predstavitev spletne strani v enoti Sapramiška.
- 15. 2. 2012 – predstavitev spletne strani v enoti Sonček.
- 16. 2. 2012 – predstavitev spletne strani v enoti Sapramiška.
- 19. 6. 2012 – 3. IP sestanek: tim se je v celoti strinjal in sklenil, da se še vedno spodbuja k pripravi novih internetnih strani skupin, ki jo še nimajo. Iz anketnega vprašalnika, ki smo ga razdelili med imetnike strani je namreč razvidno, da je več pozitivnih kot negativnih dejavnikov pri objavljanju podatkov na internetu za skupino.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Pri spremljanju rubrike »enote vrtca« smo ugotovile, da pod rubriko »sporočila enote« ponekod še vedno ni aktualnih obvestil za starše, in da se nekatere strokovne delavke v oddelkih starejših otrok ne držijo dogovora o pošiljanju sporočil.

Do sedaj imamo postavljene spletne strani v dveh od štirih enot vrtca. Za spodbudo smo pripravile pozitivne in negativne strani same postavitve s strani imetnikov spletnih strani skupin. Do sedaj se strokovne delavke iz omenjenih enot niso opogumile.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

V času poteka Inovacijskega projekta smo dobili štirinajst novih spletnih strani skupin od 34 (znotraj spletne strani vrtca).

Ob spodbudi k uporabi IKT pripomočkov je veliko strokovnih delavcev pridobilo znanja na področju urejanja fotografij (shranjevanje, zmanjševanje, pošiljanje), nekaj se jih je seznanilo z montažo kratkih filmov.

Izdelava spletne strani se je pokazal kot dober primer timskega dela znotraj skupine, enote, vrtca.

Pri spremljanju rubrike »enote vrtca« na začetku ni bilo odziva, sedaj se dogovora držijo in redno pošiljajo aktualna obvestila za starše.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Člani projektnega tima smo pripravili anketne vprašalnike in jih razdelili med sodelavce.

Glej prilogo: 1. anketni vprašalnik
2. analiza anketnih vprašalnikov

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Uporabili smo metodo opazovanja in metodo zbiranje podatkov s pomočjo vprašalnikov.

Metode obdelave podatkov

Zbrane anketne vprašalnike smo podrobneje pregledali in analizirali. Podatke smo razvrstili v preglednice ter oblikovali z grafi.

Prikaz rezultatov

<https://dl.dropbox.com/u/51947719/vprasaniki-IKTanaliza%20z%20interpretacijami.doc>

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

V času poteka Inovacijskega projekta smo dobili štirinajst novih spletnih strani skupin od 34 (znotraj spletne strani vrtca).

Ob spodbudi k uporabi IKT pripomočkov je veliko strokovnih delavcev pridobilo znanja na področju urejanja fotografij (shranjevanje, zmanjševanje, pošiljanje), nekaj se jih je seznanilo z montažo kratkih filmov.

Izdelava spletne strani se je pokazal kot dober primer timskega dela znotraj skupine, enote, vrtca.

Pri spremljanju rubrike »enote vrtca« na začetku ni bilo odziva, sedaj se dogovora držijo in redno pošiljajo aktualna obvestila za starše.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

S postavitvijo spletnih strani skupin imajo starši vpogled v dogajanje skupine, njihovo življenje. S tem so starši zelo zadovoljni, saj vidijo, kaj njihovi otroci počnejo, kako se počutijo in koliko skozi leto otroci napredujejo.

Otroci si lahko skupaj s starši ogledajo dogajanje v skupine in preko slik razložijo, kaj so počeli, kje so bili, kaj jim je bilo všeč, kaj so novega videli,...

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

S skupnimi močmi vseh zaposlenih se trudimo k boljši prepoznavnosti vrtca, samo promociji, z upoštevanjem vsakega posameznika z vsemi osebnostnimi lastnostmi in strokovnimi kompetencami z namenom inovativnega medosebnega nadgrajevanja in kreativnega

delovanja. Tako ima vsak zaposlen občutek pripadnosti kolektivu in da lahko prispeva k boljši spletni strani vrtca z osebnim pečatom.

Možnosti uvajanja v druga področja

Sodelovanje med sodelavci lahko uporabimo na vseh področjih.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Močni smo v sodelovanju, trdemu, timskemu delu, volji, vztrajnosti. Ponudimo lahko izkušnje, ideje, pomoč pri tovrstnem sodelovanju strokovnih delavcev.

Literatura

Lindav, K. (2010): Analiza vprašalnikov v Vrtcu Črnuče. Arhiv vrtca.

Rebolj, V. (2008): E-izobraževanje skozi očala pedagogike in didaktike. Radovljica: Didakta.

Soleša, D. (2007): Informacione tehnologije. Pedagoška fakulteta v Somboru. Novi Sad.

Zupan, M. (2008): Anketa: Računalniško opismenjevanje, interna raba, Ljubljana: Vrtec Trnovo.

Vrtec Kurirček Logatec
Notranjska cesta 7 a
1370 Logatec

MEDKOLEGIJALNE HOSPITACIJE (ČAS ZASE IN ZA DRUGE) 2009 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Leonida Žagar Petrovčič (svetovalec)

Sodelavci: Tjaša Boh, Sonja Dremelj, Darja Habas (svetovalec), Blanka Laurih, Mateja Leskovec (mentor), Mira Oblak (svetnik), Bojana Rupnik (mentor), Helena Slabe (svetovalec), Boža Vidmar (mentor).

Konzulent: Ada Holcar Brunauer, Zavod RS za šolstvo, predmetna skupina za glasbeno vzgojo, Parmova 33, 1000 Ljubljana

Projekt je potekal v sodelovanju z dr. Natalijo Komljanc, Zavod RS za šolstvo.

Povzetek:

Z inovacijskim projektom (IP) »Medkolegijalne hospitacije« smo nadaljevali in nadgradili prakso medsebojnih hospitacij med strokovnimi delavkami v enoti. Na predlog konzulentke smo mu dodali podnaslov »Z dobrim sodelovanjem s starši do boljšega napredka otroka in njegove samopodobe«. V zadnjem šolskem letu smo podnaslov spremenili v Čas zase in za druge. Ključna je povratna informacija kot konstanta v procesu socializacije otroka v vrtcu.

Projekt je potekal na dveh nivojih. Na prvem nivoju so vzgojiteljice usmerile v svojih skupinah pozornost na čas in dajanje povratne informacije otroku ter staršem. Čas zase je pomenil vzgojiteljici čas za opazovanje in povratno informiranje ter načrtovanje vzgojnega dela. Čas za otroka je pomenil čas za odzivanje, ki mu je omogočal celovitejši osebni razvoj in graditev samopodobe. Čas staršev otroku prinaša priložnosti za ustvarjanje in spodbujanje napredka v njegovem osebnem samorazvoju. Na drugem nivoju so vzgojiteljice druga drugi predstavljale primere odličnih praks v skupini otrok in različne oblike partnerstva s starši ter kako so čas zase in za druge umestile v vsakodnevno prakso z otroki.

Ob pozitivni, iskreni in takojšnji povratni informaciji so otroci opazno napredovali na področju socializacije in pri razvoju samostojnosti. Ob pravilni povratni informaciji vzgojiteljice so se starši pri uvajanju otroka v vrtec maksimalno potrudili za napredek svojega otroka. Vsak otrok je lažje pridobil dobro mnenje o sebi - svojo samopodobo (predstavljal je svoja občutja, se nemoteno pogovarjal s sovrstnikom, pomagal je sovrstniku, samostojno je nastopal pred skupino, predstavljal je svoje delo, poročati o dosežkih skupine, v kateri je sodeloval ipd). Otrok je razvijal kompetence samostojnega delovanja kot posameznik in kot član skupine.

Projekt smo zaključili z medsebojnimi hospitacijami, kjer smo opazovali, kje, kdaj, kako, zakaj ima otrok priložnost graditi in krepiti svojo zdravo samopodobo v vrtcu. Po hospitaciji je potekal strokoven dialog v smislu kritičnega prijatelja - polno razumevanje ciljev in dejavnosti otrok ter vzgojitelja.

Zaradi uspešnega poteka inovacijskega projekta Medkolegijalne hospitacije v enotah Tabor in Tičnica so se za sodelovanje odločile tudi sodelavke v enoti Rovte. Osem strokovnih delavk se je za izvajanje medkolegijalnih hospitacij odločilo že drugo šolsko leto. Delo se bo nadaljevalo tudi v šolskem letu 2012/13. Njihova ugotovitev: medkolegijalne hospitacije prispevajo k zaupanju zaposlenih, dobri strokovni klimi v tem kolektivu ter profesionalni rasti.

Abstract:

At the innovation project (IP) "Mutual colleague visitation" we continued to improve the praxis of mutual visitation of pre-school teachers in our kindergarten. Based on the advice of the project consultant the project title was extended by a subtitle "Improvement of child's self-image by the effective cooperation with parents." Also the project was renamed to "Radiate, Receive and Innovate" (RRI-OSI). In the last year the subtitle of the project was changed to: Time for yourself – time for the others. Feedback information as a continuum in the process of socialization of children in the kindergarten is of the main importance.

IP OSI executes at two levels. At the first level, pre-school teachers act in the way to develop and strengthen the child's self-image. Here 'Time for yourself' means time to observe, to prepare feedback information and to plan the educational work. 'Time for the child' means time to respond on his/her personal development steps and improvements of positive self-image. At the second level, the pre-school teachers present their activities, examples of excellent practice and partnership with parents to other teachers. They explain the way, how 'Time for yourself' is effectively used in everyday praxis.

Due to a positive, honest and immediate feedback children progressed noticeably in the area of socialization and in gaining autonomy. With proper feedback, teachers stimulated parents to give maximum efforts for the progress of their child. Every child easily gained the good opinion of him/herself - a positive self-image (ability to present his/her feelings, easy conversation with peers, help to others in a class, ability to act independently in front of the audience, representing his/her work, reporting on the achievements of the group in which he/she participated, etc.). In this way children progressed as individual persons and also as cooperative members of the team.

The project was concluded with mutual visitation, where we looked where, when, how and why the child in the kindergarten has the opportunity to build and strengthen a healthy self-esteem. After the visitation an open professional dialogue in the sense of a critical friend was held to seek for understanding of the objectives and activities of children and their teachers.

Due to the successful results of the innovation project (IP) "Mutual colleague visitation" in units Tabor and Tičnica also the pre-school teachers from the unit Rovte decided to start similar activities. Eight teachers implement principles of the mutual colleague visitation for the second school year. Work will continue in the school year 2012/13. Their findings: Mutual colleague visitation contributes to the trust of the employees, good professional climate and professional growth.

Ključne besede: *otrok, povratna informacija, čas zase in za druge, zdrava samopodoba otroka, zaupanje.*

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Najprej smo Medkolegijalne hospitacije uvedli v enoti Tabor, kjer je v projektu »Ravnatelj raziskuje svoje delo«, sodelovalo 10 strokovnih delavk. Izvedli smo dva akcijska kroga. Rezultati so bili tako pozitivni, da smo se članice odločile, da se prijavimo na razpis za IP in nadgradimo dobro prakso. Projekt je uspešno tekel 3 leta. Preko medkolegijalnih hospitacij smo raziskovali otrokove priložnosti za graditev zdrave samopodobe v vrtcu in v partnerstvu s starši.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Po zgledu iz prakse iz drugih vrtcev smo se vzgojiteljice po predhodnem dogovoru hospitirale pri vodenih dejavnostih z otroki - svoje delo z otroki smo videle in spoznale iz druge perspektive, kar nam je predstavljalo dober model za razvoj kakovostnega in profesionalnega dela z otroki. Zanimalo nas je, koliko lahko vzgojiteljica v interakciji z otroki, starši in drugimi sodelavci razvija zdravo samopodobo otrok in hkrati izboljšuje svoje profesionalno delo.

Cilji projekta

Raziskovalni vprašanji

S katerimi aktivnostmi pri otroku razvijamo zdravo samopodobo in kako naj pri tem sodelujemo s starši?

Kako posredovati primere odlične prakse v povezavi z graditvijo otrokove zdrave samopodobe sodelavcem in staršem?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Otrok bolje razvija samopodobo in zaupa v svoje sposobnosti (samozavest), če starši in vzgojitelji strokovno, medsebojno in enotno vzgojno delujemo. Pogoji za tako delovanje pa je medsebojno zaupanje in razvijanje pozitivne klime v krogu: starši, otroci, vzgojiteljice. Vzgojiteljica s povratno informacijo razvija pozitivno, konstruktivno in ustvarjalno komunikacijo v tem krogu.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Na delovnih srečanjih članic tima so potekale strokovne razprave s tehniko fokusnih skupin. V svojih skupinah otrok so izvajale akcijske kroge preko šolskega leta, ki pa kljub istemu cilju niso bili enako naravnani v vseh skupinah otrok. Izvajanje je bilo naravnano na starost otrok in njihove potrebe. Vsaka udeleženka je predstavljala drugim članicam načrtovanje in izvajanje projekta svoje skupine ter sprejemala tudi predloge drugih. Izvedle smo zaključne medsebojne hospitacije s poudarkom na spremljanju priložnosti otroka za razvoj zdrave samopodobe pri opazovani dejavnosti otrok in vzgojitelja. Predstavljale smo dejavnosti v povezavi z otrokovo samopodobo preko AV-posnetkov (otrokova E-mapa). Odlično prakso smo predstavljale tudi sodelavcem, ki niso bili vključeni v projekt.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Zavestno naravnavanje na čas zase in za druge za skupno sinhronizacijo. Čas zase pomeni vzgojitelju čas za opazovanje in povratno informiranje ter načrtovanje vzgojnega dela. Čas za otroka pomeni čas za odzivanje, ki mu omogoča celovitejši osebni razvoj in graditev samopodobe. Otroku omogoča, da razvija samoregulacijske veščine na področju

socializacije. Čas staršev otroku prinaša priložnosti za ustvarjanje in spodbujanje napredka v njegovem osebnem samorazvoju.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Napredek pri otrocih na področju socializacije in njihove samostojnosti je boljši in večji zaradi zavedanja, kako pomembno je otroku omogočiti dovolj časa pri igri ter ga z lastnim vzgledom in povratno informacijo usmerjati do končnega cilja. Pri mlajših otrocih (1 - 3) so vidni prvi znaki razvoja samoregulacijskih veščin (pri socialnih igrinah, pri dnevni rutini in vodenih dejavnostih). Večja je bila pripravljenost staršev na področju sodelovanja (dopoldanske dejavnosti staršev, boljši obisk pogovornih ur, privolitev staršev za snemanje pogovornih ur za študijske namene). Otroci znajo pokazati svoje zadovoljstvo pri uspehih. Med otroki je prisotno sodelovanje, medsebojna pomoč in strpnost (znajo dati čas tudi drug drugemu).

Obdelava podatkov

Opis vzorca

IP se je izvajal v 7 skupinah otrok, od tega v 3 skupinah otrok starih od 1 do 3 leta in v 4 skupinah otrok starih od 3 do 6 let. V 2 skupinah sta v IP sodelovali obe strokovni sodelavki, v ostalih 5 skupinah pa po ena strokovna sodelavka.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

1. Načrtno opazovanje otrok in beleženje po pripravljenih obrazcih, ček listah. Anekdotski zapisi. Fotografiranje in snemanje otrok. Vključevanje elementov razvoja samopodobe v vodene dejavnosti in dnevno rutino. Izvajanje socialnih iger in branje pravljic, ki prispevajo h krepitvi zdrave samopodobe. Posnetek dejavnosti otroka na začetku (rolanje, nastop pred skupino, samostojno pripovedovanje, odnos do sovrstnikov in podobno) in koncu šolskega leta - Časovna kapsula. Slikovni vprašalnik otrok o počutju, čustvih, zadovoljstvu ob različnih dejavnostih - otrok sam prepozna svoj dosežek, napredek (samoevalvacija).
2. Inovativno izvajanje celoletnega »bralnega koticčka« pri najmlajših otrocih pred kosilom.
3. Pogovorne ure s starši. Seznanjanje staršev z dosežki otroka, njegovem napredovanju, ogled AV posnetkov in fotografij. Zbiranje podatkov o napredku otroka v družini in skupni dogovor o nadaljnjem vzgajanju otroka. Snemanje pogovorne ure za strokovne namene.
4. Partnerstvo s starši:
 - Sodelovanje s starši v dopoldanskem in popoldanskem času (rojstni dnevi, prikaz dejavnosti in druga sodelovanja, nastopi za stare starše, različne igralne urice, skupni nastopi, starši opazujejo otroka pri vodeni dejavnosti v vrtcu in spremljajo njegovo delovanje, napredek)
 - Branje slikanic doma in pripovedovanje v vrtcu (otrok in starši). Prikaz otrokovega napredka v govoru in nastopu (AV posnetki)
 - Delavnice za starše popoldne in v okviru roditeljskih sestankov - dajanje povratne informacije otroku v predšolskem obdobju ter ko imamo z otrokom vzgojne težave.

Metode obdelave podatkov

Kvantitativne (vprašalniki, ugotavljanje in beleženje števila staršev pri sodelovanju z vrtcem) in kvalitativne tehnike (odčitavanje napredka otrokovega razvoja preko zapisov, preglednic, fotografij, AV posnetkov, refleksije staršev).

Prikaz rezultatov

Vzgojiteljice smo pozorne na vsakega otroka, da ga motiviramo za sodelovanje. Otroka v pravem trenutku pohvalimo in mu dopuščamo dovolj časa, da sam rešuje določen problem. Istočasno se otrok uči dajati povratno informacijo drugim (glede na svojo starost). Ustrezna kakovost in količina povratnih informacij otroku v procesu socializacije pomembno vplivata na razvoj otrokovih sposobnosti in zmožnosti. Čas zase in za druge, pristop do otroka in dobri medsebojni odnosi omogočajo boljše emocionalno in socialno učenje. Kot praktiki smo vzgojitelji raziskovalci svojega dela. Tako več razmišljamo o svoji praksi, jo preizkušamo, nenehno izboljšujemo in postajamo kritiki s tem, ko svoje delo nenehno vrednotimo. Vzporedno s tem poteka naše profesionalno zorenje, ki se kaže v mišljenju strokovnega delavca, ko v premišljevanju in delovanju združi strokovno znanje, izkušnje, svoje nove ideje, vključni otroka, starše kot partnerje za načrtovanje in izvajanje dejavnosti preko celega dneva.

Bolj kot je uspešen otrok, bolj se čuti uspešnega tudi vzgojitelj. Otrok rad prihaja v vrtec, ki mu nudi priložnosti za razvoj na osebnotnem in drugih področjih. Starši zaupajo vrtcu in vzgojitelju in tudi doma nadaljujejo dobro vzgojo.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Vzgojiteljica, ki hoče kreirati sebe, otroka in vplivati na starše, uporablja profesionalno opazovanje kot temeljno prvino, da moč takojšnje povratne informacije zares izkoristi. Poleg dobrega opazovanja je potrebno sprotno odzivanje na intenziteto sporočanja otrok. Uporaba IKT omogoča vzgojiteljici in staršem, da poteka ta proces učinkoviteje in zagotavlja boljši napredek otroka. IKT (elektronske pošta, uporaba dokumentov v skupni rabi, E-portfolijo otroka) omogoča članicam projekta hitrejšo in plodnejšo sodelovanje.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Vzgojiteljice, članice IP, so izrazile zadovoljstvo pri sodelovanju v tem projektu. Z medkolegijalnimi hospitacijami bodo nadaljevale tudi še v naslednjem šolskem letu in k sodelovanju pritegnile še nekaj strokovnih delavk. Tudi v enoti Rovte bo 8 strokovnih delavk še naprej nadaljevalo z medkolegijalnimi hospitacijami.

V šolskem letu 2011/12 so vsi strokovni delavci celotnega vrtca Kurirček Logatec pri otrocih spremljali graditev otrokove samozavesti in pozitivne samopodobe. Ta cilj je bil izbran v okviru projekta Samoevalvacije (uKVIZ).

Projekt Medkolegijalne hospitacije je bil predstavljen na dveh delovnih srečanjih vodij inovacijskih projektov na Zavodu RS za šolstvo v mesecu marcu 2012.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Na podlagi izvajanja akcijskih krogov v treh šolskih letih smo pripravili gradivo OTROKOVE PRILOŽNOSTI ZA GRADITEV ZDRAVE SAMOPODOBE V VRTCU. Dobile so ga vse enote našega vrtca (7 enot). Možna je uporaba gradiva na študijskih skupinah, na aktivih za strokovne delavce.

Možnosti uvajanja v druga področja

Za šolsko leto 2012/13 je kot razvojna naloga v LDN Vrtca Kurirček Logatec vrtca vključen projekt Medkolegijalne hospitacije s ciljem posodobljati postopke in načine dela v skladu z najnovejšimi standardi za zagotavljanje večje kakovosti predšolske vzgoje in uvajati

inovacijske pristope pri vzgojno izobraževalnem delu.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Vrednost IP Medkolegijalne hospitacije je v pridobitvi sposobnosti vzgojitelja odpreti čas in prostor za otrokov osebni razvoj.

Literatura

Bahovec, D. E. et al. Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport; zavod RS za šolstvo, 1999. ISBN 961-6222-42-2

Juul, J.: To sem jaz! Kdo si pa ti?. Radovljica: Didakta, 2008. ISBN 978-961-045-6

Juul, J., Jensen, H.: Od poslušnosti do odgovornosti. Radovljica: Didakta, 2009. ISBN 978-961-261-122-4

Juul, J.: Kompetentni otrok. Radovljica: Didakta, 2008. ISBN 978-961-261-026-5

Milivojevič, Z., Bilban, K., Kokalj, V., Kramberger, M., Steiner, t., Kožuh, B.: Mala knjiga za velike starše. Novi Sad: Psihopolis institut, 2008. ISBN 978-86-86653-13-0

Srebot, R., Menih, K.; Potovanje v tišino. Ljubljana: DZS, 1996. ISBN 86-341-1663-8

Schmidt, G.: Zgodbe za Tibečanke. Ljubljana 2008. Dosegljivo na internetni strani: <http://www2.arnes.si/~gschmi/>

Otrok in rolanje, Priročnik za vrtce in osnovne šole, delovno gradivo. ICP Slovenija 2006

Ručigaj Z.: Otroško srce je zaklad. Kranj, 2009. ISBN 978-961-91640-7-5

Vonta, T.: Razvoj pedagoških idej v organizirani predšolski vzgoji. (Elektronski vir); Ljubljana; 13/09; znanstveno poročilo Pedagoški inštitut; 2009. ISBN 978-961-6086-79-0

Youngs, B.: Šest temeljnih prvin samopodobe. EducY Ljubljana, 2000. ISBN 961-6010-32-8

Vrtec Otona Župančiča Maribor
Oblakova ulica 5
2000 Maribor

UČENJE SE ZAČNE Z RAZISKOVANJEM

2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Renata Lük (svetovalka)

Odgovorni nosilec projekta: Stanislava Lešnik (svetovalka)

Sodelavci: Anina Škrabl (mentorica), Katja Turk, Maja Purg

Konzulentki: Mirjam Senica, Janja Šetor (Vrtec Tezno)

Povzetek:

Ob odprtju novih oddelkov prvega starostnega obdobja smo bile strokovne delavke postavljene pred izziv, kako povečati aktivno vlogo otrok v raziskovanju, učenju in kreativnem reševanju problemov.

Izhajali smo iz novejših spoznanj o otrokovem razvoju in učenju ter začeli načrtovati dejavnosti iz pobud in interesov otrok. Pripravili smo spodbudno učno okolje, ki zajema organizacijo prostora (interesni kotički), ter njegovo urejenost in opremljenost (didaktična sredstva).

Z opazovanjem in spodbudami smo spremljali otrokovo raziskovanje. Poglobiti smo se morali v zaznavanje pobud, na podlagi katerih smo otrokom postavljali probleme, ki so jih reševali. Z zastavljanjem odprtih vprašanj smo sprotno preverjali otrokove ugotovitve ob raziskovanju, v novih problemskih situacijah pa njihovo razumevanje.

Ob zaključku inovacijskega projekta ugotavljamo, da otroci z veseljem in sproščeno izražajo pobude, saj vedo, da bodo le-te upoštevane. Posledično so pri dejavnostih bolj motivirani in vztrajni. Otroci so tudi govorno aktivnejši, mnogo več je participacije otrok, zelo se kaže sodelovalno učenje. Veliko več je tudi ustvarjalne igre otrok in manj motečega vedenja.

Razvili smo nov način načrtovanja, ki nam omogoča sprotno dopolnjevanje in vnašanje pobud v sklopu ene tematske priprave. Obenem omogoča večji pregled nad dosežki in sposobnostmi posameznikov v skupini. Zapisi v pripravi omogočajo individualno načrtovanje dejavnosti za naprej.

Nov način dela se je razširil na celoten kolektiv našega vrtca. Timsko sodelovanje nam omogoča kritičen in konstruktiven pogled v lastno prakso. Omogoča pa nam tudi izmenjavo idej, izkušenj, didaktičnih sredstev in hitrejše iskanje rešitev problemov, ki se pojavljajo v praksi.

Abstract:

When new sections of the first age group were opened, the kindergarten teachers were put in front of a new challenge: how to increase the active role of children in their exploration, learning and creative problem solving.

We followed new findings about child development and learning and we started to plan the activities from children's initiatives and interests. We created an encouraging learning

environment which includes organization of space (play nooks), its deployment and equipment (didactic resources). By observation and encouragement we monitored children's exploration. We tried to perceive children's initiatives, on the basis of which we created problems for children to solve. We regularly checked children's findings of their exploration by asking them some questions and their understanding of new problem situations.

At the end of the innovation project we find that children reflect initiatives happily and relaxed, knowing that they will be taken into account. Consequently, the children are more motivated and persistent, more active in speech. We also noticed more participation in activities, cooperative learning and creative play and less disruptive behaviour.

We have developed a new way of planning which allows us to regularly complement and insert children's initiatives within one thematic preparation. At the same time it provides better overview of the achievements and abilities of each child in the group and enables individual planning of the activities for the future.

This new way of working has been extended to all staff members in our kindergarten. Team collaboration enables us a critical and constructive look at our new practice. It also allows us to exchange ideas, experiences or didactic resources and enables easier ways to solve problems that appear in educational process.

Ključne besede: *Spodbudno učno okolje, raziskovanje, načrtovanje, aktivna vloga otrok*

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Ideja za začetek inovacijskega projekta se je porodila ob odprtju novih oddelkov prvega starostnega obdobja. Strokovne delavke so se takrat srečale s številnimi vprašanji in novimi izzivi. Do tedaj so vsebine in dejavnosti vnaprej načrtovale vzgojiteljice same, zato so bili otroci manj aktivni in manj ustvarjalni.

Postavljeni smo bili pred izziv, kako povečati aktivno vlogo otrok v raziskovanju, učenju in kreativnem reševanju problemov.

Pod vodstvom takratne svetovalne delavke se je začel sestajati razširjen tim vzgojiteljic prvega in tudi drugega starostnega obdobja.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Izhajali smo iz novejših spoznanj o otrokovem razvoju in učenju, ki koncepte otroštva premikajo v sociokulturno polje. Sociokulturne teorije, ki so v ozadju postmodernističnega socialnega konstruktivizma, razumejo dojenčka, malčka, otroka v zgodnjem in srednjem otroštvu kot kompetentnega posameznika, ki se v vseh razvojnih obdobjih razvija ter uči v simbolno in kulturno bogatem okolju. Pri tem imajo pomembno vlogo kompetentni posamezniki (odrasle osebe in vrstniki), ki ne le ustvarjajo okolje, v katerem naj bi otrok pridobil izkušnje temveč v območju bližnjega razvoja »vlečejo« razvoj naprej, tudi do razvojnih ravni in znanja, do katerega otrok, ki bi znanje konstruiral zgolj sam, ne bi prišel (Marjanovič Umek 2008, str. 64-65).

Eden najvidnejših predstavnikov sociokulturnih teorij je Vygotsky (v Marjanovič Umek in Fekonja Peklaj 2008, str. 17), ki poudarja, da so za otrokov razvoj ključnega pomena zgodnje socialne interakcije med odraslo osebo in dojenčkom oz. malčkom, socialno učenje v vrstniških skupinah, simbolno bogato okolje (občutljiva komunikacija, pogosto pogovarjanje, prisotnost otroških knjig, stalno skupno branje, spodbujanje simbolne igre),

učenje in poučevanje v območju bližnjega razvoja, formalno poučevanje, ki je povezano na primer z razvojem znanstvenih pojmov na področjih matematike, naravoslovja, družboslovja in zgodnje učenje akademskih spretnosti in njihovih različic, značilnih za zgodnejša razvojna obdobja (npr. predbralne in predpisalne spretnosti). (Marjanovič Umek 2008, str. 58-59).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Načrtovanje spodbudnega učnega okolja, kjer bomo povečali aktivno vlogo otroka v raziskovanju, učenju in kreativnem reševanju problemov.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Raziskavo smo izpeljali zato, ker želimo s spreminjajočo se prakso ponuditi še bolj kakovostno predšolsko vzgojo v prvem (in drugem) starostnem obdobju.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

PREDPRIPRAVA

Vprašalnik ob začetku dela – želje in pričakovanja.

Zbiranje podatkov, informacij in teoretičnih podlag o strategijah načrtovanja spodbudnega učnega okolja. Pogovori in konzultacije s širšim timom (poglobljeno razmišljanje in diskusija o raziskovalnem vprašanju).

ŠOLSKO LETO 2010/2011

Pri načrtovanju nove teme za prvi akcijski krog sta vzgojiteljici izhajali iz pobud in interesov, ki jih otroci prve starostne skupine največkrat izražajo neverbalno.

V vseh načrtovanih dejavnostih sta sledili načelu aktivnega učenja. Pripravljali sta material in izdelovali didaktična sredstva ter z njimi opremljali aktualne koticke. Ob manipulaciji in rokovanju otrok s ponujenimi sredstvi sta z opazovanjem in spodbudami spremljali otrokovo raziskovanje.

S postavljanjem odprtih vprašanj sta sprotno preverjali otrokove ugotovitve ob raziskovanju, v novih problemskih situacijah pa njihovo razumevanje.

Po izvedenem prvem akcijskem krogu sta ugotovili, da dotedanje zapisovanje tedenske priprave ne ustreza. Iz priprave namreč ni bilo razvidno, kako sta izhajali iz pobud otrok, kako so si pobude sledile in se razvijale, v katere koticke so posegale in kako sta jih nadgrajevali.

ŠOLSKO LETO 2011/2012

V šolskem letu 2011/2012 na novo načrtujejo vse strokovne delavke prvega in delno drugega starostnega obdobja.

Strokovne delavke so se začele timsko povezovati pri načrtovanju, izdelovanju didaktičnih sredstev in izmenjavi izkušenj.

Vzgojiteljice so z novim načinom načrtovanja zadovoljnejše, saj spoznavajo njegove prednosti, vidni pa so tudi rezultati. Otroci so aktivnejši, poraja se vedno več pobud, ki jih znamo bolj smiselno vključiti v načrtovanje in jih nadgrajevati.

Otroci imajo možnost večje izbire dejavnosti in didaktičnih sredstev v kotičkih in tudi več izbirajo. V ospredju so otrokove ključne kompetence.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Želeli smo slediti novejšim spoznanjem o otrokovem razvoju in učenju zato smo bili postavljeni pred izziv, kako povečati aktivno vlogo otrok v raziskovanju, učenju in kreativnem reševanju problemov.

Poglobiti smo se morali v zaznavanje pobud, na podlagi katerih smo otrokom postavili probleme, ki so jih reševali. Pri tem je bilo pomembno, da smo zaznali pobude, ki so pomembne za doseg zastavljenih ciljev.

V nadaljevanju smo razmišljali, kako te pobude uporabiti in katere materiale ponuditi otrokom, da bi ti razvijali svojo igro na višjem nivoju.

Zavedali smo se, da otrok sam gradi (ključne) kompetence, vzgojitelj ga pri tem le usmerja in mu omogoča okoliščine, da to lahko počne čim bolj pristno.

Pri tem nam je bila v veliko pomoč teorija, s katero smo se seznanjali in jo vnašali v lastno prakso.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

	KAZALNIKI	KAKO SMO TO DOKAZALI
AKTIVNA VLOGA OTROK	<ul style="list-style-type: none"> - otroci z veseljem in sproščeno izražajo pobude, saj vedo, da bodo le-te upoštevane - posledično so pri dejavnostih bolj motivirani in vztrajni - otroci so govorno aktivnejši - mnogo več je participacije otrok - zelo se kaže sodelovalno učenje - v skupinah otrok se čuti »pedagoški mir« - več je ustvarjalne igre otrok in manj motečega vedenja. 	- razvidno iz posnetkov in priprav
SPODBUDNO UČNO OKOLJE	<ul style="list-style-type: none"> - organizacija prostora (interesni kotičku) - urejenost in opremljenost prostora (didaktična sredstva) 	- razvidno iz posnetkov in priprav

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V šolskem letu 2010/2011 je projekt potekal v dveh oddelkih prvega starostnega obdobja (2-3 leta), v šolskem letu 2011/2012 pa v enem oddelku prvega starostnega obdobja (2-3 leta).

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Pri zbiranju podatkov smo se posluževali naslednjih metod:

METODA OPAZOVANJA

Pri načrtovanju nove teme sta vzgojiteljici izhajali iz pobud in interesov, ki jih otroci prve starostne skupine največkrat izražajo neverbalno.

METODA POGOVORA IN PROBLEMSKA METODA

S postavljanjem odprtih vprašanj sta sprotno preverjali otrokove ugotovitve ob raziskovanju, v novih problemskih situacijah pa njihovo razumevanje.

METODA UPORABE AV SREDSTEV

Posluževali smo se uporabe AV sredstev (videoposnetki in fotografije):

- vse dejavnosti smo posneli
- posnete dejavnosti smo vsakodnevno analizirali
- zaznane pobude je vzgojiteljica sproti vključevala v tematske priprave in jih tudi sproti uresničevala.
- posnetke smo analizirali tudi na srečanjih razširjenega tima

Metoda uporabe AV sredstev nam je bila v pomoč pri sistematičnem načrtovanju in pripravah na nadaljnje delo ter pri evalvaciji dela.

DNEVNE EVALVACIJE – ZBIR PODATKOV

Evalvacija je tisti pomemben element v pripravi, v katerem je vzgojiteljica

- zajela pobude otrok v igri, dejavnostih,
- analizirala dejavnosti in
- zapisala razvoj otrok.

Tako je vedela, kaj bo naslednji dan

- priredila,
- dodala,
- odzela,
- problemsko zastavila,
- s kom se bo še posebej individualno ukvarjala.

Ob pisanju evalvacij si je zastavljala naslednja vprašanja:

- Ali sem upoštevala otrokove ideje, zamisli, želje, iniciative že pri načrtovanju, ali pri izvajanju in evalvaciji dejavnosti? Kje in na kakšen način se je to odražalo?
- Ali so imeli dovolj možnosti in spodbud za aktivno učenje (lastna aktivnost, eksperimentiranje, preizkušanje, raziskovanje...)?
- Ali sem pripravila ustrezne dejavnosti za miselne izzive – kako?
- Ali sem upoštevala otrokove izkušnje, predznanja o določeni vsebini, temi, problemu?
- Ali sem sledila načrtovanim ciljem, jih uresničila (upoštevala individualne razlike)?
- Ali sem jih dovolj spodbujala k verbalizaciji in še drugim načinom izražanja?
- Ali sem uporabila ustrezna sredstva, organizacijo prostora in opreme?
- Ali sem omogočala, spodbujala sodelovalno učenje? Kako?
- Ali so imeli otroci možnost izbire med dejavnostmi?
- Ali sem otroke ustrezno motivirala? Kaj bi spremenila?

Metode obdelave podatkov

Pri proučevanju našega raziskovalnega problema smo uporabili več različnih virov podatkov. Analizirali smo tematske priprave akcijskih krogov in posnetke vseh izvedenih dejavnosti. Tako smo dobili celovitejši vpogled v proučevani pojav.

ANALIZA TEMATSKE PRIPRAVE

Po prvem akcijskem krogu smo ugotovili, da zapis priprav ne ustreza poteku načrtovanih dejavnosti v skupini, saj iz priprav ni bila razvidna vloga otrok. Spremenili smo način zapisovanja in ugotovili, da so novi zapisi tematskih priprav preglednejši. Ločeno zapisovanje dejavnosti iz pobud otrok nam omogoča lažje oblikovanje (definiranje) izhodišča za novo načrtovanje. Iz zapisanih pobud otrok je namreč razvidno v kolikšni meri so ponujena didaktična sredstva otroke vzpodbudila k raziskovanju. Iz teh zapisov priprav je dobro razvidno tudi, v kolikšni meri so bili otroci dejansko aktivni in koliko so na podlagi lastnih izkušenj pridobili.

Ugotovili smo tudi, da smo cilje zapisovali presplošno in da si moramo v tematskih pripravah zastavljati konkretnije cilje.

ANALIZA POSNETKOV

Vse dejavnosti smo posneli in sproti analizirali. Posnetki so nam bili v pomoč pri sistematičnem načrtovanju in pripravah na nadaljnje delo.

Primerjali smo posnetke začetnega stanja in stanja ob zaključku projekta. Iz posnetkov je razvidno, da je vzgojiteljica na začetku prehitro aktivno posegla v dejavnosti otrok in jim ponujala svoje rešitve določenih problemov in odgovore na vprašanja. Ob zaključku zadnjega kroga pa analiza posnetkov kaže, da je takšnih posegov vse manj in da imajo otroci dovolj časa, da sami poiščejo rešitve zastavljenih problemov.

Iz posnetkov je razvidna organizacija in opremljenost prostora - okolja, ki spodbuja aktivno vlogo otrok. Otroci so sodelovali pri izdelavi didaktičnih sredstev v interesnih kotičkih, kar je še dodatno povečalo interes za igro – raziskovanje.

Prikaz rezultatov

Na osnovi teoretičnih spoznanj smo se poglobili v lastno prakso in povečali aktivno vlogo otrok v raziskovanju, učenju in kreativnem reševanju problemov z upoštevanjem njihovih pobud in idej.

Otroci z veseljem in sproščeno izražajo pobude, saj vedo, da bodo le-te upoštevane. Posledično so pri dejavnostih bolj motivirani in vztrajni. Opažamo, da so otroci govorno aktivnejši. Mnogo več je participacije otrok, zelo se kaže sodelovalno učenje. V skupinah otrok se čuti »pedagoški mir«, več je ustvarjalne igre otrok in manj motečega vedenja.

Nov način dela se je razširil na celoten kolektiv našega vrtca. Zaznali smo, da nam timsko sodelovanja omogoča kritičen in konstruktiven pogled v lastno prakso. Omogoča nam tudi izmenjavo idej, izkušenj, didaktičnih sredstev in hitrejše iskanje rešitev problemov, ki se pojavljajo v praksi.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Vzgojiteljici sta ob koncu prvega šolskega leta ugotovili, da sta postali občutljivejši za pobude otrok, hitreje sta jih zaznali in znali izbrati tiste, ki so pomembne za doseg zastavljenih ciljev.

Proces načrtovanja je postal sistematičen in kontinuiran, otrokom pa sta tako omogočili nadgrajevanje znanja. Z lastnim raziskovanjem so pridobili otroci nove izkušnje in prišli do novih spoznanj. Pridobljeno znanje pa so uporabili v novih situacijah.

Spremenili smo zapisovanje priprav - nov, drugačen način zapisovanja omogoča pregled nad tem, kako se je igra razvijala in kaj so otroci pri tem pridobili, spoznali ter kako so to uporabili v novih situacijah.

V šolskem letu 2011/2012 na novo načrtujejo vse strokovne delavke prvega in delno drugega starostnega obdobja.

Strokovne delavke so se začele povezovati in delovati timsko. Izmenjujejo strokovna vprašanja in izkušnje. Sodelujejo pri izdelavi didaktičnega materiala in si ga izmenjujejo. Ob iskanju ustrezne strokovne literature in uporabi novih idej se obračajo na članice projektne skupine. Večkrat preverjajo svoje znanje in pravilnost odločitev ter skupaj iščejo nove rešitve.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Nov način načrtovanja in njegove prednosti pri delu v oddelku se je razširil na celoten kolektiv našega vrtca. Vzgojiteljice so z novim načinom načrtovanja zadovoljnejše, saj spoznavajo njegove prednosti, vidni pa so tudi rezultati. Otroci so aktivnejši, poraja se vedno več pobud, ki jih znamo bolj smiselno vključiti v načrtovanje in jih nadgrajevati.

Širjenje novosti

Nov način dela je postal način življenja v vrtcu. Z inovacijskim projektom dosežene novosti vplivajo na kakovost vzgojnega dela celotnega vrtca.

Kratka predstavitev novosti

Nov način načrtovanja nam omogoča sprotno dopolnjevanje in vnašanje pobud v sklopu ene tematske priprave. Obenem omogoča večji pregled nad dosežki in sposobnostmi posameznikov v skupini. Zapisi v pripravi nam omogočajo individualno načrtovanje dejavnosti za naprej. S tem pa je povezano dejstvo, da so otroci ob upoštevanju njihovih idej in pobud aktivnejši, vztrajnejši ter bolj motivirani.

Timsko sodelovanje nam omogoča kritičen in konstruktiven pogled v lastno prakso. Omogoča nam tudi izmenjavo idej, izkušenj, didaktičnih sredstev in hitrejše iskanje rešitev problemov, ki se pojavljajo v praksi.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Drugim lahko ponudimo primer dobre prakse.

Literatura

Bahovec, E. D., Bregar-Golobič, K. Šola in vrtec skozi ogledalo. Ljubljana: DZS, 2004. ISBN 86-341-2971-3

Hansen, Kirsten A., Oblikovanje oddelkov, osredotočenih na otroke od tretjega do šestega leta starosti. Ljubljana: Pedagoški inštitut, Razvojno-raziskovalni center pedagoških iniciativ Korak za korakom, 2000. ISBN 961-6086-11-1

Hohmann, M., Weikart, D. P. Vzgoja in učenje predšolskih otrok: primeri aktivnega učenja za predšolske otroke iz prakse. Ljubljana: DZS, 2005. ISBN 86-341-2960-8

Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za šolstvo, 2008. ISBN 978-961-234-613-3

Marjanovič Umek, L., Fekonja Paklaj, U. Sodoben vrtec: možnosti za otrokov razvoj in zgodnje učenje. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, 2008. ISBN 978-961-6648-16-5

Marjanovič Umek, L. Od konstruktivizma k socialnemu konstruktivizmu na področju predšolske vzgoje. *Sodobna pedagogika*, 2008, št. 4, str. 52-68

Miljak, A. Življenje djece u vrtiču: novi pristupi u shvačanju, istraživanju i organiziranju odgojno-obrazovnog procesa u dječjim vrtičima. Zagreb: SM Naklada, 2009.

Slunjski, E. Dječji vrtić: mesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja. Zagreb: Spektar Media, 2008.

Stokes Szanton, E. (ur.). Oblikovanje oddelkov, osredotočenih na otroke od prvega do tretjega leta starosti. Ljubljana: Pedagoški inštitut, Razvojno-raziskovalni center pedagoških iniciativ Korak za korakom, 2001. ISBN 961-6086-12-X

Vonta, T. (et. al). Z igro odkrivamo matematične in naravoslovne koncepte. Ljubljana: Pedagoški inštitut (elektronski vir), 2007.

Vonta, T. (et. al). Primeri dejavnosti za malčke in dojenčke. Ljubljana: Pedagoški inštitut (elektronski vir), 2009.

Vrtec Šentvid
Ulica Pregnancev 6
1210 Šentvid

GOZDNA IGRALNICA 2011 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Barbara Blažič, dipl. vzg. predšolskih otrok

Sodelavci: Anja Starman, prof. športne vzgoje in vzg. predšolskih otrok; Nina Vrhovnik, pom. vzg.; Petra Vogrinec, pom. vzg.

Konzulent: Jaka Šubic

Povzetek:

Predšolsko obdobje je izjemno pomembno za pozitivno naravnost otrok do učenja. Želja po raziskovanju je otrokov prvinski vzgib, je želja po razumevanju sveta, ki ga obdaja, to pa mu v največji meri lahko nudi prav odprto učno okolje.

Gozd s svojo prostornostjo, raznolikostjo, svežim zrakom in razgibanim terenom na eni strani ter skrivnimi kotički, pomirjajočimi barvami in tišino na drugi strani, na otroke deluje sproščeno, raziskovalno, ustvarjalno in pomirjujoče. Vse naštetu pozitivno vpliva na razvoj njihovega mišljenja, govora in socialnih odnosov. Lahko bi rekli, da je gozd odličen "vzgojitelj", ki nudi otrokom vedno nove miselne in gibalne izzive. V otrocih prebuja samoiniciativnost, ustvarjalnost in hkrati tudi čute, da lahko v danem trenutku z otroško vznesenostjo vpijajo vse kar jim gozd ponuja. Gozd nas vzgaja v ljudi z občutkom za sočloveka in naravo, v neodvisno misleče posameznike, opazovalce in raziskovalce.

Gozd je tudi pomemben razbremenilni in povezovalni element za otroke. V gozdu sva opazili manj konfliktov med otroki, zaznali pa več sodelovanja, strpnosti in spoštovanja. Dejavnosti se v gozdu lažje prilagaja glede na razvojne in osebne potrebe otrok. Otroci, ki imajo nekatere posebnosti v razvoju se lažje in pogosteje vključujejo v igro ostalih otrok ter ponujene dejavnosti. V vrtčevski igralnici je pri omenjenih otrocih zelo pogosto opaziti napetost, begavost, nepripravljenost za sodelovanje in umik. Gozdno okolje briše meje in pomaga tako enim kot drugim k strpnosti in sprejemanju.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Pri opazovanju otrok v naravi smo opazili, da otroci trgajo liste, rože, lomijo veje, ubijajo žuželke, tepejo drevesa s palicami in onesnažujejo okolje s smetmi. To nas je spodbudilo k razmišljanju o tem, kako bi otrokom lahko pomagali razvijati občutljivost za odgovorno ravnanje z naravo.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Najboljši način kako razvijati občutljivost otrok za odgovorno ravnanje z naravo je ta, da jim omogočimo pogoste in pozitivne izkušnje z naravo, ki vključuje ne samo učenje o naravi ampak tudi učenje od (preko) narave. Če otroci nimajo pogostih pozitivnih interakcij z naravnim svetom lahko razvijejo neosnovane strahove in predsodke, ki jim preprečujejo, da bi se do narave obnašali odgovorno.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako razvijati občutljivost otrok za odgovorno ravnanje z naravo?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Razlogi za izpeljavo raziskave so izhajali iz opazovanja odnosa otrok do narave, ki je kot rečeno bil razdiralno naravnani.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Izhodiščna ideja – problem (otroci imajo večinoma brezbrizen odnos do narave)

Razlaga dejstev – stanje je takšno, ker so premalo v stiku z naravo, je ne občutijo, se bojijo žuželk (negativen vpliv, zgled odraslih)

Načrtovanje akcije – načrtovali smo naslednje dejavnosti, za katere smo pričakovali, da bodo stanje izboljšale:

- Redno zahajanje v gozd (enkrat tedensko) v različnih vremenskih razmerah,
- čutno doživljanje gozda (opazovanje, vonjanje, poslušanje, tipanje in spoznavanje zakonitosti narave),
- doživljanje gozda kot druge vrste igralnice, ki ponuja raznovrstne priložnosti za razvoj in igro z naravnimi igračami,
- opazovanje žuželk, ptic in skrb za druge živali v gozdu (prinašanje hrane v zimskih mesecih),
- zaznavanje gozdnih pravljичnih bitij (drevesne vile, škrti, palčki).

Uvajanje akcije.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problem je bil, kako omogočiti otrokom reden stik z gozdom pozimi. Želeli smo spremeniti mnenje, da zima ni primeren čas za redne obiske gozda. Ugotovili smo, da problem ne tiči v preživljanju časa v gozdu pozimi, ampak bolj v tem, kako priti do gozda (19 otrok starih 3-4 leta, oddaljenost 20-30 min hoje, večinoma ob prometni cesti, avtomobili na pločnikih, prečkanje zelo prometne ceste s prekратkim trajanjem zelene luči). Otroci so bili že pred prihodom v gozd premraženi. Ugotovili smo, da je mraz najlažje premagati z veliko gibanja. Kombinacija hoje in teka do gozda nam je omogočila, da smo v gozd prišli primerno ogreti, v gozdu pa smo nadaljevali s spontanin in načrtovanim gibanjem, različnimi igrami itd.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Cilj projekta je razvijanje naklonjenega, spoštljivega, odgovornega odnosa do narave preko čutenja gozda in sebe kot dela narave.

Otroci so sprejeli gozd za svojo najljubšo igralnico, kjer se lahko gugajo vsi naenkrat (velike veje podrtih dreves), se spuščajo po toboganu (manjše vzpetine), kuhajo (votli štori) itd. Ne tepejo več dreves saj v njih morda prebiva njihova najljubša čarovnica Lenčka, ki se spozna na zelišča in jim je pripravila že toliko lepih presenečenj ali pa drevesna vila, ki diši po mahu. Bolj so postali občutljivi za živali, saj so skrbeli zanje in jih opazovali (deževnik, polž, pajek).

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Sodelovali sta dve skupini (3-4 ter 3-5 let) starih otrok, vzgojiteljici ter pomočnici vzg. ter starši.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Pogovor (otroci, starši, vzgojitelji).

Metode obdelave podatkov

Opazovanje, zapisi, evalvacije.

Prikaz rezultatov

Rezultati so vidni v odnosu otrok do narave:

Otroci zelo radi zahajajo v gozd, so bolj sproščeni, njihova igra v gozdu je bolj ustvarjalna kot na začetku in traja dlje časa. Otroci gozd povezujejo s prijetnimi pravljimi bitji in ne več s hudobnimi volkovi, njihov odnos do malih živali in rastlin je spoštljiv.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Ugotovili smo, da otrokom naravo približamo tako, da jim omogočimo reden stik z njo in da se v naravi tudi dobro počutijo. Nekateri otroci so bili na začetku v gozdu bolj zadržani in prestrašeni, vendar so z vsakim obiskom gozda postajali bolj sproščeni.

Gozd je odlično igralno okolje, ki ponuja vedno nove izzive, je dinamičen, nudi veliko prostora in priložnosti za raziskovanje, opazovanje in učenje z vsemi čuti, to pa je naraven način učenja otrok.

Gozd nas obdaja s pozitivno in ustvarjalno energijo, v gozdu med otroki praktično ni konfliktov, namesto tega smo opazili veliko več sodelovanja, dogovarjanja in iznajdljivosti.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Posledice na okolje so pozitivne saj so otroci naravi bolj naklonjeni, imajo manj strahov in posledično lepše ravnaajo z živalmi in rastlinami.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost 1: tedenski obiski gozda v zimskem času. Spremenili smo mnenje, da zima ni primeren čas za pogoste obiske gozda. (podrobneje opisano v Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta)

Novost 2: Obiski gozda kot pomoč otrokom s posebnimi potrebami. Dejavnosti se v gozdu lažje prilagaja glede na razvojne in osebne potrebe otrok. Otroci, ki imajo nekatere posebnosti v razvoju se v gozdu lažje in pogosteje vključujejo v igro ostalih otrok ter ponujene dejavnosti. V vrtčevski igralnici je pri omenjenih otrocih zelo pogosto opaziti napetost, begavost, nepripravljenost za sodelovanje in umik. Gozdno okolje briše meje in pomaga tako enim kot drugim k strpnosti in sprejemanju.

Možnosti uvajanja v druga področja

Strokovni delavci v razvojnih oddelkih vrtca in/ali zavoda ter otroci s posebnimi potrebami.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Pri poslušanju in upoštevanju otrokovih želja, pri podpiranju otrok v njihovi ustvarjalnosti, pa tudi pri razumevanju otrokovih stisk in ustreznem odzivu nanje.

Literatura

Šubic, J. Škratove pripovedke – pogovor med človekom in gozdom. Vaše: Samozal., 2007. ISBN 978-961-245-303-9.

Wilson, R. Nature and young children. Oxon: Routledge, 2008.

Vrtec Mavrica Trebnje
Režunova ulica 8
8210 Trebnje

IZVIRNI DELOVNI PROJEKT POMOČI OTROKU V VRTCU

2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Ksenja Pravne, svetovalna delavka

Sodelavci: Ivica Jakovljevič – defektologinja; strokovni delavci vrtca.

Konzulent: Božena Stritih

Povzetek:

V prispevku predstavljamo koncept Izvirnega delovnega projekta pomoči pri otroku, po knjigi Soustvarjanje v šoli: učenje kot pogovor, ki smo ga oblikovali v delovnem odnosu. Udeleženci smo ugotovili, da soustvarjanje podpore in pomoči za otroka omogoča, da otroka podpremo, da bo uspešen. Ob tem je bilo potrebno sodelovanje vseh udeležencev, kjer ima vsak svoj pogled in svoje mnenje. Spoznali smo, da je potrebno upočasniti delo in zagotoviti varen prostor za razgovor, kjer bo možno raziskovati, se dogovarjati in soustvarjati v smeri zelenih sprememb.

Abstract:

In the article the concept of individual working project is presented, we follow the book »Soustvarjanje v šoli: učenje kot pogovor«. It is developed during working relationship. We discovered that co-creating of support and help for a child allows us to support child's success. This process needs cooperation of all, where everyone has its own view and opinion. We discovered that work must be slowed down and we have to secure a safe place for conversation and where we can discover, discuss and work in order to get changes we want.

Ključne besede: soustvarjanje, sodelovanje in izvirni delovni projekt pomoči otroku

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Spodbudo za inovacijski projekt smo dobili ob branju knjige Soustvarjanje v šoli: učenje kot pogovor. V razumevanju konceptov v socialnem delu smo prepoznali nove možnosti pri delu v svetovalni službi v okviru izvirnega delovnega projekta pomoči otroku. Namen inovacijskega projekta je bila želja po v pogledu v naše delo. Mislimo, da bodo pridobljene ugotovitve namenjene svetovalni službi in strokovnim delavcem, ki skupaj z družino soustvarjajo zelene spremembe.

Kvalitativna analiza bo lahko izhodiščno gradivo za načrtovanje nadaljnjega procesa pomoči otroku in njegovi družini. Hkrati pa je pomemben vir novega znanja za nadaljnje delo svetovalne službe.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

- »Svetovalna služba se vključuje v kompleksno reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj v vrtcu oziroma šoli preko treh osnovnih, med seboj povezanih in pogosto prepletenih vrst dejavnosti svetovalne službe:
 - dejavnosti pomoči,
 - razvojnih in preventivnih dejavnosti ter
 - dejavnosti načrtovanja in evalvacije.« (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 18)
- »Svetovalna služba v vrtcu opravlja svetovalno delo z otroki, vzgojitelji in starši ter sodeluje z vodstvom in zunanjimi ustanovami na naslednjih področjih vsakdanjega življenja v vrtcu:
 - na področju igre in poučevanja,
 - kulture, vzgoje, klime in reda v vrtcu,
 - telesnega, osebnega (spoznavnega in čustvenega) in socialnega razvoja,
 - sprejema in uvaja otroke v vrtec in prehoda otrok iz vrtca v šolo,
 - ter na področju socialno-ekonomskih stisk.« (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 18)
- »Šola bi morala biti prostor, kjer vsak otrok napreduje. To bo takrat, ko bo vsak otrok pri učitelju posameznik. Številni učitelji mislijo, da ogromno dajo. Jaz pa mislim, da se ni potrebno žrtvovati, ogromno je že to, da stopiš v osebni delovni odnos. (<http://www.delo.si/druzba/zdravje/dr-gabi-cacinovic-vogrincic-psihologinja-dajte-mi-pomoc-za-moc.html>)
- Ko se koncepti socialnega dela postavijo v okvir šole, gre za to, da odnos med socialno delavko/učiteljem in uporabnikom definiramo kot delovni odnos, ki je opora socialnemu delavcu/učitelju, da vzpostavi pogovor, ki omogoča raziskovanje in sooblikovanje dobrih izidov (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 19). Besedi učitelj in socialni delavec lahko v vseh kontekstih razlaganji lahko nadomestimo s strokovni delavec in svetovalni delavec.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako pomagati otroku s težavami v okviru projekta pomoči?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

V vrtcu smo delali po konceptu Soustvarjanje v šoli: učenje kot pogovor že eno leto preden smo se prijavi na Inovacijski projekt. Razlog za to obliko dela je bil, kako izboljšati aktivno sodelovanje in odgovornost vseh udeležencev v projektu podpore in pomoči otroku.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Kdo	Kaj	Do kdaj
Članici IP	Operacionalizacija ciljev	Oktober 2011
Članici IP	Predstavitev IP ravnateljici	Oktober 2011
Članici IP	Izdelava zgibanke	November 2011
Članici IP	Predstavitev IP strokovnim delavkam	November 2011
Ksenja Pravne	1. obisk oddelkov (pogovor o situacijah vsakdanjega življenja)	November, december 2011
Članici IP	Spremljanje in opazovanje skupine ali posameznega otroka	November 2011 – junij 2012
Članici IP	Soustvarjanje (vzpostavitev pogovora z vsemi udeleženci)	November 2011 – junij 2012

	sodelovanje s starši, kjer pride do definicije problema in oblikovanja izvirnega delovnega projekta pomoči otroku in družini.	
Članici IP, strokovni delavci in starši	Izvajanje delovnega projekta podpore in pomoči.	November 2011 – junij 2012
Članici IP, strokovni delavci in starši	Evalvacija projekta po min. ciljih v oddelku in s starši.	November 2011 – junij 2012
Članici IP	Pregled dela in korigiranje načrta projekta ter zapis polletnega poročila	Februar 2012
Članice IP	Delovno srečanje ZRSS – predstavitev dosedanjih aktivnosti	Tekom šol. l. 2011/12
Članici IP	Končna evalvacija projekta	Junij 2012
Članici IP	Predstavitev (evalvacija) projekta	Junij 2012

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- Miselnost strokovnih delavcev (pomembna skupina in ne posameznik),
- medsebojna komunikacija,
- dogovor o sodelovanju (kaj, kdo, do kdaj) in izdelava izvirnega delovnega projekta ter spremljanje in prilagajanje izvirnega delovnega projekta,
- individualni pristop,
- opazovanje, spremljanje in sprejemanje odziv otroka.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- soustvarjanje zelenih sprememb z vsemi udeleženi v projektu.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

- 4 otroci in njihovi starši,
- strokovni delavci otrok,
- svetovalna delavka,
- defektologinja.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Izhajali smo iz kronološko urejenih zapisov, v katerem je bila zapisana vsebina dogajanja in interpretacije opaženega.

Metode obdelave podatkov

Kronološko zabeležene zapise vseh srečanj smo kvalitativno analizirali s pomočjo vnaprej določenih in v kategorijo združenih pojmov. Pridobljene analitične ugotovitve smo povezali v sklepe.

Prikaz rezultatov

Pozitivne lastnosti:

- a. Sodelovanje v projektu:
 - Uspešno sodelovanje z vsemu udeleženci v projektu (otroci, starši, strokovni delavci in svetovalna služba),
 - kompetentni sogovorniki v delovnem projektu pomoči (vsi udeleženci v projektu skupaj raziskovali kaj lahko kdo prispiva k napredku otroka),

- poglobljeno spoznavanje in opazovanje otroka,
 - spoznanje vloge svetovalne delavke v projektu.
- b. način dela v projektu:
- opazovanje in spremljanje otroka, zapisovanje primerov, nadalje pogovor o opazovanju in nato dogovor o sodelovanju,
 - odprt prostor za pogovor z vsemi udeleženci (osredotočen na otroka),
 - skupno iskanje rešitev in dogovorov z vsemi udeleženci,
 - evalvacija dela po min. ciljih,
 - izmenjava izkušenj z vsemi udeleženci.
- c. pomoč strokovnim delavcem:
- podpora in pomoč pri delu z otrokom,
 - mnenje in podajanje strokovnjakov (znotraj vrtca in zunanjih institucij) o načinu dela z otrokom.
- d. napredek otroka:
- več individualnih pristopov v skupini (približati se otroku in pozorne na to kaj zna in zmore-podpora),
 - večja samostojnost otroka,
 - dvig samopodobe otroka,
 - otrok izrazil svoje mnenje in želje,
 - otroku zagotovili varnost, stabilnost, zaupanje in boljše počutje v skupini.

Negativne lastnosti/ovire:

- neuspešno sodelovanje s starši po prvem srečanju-potrebna potrpežljivost in čas,
- preveč birokracije,
- prepočasen napredek otroka-potrebno dati čas, da do spremembe pride,
- veliko število otrok v skupini (II. starostno obdobje).

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

S sistematičnim pristopom smo razvili dobro prakso. Ob vmesni in končni evalvaciji smo ugotovili, da soustvarjanje podpore in pomoči za otroka omogoča, da otroka podpremo, da bo uspešen. Potrebno je bilo sodelovanje vseh, kjer ima vsak svoj pogled in svoje mnenje. Ob tem smo spoznali, da je potrebno upočasniti delo in zagotoviti varen prostor za razgovor, kjer bo možno raziskovati, se dogovarjati in soustvarjati v smeri zelenih sprememb.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

V projektu se nam je potrdila misel prof. Čačinovič Vogrinčič, ki navaja, da vsak otrok, ki ima težave, potrebuje: strokovnega delavca, ki je njegov zagovornik.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost je namenjena svetovalni službi in strokovnim delavcem, ki skupaj z družino soustvarjajo zelene spremembe. V šol. l. 2011/12 smo oblikovali tudi obrazec, kjer strokovni delavci zapišejo svoja opažanja, spoznanja ter obrazec kjer zapišemo pogovor s starši. Iz

obrazcev je razvidno kje so otrokova močna področja in kje so vidne težave. Nadalje smo se skupaj dogovorili kaj in do kdaj bo kdo kaj naredil ter po vsakem min. koraku smo skupaj evalvirali in se ponovno dogovorili za naprej. Vsak napredek otroka smo skupaj proslavili.

Možnosti uvajanja v druga področja

Te novosti bomo prenesli tudi na področja dela z OPP.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Pri opazovanju, spremljanju in prepoznavanju napredka otroka, skratka smo v stiku z otrokom. Inovacijski projekt smo predstavili na regijskem aktivu svetovalni služb Dolenjske, Bele krajine in Posavja, kot primer dobre prakse. Dogovorili smo se, da nadaljujemo z delom v ostalih vrtcih in k sodelovanju povabimo še Fakulteto za socialno delo.

Literatura

Čačinovič Vogrinčič, G. 2008. Programske smernice. Svetovalna služba v vrtcu. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Čačinovič Vogrinčič, G. 2008. Soustvarjanje v šoli: učenje kot pogovor. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Šugman Bohinc, L. 2011. Učenci z učnimi težavami. Izvirni delovni projekt pomoči. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Internetni viri

Internet 1: pridobljeno 1.7.2012 s <http://www.delo.si/druzba/zdravje/dr-gabi-cacinovic-vogrincic-psihologinja-dajte-mi-pomoc-za-moc.html>

OŠ Franceta Prešerna Črenšovci, Enota Vrtec
Otroška ulica 22
9232 Črenšovci

VSI SMO ENAKI IN ENAKOPRAVNI, ČETUDI GOVORIMO ROMSKO ALI SLOVENSKO

2011 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Petra Cigan, dipl. vzgojiteljica predšolskih otrok

Sodelavci: mag. Marija Horvat, ravnateljica, mag. Metka Husar Černjavič, pedagoški vodja, Renata Žerdin, pomočnica vzgojiteljice

Konzulent: /

Povzetek:

Prispevek govori o uspešnem sodelovanju med Romi in Vrtcem Črenšovci (oddelkom 5-6 let). Romski otroci so integrirani v oddelke vrtca, katere obiskujejo redno. Strokovni delavki sva tekom izvajanja IP-ja ugotovili, da smo postali kot ena razširjena družina, z namenom delati v dobro otrok.

V občini Črenšovci sta dve romski naselji Kamenci in Trnje. Največ otrok obiskujejo šolo in vrtec predvsem iz naselja Kamenci, ki šteje okrog 180 prebivalcev. Romi so v občini Črenšovci vpeti v celotno dogajanje. Imamo občinskega svetnika iz vrst Romov, nogometni klub Kamenci, romski muzej, ki je prvi tovrstni v Sloveniji. Romi se vključujejo tudi v program javnih del. Občani nimamo posebnih težav z Romi, jih skušamo sprejemati kot enakovredne partnerje. Romi so vedno veseli vsakršnega obiska Neromov v naselju, kjer z veseljem ponudijo skodelico »prave« kave.

Cilji, ki so naju vodili tekom izvajanja projekta:

- *ozavestiti doživljanje vrtca kot okolja, v katerem so enake možnosti za vključevanje v dejavnosti in vsakdanje življenje.*
- *možnost spoznavanja in seznanjanja slovesnega in romskega jezika, dojetje drugačnosti in razlik med ljudmi, različnih kultur in obenem enakovrednost vseh.*
- *romski otroci razvijajo jezikovno zmožnost ob vsakodnevnih dejavnostih in v različnih socialnih situacij.*

Izvedli sva različne dejavnosti, najbolj izstopajoče so:

- *miklavževanje v romskem naselju na pobudo romskega svetnika*
- *zbirka zgodb Zabavne zgodbe ali po romsko Lek šukareder paramijski (16 zgodbic je prevedenih v romski jezik)*
- *trije romski otroci preživijo noč v šoli/vrtcu.*

Informacije sva pridobivali s pomočjo osebne refleksije, zapisov, dnevnikov, evalvacij. Kljub zaključku projekta se naše sodelovanje, predvsem pa delo z otroki Romi in posledično njihovimi družinami, še nadaljuje.

Abstract:

The article discusses the successful cooperation between the Roma and kindergarten Črenšovci (Section 5-6 years), Roma children are integrated into the kindergarten classes, which they visit regularly. During the implementation of IP we have discovered that we have

become like one extended family in order to work for the welfare of the children. In the municipality of Črenšovci there are two Roma settlements Kamenci and Trnje. Most of the children attending school and kindergarten are from Kamenci settlement, which has about 180 inhabitants. The Roma in the municipality of Črenšovci are integrated into the various events. We have a municipal councilor from among the Roma, football club Kamenci, Roma Museum, which is the first of its kind in Slovenia. The Roma are also a part of a public works program. Citizens do not have any particular problems with the Roma, we try to accept them as equal partners. The Roma always welcome any visits by the Non-Roma in the village, where they are happy to offer a cup of "real" coffee.

Objectives that have led us during the project implementation:

- becoming aware that the kindergarten is an environment in which everybody has the same opportunity to include oneself in everyday activities and the everyday life.*
- the opportunity to learn Slovenian and Roma language, perception of the differences between people of different cultures and at the same time the equivalence of all.*
- Roma children develop language ability during daily activities and the various social situations.*

We carried out various activities, the most prominent are:

- celebration of St. Nicholas in the Roma settlement on the initiative of Roma councilor*
- a collection of stories Fun stories or in Roma language Lek šukareder paramijski (16 stories have been translated into Roma language)*
- three Roma children have spent a night in the kindergarten.*

Information were obtained through personal reflection, records, logs, evaluations. Despite the completion of the project, our cooperation, in particular, work with Roma children and consequently their families, continues.

Keywords: *preschool children, the Roma, kindergarten*

Ključne besede: *predšolski otrok, Romi, vrtec,*

Problemsko stanje

V šol. letu 2011/12 je v oddelku 5-6 let 6 romskih otrok. Iz preteklih izkušenj se romski starši in posledično tudi otroci, niso pogosto udeleževali srečanj, poglobljenih pogovornih ur, niso kazali velikega zanimanja za življenje in delo v vrtcu. Z različnimi dejavnostmi smo jih uspešno skušali že pritegniti v minulem šolskem letu, zato smo v tem šolskem letu želeli s tem nadaljevati in sodelovanje dvignili na višji nivo. Da bi bilo sodelovanje pristnejše, sva strokovni delavki obiskovali romsko naselje Kamenci in jim predstavili življenje in delo v vrtcu, skupaj z otroki in starši smo napisali pravljičo in jo s pomočjo romskih staršev prevedli v romščino.

Kaj pravi kurikulum o Romih?

Kurikulum za vrtce (1999) ima pod področjem družba zapisane cilje, ki govorijo o enakih možnostih za vse, ne glede na jezik, rasno pripadnost, versko prepričanje ...le-te sva strokovni delavki dali v ospredje IP-ja. Poudarek sva dali jezikovnim oviram, saj precej otrok ob vstopu v vrtec ne razume slovenskega jezika.

Dodatek h kurikulumu za vrtce za delo z otroki Romi (2002) govori o sprejemanju različnosti, poudarjeno je razmišljanje, zakaj je dobro, da nismo vsi ljudje enaki. Otrok Rom bo hitreje sprejel vzgojiteljice, če bodo znale nekaj romskih besed in fraz in s tem tudi doživljal vrtec kot varno okolje. K temu sva stremeli skozi celo šolsko leto in res se je obrestovalo, saj v

nadaljevanju Dodatek (2002) govori o mešanju in menjavanju jezikov, ki sta močni jezikovni orodji za bilingvista.

Levičnik po B. Jevtić (Vzgoja in izobraževanje romskih otrok v predšolskem in osnovnošolskem obdobju, 1990) pravi, da je okolje, kjer živijo Romi specifično, predvsem zaradi nizkega izobrazbenega in kulturnega nivoja, neustreznih socialno – ekonomskih pogojev, visokega odstotka brezposelnosti in jezika, ki je poseben.

Prav zaradi tega je vrtec prva edukativna institucija, ki »ruši« stereotipe glede različnih razlikovanj, stremi k strpnosti in enakovrednosti ne glede kdo in kaj si.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako romski populaciji približati vrtec?

Potek dela

V začetku šolskega leta sva v uvajalnem obdobju spoznavali otroke Rome, posledično tudi njihove starše. Nekaj družin sva poznali že od prej. V prvi fazi sva načrtovali obisk naselja Kamenci, kjer smo strokovne delavke iz ostalih skupin vrtca staršem še podrobneje predstavili življenje in delo v vrtcu. Romski pomočnik Mišel Horvat je bil v oddelku vsako sredo in četrtek; še posebej dobrodošel je bil v začetku, ko je ob opazovanju otrok naredil seznam najbolj rabljenih fraz v romščini in jih prevedel v slovenski jezik zaradi lažjega sporazumevanja med otroki in strokovnima delavkama.

Romski svetnik naju je s sodelavko Renato konec oktobra povabil oz. prosil za sodelovanje pri miklavževanju v romskem naselju; navedel je razlog, da midve to bolj veva kot on. K temu srečanju sva povabili starše neromskih otrok, ki obiskujejo naš oddelek. Vseh 5 staršev, ki sva jih vprašali, je bilo v trenutku pripravljenih na sodelovanje. Romski svetnik nama je prinesel darila za 45 romskih otrok, katere sva zavili in opremili z imeni. Pripravili sva igrico Kako sta Bibi in Gusti zavijala in delila srečo z Miklavžem. Romskemu svetniku sva napisali vabila za omenjeno srečanje, ki jih je razdelil po naselju. Srečanje z Miklavžem je bilo posebno doživetje tako za nas iz vrtca kot za prebivalce romskega naselja, saj je bilo prvič, da je Miklavž obiskal romsko naselje. Razšli smo se z željo, da se naslednje leto spet vidimo (to so izrazili predvsem Romi, ki so bili navdušeni nad igrico in obiskom).

Naša naslednja naloga je bila izvedba projekta Z domišljijo na potep, kjer smo k sodelovanju povabili starše, da skupaj z otrokom napišejo pravljico, zgodbo..., katere je romski pomočnik Mišel Horvat prevedel v romski jezik. Zgodbico je napisala tudi romska deklica. Naslov naših 16 zgodbic je ZABAVNE ZGODBE ali LEK ŠUKAREDER PARAMIJSI. Odziv je bil velik, saj smo zmagali v kategoriji VRTCI z več kot 700 glasovi.

Tekom naših dejavnosti se je izboljšal obisk na raznih srečanjih (proslave, delavnice, koncerti).

Uvedli sva beleženje kritik, pozitivnih misli, komentarjev ... s strani romskih staršev, ki je služila kot motivacija in spodbuda za naprej. V mesecu marcu smo prenočili v šoli skupaj z učenci prvega razreda. Trije romski otroci so prespali v šoli, kar v preteklosti niso. Romski otroci so bolj dosledno prinašali domače naloge.

Vseh 6 romskih otrok je sodelovalo v decembrski dejavnosti Kartice prijaznosti, 2 otroka sta se udeležila zaključnega izleta in 3 otroci zaključnega piknika.

Ključni problem je bil dvigniti sodelovanje na višji nivo, kar nam je uspelo. Romski starši so se nam pridružili pri praznovanju rojstnih dni svojih otrok in tako še bolj dobili vpogled v življenje in delo v vrtcu.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Miklavževanje v romskem naselju Kamenci na pobudo Romov
- Sodelovanje pri karticah prijznosti
- Dosledno prinašanje domačih nalog
- Večja udeležba na srečanjih s starši
- Udeležba starša romskega otroka na izobraževanju za starše
- Prenočitev v šoli (3 romski otroci preživijo no v šoli/vrtcu)
- Udeležba romskih otrok s starši na zaključnem izletu in pikniku

Obdelava podatkov

Pri delu sva uporabili metode refleksije, dnevnika in fotografije.

Rezultate prikazujeva v obliki refleksij in zapisov, ki so nastajali tekom šolskega leta.

- (10. 10. 2011) Romska mama pove, da ji je všeč, da se pogovarjamo v romščini (jakna = džupa)
- (11. 10. 2011) Dan po roditeljskem sestanku romski svetnik povpraša, na kakšen način lahko sodeluje v skupini.
- (25. 11. 2011) udeležba 3 otrok in staršev na zaključku tematskega sklopa, dva starša sta se opravičila
- (8. 12. 2011) vseh šest romskih otrok in njihovih staršev se je udeležilo božično-novoletnih delavnic
- Cel december 2011 spodbujava starše, da sodelujejo v dejavnosti kartice prijznosti in zapišejo »nalogo« za določen dan. Vsi otroci so imeli kartice prijznosti; pomoč so iskali tudi pri romskem pomočniku. (15. 12. 2011 se 5 otrok, njihovih staršev in babica udeleži plesa princev in princes, sprašujejo o kostumih)
- (11. 1. 2012) Starši nabavijo športne copate za vadbeno uro
- (27. 2. 2012) Romska mama se udeleži roditeljskega sestanka –predavanja o Vzgoji
- (8. 3. 2012) romski svetnik nama čestita za dan žena
- (12. 3. 2012, 6.6.2012) praznovanje roj. dne skupaj s starši

Ugotovitve in spoznanja

- Miklavževanje v romskem naselju na povabilo romskega svetnika v sodelovanju z neromskimi starši v časopisu Družina,
- na spletni strani šole in vrtca smo sproti objavljali dejavnosti
- Zabavne zgodbe ali Lek šukareder paramijski
- Modni časopis (zapisi anekdot iz Spanja v vrtcu)
- Prireditev ob svetovnem dnevu Romov na OŠ FRANCETA PREŠERNA ČRENŠOVCI

Prišli sva do spoznanja, da je bistveno večja pripravljenost na sodelovanje s strani staršev. Starši so bili hvaležni, večkrat so ponujali pomoč (priprava sredstev, igralnice ...)

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Pohvala in ponos zaposlenih, staršev, vodstva (pozitivne kritike na spletni strani), promocija miklavževanja v časopisu.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novosti smo sproti predstavljali staršem, na spletni strani šole in vrtca.

Možnosti uvajanja v druga področja

- Vključevanje Romov na področju glasbe, plesa, športa-nogometa.
- Prenos in širjenje dobre prakse v šolo.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Za nas je velik napredek, da imamo romskega pomočnika, ki ureja relacije šola-vrtec-družina. Čutiva, da nam romski starši zaupajo, kar je bistvenega pomena pri vključevanju romskih otrok v določene dejavnosti.

Literatura

Dodatek h kurikulumu za vrtce za delo z otroki Romi (2002).

http://www.mizks.gov.si/fileadmin/mizks.gov.si/pageuploads/podrocje/vrtci/pdf/vrtci_Dodatek_-_ROMI.pdf

Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport.

Levičnik, I. (1990). Vzgoja in izobraževanje romskih otrok v predšolskem in osnovnošolskem obdobju. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

VVE pri osnovni šoli Sveti Jurij
Sveti Jurij 13
9262 Rogašovci

DEUTSCH MACHT SPAß

2011 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Klaudija Skerbinšek, prof. TJN

Sodelavci: Aleksander Mencigar, ravnatelj OŠ Sveti Jurij; Nataša Gomboc, vzgojiteljica predšolskih otrok; Suzana Kuzmič, vzgojiteljica predšolskih otrok; Andreja Ošljaj, knjižničarka in učiteljica TJN; Lilijana Nemeč Berke, vzgojiteljica predšolskih otrok; Bernarda Skledar, vzgojiteljica predšolskih otrok

Konzulent: Frančiška Fras Berro, Zavod RS za šolstvo OE Maribor

Povzetek:

Sodobna družba teži k večjezičnosti in mnogi si prizadevamo, da bi se ob maternem jeziku znali sporazumevati še v vsaj enem tujem jeziku. V našem kraju ima še posebej pomembno vlogo nemščina, ker živimo v okolju, ki meji z avstrijsko mejo. Tukajšnji prebivalci se množično zaposlujejo v naši sosednji državi in tako je staršem še posebej dobrodošlo, da se njihovi otroci z nemščino srečajo že v vrtcu.

Prednost poučevanja tujega jezika v vrtcu izmed drugim v tem, da so otroci v starostnem obdobju, ko so najbolj dovzetni za usvajanje tujega jezika. V letošnjem šolskem letu smo se preizkusili v integraciji, ki predstavlja enega izmed možnih didaktično metodičnih načinov vzpodbujanja učenja tujih jezikov. Metoda dela je za naš zavod predstavljala novost, ki nas je dodatno obogatila v spoznanju, da otrokom lahko izmed drugim tuji jezik približamo tudi tako, da ga uporabljamo naravno v vsakdanjih situacijah. V okviru IP zastavljeni cilji so bili uspešno realizirani. Člani IP, otroci in starši smo bili zelo zadovoljni s samim projektom ter z znanjem, ki so si ga otroci pridobili.

Abstract:

In our modern society it is good to know more foreign languages and we are trying to learn and communicate in a foreign language as well. In our place German language has an important role, because there is an Austrian border in the vicinity. People that live in this area go to work to Austria and the parents are glad that their children learn German in the kindergarten.

There is an advantage of learning a foreign language in the kindergarten. Children at that age are perceptible for learning a foreign language. In this school year we have tried an integration which is one of the possible didactical and methodical ways of estimating learning a foreign language. This method has been new at our school and it has given us some insights of learning with nature in everyday situations. The aims were successfully carried out. The team members, children and their parents were very content with the project itself and the knowledge gained by children.

Ključne besede: tuji jezik v vrtcu, nemščina v vrtcu, integrativni pristop, zgodnje poučevanje tujega jezika

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V sodobnem času ima poznavanje tujih jezikov pomembno vlogo, kajti družba vedno bolj teži k večjezičnosti. Raziskave kažejo, da je starostno obdobje od drugega leta do pubertete najugodnejše. Pomeni, da se otroci lažje in hitreje naučijo tujega jezika. Raziskave prav tako kažejo, da osvajanje tujega jezika ne vpliva zaviralno na prvi jezik, temveč, da dvojezičnost oz. učenje tujih jezikov pozitivno vpliva na otrokov miselni razvoj.

V vrtcu še nismo vsebinsko vezani na učne načrte ter ni pritiska ocenjevanja, zaradi tega lahko otrokom tuji jezik približamo na sproščen, zabaven in neobvezujoč način. V sklopu IP smo stremeli k temu, da že v predšolskem obdobju z različnimi metodami in oblikami poskušamo vzbuditi zanimanje in pozitivno vez do nemščine.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Raziskave kažejo, da so otroci v tem starostnem obdobju najbolj dovzetni za usvajanje tujega jezika. Izhajajoč iz opisanih dejstev se nam zdi še posebej pomembno, da otrokom na predšolski stopnji omogočimo, da se srečajo s tujim jezikom. Pri podajanju vsebin smo bili zelo pozorni, da smo zajeli vse dejavnike, ki vodijo k uspešnemu usvajanju nemščine. Že v okviru IP v lanskem šolskem letu se je izkazalo, da so rezultati osupljivi kadar so dejavnosti v dogajanje usmerjene in otrokom omogočajo, da se učijo z vsemi čuti. Z dobro prakso od lani smo nadaljevali tudi v letošnjem šolskem letu, pri čemer smo se preizkusili z metodo integrativnega pristopa. Metoda dodatno spodbuja, da otroka pred 6. letom v znanju tujega jezika »vzgjajamo« kot naravnega govorca. Otrok se v tej obliki dela povsem naravno odziva na zahteve, spodbude in vprašanja v vsakdanji situaciji, obenem pa se jezik uči v integraciji z vsemi področji dejavnosti (narava, družba, matematika, gibanje, umetnost). Zapisano pa omogoča, da pri posredovanju upoštevamo celostni pristop pri učenju in poučevanju tujega jezika.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Integrativni pristop ali »klasična« oblika zgodnjega učenja tujega jezika – kje otroci izkazujejo večjo motiviranost za osvajanje tujega jezika?

Zasledovali smo torej cilj, kako in na kakšen način pri otrocih zbuditi zanimanje za osvajanje nemškega jezika, pri čemer smo preizkušali različne metode in oblike dela. Sledili smo cilju kako predšolskim otrokom izmed drugim, tuji jezik približati na naraven in spontan način skozi integrativni pristop ter z različnimi metodami osvojiti preprostejša besedišča.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Tuji jeziki imajo v sodobni družbi pomembno vlogo. Predšolski otroci so v tem starostnem obdobju zelo dovzetni za osvajanje tujega jezika. Izhajajoč iz teh dejstev je pomembno, da z učenjem tujega jezika pričnemo čimprej. Jezik lahko osvajamo na različne načine. V tem obdobju še nismo vezani na učne načrte, tako je osvajanje sproščeno, spontano in posledično deluje spodbudno. Vzbujeno zanimanje pa je dobra popotnica za učenje tujega jezika v kasnejših letih.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V tem šolskem letu smo preizkušali dve temeljni obliki s katero smo želeli otrokom vzbuditi zanimanje za osvajanje nemškega jezika. Otroci so besedišče pretežno osvajali preko glasbenih aktivnosti, memoriziranja pesmic, didaktičnih iger, likovnih aktivnosti, izštevank, drugih gibalnih iger ter skozi integrativni pristop.

V prvem akcijskem krogu, ki je potekal od meseca septembra do decembra smo otrokom našega vrtca nemški jezik približevali s pesmicami, različnimi likovnimi aktivnostmi, z didaktičnimi in socialnimi igrami ipd. Temeljna oblika dela je bila »klasična« oblika zgodnjega osvajanja tujega jezika, pri čemer smo se povsem približali potrebam in interesom otrok. Teme, ki smo se jih dotaknili, so bila s področja vljudnostnih fraz in pozdravov, živali, družinskih članov, aktualni letni časi, hrana in pijača, božič ter njim izkustveno zanimivim besedam.

Od meseca januarja je bila v središču integrativna oblika dela. V skupino sem se vključevala pri njihovih načrtovanih aktivnostih in pri tem je nemščina služila zgolj kot »delovni« jezik. Z otroki smo izdelovali ptice ipd. ter druge dejavnosti v okviru tedenskega načrta dela skupine.

V tretjem akcijskem krogu, ki je potekal od aprila do sredine junija, so dejavnosti bile izvedene v »klasični« obliki ter v okviru integrativnega pristopa. Glede na dogovor z vzgojiteljico v skupini, smo srečanje izvedli ali v klasični ali v integrativni obliki. V okviru akcijskega kroga so otroci spoznali kar nekaj pesmic, barve, števila, oblačila ipd.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

V okviru letošnjega inovacijskega projekta smo želeli ugotoviti katera metoda dela otroke bolj motivira oz. jih bolj spodbuja k usvajanju tujega jezika. Ob zaključku projekta težko potegnemo jasno mejo, ali je bila to »klasična« oblika zgodnjega usvajanja tujega jezika ali integrativni pristop. Otroci so z navdušenjem sodelovali v vseh akcijskih krogih. Temeljna ugotovitev je, da otroke motivirajo predvsem dejavnosti, ki so razgibane in v dogajanje usmerjene. Tako so z navdušenjem sprejeli vse aktivnosti povezane z glasbo, v okviru integrativnega pristopa pa dejavnosti s končnim izdelkom (izdelovanje ptička, pikapolonice, prehrambena piramida ipd.).

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Uporaba (petje) pesmic,
- uporaba naučenih besed,
- uporaba izštevank,
- poročanje staršev (iz ankete), ki so navajali kako so otroci spontano pozdravljali v nemškem jeziku, se zahvaljevali, poimenovali predmete, pripovedovali o aktivnostih v skupini, peli pesmice, spraševali po pomenu besed (katere si niso zapomnili) ipd.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Najstarejša skupina Sveti Jurij, stari 4-5 let, skupno 21 otrok

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

KAZALEC	OPIS MERJENJA (načini merjenja, viri podatkov ...)
strokovni delavci	načrtovanje projekta, opazovanje, anekdotski zapisi, evalvacije ob zaključku posameznih akcijskih krogov,

	individualni razgovori in delovni sestanki
otroci	ugotavljanje predznanja in znanja ob zaključku IP, opazovanje in beleženje članic tima, odzivanje na dejavnosti v sklopu IP
starši	predstavitve projekta, sprotni odzivi in nasveti glede na izvajanje IP, evalvacija preko ankete

Metode obdelave podatkov

Anketa (svetovalka za predšolsko vzgojo...), ankedotski zapisi, evalvacije.

Prikaz rezultatov

V mesecu juniju smo staršem razdelili anketne vprašalnike, na osnovi katerih smo si pridobili koristne povratne informacije. Rezultati so pokazali, da so vsi starši, ki so izpolnjevali anketni vprašalnik, bili zelo zadovoljni s samo izvedbo inovacijskega projekta ter da si želijo, da bi se poučevanje tujega jezika v vrtcu nadaljevalo tudi v naslednjem šolskem letu. Rezultati kažejo, da so starši odprti za novosti na področju metod in oblik dela, obenem pa so mnenja, da je integrativni pristop popestril delo. Na osnovi rezultatov smo dobili vpogled, da so otroci veliko poročali o dogajanjih v okviru IP, da so v vsakdanjih situacijah uporabljali usvojene besede in prepevali pesmice. Starši so poročali, da so se njihovi otroci s tujim jezikom prvič srečali v okviru IP, kar jim je bilo zelo dobrodošlo. Starši otrok, ki so letos drugič sodelovali v IP, pa so mnenja, da je njihov otrok svoje znanje utrdil in nadgradil.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitve dosežkov in interpretacija spoznanj

Ob zaključku IP ugotavljamo, da smo dosegli predvideni cilj. Otroke smo motivirali za usvajanje, o čemer priča njihovo sodelovanje pri urah ter imitacija in avtomatizacija tujih glasov, besed in preprostih povedi. O uspehu prav tako priča zadovoljstvo staršev. Prva dva akcijska kroga sta temeljila na dveh različnih metodah dela. Kje in kdaj so otroci izkazovali večjo motiviranost je zavedeno pri podrobnejši izostritvi ključnih problemov.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Tuji jezik je odraz potreb sodobne družbe. V našem okolju, ki je le nekaj kilometrov oddaljen od avstrijske meje pa je še toliko bolj pomembno, da imamo vsaj nekaj znanja nemškega jezika. Veliko tukajšnjih prebivalcev je zaposlenih prav v Avstriji. In naši najmlajši v ustanovi se bodo morebiti prav tako zaposlovali v tujini. Nekateri se bodo s formalno obliko usvajanja tujega jezika srečali šele v 4. razredu. Projekt je otrokom prvi stik z nemškim jezikom omogočil veliko prej. Ne-le v starostnem obdobju, ko so zelo dovzetni za usvajanje tujega jezika, ampak tudi v obdobju kjer je v ospredju predvsem igra in zabava. Spomini na prvi stik z nemškim jezikom pa bodo morebiti imeli pozitiven odmev tudi v kasnejšem starostnem obdobju.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Nekateri otroci v skupini so se v letošnjem šolskem letu v okviru IP prvič srečali z formalno obliko usvajanja nemškega jezika. Nekateri, ki so letos drugič sodelovali pri projektu, so svoje obstoječe znanje utrdili in nadgradili. Vsem je bilo skupno, da so se prvič srečali z integrativnim pristopom, v okviru katerega smo tuji jezik približevali na spontan in naraven

način. Metoda dela je s strani otrok bila pozitivno sprejeta. Način dela so sprejemali z navdušenjem in velikim zanimanjem.

Možnosti uvajanja v druga področja

Zgodnje poučevanje tujega jezika zahteva posebna znanja, pristope in inovativne ideje. Z integrativnim pristopom smo pokazali, da za usvajanje jezika ni vedno potrebno, da je jezik v središču dogajanja, ampak, da so rezultati lahko osupljivi tudi v primeru kadar tuji jezik služi zgolj kot medij za doseg drugih ciljev. V letošnjem šolskem letu smo na področju integrativnega pristopa pridobili koristna znanja, ki jih lahko prenesemo tudi na druga predmetna področja v višjih razredih.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Novost je koristna predvsem za lasten zavod. Pridobili smo ogromno spoznanj o zgodnjem poučevanju tujega jezika in integrativnem pristopu. Svoja spoznanja pa lahko uporabimo tudi pri učencih višje stopnje oz. so koristne za druge učitelje tujega jezika.

Literatura

Prebeg-Vilke M. Otrok in jeziki. Ljubljana: Sanjska knjiga. (1995)

Brumen M. Pridobivanje tujega jezika v otroštvu. Ljubljana: DZS. (2003)

Cagran B. "Tuji jeziki na razredni stopnji". Ljubljana: Zavod R Slovenije za šolstvo. (1996)

Seliškar N. Igramo se in učimo: zgodnje učenje tujega jezika. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.(1995).

Brumen, M. Didaktični nasveti za začetno poučevanje angleškega in nemškega jezika. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. 2004

Čok, L., Skela, J., Kogoj, B. in Razdevšek–Pučko,C. Učenje in poučevanje tujega jezika. Ljubljana: Pedagoška fakulteta; Koper: Znanstveno-raziskovalno središče republike Slovenije. 1999

http://www.zrss.si/slovenscina/gradiva/Gradivo_Zgodnje%20ucenje%20tujega%20jezika%20v%20vrtcu.pdf

http://www.ringaraja.net/clanek/prvo-srecanje-s-tujim-jezikom-mora-biti-igrivo_1020.html

<http://www.pedagogika-andragogika.com/files/diplome/2009/2009-Kolsek-Polona.pdf>

http://pefprints.pef.unilj.si/607/1/Motivacija_pred%C5%A1olskih_otrok_za_u%C4%8Denje_angle%C5%A1kega_jezika.pdf

<http://www.bonbon.si/default.asp?kaj=1&id=5726222>

http://www.zrss.si/projektiess/skladisce/sporazumevanje_v_tujih_jezikih/tuj%20jezik%20v%20prvem%20triletju/Strokovni%20C4%8Dlanki%20in%20prevodi/integracija%20tujega%20jezika_prevod%20%20jazbec.pdf

VVZ Kekec Grosuplje
Trubarjeva cesta 15
1290 Grosuplje

ISKANJE NOVIH NAČINOV SPODBUJANJA JEZIKOVNE ZMOŽNOSTI OTROK V SODELOVANJU VZGOJITELJICE Z LOGOPEDINJO IN S STARŠI 2009 – 2012

Vodja inovacijskega projekta 2009/10, 2011/12: Alenka Vidmar, prof. def. logoped, surdo pedagog. Vodja projekta 2010/11: Petra Bor, vzgojiteljica

Sodelavci: Petra Bor - vzgojiteljica, Taja Ožbolt –vzgojiteljica, Helena Ferjan – vzgojiteljica, Branka Okorn – vzgojiteljica, Darja Brčan – vzgojiteljica, Lea Ketiš – vzgojiteljica.

Konzulent: Marija Sivec, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Povzetek:

Osnovno vprašanje, ki smo si ga v projektu zastavili se je glasilo: ali lahko z multidisciplinarnim pristopom in Preventivnim logopedskim programom ter ustvarjalnimi pristopi vzgojiteljic vplivamo na procesno kakovost in povečamo pozitiven učinek vrtca pri razvoju jezikovne zmožnosti otrok? Kakšen pomen ima uporaba različne IKT? Glede na dejstvo, da je logopedinja zaposlena znotraj vrtca, je bilo mogoče vzpostaviti sodelovanje vzgojiteljic z logopedinjo in s starši. Multidisciplinarni pristop, timsko sodelovanje in ideja preventive nas je vodila skozi vsa tri leta pri zagotavljanju udobnega, sproščenega, spodbudnega in ustvarjalnega učnega okolja, v katerem so otroci na različne načine ob igri in sodelovanju doživljali in spoznavali lastno komunikacijo kot vir ugodja, zabave in reševanja problemov. Veselje, pozitivni odzivi, aktivna vloga otrok, pripravljenost članov projektne skupine za sodelovanje in učenje ter aktivna vloga staršev so bili pokazatelji, da smo na pravi poti. Nastali so zapisi skupnih srečanj vzgojiteljice z logopedinjo v oddelku, zapisi tematskih sklopov in individualnih priprav, številne didaktične igre in zbirke literature. Skupno načrtovanje, izvajanje in evalvacija vzgojnega procesa, srečanja projektne skupine, prijateljske hospitacije in refleksije nastopov so nudile možnosti vsem vpletenim za medsebojno učenje in strokovno rast. Diktafon, kamera in fotoaparati so bili učinkoviti pripomočki pri spremljanju jezikovne zmožnosti vzgojiteljice in otrok.

Abstract:

The three-year project focused on the following question: is it possible, by employing an interdisciplinary approach, a Preventive Speech Language Therapy Programme, and a creative attitude of preschool teachers, to improve process quality and maximise the positive impact a kindergarten can make on speech-language development. What role can IT technologies play? The speech-language therapist, being a kindergarten member of staff, was able to establish direct communication with preschool teachers and parents. An interdisciplinary approach, teamwork and the idea of prevention were the guiding principles throughout the project aimed at creating a comfortable, relaxed, stimulating and creative learning environment allowing children to experience and explore their own communication as a source of pleasure, entertainment and problem solving. Fun, positive feedback, an active role played by the children, the willingness of project team members to work together and learn from each other, and active involvement of parents indicated that the project was on the right course. S-L Therapist-preschool teacher meeting minutes, thematic units

records, individual preparation logs, many didactic games and extensive bibliographies were created. Joint preschool teaching process planning, implementation and evaluation, project group meetings, friendly peer observations and presentation assessments provided an opportunity for all parties to learn and grow as professionals. A voice recorder, a camcorder and a camera served as useful tools to monitor speech language ability of both the teacher and the children.

Ključne besede: Jezikovna zmožnost, timsko delo, vloga vrtca, Preventivni logopedski program.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Osnovna vloga logopeda v vrtcu je odkrivanje in odpravljanje vseh vrst motenj v govorno-jezikovni komunikaciji. Ob upoštevanju pomembnosti predšolskega obdobja za razvoj otrokovega govora in vpliva ostalih dejavnikov, ki spodbudno ali zaviralno vplivajo na razvoj govora, v VVZ Kekec Grosuplje že vrsto let razvijamo Preventivni logopedski program (PLP). Glede na pomen otrokove širše okolice pri usvajanju in razvijanju otrokovih govorno-jezikovnih spretnosti ta program ponuja možnosti vključitve oseb, ki so z otrokom najtesneje povezane. Zato je pomembno sodelovanje otrokovih staršev, vzgojiteljice in logopedinje. V želji, da bi se otroci ustrezno govorno-jezikovno razvijali, so se v okviru programa izoblikovale številne dejavnosti, ki smo jih s skupnimi močmi izpeljevali, dopolnjevali in soustvarjali. Odločili smo se, da v projekt vključimo šest vzgojiteljic in otroke v starosti od 1. do 6. leta ter preizkusimo ali lahko z medsebojnim sodelovanjem, razvijanjem in vključevanjem PLP v izvedbeni kurikulum vrtca pozitivno vplivamo na razvoj jezikovne zmožnosti otrok v vrtcu.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Jezikovna zmožnost je opredeljena kot zmožnost tvorjenja in razumevanja besedil v različnih govornih situacijah in za različne potrebe oziroma kot sposobnost govorjenja, poslušanja, branja in pisanja. Jezikovna zmožnost vključuje slovnično in sporazumevalno–pragmatično zmožnost (Kranjc,1999).

Na razvoj govora vplivajo različni dejavniki. Tako notranji kot zunanji. Med zunanje dejavnike, ki vplivajo na razvoj govora sodita tudi otrokova družina in otrokova vključenost v vrtec. Kakovostno družinsko okolje je nadvse pomemben dejavnik razvoja otrokovega govora in mišljenja (Marjanovič Umek in drugi, 2008). Otrok, ki obiskuje vrtec, dobi različne možnosti širjenja izkušenj, ki jih v jezikovnem obdobju razvoja govora izrazi z jezikom v različnih komunikacijskih položajih (Kranjc,1999). Otroci, ki imajo kakovostnejšo vzgojo na procesni ravni, več sodelujejo z vzgojiteljico, se dogovarjajo in kažejo tudi več znakov dobrega počutja. Pogosteje se vključujejo v socialne, simbolne in konstrukcijske igre (Marjanovič Umek in drugi, 2008).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

- Iskanje in vključevanje novih načinov dela pri spodbujanju jezikovne zmožnosti otrok v vrtcu.
- Vključevanje Preventivnega logopedskega programa v izvedbeni kurikulum vrtca.
- Krepitev sodelovanja med logopedsko službo, strokovnimi sodelavkami, vodstvom vrtca ter starši (v korist otrok).

- Smiselna uporaba IKT za spremljanje jezikovne zmožnosti otrok v oddelku in jezikovne zmožnosti vzgojiteljice.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Positivne izkušnje, ki smo jih pridobili v preteklih letih z izvajanjem PLP, smo želeli v šolskem letu 2009/10 razširiti na celotno starostno vertikalno otrok v vrtcu (od 1.do 6.leta). Sistematično delo na področju spodbujanja jezikovne zmožnosti je potekalo v sodelovanju šestih vzgojiteljic, staršev in logopedinje. V treh letih je bilo v projekt zajetih devet oddelkov otrok. Projektna skupina si je v začetku postavila skupen cilj: poiskati načine za obogatitev, popestritev in poglobljanje področja jezika po Kurikulu za vrtce. Na pobudo svetovalke Marije Sivec smo se odločili za uporabo diktafona, kamere in fotoaparata za spremljanje in spodbujanje jezikovne zmožnosti otrok v oddelku ter kot pripomoček pri evalvaciji pedagoškega dela in lastnega govora vzgojiteljice.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Delo vzgojiteljice z otroki v oddelku	Sodelovanje vzgojiteljice z logopedinjo in ostalimi vzgojiteljicami	Sodelovanje s starši	Smiselna uporaba IKT za namene projekta	Sodeovanje z vodstvom vrtca in zunanjimi institucijami
<p>2009/10</p> <p>- sistematično razvijanje jezikovne zmožnosti otrok v oddelku z vključevanjem elementov PLP v izvedbeni kurikulum vrtca (opazovanje in spoznavanje govornega aparata, razvijanje poslušanja, občutka za ritem ob gibanju in govorjenju, razvijanje razumevanja, izražanja, pridobivanje predbralnih spretnosti, knjižna in književna vzgoja,...)</p> <p>- preizkušanje različnih didaktičnih sredstev in razširjanje njihove uporabne vrednosti skupaj z otroki</p> <p>- spremljanje komunikacije otrok v oddelku</p> <p>- spremljanje lastnega govora vzgojiteljice z diktafonom, kamero.</p> <p>- spremljanje odzivov otrok na uvajanje novih načinov</p>	<p>- priprava individualnih akcijskih načrtov in skupnega akcijskega načrta</p> <p>- skupno načrtovanje, izvajanje in evalvacija vzgojnega dela v oddelku.</p> <p>- seznanjanje s strokovno literaturo, novostmi na področju razvijanja j. zmožnosti</p> <p>- preizkušanje različnih didaktičnih iger in iskanje njihovih novih uporabnih možnosti</p> <p>-oblikovanje lastnih didaktičnih sredstev in iger za spodbujanje j.zmožnosti</p> <p>- izmenjava izkušenj in odprti pogovori o poteku dela v oddelku, lastnih spoznanjih, opažanjih, dilemah na sestankih strokovne skupine</p> <p>- predstavitev in priprava seznama strokovne literature za vzgojiteljice</p>	<p>- predavanje za starše s predstavitevjo IP s poudarkom na vlogi staršev pri spodbujanju j. zmožnosti otrok</p> <p>- predstavitev zgibanke za starše</p> <p>- seznanjanje staršev s potekom projekta</p> <p>- povabilo staršev in starih staršev k aktivni udeležbi v projektu (sodelovanje v vzgojnem procesu, prinašanje in izdelava materiala, razširjanje vzgojnih vsebin v domačem okolju,...)</p> <p>- vključevanje staršev v vzgojni proces</p> <p>- individualna logopedska pomoč otrokom z motnjo v govorno-jezikovni komunikaciji ob prisotnosti staršev in v sodelovanju z vzgojiteljico</p> <p>- preventivni logopedski pregledi</p>	<p>- uporaba diktafona za spremljanje lastnega govora vzgojiteljice ter spremljanje in opazovanje komunikacije otrok</p> <p>- uporaba kamere za spremljanje pedagoškega procesa v oddelku</p> <p>- uporaba fotoaparata za beleženje pomembnih dogodkov v času pedagoškega procesa</p>	<p>- seznanjanje vodstva s potekom IP</p> <p>- pomočnica ravnateljice predstavi Flandersovo analizo besedne interakcije za spremljanje komunikacije</p> <p>- nakup didaktičnih sredstev, strokovne literature in diktafonov</p> <p>- predstavitev v okviru kulturno športne prireditve Mesto na ulici 2010 (Zveza kulturnih društev Grosuplje)</p> <p>- prispevek v glasilu VVZ Kekec Prvi koraki</p> <p>- predstavitev na lokalnem radiu Zeleni val</p> <p>- prispevek v zborniku Ustvarjalni pristopi na področju spodbujanja jezikovnih zmožnosti in smiselna uporaba IKT v vrtcu (Posvet vrtcev Slovenije, Cerklje na Gorenjskem;2010)</p> <p>- razstava didaktičnih</p>

<p>spodbujanja j. zmožnosti v oddelku</p>	<ul style="list-style-type: none"> - priprava seznama literature, ki jo vzgojiteljice uporabljajo pri delu z otroki - priprava zgibanke za starše - refleksije ob srečanjih projektne skupine - evalvacijski vprašalnik, diskusija iskanje smernic za prihodnje leto 	<p>otrok</p>		<p>sredstev, nastalih v okviru IP za enote vrtca</p> <ul style="list-style-type: none"> - predstavitev IP na pedagoški konferenci ob zaključku šolskega leta - spremljanje projekta, strokovna podpora, usmeritve in pomoč pri vodenju projekta s strani svetovalke iz ZRSŠ ga. Marije Siivec - vabljen hospitacija v oddelku za svetovalko iz ZRSŠ ga. Marijo Siivec
<p>2010/11</p> <ul style="list-style-type: none"> - preizkušanje in dopolnjevanje PLP z iskanjem novih načinov spodbujanja j. zmožnosti otrok v oddelku ter vključevanjem PLP v izvedbeni kurikulum vrtca - spoznavanje, oblikovanje različnih didaktičnih sredstev - spremljanje in opazovanje dinamike komunikacije vseh otrok v oddelku - spremljanje j. zmožnosti dveh otrok po izboru vzgojiteljice - spremljanje odzivov otrok na uvajanje novih načinov spodbujanja j. zmožnosti v oddelku 	<ul style="list-style-type: none"> - spoznavanje, preizkušanje različnih didaktičnih iger - oblikovanje lastnih didaktičnih sredstev za spodbujanje j. zmožnosti - izmenjava didaktičnega materiala med članicami projektne skupine - predstavitev dobre prakse na srečanjih projektne skupine - skupno reševanje strokovnih dilem na srečanjih stroko skupine - prebiranje strokovne literature, diskusije na srečanjih strokovne skupine - evalvacijski vprašalnik, diskusija iskanje smernic za prihodnje leto 	<ul style="list-style-type: none"> - vključevanje staršev v vzgojni proces (sooblikovanje listovnika za otroke-pomoč pri individualnih pogovornih uricah, spremljanje komunikacije otrok v domačem okolju, obiski v oddelku, pomoč pri izdelavi didaktičnih sredstev, prinašanje različnega materiala iz domačega okolja,...) - seznanjanje staršev s potekom projekta 	<ul style="list-style-type: none"> - uporaba diktafona za spremljanje lastnega govora vzgojiteljice ter spremljanje in opazovanje komunikacije otrok - uporaba kamere za spremljanje pedagoškega procesa v oddelku - uporaba fotoaparata za beleženje pomembnih dogodkov v času pedagoškega procesa 	<ul style="list-style-type: none"> - seznanjanje vodstva s potekom IP, podpora vodstva - predstavitev prispevkov treh članic projektne skupine na strokovnem posvetu Kakovost procesa učenja in poučevanja jezika v kurikulumu vrtca; Supra, 2011 - spremljanje projekta, strokovna podpora, usmeritve in pomoč pri vodenju projekta s strani svetovalke ZRSŠ ga. Marije Siivec
<p>2011/12</p> <ul style="list-style-type: none"> - preizkušanje in dopolnjevanje PLP z iskanjem novih načinov spodbujanja j. zmožnosti otrok v oddelku ter vključevanjem PLP v izvedbeni kurikulum vrtca 	<ul style="list-style-type: none"> - skupne refleksije nastopa za članice projektne skupine, svetovalko in vodstvo vrtca - sodelovanje z logopedinjo in svetovalko pri načrtovanju tematskega sklopa in dnevne priprave za 	<ul style="list-style-type: none"> - seznanjanje staršev s potekom projekta - vključevanje staršev v vzgojni proces (sooblikovanje listovnika za otroke-pomoč pri individualnih pogovornih uricah, spremljanje komunikacije otrok v domačem okolju, 	<ul style="list-style-type: none"> - uporaba diktafona za spremljanje lastnega govora vzgojiteljice ter spremljanje in opazovanje komunikacije otrok - uporaba diktafona za snemanje zvokov iz okolja (diktafon-didaktično sredstvo) 	<ul style="list-style-type: none"> - seznanjanje vodstva s potekom IP, podpora vodstva - sodelovanje pomočnice ravnateljice na prijateljskih hospitacijah in skupnih refleksijah nastopa - spremljanje projekta, strokovna podpora,

<ul style="list-style-type: none"> - nastop za članice projektne skupine - prijateljske hospitacije za članice projektne skupine, svetovalko in vodstvo vrtca - spremljanje j. zmožnosti dveh otrok v oddelku - izdelovanje in dopolnjevanje listovnika otrok v oddelku - spremljanje odzivov otrok na uvajanje novih načinov spodbujanja j. zmožnosti v oddelku 	<ul style="list-style-type: none"> nastop - sodelovanje z logopedinjo in svetovalko pri izbiri in uporabi didaktičnih iger - izdelava lastnih didaktičnih sredstev za spodbujanje j. zmožnosti - izmenjava didaktičnega materiala med članicami projektne skupine - oblikovanje ključnih točk za diskusijo po hospitacijah – logopedinja - skupno reševanje strokovnih dilem na srečanjih projektne skupine - evalvacija ob zaključku projekta 	<ul style="list-style-type: none"> obiski staršev v oddelku, pomoč pri izdelavi didaktičnih sredstev, prinašanje različnega materiala iz domačega okolja,...) - individualna logopedska pomoč otrokom z motnjo v govorno-jezikovni komunikaciji ob prisotnosti staršev in v sodelovanju z vzgojiteljico - preventivni logopedski pregledi otrok 	<ul style="list-style-type: none"> - uporaba kamere za spremljanje pedagoškega procesa v oddelku – prijateljske hospitacije - uporaba fotoaparata za beleženje pomembnih dogodkov v času pedagoškega procesa 	<ul style="list-style-type: none"> usmeritve in pomoč pri vodenju projekta s strani svetovalke ZRSŠ ga. Marije Siivec - prisotnost svetovalke na prijateljskih hospitacijah v oddelku in strokovno sodelovanje pri skupnih refleksijah - svetovalna storitev svetovalke ga. Marije Siivec: Didaktični pristopi pri obravnavi pravljice v vrtcu - oblikovanje smernic za spremljanje hospitacije- svetovalka
---	---	--	--	---

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključen je bil multidisciplinarni pristop pri načrtovanju, izvajanju in evalvaciji jezikovne vzgoje v vrtcu. Strniti strokovna spoznanja logopedinje in vzgojiteljic, zagotavljati otrokom ustrezne pogoje za razvoj jezikovne zmožnosti, obogatiti jezikovno vzgojo v vrtcu. V proces vključiti starše in s skupnimi močmi zagotavljati ustrezen govorno- jezikovni razvoj.

V prvem letu je bil poudarek na predstavitvi Preventivnega logopedskega programa, skupnem načrtovanju, izvajanju in evalvaciji vzgojnega dela skupaj z logopedinjo, seznanjanju s strokovno literaturo in didaktičnimi igrami ter izmenjavami strokovnih izhodišč na srečanjih strokovne skupine in pri delu z otroki v oddelku, seznanjanju z možnostmi, ki jih ponuja IKT (diktafon, kamera, fotoaparat). V naslednjem letu so vzgojiteljice razširile vsebine PLP, iskale, oblikovale in preizkušale različne didaktične načine pri spodbujanju jezikovne zmožnosti ter z uporabo IKT spremljale dinamiko komunikacije v oddelku in podrobneje opazovale komunikacijo dveh otrok v oddelku. V tretjem letu smo s prijateljskimi hospitacijami in skupnimi refleksijami po nastopih želele druga drugi predstaviti, kako je ideja PLP zaživela v praksi, v oddelkih. Vzgojiteljice so predstavile različne načine spodbujanja jezikovne zmožnosti otrok v oddelku.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

Sistematično delo na spodbujanju razvoja jezikovne zmožnosti otrok in vnašanje elementov PLP v izvedbeni kurikulum je v prvem letu potekalo skozi celo leto v obliki 24 skupnih srečanj z logopedinjo, vzgojiteljico in otroki v oddelku. Nastali so zapisi priprav, poteka in evalvacije srečanj. V naslednjih dveh letih je potekalo sodelovanje vzgojiteljic z logopedinjo pri načrtovanju vzgojnega dela, izbiri didaktičnih sredstev ter evalvaciji. Vzgojiteljice so dnevno vključevale ideje PLP v izvedbeni kurikulum in ga dopolnjevale, sproti so opazovale in spremljale komunikacijo dveh otrok v oddelku. Z različnimi didaktičnimi pristopi, sredstvi in

igrami so bogatile jezikovno vzgojo v vrtcu, spremljale odzive otrok, jih beležile in vnašale v listovnike otrok.

Otroci so se ob različnih vsakodnevnih dejavnostih, v različnih socialnih situacijah s sproščenostjo in veseljem vključevali v aktivnosti, jih načrtovali in sooblikovali in tako na različne načine razvijali svojo jezikovno zmožnost v vrtcu. Nastali so številni izdelki otrok in didaktični material, ki so ga sooblikovali otroci.

Starši so se z veseljem vključevali v vzgojni proces, sodelovali pri izdelavi didaktičnih iger in spremljali razvoj jezikovne zmožnosti svojih otrok.

Diktafon je lahko dober pripomoček pri spremljanju jezikovne zmožnosti otrok v oddelku in didaktično sredstvo (posnetki zvokov iz okolja – zvočna tombola).

Vzgojiteljice so pripravile razstavo različnih didaktičnih sredstev, ki so nastala v okviru projekta.

Seznanjanje s številnimi didaktičnimi igrami ter različna strokovna spoznanja so članice projektne skupine pridobivale, utrjevale in izmenjevale tudi na srečanjih projektne skupine, ki jih je bilo v treh letih 26. Svoja opažanja so zapisovale v refleksijah ob srečanjih projektne skupine in v anketnih vprašalnikih ob zaključku posameznega leta.

Pet prijateljskih hospitacij in skupnih refleksij ob zaključku nastopa so odlična priložnost za vzgojiteljičino predstavitev večletnega poglobljanja znanj s področja jezikovnih znanj, vnašanje elementov PLP v izvedbeni kurikulum ter medsebojno učenje.

Svetovalka ga. Marija Sivec je opravila svetovalno storitev: Didaktični pristopi pri obravnavi pravljice v vrtcu, ki je bila s strani članic projektne skupine pozitivno sprejeta.

Seznanjanje vodstva vrtca s potekom projekta in aktivna vključitev pomočnic vzgojiteljic je bila strokovnega pomena kot tudi spodbuda za nadaljnje delo. Nakup diktafonov, strokovne literature in didaktičnih iger brez podpore vodstva ne bi bil izvedljiv.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V projekt je bilo vključenih šest vzgojiteljic, devet oddelkov otrok – 191 otrok v starosti od 1. do 6. leta; tri vzgojiteljice so v obdobju od 2009-2011 zamenjale oddelke otrok).

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Audio posnetki komunikacije vzgojiteljice in otrok v oddelku s pomočjo diktafona, video posnetki vzgojnega procesa v oddelku, fotografije, zapisi načrtovanja, izvajanja in evalvacije vzgojnega dela (dnevne priprave, tematski sklopi), zapisi opazovanja in spremljanja komunikacije otrok v oddelku, anketni vprašalnik odprtega tipa ob zaključku posameznega šolskega leta, refleksije članic po srečanjih projektne skupine, zapisi strokovnih pobud svetovalke ga. Marije Sivec (refleksije projektne skupine, strokovni nasveti pri oblikovanju tematskih sklopov in dnevnih priprav za nastop vzgojiteljice), oblikovanje, zbiranje didaktičnega materiala in iger.

Metode obdelave podatkov

S pomočjo Flandersove analize besedne interakcije so vzgojiteljice kvantitativno analizirale komunikacijo vseh otrok v oddelku in komunikacijo dveh otrok po lastni presoji. Ob

zavedanju pomanjkljivosti Flandersove lestvice kvantitativne analize interakcij, smo se odločili za uporabo kamere in fotoaparata pri spremljanju komunikacije v oddelku.

Ostali podatki so obdelani kvalitativno v obliki dialoga na srečanjih vzgojiteljice z logopedinjo ali svetovalko oziroma diskusije na srečanjih projektne skupine in skupnih refleksijah po nastopih vzgojiteljic, kjer je imela vsaka od članic projektne skupine možnost lastne interpretacije podatkov.

Prikaz rezultatov

S Flandersovo analizo posnetkov pogovorov so vzgojiteljice prepoznavale svojo vlogo v komunikaciji z otroki, bile pozorne na interakcije med otroki. Pri analizi posnetkov pogovorov z otroki so bile vzgojiteljice presenečene nad hitrostjo in količino lastnega govora. Ugotavljale so, kako pomembna sta pobuda otrok in spodbujanje le-te za spodbujanje jezikovne zmožnosti. Lahko so se usmerile na komunikacijo posameznega otroka. Izsledke analize so na pogovornih uricah predstavile staršem. Uporaba različne IKT je omogočila celovit vpogled v komunikacijo vzgojiteljice in otrok ter možnost vsebinske analize pogovorov in dejavnosti v oddelku.

V treh letih sistematičnega razvijanja jezikovne zmožnosti otrok in vnašanje elementov PLP v izvedbeni kurikulum vrtca so nastali številni audio posnetki (diktafon) in zapisi komunikacije vseh otrok v oddelku in zvokov iz okolja, zapisi opazovanja komunikacije dveh otrok v oddelku, zapisi refleksij članic projektne skupine ob prijateljskih hospitacijah, zapisi tematskih sklopov vzgojiteljic in dnevnih priprav in evalvacij nastopa, zapisi skupnih srečanj z logopedinjo v oddelku, zapisi refleksij članic projektne skupine ob srečanjih projektne skupine, fotografije, izdelki otrok, zbirke didaktičnih pripomočkov in iger, zgibanka za starše, seznam strokovne literature, seznam otroške literature, ki jo vzgojiteljice uporabljajo pri svojem delu, posnetki vzgojnega procesa v oddelku. Projekt je bil predstavljen v glasilu vrtca Prvi koraki, v okviru kulturno športne prireditve Mesto na ulici 2010 (Zveza kulturnih društev Grosuplje), v zborniku Ustvarjalni pristopi na področju spodbujanja jezikovnih zmožnosti in smiselna uporaba IKT v vrtcu (Posvet vrtcev Slovenije, Cerklje na Gorenjskem;2010), na pedagoški konferenci, v okviru strokovnega posveta procesa Učenje in poučevanja jezika v kurikulumu vrtca; Supra, 2011.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

V triletnem projektu smo na različne načine uresničevali globalni cilj projekta, spodbujanje jezikovne zmožnosti (Kurikulum za vrtce, 1999). S sistematičnim razvijanjem jezikovne zmožnosti otrok v oddelku ob različnih vsakodnevnih dejavnostih in v različnih socialnih situacijah in vključevanjem Preventivnega logopedskega programa v izvedbeni kurikulum vrtca smo se trudili, da smo otrokom zagotavljali udobno, sproščeno, spodbudno in ustvarjalno učno okolje. Otroci so spoznavali razsežnosti svojega govornega aparata, prisluškovali in posnemali glasove iz narave in bližnje okolice, predlagali, spraševali, zbirali naravni material, ga prinašali od doma, sodelovali pri izdelavi didaktičnih iger, knjig, revije, vabili k sodelovanju starše in se ob izdelkih pogovarjali, plesali, gibali. Na voljo so imeli dovolj časa in priložnosti za iskanje, izrezovanje, prebiranje in pripovedovanje znanih in izmišljenih zgodb. Vzgojiteljice so se trudile, da so vsi otroci ne glede na svoje sposobnosti enakovredno sodelovali in se vključevali v aktivnosti. Ob pripovedovanju in poslušanju različnih smešnih, zabavnih, nesmiselnih zgodb, rim, različnih glasovnih, besednih in gibalnih, glasbenih igrar so otroci doživljali in spoznavali verbalno komunikacijo kot vir ugodja, zabave in reševanja problemov (Vidmar,2010).

Multidisciplinarni, timski pristop vzgojiteljice, logopedinje in staršev pri spodbujanju jezikovne zmožnosti otrok je obogatil jezikovno vzgojo v vrtcu, omogočil medsebojno učenje in

strokovno rast vseh udeležencev projekta. Različne oblike sodelovanja s starši, s svetovalko iz ZRSŠ ga. Marijo Sivec, skupno načrtovanje, izvajanje in evalvacija vzgojnega dela v oddelku v sodelovanju vzgojiteljice z logopedinje in svetovalko, redna srečanja projektne skupine, prijateljske hospitacije in skupne refleksije nastopov, sodelovalno vzdušje in pripravljenost članic projektne skupine za učenje in vnašanje novosti v svoje delo (IKT, Preventivni logopedski program) je le nekaj dejavnikov, ki so pripomogli k pozitivnim odzivom otrok v oddelku.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

V treh letih so vzgojiteljice usvojile idejo Preventivnega logopedskega programa in pridobile številne izkušnje in strokovna znanja, s katerimi bodo tudi v prihodnje spodbujale jezikovno zmožnost otrok v oddelku. Predstavljeno obliko sodelovanja vzgojiteljice z logopedinjo in s starši bi bilo smiselno preizkusiti z ostalimi vzgojiteljicami v vrtcu. Morda bi bilo smiselno zbrati in predstaviti didaktična sredstva, ki so v času projekta nastala in strniti zapise sodelovanja vzgojiteljice z logopedinjo in svetovalko iz ZRSŠ?!

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Predstavljena oblika sodelovanja vzgojiteljice z logopedinjo in s starši in ideja Preventivnega logopedskega programa predstavljata novost v slovenskem prostoru. Triletno sistematično delo na razvijanju jezikovne zmožnosti otrok ob sodelovanju vzgojiteljice z logopedinjo v vrtcu in s starši je omogočalo, da so otroci na najrazličnejše načine doživljali in spoznavali komunikacijo kot vir ugodja, zabave in reševanja problemov in na igriv način razvijali svojo jezikovno zmožnost.

Diktafon, kamera in fotoaparati so dobri pripomočki pri spremljanju jezikovne zmožnosti vzgojiteljice in otrok v oddelku.

Možnosti uvajanja v druga področja

Novosti lahko uporabijo vsi vrtci, ki imajo možnost sodelovanja z logopedsko službo.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Drugim lahko ponudimo primer dobre prakse. Ugotavljamo, da smo bili močni v timskem sodelovanju in iskanju skupnih rešitev pri spodbujanju jezikovne zmožnosti otrok.

Literatura

Knjige

Bahovec D., Eva,..(1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

Delamain, C., Spring J.(2003). Speaking, Listening and understanding: games for young children. Winslow Press Ltd, UK.

Delamain, C., Spring J.(2000). Developing Baseline Communication Skills. Winslow Press Ltd, UK.

Lynch, C.,Kidd J.(1999). Early Communication Skills. Winslow Press Ltd, UK.

Kranjc,S. (1999). Razvoj govora predšolskih otrok. Znanstveni inštitut filozofske fakultete, Ljubljana.

Marentič-Požarnik, B., Plut Pregelj L. (2009). Moč učnega pogovora: poti do znanja z razumevanjem. DZS, Ljubljana.

Marjanovič Umek, L., Kroflič, R. in drugi (2001). Otrok v vrtcu: priročnik h kurikulu za vrtce, Maribor: Obzorja.

Marjanovič Umek, L., Fekonja Peklaj, U. (2008). Sodoben vrtec: možnosti za razvoj in zgodnje učenje. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

Marjanovič – Umek, L.(2001). Otrok v vrtcu: Priročnik h Kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.

Marjanovič Umek, L., Zupančič, M. (2004). Razvojna psihologija, Znanstveno raziskovalni inštitut Filozofske fakultete, Ljubljana.

Verbovšek, B. in drugi (2007). Porajajoča se pismenost v predšolskem obdobju, Supra, Ljubljana.

Članki

Despotovski Ketiš, L. (2011). Porajajoči se jezik v 1. starostni skupini pri vsakodnevni dejavnosti, Kakovost procesa učenja in poučevanja jezika v kurikulu vrtca, Supra.

Ožbolt, T. (2011). Pesnjenje s pesnikom, Kakovost procesa učenja in poučevanja jezika v kurikulu vrtca, Supra.

Bor, P. (2011). Čarobna srjca – projekt sodelovanja s starši, vzgojiteljico in logopedinjo, Kakovost procesa učenja in poučevanja jezika v kurikulu vrtca, Supra.

Vidmar, A. (2010). Preventivni logopedski program in timski pristop v vrtcu pri spodbujanju jezikovnih zmožnosti otrok, Posvet vrtcev Slovenije, Cerklje na Gorenjskem.

Interna gradiva vrtca

Vidmar, A., Bambič, J. (2001). Petkove urice z logopedinjo 1, zbirka vaj, VVZ Kekec Grosuplje.

Vidmar, A., Bambič, J. (2002). Petkove urice z logopedinjo 2, zbirka vaj, VVZ Kekec Grosuplje.

Vidmar, A., Bambič, J. (2003). Petkove urice z logopedinjo 3, zbirka vaj, VVZ Kekec Grosuplje.

VVZ Kekec Grosuplje
Trubarjeva cesta 15
1290 Grosuplje

GRADIMO NAŠ VSAKDAN

2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Andreja Jaklič Šimnic, dipl. pedagoginja, svetnica.

Sodelavke: Petra Bor, dipl. vzgojiteljica, svetovalka; Lea Huško Gale, vzgojiteljica, svetovalka; Kristina Rigler Božiček, dipl. socialna delavka; Irena Jenko, vzgojiteljica, mentorica.

Konzulentka: Urška Stritar, višja svetovalka, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Povzetek:

Po temeljitem tehtanju ali v vrtcu uresničevati načrt strokovnih delavk ali otrokov načrt, smo se posvetili načrtovanju, ki čim bolj aktivno vključuje otroke. Spremljali smo izhodišča, ki so jih izrazili otroci, uporabljali smo različne strategije dela, kjer je poudarjena aktivna vloga otrok, skupaj smo evalvirali počutje in dosežke ter oblikovali nova izhodišča za naprej. Pregledali smo teoretska spoznanja o aktivnem vključevanju otrok, o sodobnih pristopih pri delu z otroki in o participaciji. Na podlagi analize stanja smo začeli preizkušati primere dobre prakse, jih reflektirati v projektni skupini, dopolnjevati in ponovno preizkušati. Nove izkušnje smo medsebojno izmenjavali na srečanjih strokovne skupine. Implementacija aktivnih oblik učenja je potekala postopoma in vztrajno, ob tem se je bistveno povečala participacija otrok. Strokovne delavke smo postajale bolj subtilne do pobud in interesov otrok. Pridobile smo pomembne izkušnje za usmerjanju otrok.

Abstract:

After a thorough consideration whether to carry out professional worker or child's plan, we decided on planning which actively includes children. We observed bases expressed by children, evaluated feelings and achievements and formed new bases for future. We reviewed theoretical findings about actively including children, modern principles on working with children and about education in modern society. Based on condition analyses we started to experiment with examples of good practice, reflect them on project group, revise them and try revised versions again. We exchanged new experiences on professional group meetings. Implementation of active forms of study was performed gradually and persistently, so the children participation increased greatly. We, professional workers, became more subtle to children initiatives and interests and got valuable experiences with guiding the children.

Ključne besede: *participacija, načrtovanje, aktivno učenje.*

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

V praksi ugotavljamo, da nimamo dovolj znanj o tem kako vključevati otroke v načrtovanje življenja v vrtcu. Zavedamo se, da je participacija otrok pomembna za njihovo notranjo motivacijo in učenje, kako to realizirati v praksi pa nam povzroča več preglavic.

V šolskem letu 2009/2010 smo na strokovnih aktivih izvedli evalvacijo načrtovanja vzgojno-izobraževalnega dela, v katero so bile vključene vse strokovne delavke vrtca. Ta je pokazala, da v neposredni praksi še vedno prevladuje učno-ciljno in učno-snovno načrtovanje, kjer so v ospredju enakovredno zastopani cilji in vsebina, razporejena po področjih dejavnosti. Razvojno-procesno načrtovanje, kjer je v ospredju proces učenja otrok, si postopoma utira pot v življenje našega vrtca.

Izziv naše inovacijske skupine je bil zato preizkusiti različne možnosti vključevanja otrok v vse faze načrtovanja in v vse starostne skupine v vrtcu.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Spremembe v družbi, tehnološka eksplozija in eksplozija znanja terja od strokovnih delavcev neprestano spreminjanje v vzgojno izobraževalni praksi. Učenje vsebin izgublja pomen, pomembno je kako se učinkovito učiti, kritično razmišljati ter znanje praktično, ustvarjalno in kritično uporabiti. Kritično razmišljati in učiti se na tak način pa otroci ne morejo narediti sami od sebe. Za tako obliko učenja morajo biti motivirani, imeti morajo različne možnosti priti v stik z različnimi informacijami, ki jih obdelujejo in preoblikujejo, predvidevajo, primerjajo, analizirajo, zavzamejo stališče (informacije dojemajo – internalizirajo in med seboj povezujejo – sintetizirajo, ter jih tako usvajajo). Bolje se učijo, ko uporabljajo različne metode razmišljanja, ko novo znanje uporabljajo v novih situacijah ter kadar odrasli (strokovni delavci, starši) cenijo različnost idej in izkušenj.

Model učenja in poučevanja, ki smo ga spoznavali in preizkušali v inovacijski skupini temelji na modelu Vaughna in Estesa (1985) ter na dopolnitvah modela, ki je predstavljen v knjigi avtorjev Steela in Mereditha (1991). Načrtovanje učenja in poučevanja razdeli v tri faze:

1. **Evokacija**, kjer se otroci spomnijo in razmišljajo o temi ali problemu, »prebudijo« svoje predznanje kaj že vedo in se tako aktivno vključijo v proces. Za povezovanje starih informacij z novimi je proces evokacije zelo pomemben.
2. **Realizacija** je druga faza, kjer otroci na različne načine pridejo v stik z novimi informacijami ali idejami. V tej fazi je pomembno, da z različnimi strategijami omogočamo širjenje interesa za vsebino in s tem učenja. Otroci smiselno povezujejo novo znanje s starim, svoje razumevanje preizkušajo ob stikih z drugimi vrstniki.
3. **Refleksija** je faza, kjer otroci na različne načine utrjujejo svoje znanje ter na aktiven način rekonstruirajo svoje sheme učenja, tako da lahko vanje vključijo novo znanje.

Vse faze temeljijo na strategijah aktivne vključenosti, ki jo je opisal Mihaly Csikszentmihaly (1975) in pravi, kadar otroci aktivno sodelujejo v procesu učenja z upoštevanjem njihovih interesov, pri tem zelo uživajo in tako krepijo svoje sposobnosti razmišljanja in razumevanja. Če se jim uspe na tak način vključiti začenejo razumeti, da če vložijo lastno energijo, se uspešno vključijo v proces dela in pri tem uživajo.

Iz teoretičnega povzetka smo v inovacijski skupini predvideli, da se participacija otrok poveča, če upoštevamo in izvajamo vse tri faze načrtovanja, skozi aktivne oblike učenja otrok.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kako aktivno vključevati otroke v vse faze načrtovanja vzgojno-izobraževalnega procesa v vrtcu?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Ali v vsakodnevem življenju v vrtcu vključujemo otroke v načrtovanje? Kako to počnemo? Koliko možnosti jim dajemo? Kako otrok razume/poimenuje načrtovanje? Kako zblížati idejo otroka z idejo strokovne delavke? To so bila vprašanja, ki smo jih s sodelavkami odpirale ob prijavi inovacijskega projekta in se strinjale s tem, da na tem področju začnemo strokovno poglobljeno delovati.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

1. Ugotavljanje stanja na področju vključevanja otrok v vzgojno izobraževalni proces.
2. Postavitev ciljev, da bo otrok v vzgojno izobraževalnem procesu upoštevan, viden, slišan, da bo aktivno sooblikoval svoj dan v vrtcu in se ob tem učil.
3. Načrtovanje dejavnosti za doseganje ciljev (študij teorije, dodatno izobraževanje, načrtovanje in preizkušanje novih korakov v praksi).
4. Spremljanje uvajanja novosti, reflektiranje in ponovno spreminjanje in spremljanje.
5. Evalvacija ciljev, obdelava podatkov in predstavitev rezultatov.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

- Izstopiti iz tradicionalnega okvira, da vzgojno izobraževalno delo za otroke načrtuje vzgojiteljica.
- Spremeniti gledanje na učenja otroka; uči ves čas, ne glede na to ali gre za dejavnost po izbiri otrok ali za vodeno dejavnost.
- Vsebine, ki jih predlagajo otroci se bistveno razlikujejo od vsebin, ki jih običajno predlagajo strokovne delavke, zato je bil pomemben preobrat oblikovanje tem po meri otrok.
- Za profesionalno rast je pomembna kritična refleksija, zato smo preizkušali različne oblike refleksij, ki so omogočile sproščeno strokovno komunikacijo, vpogled v prakso posameznic in strokovno razpravo brez občutka nadzora ali slabe vesti.
- Člani inovacijske skupine so bili spodbujeni h iskanju različnih načinov načrtovanja v praksi. Vsak model smo kritično opredelili in ocenili kot pomemben v procesu učenja. Pričakovanja niso bila usmerjena v iskanje enega modela.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Otroci participirajo ideje za dejavnosti.
- Otroci povedo ali pokažejo, kaj o predlagani vsebini ali problemu že vedo.
- Otroci dajejo ideje, kaj bi se na določeno vsebino radi igrali.
- Otroci delijo svoje misli in občutje o dejavnosti (refleksija) z drugimi otroki in strokovnimi delavkami.
- Vsak otrok participira pri načrtovanju vzgojno izobraževalnega dela.
- Vsak otrok je vključen v interakcije z drugimi otroki in z odraslimi.
- Strokovne delavke dnevno uporabljajo tehnike aktivnega učenja otrok.
- Strokovne delavke otroke vključujejo v vse faze načrtovanja.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V vzorec je bilo prvo leto (2010/11) vključenih 95 otrok v starosti od 2 do 5 let, drugo leto (2011/12) pa 86 otrok v starosti od 1 do 6 let iz skupin strokovnih delavk, ki so bile vključene

v inovacijsko skupino. Podatke smo zbirali tudi med strokovnimi delavkami, vključenimi v inovacijsko skupino.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali s kvantitativnimi in kvalitativnimi tehnikami:

anketa odprtega tipa s strokovnimi delavkami, intervju z otroki, analiza video posnetka dejavnosti v skupini, opazovanje otrok z uporabo Flandersove lestvice interakcij, opazovanje otrok z uporabo Leaversove lestvice vključenosti in dobrega počutja, analiza dokumentov (osebni zapisi, fotografije, mnenja, posnetki, izdelki otrok, refleksije srečanj).

Metode obdelave podatkov

Podatke, pridobljene z opazovanjem ob uporabi Flandersove in Leaversove lestvice, smo individualno po posameznih skupinah obdelali in jih primerjali. Vse ostale podatke smo evalvirali v inovacijski skupini (refleksije strokovnih delavk na anketni vprašalnik, pregled in evalvacija izjav otrok, video posnetkov, fotografij in drugih izdelkov).

Prikaz rezultatov

- Otroci so povečali vključenost in participatornost v vseh fazah načrtovanja vzgojno izobraževalnega procesa.
- Strokovne delavke so bistveno povečale uporabo tehnik aktivnega učenja otrok.
- Strokovne delavke so odkrile otroke, ki so imeli slabšo stopnjo vključenosti in dobrega počutja ter okrepile spodbude za razvoj.
- Strokovne delavke so začele zbirati in reflektirati podatke o idejah, ki so jih participirali otroci.
- Strokovne delavke bolj pogosto govorijo o posameznem otroku in imajo zbranih več različnih podatkov o njihovem razvoju.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Evalvacija je pokazala pozitivne učinke predvsem skozi povečano participacijo otrok ter zavestno vnašanje vsebin, ki so krepile vlogo posameznika v procesu od načrtovanja do izvedbe in evalvacije dejavnosti v vrtcu. Cilje projekta smo preizkušali v različnih starostnih skupinah otrok od 2. leta dalje in ugotovili, da starost ni ovira za vključevanje otrok v načrtovanje. Cilji in dejavnosti so izhajali iz vseh področij dejavnosti Kurikuluma za vrtce.

Ob oblikovanju strokovnega portfolija, smo ugotovili, da smo izboljšali in razširili tehnike spremljanja svojega profesionalnega dela in hkrati tehnike spremljanja razvoja otrok.

Inovacija **razvija dobro prakso** na področju vključevanja otrok v načrtovanje vzgojno-izobraževalnega dela, iskanje oblik in načinov za čim večjo participacijo otrok, umeščenost v Kurikulum za vrtce ter v različna okolja v vrtcu (različne starostne skupine).

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Raziskovalno delo je pustilo trajne pozitivne učinke na delo strokovnih delavk iz inovacijske skupine. Svoje novo pridobljeno znanje in izkušnje smo širili tudi med ostale strokovne delavce v vrtcu preko strokovnih aktivov. Zaključke inovacijskega projekta bomo predstavili vsem strokovnim delavkam vrtca.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Inovacijski projekt je prispeval h povečani participaciji otrok v vzgojno izobraževalnem procesu. Strokovne delavke so razvile strategije dela z otroki, ki omogočajo aktivno vključevanje otrok. Spoznale so različne možnosti zbiranja podatkov o otrocih in dobile osebno izkušnjo o pomenu spremljanja razvoja otrok.

Možnosti uvajanja v druga področja

Inovacijo lahko pri svojem delu uporabljajo strokovni delavci v vrtcu, ki želijo pri svojem delu aktivno vključevati otroke v vse faze vzgojno izobraževalnega dela.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

V inovacijski skupini smo preizkusili dve lestvici spremljanja otrok, ki so nam pomagale priti do zanimivih in uporabnih podatkov. Imamo različne izkušnje z vključevanjem oz. participacijo otrok v vzgojno izobraževalnem procesu ki smo jih pripravljene deliti z drugimi. Vse članice inovacijske skupine smo s svojim delom zadovoljne in smo pripravljene na področju inovacij delovati tudi v bodoče.

Literatura

Bahovec, D.E. et al. Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, 1999

Batistic, Zorec. M. Razvojna psihologija in vzgoja v vrtcih: Ljubljana: Inštitut za psihologijo osebnosti, 2003.

Czikszentmihalyi, M., Beyond boredom and anxiety, San Francisco, CA: Jossey-Bass, 1975.

Hansen, A.K. et al. Oblikovanje oddelkov, osredotočenih na otroke od tretjega do šestega leta starosti: Ljubljana: Pedagoški inštitut, Razvojno-raziskovalni center pedagoških iniciativ Korak za korakom, 2000.

A. Hansen, K., Vzgoja in izobraževanje v kulturi demokracije: praksa zgodnjega otroštva, Pedagoški inštitut, RRCPI Korak za korakom, Ljubljana, 2001;

Seefeldt C., Barbour N., Early Childhood Education, New York, Macmillan College Publishing Company, 1994.

Charney, R, Teaching children to care, Northeast Foundation for Children, Greenfield, 1992.

Povezanost sledenja razvoja otrok in učenja: dejavnosti za otroke od tretjega do šestega leta starosti, Pedagoški inštitut, RRCPI Korak za korakom, Ljubljana 2001.

Marentič Požarnik, B., Dejavniki in metode uspešnega učenja, Filozofska fakulteta, Ljubljana, 1988.

Marentič Požarnik, B., Psihologija učenja in pouka, DZS, Ljubljana, 2000.

Rutar, S., Kako razumeti in uresničevati participacijo otrok v vrtcu? – v Sodobna pedagogika 3/2012, str. 86 – 98, Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije, 2012.

Steele, J.L. & Meredith, K., Working together- -Growing together: Constructive evaluation of language learning, Moline II, Moline Public Schools District 40, 1991.

Vaughn, J. & Estes, T., Reading and reasoning beyond the primary grades, Boston, MA: Allyn & Bacon, 1985.

VIZ Vrtec Ormož
Dobravska 13/a
2270 Ormož

JAZ Z VAMI

2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Stanka Špindler, dipl. vzg.

Sodelavci: Marjeta Meško - dipl. vzg., ravnateljica vrtca, Brigita Lubec - pom. vzg., Nataša Gregur - svetovalna delavka (univ. dipl. psih.), Nataša Sušanj - predstavnica staršev, Mateja Tomažič - logopedinja, Vera Resnik - defektologinja, Simona Meško - prof. defektologije, ravnateljica OŠ Stanka Vraza (OŠPP), Tanja Prosnik Žunec - prof. defektologije na OŠ Stanko Vraz, Marina Roškar dipl. delovna terapevtka na OŠ Stanko Vraz.

Konzulent: Božena Stritih univ. dipl. psih., svetovalna delavka, vrtec Najdihojca Ljubljana

Povzetek:

Mi (strokovni delavci v vrtcu) smo imeli malo izkušenj in znanja pri delu z otroki z avtizmom-MAS (motnje avtističnega spektra). K otroku z avtizmom smo pristopili s pomočjo ABA terapije. ABA metode smo uskladili s splošnimi metodami za delo s predšolskimi otroki na podlagi spremljanja in evidentiranja naše prakse in razvoja otrok, s pomočjo študija strokovne literature, s preizkušanjem praktičnih pristopov in po posvetovanju s strokovnjaki iz Centra za avtizem. Projekt se je izvajal dve leti. Prvo leto projekta je otrok bil v vrtcu, drugo leto je obiskoval osnovno šolo s prilagojenim programom.

Predšolski otroci so zelo učljivi in dovzetni za razvijanje socialnih odnosov in za sprejemanje razlik med ljudmi, zato jim je treba ponuditi možnosti za to. Otroci in vzgojitelji dveh ustanov - vrtcev in posebne šole, smo se skupaj učili socializacije, komunikacije, sprejemanja drugačnosti, strpnosti in prijateljstva.

Ključne besede: otrok z MAS (motnja avtističnega spektra), socializacija, čustveno neravnovesje, vrtec, OŠPP.

Abstract:

We (professional workers in kindergarten) had a little experience and expertise in working with children with ASD (autism spectrum disorders). We acceded to the child with ASD with the assistance of ABA therapy. We align ABA methods with the general methods for working with preschool children on the basis of monitoring and recording our practices and childrens development, with help of studying professional literature, by testing practical accessions and after consultations with professionals from the Center for Autism. The project was implemented two years. The first project year the child was in kindergarten, second year, he attended the elementary school with special program.

The preschoolers are very trainable and susceptible for developing social relationships and for acceptance of differences among people, so them need to offer this options. Children and educators of two institutions - kindergarten and special school, we taught together for socialization, communication, acceptance of diversity, tolerance and friendship.

Keywords: children with ASD (autism spectrum disorders), socialization, emotional imbalance, kindergarten, elementary school with special program.

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Otrok z MAS ima težave na področju socializacije, komunikacije in izražanja čustev. Se težje vključuje v igro, deli z drugimi in se prilagaja nastali situaciji ter ima težave z govorom.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Dr. Marta Macedoni - Lukšič v svojem članku (v reviji Ringarajine iskric, marec 2009) avtizem definira kot kakovostno spremenjeno vedenje na področju socialne interakcije, verbalne in neverbalne komunikacije ter imaginacije. Je razvojna motnja, ki traja celo življenje. Z zgodnjo in dovolj intenzivno obravnavo lahko pomagamo takim osebam na najpomembnejših življenjskih področjih. Najpogostejše težave se pokažejo na govornem in socialnem področju. Vidno je odstopanje komunikacije in sicer slabši očesni kontakt, manj izrazna obrazna mimika, pomanjkanje socialnih gest. Na področju igre so ti otroci vključeni v t. i. "paralelno"igro, namesto v skupno z drugimi. Značilno za otroke z avtizmom je tudi, da ne razvijejo domišljjske igre. Radi ponavljajo iste igre in se igrajo z istimi igrači. Hitro jih motivirajo razni stroji in računalnik. Motijo jih razni glasovi, zvoki in hrup. Interesi teh otrok so pogosto ozko usmerjeni na določeno področje ali predmete. Ne odzovejo se na svoje ime, na naš klic, izkazujejo zvišan prag bolečine in ne prenesejo lahkega dotika, temveč grob pritisk. Pogosto jih umirja guganje. Veliko otrok je tudi hiperaktivnih. Nekateri imajo tudi motnje hranjenja, odbijajo jih barve hrane. Pogosto je prisotno čustveno neravnovesje, izbruhi in avtoagresivnost ter motnje spanja. Večina oseb z avtizmom ima še duševno motnjo in nekateri tudi epilepsijo.

Znanih je več vrst terapij, oziroma načinov zdravljenja avtizma. Pri nas v Sloveniji ni dovolj specializiranih strokovnjakov (psihologov, pedagogov, specialnih pedagogov) in še teh nekaj ustreznih ni dostopno vsem otrokom z avtizmom, zaradi oddaljenosti ustreznih centrov in terapevtov.

ABA=ITV ali intenzivna vedenjska terapija. Uči, da zahtevano nalogo razbijemo na več majhnih delov. Z vsakim delčkom pa sestavlja omenjeno zahtevano nalogo, dokler je ne obvlada. Za primerno obnašanje ali izvedbo naloge otroka nagradimo, medtem ko nepravilno obnašanje preusmerjamo ali ignoriramo, izvedbo naloge pa otrok popravi.

Spodbuda je lahko vse, kar ima otrok rad: hrana, objemi, poljubi, priljubljena igrača, ustna pohvala, aplavz...

Cilji ABA terapije so razvoj otroka na mnogih področjih, vključno s pozornostjo, posnemanjem, govorom, družabnostjo, samo-pomočjo, zmanjšajo se zahteve ob uporabi joka. Otrok se uči veščin: poslušanja, sedenja na stolu, vzpostavljanje očesnega stika, odzvati se na klic- na svoje ime, počakati, da pride na vrsto... Z vsakim ukazom mu damo dve možnosti, da to naredi sam, preden fizično pristopimo k njemu. Veščine posnemanja zajemajo tako govor, kot tudi fizične sposobnosti. Od otroka se pričakuje, da ponovi tisto, kar naredi njegov terapevt. Te veščine v končni fazi pripeljejo do celotnega posnemanja dogodkov, igre in jezika.

Za boljše rezultate je pomembno, da otrok začne s terapijo ABA, ko je star manj kot pet let. Večina programov ABA se začne v najbolj znanem okolju - doma. Na začetku naj bi se terapija izvajala v sobi, kjer je na razpolago miza in stol ter veliko igrač, nato pa tudi v drugih prostorih in na prostem. Terapija ABA naj bi se izvajala od 35 do 40 ur tedensko, s terapevtom in samimi starši, ki naj bi sledili navodilom terapevta (Avtizem. Plešič, Šešerko, Stojkov, Oder. str. 17/18).

Cilji projekta

- Vzgajati in učiti otroka z MAS, da bo reševal različne situacije (učne in vedenjske) in se vključeval v različne socialne skupine (z otroki, osebjem vrtca in OŠPP, s starši vključenih otrok)
- Dvig kakovosti medsebojnih interakcij med otroki in strokovnimi delavkami rednega oddelka vrtca in skupino otrok ter njihovimi strokovnimi delavci OŠPP

Raziskovalno vprašanje

Kaj že znaš in kaj ti lahko pokažem jaz?

Kakšne so možnosti in priložnosti za socializacijo in učenje otroka z MAS v rednem oddelku vrtca ob dodatni strokovni pomoči, in ko otrok že obiskuje OŠPP. Kako lahko to sodelovanje vpliva na sprejemanje drugačnosti na otroke redne skupine vrtca in strokovne delavke obeh ustanov.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Najti ustrezne metodične postopke za delo z otrokom z MAS.

Preko medsebojnih druženj, otrok in strokovnih delavk vrtca in OŠPP, prispevati k krepitevi socialnih spretnosti in učenju otroka z MAS in ostalih udeležencev.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

Članice projektne skupine smo pripravile akcijski načrt za šolsko leto 2010/11 in se dogovorile glede oblikovanja širše projektne skupine, v katero smo povabile zunanje sodelavce - strokovnjake, ki obravnavajo otroka (otroškega pediatra, ambulanto za avtizem v Ljubljani).

Dodatno smo se izobraževale in se udeležile posveta s strokovnim timom Ambulante za avtizem v Ljubljani.

Na temo AVTIZEM smo izvedle delavnico za strokovne delavke v vrtcu in za skupino staršev otrok, v kateri je bil otrok z MAS.

Otroka z MAS smo opazovale v času igre, izvedbi dnevne rutine in vodenih dejavnosti ter zapisovale opažanja. Zanj smo izdelale individualizirani program dela, pri katerem smo sodelovale: vzgojiteljica, pomočnica vzgojiteljice in izvajalki dodatne strokovne pomoči (defektologinja in logopedinja) ter ga uskladile z akcijskim načrtom inovacijskega projekta.

Uredile smo kotiček za umik, v katerega se je otrok z MAS umaknil, ko je za to čutil potrebo, prostor za igro in spodbujale posamezne otroke, da so se otroku z MAS pridružili v igri, njega pa smo motivirale z igračo sovrstnika.

Ob praznovanjih rojstnih dni otrok v skupini, sva strokovni delavki v skupini otroke zabavali z lutkami in se identificirale z likom Klovnese ali Pika Nogavičke.

Otroku z MAS smo omogočale veliko gibalnih in likovnih dejavnosti, ki jih je imel rad in dodajale pravila in navodila. Postopoma smo ga vključevale v dejavnosti za katere sam ni pokazal interesa. Izvajalke dodatne strokovne pomoči so svoje delo izvajale po večini v igralnici, med ostalimi otroci.

Obiskovali smo javne prostore, kjer je bilo potrebno upoštevati navodila in pravila ter sprejemati razne zvoke in navezovati stike z novimi ljudmi. Iskale smo primerne pristope za odvajanje otroka z MAS od zadrževanja blata in vode, ter potrebe po ponavljanju istih neprimernih vzorcev.

Pri delu smo se najpogosteje posluževale metod opazovanja, spodbude, igre, neverbalne in verbalne komunikacije z lutko, igre vlog in animacije vzgojiteljic, posnemanja, preusmerjanja pozornosti, pogojevanja in nagrajevanja. Seznanile smo se s segmenti terapije ABA in jo vnašale v naše delo. Otrok je bil deležen terapije ABA v Ambulanti za avtizem v Ljubljani. ABA terapevtka je otroka z MAS in naše pristope k reševanju nastalih situacij opazovala tudi v skupini vrtca in bila zadovoljna z našim delom, s pristopanjem strokovnih delavk in otrok redne skupine vrtca.

S starši smo redno izmenjevale informacije o počutju in sodelovanju otroka, ter pristopi reševanja nastalih situacij.

Pred vstopom otroka v OŠPP smo članice ožjega projektne tima strokovnim delavcem OŠPP predstavile svojo uspešno prakso, preizkušene in učinkovite pristope dela z otrokom z MAS ter se z njimi dogovorile o nadaljnjem sodelovanju.

Sestala se je nekoliko preoblikovana projektna skupina in pripravil akcijski načrt dela oz. sodelovanja vrtca in OŠPP za šolsko leto 2011/12. Sodelovanje je potekalo med skupino predšolskih otrok vrtca starih 5 let in skupino otrok OŠPP, v kateri je otrok z MAS.

Program je zajemal socialne in gibalne igre, likovne, plesne in glasbene dejavnosti ter prosto druženje ob igri. Izmenjevali smo izkušnje ob izvedbi dramskih predstav in skupno pripravili glasbeno - plesno točko za širšo javnost. Pripravili smo dan odprtih vrat za starše vseh vključenih otrok in jih izvedli v prostorih vrtca in OŠPP.

Družili smo se vsak drugi teden po dve šolski uri (od januarja do junija) in izvedli polletno in letno evalvacijo akcijskega načrta projektne skupine za šolsko leto 2011/12.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Ključni problem je bil, kako pristopiti otroku z MAS, da bo reševal nastale situacije brez joka ter agresije in se učil s posnemanjem pozitivnih vzorcev in navezoval stike ter komuniciral z okolico neverbalno in verbalno.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

V prvem in drugem letu izvajanja projekta smo imeli zadani cilj: »Vzgajati in učiti otroka z MAS, da bo lahko reševal različne situacije in se vključeval v različne socialne skupine (z otroki, osebjem vrtca in OŠPP, s starši vključenih otrok)«. Otrok je prvo leto vidno napredoval pri vzpostavljanju prijateljskih odnosov in se spoprijateljil s tremi otroki, katere je sam poiskal za igro in v igri sodeloval. V drugem letu izvajanja projekta, otrok z MAS ni pokazal večje želje po igri in druženju s sošolci v OŠPP kot tudi ne z otroci v vrtcu, a se je vključeval v ponujene dejavnosti in socialne ter druge igre. Pri prehodu iz vrtca v šolo ni imel večjih težav glede prilagajanja na novo okolje. Uspešno rešuje nastale vedenjske situacije, komunicira z odraslimi, a z otroci le, ko zazna, da bo imel korist. Povsem še ni prebrodil težav glede zadrževanja blata.

V drugem letu izvajanja projekta smo dodali še cilj: »Dvig kakovosti medsebojnih interakcij med otroki in strokovnimi delavkami rednega vrtca in otroki ter strokovnimi delavkami OŠPP v katerem je otrok z MAS«. Vsi udeleženci v projektu (otroci in strokovne delavke) smo dali drug drugemu možnost za sprejemanje drugačnosti, razvijanje strpnosti in novih prijateljskih

vezi, ter se drug od drugega učili za življenje. Strokovne delavke smo izmenjevale svoje znanje in izkušnje o delu z otroki.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Prvo leto izvedbe projekta je bil otrok z MAS vključen v redno skupino vrtca (18 otrok) in imel tedensko tri ure strokovne pomoč logopeda in defektologa. Drugo leto izvedbe projekta je bil otrok z MAS (star 6 let) vključen v OŠPP in imel dva starejša sošolca z različnima motnjama v razvoju, ter bil od meseca januarja, vsak drugi teden, po dve šolski uri deležen igre in izvajanja raznih dejavnosti z otroki redne skupine vrtca starih 5 let.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali na osnovi opazovalnega lista in zapisa dnevne refleksije dejavnosti ter zapisa opažanj strokovnih delavk, ki so delale z otrokom z MAS in ostalimi vključenimi otroci in na osnovi foto in video posnetkov ter izdelkov udeležencev.

Metode obdelave podatkov

Podatke smo obdelali opisno na osnovi zgoraj zapisanih metod zbiranja.

Prikaz rezultatov

Pozitivni rezultati so vidni v neverbalni in verbalni komunikaciji, izboljšuje se govor. Otrok z MAS sprejema različna okolja in se primerno vede. Vzpostavi očesni kontakt in je uspešen v nastopanju za širšo javnost. Zelo redko ima izbruhe besa in joka.

Otroci redne skupine vrtca so premagali zadržke glede stikov z otroki, ki so vidno telesno drugačni, pokazali pa so veliko strpnosti in pripravljenosti za skupno igro in izvedbo dejavnosti.

Strokovne delavke smo bogatejše za dane možnosti v katerih smo izmenjale strokovno znanje in izkušnje.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Za čim uspešnejši napredek otroka z MAS je potrebna zgodnja obravnava, kar je bilo v našem primeru prisotno. Teorija navaja nekatera negativna odzivanja otrok z MAS glede določenih situacij, ki pa so se v našem primeru izkazala kot pozitivna (npr. odziv na lutko in na igro vlog, posledično vživljanje v vlogo drugega). Pred izvedbo pristopa obravnave smo strokovne delavke, ki smo otroka obravnavale, pozorno opazovale njegove potrebe, želje, nagnjenja in nato izdelale individualizirani program in akcijski načrt, ki sta doprinesla k primerni in uspešni obravnavi. Za uspešen napredek posameznega otroka z MAS (ali s kako drugo motnjo) je potrebno najti najuspešnejši pristop za dotičnega otroka. Vrtec kot ustanova je dal vsem udeležencem dvoletnega projekta veliko možnosti in priložnosti, da smo se učili drug od drugega za življenje.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Strokovne delavke našega vrtca smo imele malo izkušenj z otroki z MAS, zato so bila naša mnenja glede pristopov različna. Na osnovi opazovanja otroka, osebnega instinkta, obiska seminarjev, pregleda strokovne literature in izmenjave izkušenj ožjega in širšega projektne tima, smo oblikovale ustrezne pristope do otroka. Uspeh so zaznale sodelavke vrtca, ki so imele stik z otrokom in sledile pristopu, ki smo ga uporabljale članice projektne tima.

Članice projektne skupine (2010/11) smo predstavile uspešne pristope k dotičnemu otroku z MAS strokovnim delavkam OŠPP. Uspešnih pristopov so se posluževali tudi starši vključenih otrok.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Na osnovi sistematičnega opazovanja otroka z MAS, dodatnega izobraževanja strokovnih delavcev, ki smo otroka obravnavali, uporabi splošnih metod dela za predšolske otroke in segmentov terapije ABA ter izmenjave izkušenj strokovnih delavcev, smo našli in izvajali najuspešnejše metodične pristope k otroku z MAS.

Dosegli smo raven odlične prakse.

Možnosti uvajanja v druga področja

Dosežene novosti lahko uporabijo strokovni delavci, ki obravnavajo otroka z MAS, starši otroka z MAS, strokovni delavci otrok z drugimi motnjami, strokovni delavci v rednih vrtcih in šolah.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Iz prispevka je razvidno, da smo uspešne pristope do otroka z MAS posredovali strokovnim delavcem, ki obravnavajo otroka in njegovim staršem. Vidne rezultate druženi dve ustanovi, vrtca in OŠPP so zaznali tudi starši vključenih otrok in širša javnost.

Močnejši smo na sprejemanju drugačnosti in pripravljenosti v redno skupino vrtca sprejeti otroka s posebnimi potrebami ne glede na motnjo.

Literatura

Plešič, Šešerko, Stojkov, Oder; AVTIZEM.

Priročnik Otrok z MAS; Smernice za otroka z MAS.

Musek, J., Pečjak, V.: Psihologija. Ljubljana: Educy, 2001 (poglavje - Motivacija).

Carroll, L., Tober, J., (prevedla Miriam Drev); Indigo otroci so med nami.

Macedoni - Lukšič, M.: Avtizem. Postavitev diagnoze in zdravljenje. Ringarajine iskricke, marec 2009.

Lastni zapiski iz predavanj o otrocih s posebnimi potrebami (avtizem, druge motnje).

Osnovna šola Rodica
Kettejeva ulica 13
1230 Domžale

NA POTI K VEČJEZIČNOSTI IN VEČKULTURNOSTI - TUJI JEZIK V PRVEM VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEM OBDOBJU

2010 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Marko Drobne, prof. francoščine in geografije

Sodelavci: Ema Cerar, dipl. vzgojiteljica, Rositka Podgorski, dipl. vzgojiteljica, Tjaša Huth, dipl. vzgojiteljica.

Konzulent: mag. Katica Pevec Semec, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

V inovacijskem projektu smo želeli raziskovati, kako vključiti jezikovne in medkulturne zmožnosti v šolsko učno okolje učenca, osnova pa je jezikovni vnos znotraj nejezikovnih predmetov. Oblikovanje zasnove koncepta poučevanja tujega jezika na osnovi izbranih metod, oblik dela, dejavnosti in didaktičnega materiala, je dokaj podoben vsakdanjemu delu učenca pri pouku, vendar z zgodnjim jezikovnim uzaveščanjem nadgrajujemo učenčevo učno situacijo in odpiramo pot k kontinuiteti učenja. Zato smo se poleg raziskovanja učinkovitih pristopov k učenju in poučevanju tujega jezika osredotočili tudi na spodbujanje motivacije učencev za večjezičnost v konkretnem učnem procesu. Hkrati smo še prilagajali ali spreminjali strukturo učne ure, metode in oblike dela, didaktično gradivo vsebini z jezikovnim vnosom. Poleg tega smo razvijali veščine timskega dela, kar je bilo nujno pri delovanju in poučevanju v razredu. Spoznanja, ugotovitve, samorefleksije, evalvacije in analize vprašalnikov staršev in učencev so potrdili naše hipoteze ter ustvarile model motiviranja za večjezičnost in večkulturnost, ki ga bomo uporabljali v prvem triletju tudi v bodoče.

Abstract:

In the innovative project we wanted to explore how to integrate linguistic and intercultural competences in the pupils' school learning environment based on language input within non-language subjects. The creation of the concept of teaching a foreign language based on selected methods, forms of work, activities and teaching materials is quite similar to the daily work of pupils in the classroom, but with the early language learner's perception we upgrade the pupil's education situation and open the door to the continuity of learning. Therefore, we also research effective approaches to learning and teaching foreign language and we focus on promoting motivation for multilingualism in the specific learning process. We also adjust or modify the structures of classes, methods of work and didactic contents of the linguistic input. In addition, we develop skills of teamwork, because it was necessary for the operation of teaching in the classroom. Insights, observations, self-reflection, evaluation and analysis of parents and pupils' questionnaires have confirmed our hypothesis and help us to create a model of teaching of motivation for multilingualism and multiculturalism that we will use in our school in the future.

Ključne besede: Tuji jezik, medkulturne zmožnosti, integracija, motivacija

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Tuji jezik postopoma prehaja v obdobje zgodnjega otroštva, kar se nakazuje s splošnim zanimanjem otrok, njihovih staršev in učiteljev. Tudi na šoli je potekal pouk tujega jezika v obliki interesne dejavnosti, vendar brez umestitve v konkretno učno okolje učenca v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju v osnovni šoli. Zato je bil glavni izziv, kako vključiti medkulturna in jezikovna znanja znotraj samega pouku, in tako ustvariti nove situacije, ki hkrati nadgrajujejo stare učne situacije. Pri tem se je potrebno zavedati, da zanimanje učencev lahko tudi pri novih situacijah hitro upade, zato je pomembno stalno spodbujanje k učenju, še posebej v daljšem časovnem obdobju od prvega do devetega razreda. Iskanje odgovora smo na šoli videli v sistematičnem in kakovostnem učenju s poudarkom na izgrajevanju jezikovnih in medkulturnih zmožnosti, ki spodbujajo učence k nadaljnjemu raziskovanju učnega procesa.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Otroci se učijo tujega jezika z druge perspektive kot odrasli. Učijo se bolj spontano. Osredotočeni so predvsem na pomen jezika in jih ni strah uporabljati jezik v sporazumevalne namene. Tako razvijajo poleg jezikovne tudi medkulturno zmožnost (Pižorn, 2009, str. 6). Raziskave kažejo, da model jezikovne kopeli/ integracije dodatnega jezika vodi do najvišjih jezikovnih ravni (Pižorn in Pevec Semec, 2010, str. 108). Tudi predlagane usmeritve Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji z leta 2011 nakazujejo nove rešitve na področju poučevanja tujega jezika v prvem obdobju osnovnošolskega izobraževanja, kjer naj bi pouk potekal v kontekstualiziranih okoliščinah in po pomensko-tematskih področjih in se z veččutnim in celostnim načinom učenja integriral v vsakdanje (ob)šolske dejavnosti, kar pomeni upoštevanje sodobnih načel vsebinsko in jezikovno integriranega učenja (Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji 2011, 2011, str. 34).

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

- Kako integrirati medkulturne in jezikovne kompetence pri pouku v 1. vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole?
- Kako spodbujati pozitiven in učinkovit pristop k učenju tujih jezikov v 1. vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole?

Cilji projekta so:

- razvijati in spodbujati zanimanje za večjezičnost in dvojezičnost otrok
- razvijati in spodbujati interkulturno vzgojo z izgrajevanjem jezikovnih/medkulturnih zmožnosti
- razvijati in spodbujati inovativni in raziskovalni pristop k učenju in poučevanju jezikov z osredinjenostjo na učenca
- razvijati in spodbujati didaktične usposobljenosti učiteljev za zgodnje poučevanje jezikov
- razvijati veščine timskega dela med cilji, namenom in ugotovitvami.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Namen izpeljave raziskave je ugotoviti, kako lahko učinkovito in kakovostno integriramo jezikovne in tudi medkulturne zmožnosti znotraj konkretnega učnega procesa, ki hkrati spodbuja zanimanje učencev za večjezičnost na pozitiven, konkreten in inovativen način v prvem vzgojnoizobraževalnem obdobju. Pri tem razvijamo veščine timskega dela, saj v razred vstopa tudi učitelj tujega jezika. Želeli pa smo predvsem ugotoviti in uporabiti povezave

med metodami, oblikami dela, vsebinami, didaktičnim materialom in strukturo učne ure nejezikovnega predmeta z tuje jezikovnim učnim procesom.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V začetni fazi smo opredelili tim učiteljev ter v timu načrtovali dejavnosti, metode in oblike dela pri samem izvajanju dejavnosti projekta znotraj nejezikovnih predmetov ter opredelili kazalce, s katerimi smo lahko obdelovali podatke ter s tem analizirali in vrednotili delo. Pri sprotnem izvajanju dejavnosti smo lahko opazovali in sprotno analizirali učinkovitost pristopov, hkrati pa tudi zanimanje otrok v učnem procesu ob stiku s tujim jezikom. Kritično vrednotenje, analiza problemov ter spremembe, predvsem pa pomanjkljivosti smo vključili v nadaljnje delo v drugem letu raziskovanja. Prav tako smo posredovali staršem in učencem vprašalnik v povezavi z motivacijo, cilji projekta in njihovim mnenjem. V fazi izboljšave smo opredelili še tri prednostna področja, ki jih je bilo potrebno uresničiti za končno doseganje ciljev, in sicer spreminjanje nekaterih povezav vsebin ali metod dela pri pouku in s tem dejavnosti, ustreznost didaktičnih gradiv, drugačne strukture pouka pri nekaterih vsebinah, obveščanje staršev ter nadaljnje izobraževanje. Te smo načrtno uvajali v svoje delo in analizo, s katerimi smo lahko še naprej opazovali spremembe pri pouku. Ugotovitve in spoznanja so se skladala z načrtovanimi cilji in odgovorila na raziskovalna vprašanja.

Rezultat je učinkovit in pozitiven pristop izvajanja dejavnosti projekta znotraj nejezikovnih predmetov, ki temelji na metodah in oblikah dela z ustreznimi povezavami med nejezikovnimi in jezikovnimi vsebinami, izborom ustreznih didaktičnih gradiv in pozitivnem pristopu pri samem delu v razredu in v timu.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

S sprotnimi ugotovitvami in končnim vrednotenjem dela po prvem letu raziskovanja smo izpostavili ključna področja izboljšav, tako da smo spreminjali nekatere povezave vsebin ali metod in dejavnosti, ki so nam omogočile učinkovitejši razvoj jezikovnih zmožnosti in večjo povezanost medkulturnih zmožnosti. Hkrati pa smo poiskali in ocenili bolj ustrezna didaktična gradiva, ki so nam omogočila še večjo motivacijo, lažje razumevanje jezika ali lažje vodenje dejavnosti. Načrtovali smo tudi drugačne strukture učnih ur pri določenih vsebinah, ki so zahtevale daljši učni proces. Prav tako smo izboljšali obveščanje staršev o samem projektu, kar jim je omogočilo lažje spremljanje procesa učenja, nam pa omogočilo tudi spremljanje motivacije pri učencih in starših ter stalno povratno informacijo in stik. Načrtovano je še bilo izobraževanje, ki je med drugim tudi potekalo v tujini.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

V ospredju problema in raziskovalnih vprašanj in s tem ciljev je torej integracija kompetenc in vsebin znotraj nejezikovnega pouka in predmeta, učinkovit pristop, ki smo jih opredelili z merljivimi kazalci. Kasneje smo še potrebovali podatke o bolj ustreznih povezavah vsebin ali metod in dejavnosti tujega jezika z nejezikovnimi vsebinami, o ustrezni rabi didaktičnih gradiv in drugačni zasnovi učnih procesov pri pouku ter podatek o učinkovitem obveščanje staršev.

Pri pozitivnimi naravnosti pouka smo spremljali motivacijo in povratno informacijo.

Pri motivaciji smo ugotavljali kazalce truda, vztrajnosti in smeri motivacije. Pri povratni informaciji pa smo opazovali pozitivno ali negativno reakcijo po učni dejavnosti. Učenci so bili motivirani za delo in zadovoljivo vztrajni, s tem so izražali trajno moč in energijo ter zanimanje za učenje tujega jezika. Pri tem je smer njihove motivacije ustrezna oziroma zanimanje in napor so usmerjali v pripravljene dejavnosti.

Pri integraciji medkulturnih in jezikovnih kompetenc smo ugotavljali učinkovitost posameznih dejavnosti ter sam izbor dejavnosti in vsebin ter ustrezne metode in oblike dela, ki posredno najbolj učinkovito povezujejo vsebino pri predmetu, ki se izvaja in tujega jezika ter pri tem opravili sprotno vrednotenje.

Pri učinkovitem pristopu pa smo ugotavljali učinkovitost dejavnosti ali preverjanje znanja, in sicer utrjevanje snovi ali uporabe znanja v novi situaciji. Hkrati smo ugotavljali delovanje tima pri vseh fazah zbiranja in obdelave kazalcev, saj smo kazalce raziskovali v timu, jih analizirali in vrednotili z lastnimi izkušnjami pri samem delu znotraj projekta. S podatki smo oblikovali model poučevanja in načrtovali delo v šolskem letu.

Pri podatkih o rabi didaktičnih materialov smo zbirali podatke s strokovno literaturo in gradivi, z izdelavo novih materialov in uporabo konkretnega materiala.

Podatke o daljšem učnem procesu smo zbirali s pomočjo odziva učencev na določene dejavnosti znotraj učne ure ter evalvaciji učne ure. Ugotovili smo uspešne povezave rabe z že otrokom poznanih materialov pri nejezikovnih in jezikovnih učnim procesom, hkrati pa smo uporabljali tudi izdelke, ki so bili delo učencev.

Podatke o obveščanju staršev pa smo zbrali s povratnimi informacijami ob udeležbah na roditeljskih sestankih, obveščanju o delu pri pouku in anketah za starše.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Vzorec raziskave je obsegal v glavnem prve razrede osnovne šole (v prvem letu 74 učencev, v drugem letu 62 učencev) zaradi lažjega opazovanja motivacije, ugotavljanja sprememb in učinkovitosti pristopov učenja ter predvsem zaradi sodelovanja v timu; pri oblikah uporabe didaktičnih materialov, obveščanja staršev, struktur učne ure ter tudi učinkovitosti pristopov učenja pa so sodelovali vsi oddelki prvega triletja (v prvem letu 146 učencev, v drugem letu skupaj 208 učencev).

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatke smo zbirali s pomočjo sprotne opazovanja učnih ur, sprotnih razgovorov pred ali po končani učni uri z vidika načrtovalnih kazalcev ali izpeljave učne ure, vprašalnikov za starše in učence ter njihove povratne informacije ob drugih srečanjih, analiz dela, refleksijah in vrednotenju ob polletnih in letnih zaključkih, med drugim tudi v okviru mrežnih srečanj ter v drugem letu tudi vrednotenje izdelkov učencev kot didaktični material uporaben v razredu.

Metode obdelave podatkov

Podatki so bili obdelani s pomočjo obdelave podatkov zbranih vprašalnikov in njihovo analizo, s sprotnimi analizami dela in načrtovalnih kazalcev, analiz dela in vrednotenju ob polletnih in letnih zaključkih ter razmišljanj tudi v okviru mrežnih srečanj in konzultacij s strokovno konzulentko.

Prikaz rezultatov

Rezultate smo oblikovali v zapis s pomočjo kontrolnih listov, ki so nam v prvem letu raziskovanja omogočili nadaljnje načrtovanje; rezultate vprašalnikov za starše in učence pa smo prikazali v obliki tabel. Prav tako smo uporabljali izdelke učencev kot didaktični material pri samem pouku.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Oblikoval se je odprt didaktični koncept, ki temelji na medkulturnem uzaveščenju ter razvoju jezikovnih zmožnosti. Temelji na konkretnih metodah in oblikah dela ter na uporabi podobnega didaktičnega materiala in gradiva pri nejezikovnih predmetih kot pri tujem jeziku. Takšen način učenja spodbuja kontinuiteto za učenje tujih jezikov.

Organiziran je bil tudi nastop učencev v tujem jeziku na dobrodelnem koncertu, ki ga organizira šola ter s tem srečanja s starši in hkrati v okviru lokalne skupnosti.

Nekateri konkretni izdelki učencev so bili prav tako uporabljeni neposredno pri pouku in obogatili tudi šolsko učno situacijo, saj so jih uporabljali tudi pri drugih oblikah dela.

Spoznali in ugotovili smo:

- da starši in učenci pozitivno in z zanimanjem pristopajo k učenju tujega jezika v prvem triletju ter da učenci kažejo motivacijo in trud s tem, da izžarevajo navdušenje glede nalog, ki jih v celoti opravijo, medtem ko so starši tudi pozitivno naravnani do predlaganih dejavnosti v učnem procesu in s tem spodbujajo otroke k učenju tujih jezikov;
- da se učinkovitost pouka kaže z načrtovanim in premišljenim izborom vsebin, saj le te določajo jezikovni vnos ter metode in oblike dela in uporabo učnega materiala pri učni uri;
- da lahko timsko delo poteka zelo usklajeno, saj se opira na izkušnje področij učiteljev ter na ustrezno analizo kazalcev in vnos sprememb v samo delo;
- da lahko skozi igro, dejavnosti telesnega odziva, s poslušanjem pesmi in petjem razvijajo medkulturno občutljivost, saj so v stiku z avtentičnimi besedili in lahko uporabljajo nekatere jezikovne označevalce družbenih razmerij (pozdravi) in nekatere vpljudnostne dogovore (zahvala) ter se uzaveščajo o medkulturnih razlikah in podobnosti, ki nakazuje tudi večjo motivacijo za delo;
- da lahko z daljšimi učnimi procesi časovno ustrezno razporedimo učne metode dela v učni uri, s tem so medpredmetne povezave še bolj učinkovite in da je rezultat lahko tudi konkreten material za neposredno uporabo pri pouku in učenju (na primer številski trak).

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Pozitiven odziv učencev, staršev in učiteljev kaže na uspešno izvajanje učnega procesa v okviru samega projekta ter so dobra spodbuda za razvijanje izkušenj v bodoče.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Novost je v oblikovanju odprtega didaktičnega pristopa v smislu spodbujanja učnih strategij s poudarkom na razvijanju jezikovnih in medkulturnih zmožnosti v povezavi z nejezikovnimi vsebinami in učnimi cilji predmetov. Gre za izboljšanje učne prakse na šoli.

Možnosti uvajanja v druga področja

Odprt didaktični koncept se lahko izvaja tudi pri drugih predmetih na predmetni stopnji v osnovni šoli ali tudi srednji šoli, ki imajo neposredne povezave med vsebinami in tujim jezikom, saj so pristopi poučevanja v osnovi enaki in lahko na podoben način vključujejo razvijanje jezikovnih in medkulturnih zmožnosti znotraj drugih področjih v šolskem učnem okolju.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Pripravili smo koncept poučevanja, ki učence motivira za večkulturnost in večjezičnost znotraj nejezikovnega pouka z izborom ustreznih vsebin in dejavnosti v skladu z izborom ustreznega didaktičnega gradiva, ki omogočajo doseganje ciljev predmeta in hkrati razvoj jezikovnih in s tem medkulturnih zmožnosti.

Pogoj za uspešno izvajanje tega koncepta je v načrtnem, smiselnem in ustreznem načrtovanju dela, tiskem delu, zasnovanem na usklajenih in načrtovanih oblikah in metodah dela.

Literatura

Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji 2011. Ljubljana: Pedagoški inštitut, 2011. ISBN 978-961-270-089-8.

Jazbec, S. et al. Pot v večjezičnost - zgodnje učenje tujih jezikov v 1. VIO osnovne šole. Zgledi CLIL-a. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2010. ISBN 978-961-234-920-2.

Mehisto, P., Marsh, D. in Frigols, M.J. Uncovering CLIL: content and language integrated learning in bilingual and multilingual education. Oxford: Macmillan, 2008. ISBN 978-0-230-02719-0.

Pižorn, K. in Pevec Semec, K. Izhodišča za uvajanje dodatnih jezikov v 1. VIO. V: Pot v večjezičnost - zgodnje učenje tujih jezikov v 1. VIO osnovne šole. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2010. ISBN 978-961-234-946-2.

Pižorn, K. Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu. V: Učenje in poučevanje dodatnih jezikov v otroštvu. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2009. ISBN 978-961-234-746-8.

Center za korekcijo sluha in govora Portorož
Sončna pot 14/a
6320 Portorož

ODKRIVANJE OTROK, RIZIČNIH ZA RAZVOJ MOTNJE NA PODROČJU BRANJA IN/ALI PISANJA 2011 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: mag. Mateja Gačnik

Sodelavci: Mirjam Štok, Tanja Legac, Ljudmila Franza, Nika Hribernik, Ada Mahne, Lara Gobbi, Danijela Sran

Konzulent: Sandra Mršnik, Zavod RS za šolstvo

Povzetek:

Zgodnje odkrivanje otrok s težavami na določenem področju njihovega funkcioniranja je v zadnjih letih eden izmed pomembnejših ciljev logopedije. Razvoj področja in raziskovanje posameznih govorno-jezikovnih motenj je prineslo številna znanja, ki nam lahko pomagajo pri zgodnjem odkrivanju težav.

Pri zgodnjem odkrivanju težav želimo ugotoviti ali bo otrok razvil določeno motnjo še predno je ta v popolnosti vidna in razvita. Ocenjuje se torej verjetnost za razvoj motnje oziroma, ali je otrok v rizični skupini, ki ima visoke možnosti za razvoj govorno-jezikovne motnje.

Področje govorno-jezikovnega razvoja je zelo široko in načini, s pomočjo katerih se vrši zgodnje odkrivanje težav so zelo različni. Področje, ki ga naloga podrobneje obravnava je področje motenj branja in/ali pisanja. V modernem času si življenja brez branja in pisanja praktično ne moremo zamisliti, saj nas ti veščini spremljata tako pri vsakodnevnih opravilih kot izobraževanju in kasneje opravljanju poklica.

Zgodnja obravnava otrok s težavami na področju branja in/ali pisanja je dokazano najučinkovitejša. Prvi pogoj, da do nje pride pa je seveda identifikacija otrok, ki tovrstno obravnavo potrebujejo, preko zgodnjega odkrivanja tveganja za omenjeni motenji. V praksi ugotavljamo, da je trenutno odkrivanje rizičnih otrok za razvoj motenj branja in/ali pisanja neustrezno, saj do njega pride prepozno, ko je motnja pri otroku že razvita in otrok že razvija sekundarne posledice izpostavljenosti motnji, kot so izogibanje, razvoj slabše samopodobe ipd. Naloga zato predstavlja poskus razvoja mehanizma, ki bi omogočil zgodnejše odkrivanje rizičnih otrok prej, že v prvem razredu osnovne šole.

Abstract:

Early identification of children with problems has become one of the major objectives of Speech Pathology. The development of our field has provided us with new knowledge, which can help in early detection of problems.

When it comes to early detection of problems in the area of speech and language, this means that we want to determine whether the child will develop a certain disorder even before it is fully developed and visible. In other words we want to determine whether the child is at risk for developing certain speech and language disorders.

The field of speech-language development is very wide and the ways early detection of problems can be performed are very different. We were interested in the area of reading and / or writing difficulties. It is impossible to imagine life without reading and writing, because reading and writing has become a part of our everyday life.

Early treatment of children with difficulties in reading and / or writing is proven most effective. The first step for early treatment is early identification of children who need such treatment. As practitioners we find the current detection of children at risk for the development of difficulties in reading and / or writing inappropriate. The main reason is that it occurs too late, when the disorder in a child is already developed and the child has already developed secondary disorders due to exposure, such as avoidance, poor self-esteem development, etc. Our research project is an attempt to develop a mechanism that would allow earlier detection of children at risk earlier, already in the first grade of elementary school.

Ključne besede: zgodnje odkrivanje, rizičen, motnje branja, motnje pisanja

Problemsko stanje

V praksi ugotavljamo, da se v veliko primerih otroke, ki imajo motnje branja in/ali pisanja odkrije prepozno. Številni otroci imajo namreč zaradi izpostavljenosti motnje že razvite sekundarne posledice motnje, starost pri kateri se motnja odkrije je manj ugodna za intervencijo, saj je najučinkovitejša pomoč možna v čim zgodnejših fazah razvoja motnje.

Različna združenja, organizacije ter agencije posvečajo preventivi velik pomen kot npr.: CPLOL, evropsko združenje logopedov ter Evropska agencija za izobraževanje na področju posebnih potreb. Opravljene so bile nekatere posamezne študije in analiza stanja zgodnje obravnave v Evropi (Soriano, 2005).

Najvažnejši element uspešnosti terapije je čas, v katerem je otrok z motnjami branja in pisanja pričel z intenzivno terapijo. Po podatkih J. Schiffmana (1964, v Posokhova, 2000) je uspešnost terapije motenj branja in pisanja močno odvisna od časa, v katerem je bila motnja branja in/ali pisanja diagnosticirana – v primeru diagnosticiranja v 1., 2. razredu je uspešnost terapije 82 %, v primeru diagnosticiranja v 3. razredu 46 %, v primeru postavitve diagnoze v 4. razredu 42 %, v primeru postavitve diagnoze med 5. in 7. razredom pa 10-15 %.

Učenje pisanega govora je sestavljen psihofizični proces, kateri zahteva obvladovanje nekaterih psihičnih in fizičnih funkcij, brez katerih je branje in pisanje nemogoče.

Za pisanje je pomembna glasovna analiza besede in v ta namen zrelost fonematskega sluha, ki pomaga ozavestiti glasove v besedi, oziroma zaznati vse glasove, ki besedo sestavljajo in jih razlikovati od podobnih glasov ter fonematska percepcija, ki pomaga ozavestiti položaj vsakega glasu v odnosu na druge glasove v dani besedi. Proces fonematske analize besed prav tako temelji na zrelem sukcesivnem govornem spominu, ki je v tem primeru odgovoren za časovno zaporedje glasov.

V namen pretvorbe fonemov v grafeme mora biti poleg poznavanja črk dobro razvita vizualna percepcija, vizualni spomin, pozornost, sposobnost prostorskega razlikovanja in sposobnost grafične simbolizacije.

Za grafično beleženje črk oziroma prekodiranje vizualne shemo črk v kinetični sestav zaporednih gibov je potrebna motorična zrelost, oziroma dobra motorika prstov dominantne roke in vizualno motorična koordinacija.

Branje je v svoji končni fazi razvoja proces gladkega vizualnega prepoznavanja in dekodiranja grafičnega modela besed ter proces razumevanja dekodiranega sporočila. Ta proces zahteva zrelost višjih kortikalnih funkcij (vizualno-prostorsko analizo in sintezo črk in njihovo kombinacijo v besedi, sukcesivne funkcije), zrelost jezikovnih veščin na vseh nivojih (fonematskem, morfološkem in sintaktičnem), zrelost semantičnih operacij (usklajevanje prebranega z njegovim smislom) ter zrelost ustnega (oralnega, verbalnega) govora z vsemi njegovimi komponentami.

Jasno nam je, da je celoten proces branja in/ali pisanja oviran-moten, če nekaj teh elementov ni kasni ali ni dovolj razvitih (Posokhova, 2000)

V inštrumentarij, ki smo ga sestavile v delovni skupini smo skušale zajeti oceno primernosti opisanih funkcij. Na podlagi tega lahko učitelj in terapevt ugotovita zrelost funkcij pri posameznem otroku in posledično potrebo po pomoči.

Cilji projekta

Raziskovalno vprašanje

Kateri odkloni in katera področja otrokovega funkcioniranja so najpomembnejša pri odkrivanju rizičnosti za nastanek motenj branja in/ali pisanja.

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

Potreba po učinkovitejši in zgodnejšem odkrivanju otrok, rizičnih za razvoj motenj branja in/ali pisanja.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

V prvi fazi smo udeleženske skupine izvedle sestanek, na katerem smo poskušale na problem pogledati s strani udeležениh (učitelja – logopeda – otroka). Oblikovale smo nekaj možnih idej načinov, na katere bi se bilo možno lotiti problema.

Sledila je refleksija. Članice smo nove ideje in predloge vsaka zase predelovale.

Na naslednjem sestanku je sledilo planiranje. Pogovorile o dobrih in slabih straneh predlogov in se odločile za predlog, ki je ustrezal večini. Razmišljale smo o uporabnosti v smislu kvalitete inštrumentarija in v smislu realnih možnosti za izvedbo v obstoječih razmerah. Načrtovale smo naslednji korak (zbiranje dokazov, pregled strokovne literature).

Sledila je sestava inštrumentarija in preiskuševanje ter popravljanje inštrumentarija.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Glede na čas, potreben za sistematično pregledovanje otrok smo se udeleženske odločile izbrati naloge, ki bi se kar se da lahko izvajale skupinsko.

Prav tako je nerealno pričakovati, da bodo strokovnjakom odobrena dodatna sredstva za izvajanje sistematike. Glede na to, da je v zakonodaji naloga učitelja nivojsko opismenjevanje in ocenjevanje nivoja, na katerem je otrok, smo napravile inštrument, ki bi ga lahko učitelj uporabil pri tem.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta
Dosežen je bil cilj, ki si ga je skupina zadala. Na podlagi analize potreb, možnosti (realen možnosti glede administracije v obstoječem sistemu) je delovna skupina razvila možnost zgodnje detekcije otrok, ki so rizični za razvoj motenj na področju branja in/ali pisanja. V ta namen je skupina oblikovala inštrumentarij, katerega je tudi preizkusila.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

Inštrumentarij je bil preizkušen s strani sedmih logopedinj in dveh razrednih učiteljic na vzorcu 20. otrok.

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

Podatki so se zbirali preko analize s strani logopeda, učitelja in okolja (na kakšen način se da umestiti inovacijo v obstoječ sistem).

Metode obdelave podatkov

Pridobljeni podatki so se obravnavali z metodami kvalitativne analize. Administratorji so po administraciji beležili težave in nato v skupini iskali in oblikovali rešitve.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Glede na pomen zgodnjega odkrivanja in obravnave otrok z motnjami branja in pisanja je pomembno zagotoviti mehanizem, ki bo čim prej odkril rizične otroke.

Ob upoštevanju trenutne organizacije v naši regiji je najbolj realna rešitev ta, da v procesu odkrivanja sodelujejo tako učitelji kot logopedi.

Ker se veliko učiteljev počuti nezadostno kompetentnih za zgodnje odkrivanje težav je ena možnih pomoči s strani strokovnjakov oblikovanje čim enostavnejšega inštrumentarija, s katerim si lahko pomagajo.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Vključene logopedinje smo z več zornih kotov skušale najti rešitev za izboljšanje pomoči otrokom z motnjami branja in/ali pisanja.

Tako vključene logopedinje in učiteljice smo sedaj bolj ozaveščene in korak bližje odkritju učinkovitega mehanizma odkrivanja.

Z inštrumentarijem so bile zadovoljne tako logopedinje kot učiteljice.

Spoznanja bomo upoštevali pri dokončnem oblikovanju rešitve, ki bi nam omogočila vzpostavitev mehanizma zgodnejšega odkrivanja rizičnih otrok za razvoj motenj branja in/ali pisanja.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Inovacijo lahko uporabijo učitelji pri začetnem opismenjevanju (določanju stanja otroka) ali pri ugotavljanju področja težav pri otroku, ki kaže težave na področju opismenjevanja.

Možnosti uvajanja v druga področja

Podoben način bi morda lahko služil tudi pri identifikaciji drugih težav ali močnih področij oseb.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Izkušnja inovacijskega projekta je bila dragocena. Odkrile smo številne dejavnike, ki jih je potrebno upoštevati pri uvajanju sprememb. S povezovanjem in nadgradnjo projekta bi lahko našli skupen način za zgodnjo identifikacijo otrok, rizičnih za

Literatura

Bjelica J. in Posokhova I. Dijagnostički komplet za ispitivanje sposobnosti govora, jezika, čitanja i pisanja u djece. Ostvarenje, Hrvaška, 2001.

Posokhova I. Kako pomoći djetetu s teškoćama u čitanju i pisanju. Priručnik za logopede, psihologe i učitelje. Hrvaška: Ostvarenje, d.o.o., 2000.

CPLOL prevention (online). (citirano 5. 9. 2012). Dostopno na naslovu:

<http://www.cplol.eu/eng/prevention.htm>

Soriano, V.: Zgodnja obravnava v otroštvu. Analiza stanja v Evropi. Ključni vidiki in priporočila. Zaključno poročilo (online). 2005 (citirano 5.9.2012), pp.1-50. Dostopno na naslovu:

http://www.european-agency.org/publications/ereports/early-childhood-intervention/ECI_SL.pdf

Vrtec Mojca
Levičnikova 11
1000 Ljubljana

Z USTVARJALNOSTJO NA POT 2009 – 2012

Vodja inovacijskega projekta: Brigita Sobočan, vzgojiteljica - mentorica

Sodelavci: Nataša Ahac, vzgojiteljica – svetovalka, Mojca Rebrnak, vzgojiteljica – svetovalka, Katarina Novak, vzgojiteljica – svetovalka, Irena Zaletelj, pomočnica vzgojiteljice, Tjaša Drabik Jug, pomočnica vzgojiteljice, Darja Babič, svetovalna delavka - svetnica

Konzulent: Urška Stritar, ZRSŠ

Povzetek:

Ozaveščenost ter prizadevanja vzgojiteljev za krepitev ustvarjalnosti in inovativnosti v predšolskem obdobju se povečuje. Ustvarjalno okolje temelji na možnostih za povezovanje raznolikosti. Želja po raziskovanju je tista, ki spreminja naše delovanje in razmišljanje. Radovednost, igrivost, domišljija, potreba po učenju, zadovoljstvo ob odkritju, da lahko nekaj storimo na drugačen, nov način so lastnosti, ki jih moramo negovati in spodbujati skozi vsa obdobja našega življenja.

V zgodnjem otroštvu se razvijajo sposobnosti, ki jih človek potrebuje, da bi bil kos kasnejšim življenjskim izzivom, da bi se bil sposoben soočati s težavami in konflikti z lastnimi močmi in ne bi bil nemočno prepuščen različnim nevarnostim.

V zgodnjem otroštvu lahko z razvijanjem različnih sposobnosti otroku pomagamo, da se bo razvil v samostojno in samozavestno osebnost.

Ustvarjalnost pomeni, da otrok uresničuje lastne zamisli, da se nauči izkoristiti čas, da verjame in zaupa v svoje sposobnosti. Biti ustvarjalen pomeni biti dejaven.

Abstract:

Awareness and care on the part of us the educator for the strengthening of creativity and individuality increases during the preschool period. Creative space is based on the possibility of connecting with a world of diversity. The urge to explore is what changes our way of functioning and thinking. Curiosity, playfulness, imagination, the need to learning, the joy of discovering a new and different way of doing things are the urges that we have to care for and encourage through all the different periods of our lives.

We develop certain skills in early childhood that we need in later life for coping with the life challenge of coming face to face with our problems and conflicts with our strengths and not to be left powerless in the face of certain dangers.

With the development of different skills in early childhood we can help a child to become independent and self confident.

Creativity means that a child can realise their thoughts, learn how to use their time in a productive way and to believe in themselves and in their skills. To be creative means to be active.

Ključne besede: ustvarjalnost, nestrukturiran material, naravno okolje, načrtovanje aktivnosti, raziskovanje

Problemsko stanje

Opis problema v praksi

Otroci zelo hitro izgubijo interes in motivacijo pri igri z ponujenimi strukturiranimi materiali in didaktičnimi sredstvi zato smo razmišljale, kako dodatno vzpodbuditi kreativnost otrok. Ugotovile smo, da otroci radi posegajo po prinesenih naravnih materialih (listje, storži, kamenje...). Igra z naravnim materialom je bila veliko bolj ustvarjalna saj so jo otroci prenesli v različne kotičke ustvarjanja; kuhinjski kotiček, konstrukcijski kotiček, kotiček dom.

Kasneje, ko smo vse naravne in odpadne materiale učinkovito uporabljali in po njih vsakodnevno posegali se nam je porodila ideja, da teh materialov ne bi več prinašali v igralnico temveč bi jih uporabljali v okolju, kjer smo jih našli ter s tem obogatili naše vsakodnevno bivanje na prostem. Zavedamo se, da nam daje narava neskončne možnosti za igro in učenje le izkoristiti jih je potrebno.

Teoretična osvetlitev problema in predlaganih možnih rešitev (iz virov)

Otrok lahko le z neposrednim stikom, ki mu ga nudi naravno okolje pridobi izkušnje in sposobnosti dožemanja in povezovanja dogodkov v različnih življenjskih okoljih. Pomembno je, da ima otrok možnost raziskovanja ter posledično spoznavanja različnih materialov, snovi in sprememb v naravi neposredno v okolju kjer le te najdemo.

Narava nam daje neskončne možnosti za raziskovanje, igro in učenje zato je potrebno te danosti izkoristiti ter otroke ozaveščati o pomembnosti zdravega in varnega življenjskega okolja.

Radovednost in motivacija se lahko močno razvijata v vseh dejavnostih. Gre za lastnost otroka, ki je povezana z okoljem in prostorom, v katerem se nahaja. Radovednost je bistven motiv najrazličnejših oblik človeškega mišljenja in delovanja. Radovednost je običajno usmerjena na okolje kot celoto in ne na nek določen predmet. Otroci postavljajo vprašanja, vztrajajo pri odgovorih in želijo čimveč spoznati. Otrokov interes in željo po spoznavanju novega lahko negujemo in razširjamo novimi vsebinami, možnostmi ter spodbudnim učnim okoljem (naravno okolje).

Cilji projekta

- Omogočiti drugačen pristop k vzpodbujanju in razvijanju kreativnosti.
- Iskati nove načine in poti vodenja VI procesa.
- Izboljšati lastno prakso.

Raziskovalno vprašanje

- Kako zgraditi odnos odraslih in otrok do igre z nestrukturiranim materialom?
- Kako ustvarjalno – raziskovalne dejavnosti prenesti iz igralnice v naravno okolje?

Opis razlogov za izpeljavo raziskave

- Spremeniti odnos do nestrukturiranih materialov.
- Uporaba materiala pri dnevni aktivnosti.
- Postavitev stalnega kotička z nestrukturiranim materialom.
- Prenos raziskovalno – ustvarjalnih dejavnosti v naravno okolje.

- Načrtovanje dejavnosti z različnih področij učenja na prostem.

Potek dela

Opis faz izpeljave projekta od načrta do rešitve

- Opredelitev raziskovalnega problema in postavitve ciljev raziskave.
- Izdelava koncepta raziskave; iz problemske situacije izpeljemo dejavnosti in načine za reševanje zastavljenih raziskovalnih vprašanj, določimo časovni okvir in merilni instrument.
- Izdelava merilnega instrumenta (anketni vprašalnik) ter zbiranje podatkov.
- Izbira vzorca; vsi oddelki, ki aktivno sodelujejo v inovacijskem projektu.
- Zapišemo raziskovalni predlog, v katerem opišemo problem, ki ga raziskujemo
- (premalo načrtovanih dejavnosti v naravnem okolju), predstavimo načrt raziskave s katerim bomo dobili željene odgovore.
- Pričnemo z zbiranjem podatkov s katerimi bomo dobili odgovore na naše raziskovalno vprašanje oziroma, da ugotovimo kaj se je v določenem časovnem okvirju zgodilo.
- Podatke obdelamo; pridobljene podatke obdelamo ter statistično uredimo ter predstavimo na delovnih sestankih po vseh enotah ter na spletni strani vrtca.

Podrobnejša izostritev ključnih problemov, katerih rešitev je prispevale k uspešnemu zaključku projekta

Osrednji problem s katerim smo se ukvarjale je sprememba v mišljenju, odnosu ter delovanju vzgojiteljic do uporabe naravnih in odpadnih materialov. Predvsem pa nam je bilo pomembno, da bi vzbodbudile z načrtovanjem dejavnosti uporabo le teh v naravnem okolju.

Opis in prikaz kazalcev, ki kažejo, v kolikšni meri so doseženi posamezni cilji projekta

- Več kot 50 % oddelkov biva na prostem vsak dan, ne glede na vremenske spremembe.
- 30 % vzgojiteljic načrtuje in izvaja dejavnosti z različnih področij na prostem.

Obdelava podatkov

Opis vzorca

V raziskavi je sodelovalo 12 oddelkov otrok različnih starostnih skupin:

- od 1 do 2 leti
- od 2 do 3 leta
- od 3 do 4 leta
- od 4 do 5 let
- od 5 do 6 let
- od 3 do 6 let

Metode zbiranja podatkov (triangulacija)

/

Anketni vprašalniki razdeljeni v dveh časovnih enotah:

- od septembra do februarja
- od februarja do junija

Metode obdelave podatkov

- Statistična metoda urejanja podatkov zbranih na podlagi anketnih vprašalnikov.

- Grafična ponazoritev zbranih podatkov.

Prikaz rezultatov

8 Interpretacija anketnih list – primerjava (1. in 2. akcijski krog):

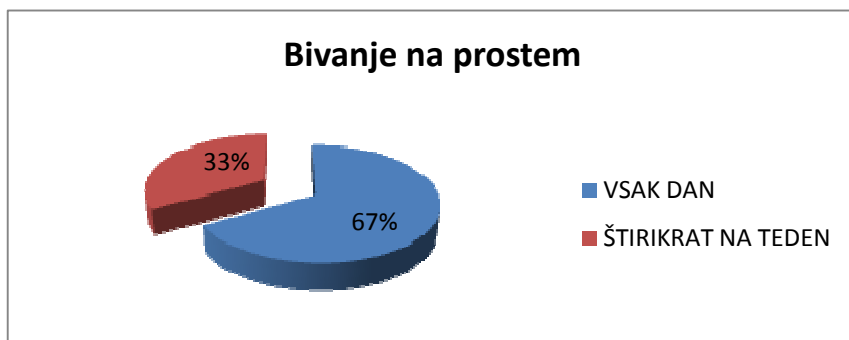
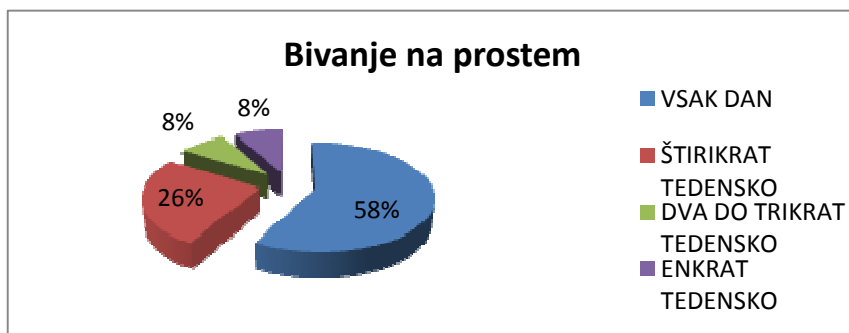
Interpretacija rezultatov pridobljenih na podlagi razdeljenih anketnih vprašalnikov.

Razdeljenih anketnih vprašalnikov: 13

Vrnjenih anketnih vprašalnikov: 12

Časovno obdobje: od septembra do februarja, od marca do junija

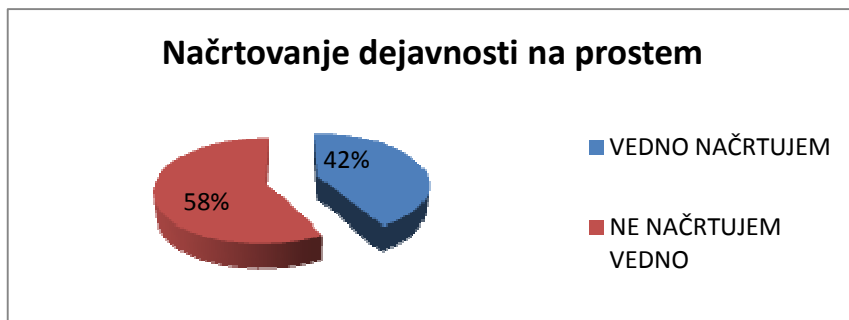
a. Pogostost bivanja na prostem:

Ugotovitev: Pogostost bivanja na prostem se je v pomladanskih mesecih bistveno povečala, večina oddelkov biva na prostem vsakodnevno, ostali oddelki pa štirikrat tedensko.

b. Vsi oddelki izvajajo na prostem, v naravnem okolju dejavnosti iz različnih področij učenja.

c. Pogostost načrtovanja dejavnosti na prostem:

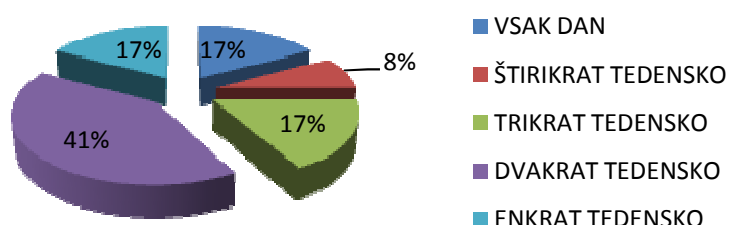
Načrtovanje dejavnosti na prostem

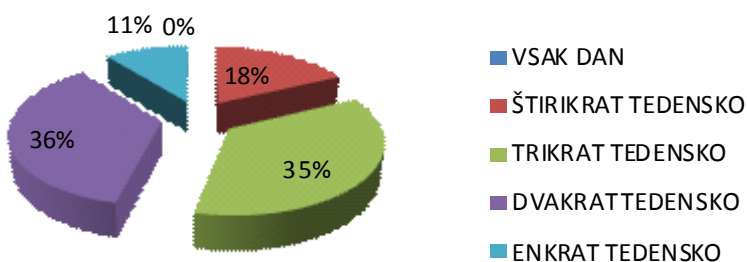
Ugotovitev: Dejavnosti se kljub pogostejšemu bivanju na prostem v pomladanskem času bistveno redkeje načrtujejo.

d. Pogostost izvajanja načrtovanih dejavnosti na prostem:

Izvajanje načrtovanih dejavnosti na prostem

Izvajanje načrtovanih dejavnosti na prostem

Ugotovitev: Načrtovane dejavnosti se v pomladanskem času na prostem izvajajo bistveno redkeje. Kljub temu, da v tem obdobju bivamo na prostem pogosteje se dejavnosti izvajajo pogosteje v igralnici.

e. Pogostost zastopanosti posameznih področij učenja pri načrtovanju dejavnosti na prostem (od najpogosteje do najbolj redko):

- GIBANJE
- NARAVA
- DRUŽBA
- JEZIK
- MATEMATIKA

➤ UMETNOST

f. Razlogi zaradi katerih se odločamo za izvedbo dejavnosti na prostem:

- NEUTESNJENOST
- DOSTOPNOST MATERJALOV
- RAZGIBAVANJE
- RAZISKOVANJE

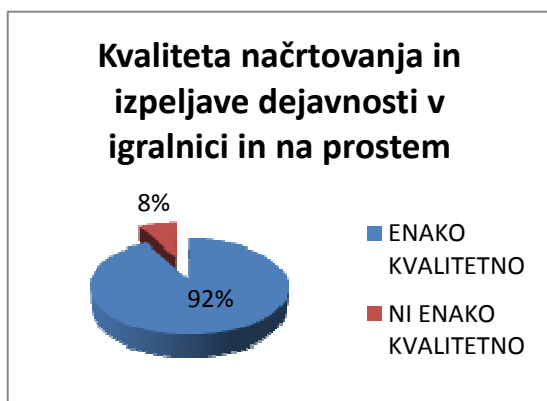
(svež zrak, opazovanje narave, zdravo življenje, vremenski pogoji, samostojno delo, neposredno učenje, razvijanje ročnih spretnosti, sprememba prostora, umirjenost otrok)

g. Razlogi zaradi katerih se ne odločamo za izvedbo dejavnosti na prostem:

- NEUGODNE VREMENSKE RAZMERE
- ODSOTNOST SODELAVKE
- NEPRIMERNA OBLAČILA IN OBUTEV OTROK
- PRENAŠANJE SREDSTEV
- ZDRAVSTVENO STANJE OTROK

(gneča na igrišču, onesnaženost območja, problematika v skupini, določenih dejavnosti ne moreš izvajati na prostem, vsi otroci ne hodijo, več dela s preoblačenjem)

h. Mnenje o kakovosti načrtovanja in izpeljave dejavnosti na prostem:

Ugotovitev: kvaliteta načrtovanja in izpeljave dejavnosti v igralnici in na prostem sta po mnenju strokovnih delavk enaki vendar je opaziti, da se dejavnosti še vedno premalokrat izvajajo na prostem (odprtem učnem okolju). Kot je razvidno nam odprto učno okolje nudi najrazličnejše možnosti (materjali, neposreden stik z naravo, večji prostor, boljša pozornost otrok...), to pomeni neposredno učenje z naravo. Torej, zakaj se pogosteje ne poslužujemo vseh teh dobrin ter na prostem bivamo pogosto le zaradi » svežega zraka«? Menim, da vse

ovire, ki smo jih naštele niso tako nepremagljive, spoprijeti se je potrebno z njimi, pokazati voljo ter zaupanje v svoje sposobnosti in uspeh je zagotovljen.

Ugotovitve in spoznanja

Predstavitev dosežkov in interpretacija spoznanj

Otroci so omenjena sredstva sprejemali vedno bolj ustvarjalno in motivacijsko. Razlike so bile glede na način pristopa: raziskovanje, konstruiranje ali dekonstrukcija. Opažena je bila povečana koncentracija ter manj konfliktov in več medsebojnega sodelovanja pri dejavnostih. Pogosto so izstopali aktivnejši posamezniki, ki so bili tudi odlični vodje skupin. Manj zainteresirani posamezniki, ki so sprva potrebovali spodbudo, so postopoma postali ustvarjalnejši in aktivni v procesu. Tematika je zajemala dejavnosti, ki otroku omogočajo veliko možnosti za reševanje nastalih težav ter načrtovanje sprememb v procesu in iskanje novih, ustrežnejših rešitev. Zunaj se je proces ustvarjanja številčno povečeval, saj so bili različni naravni predmeti dodatna motivacija in vpliv na raziskovanje.

Opis posledic izpeljave projekta v okolju

Starši so navdušeni za sodelovanje na vseh področjih dejavnosti ter radi sodelujejo.

Sodelavke v drugih oddelkih so dejavnosti podprle in jih aktivno izvajale. Sodelovanje je potekalo med oddelki ali na ravni cele enote.

Širjenje novosti

Kratka predstavitev novosti

Uporaba naravnih materialov v okolju, kjer jih najdemo daje otroku več možnosti raziskovanja, ustvarjanja ter nešteto možnosti za uporabo, hkrati pa ga navaja na ustrezno ravnanje z le tem.

Možnosti uvajanja v druga področja

Dejavnosti projekta se povezujejo z drugimi projekti, kot so: eko projekt, moje drevo, Ljubljana moje mesto ter prednostnimi nalogami vrtca; gibanje naš užitek, zdravje v vrtcu, naravoslovno- raziskovalne naloge, bivanje na prostem v vseh vremenskih razmerah.

Kje smo močni in kaj lahko ponudimo drugim

Uporaba naravnega in odpadnega materijala za ustvarjanje in igro je postala v našem vrtcu stalna praksa. Skozi proces ozaveščanja pomembnosti naravnega okolja za raziskovanje, igro ter ustvarjanje smo postale strokovnjaki za načrtovanje in izvajanje različnih zanimivih dejavnosti, z različnih področij učenja in igre na prostem, v naravnem okolju.

Literatura

Zbrala in uredila Cerar, M. (1991). Kako se lotimo akcijskega načrtovanja v šoli. Radovljica: Didakta

Bizjak, C. Akcijsko raziskovanje kot strategija spodbujanja strokovnega razvoja pedagoških delavcev. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo

Žgur, B. (2006). Graditev teorije. Ljubljana: Interno gradivo

Žgur, B. (2006). Spremljanje procesa in učinkov. Ljubljana: Interno gradivo

Turnšek, N. (2002). Problemsko in raziskovalno naravnano učenje v vrtcu. Ljubljana: Interno gradivo Pedagoške fakultete